

**Miejskie Centrum
Profilaktyki Uzależnień
w Krakowie**

Raport z badań ankietowych zrealizowanych przez
Miejskie Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie
w roku szkolnym 2018/2019,

*pt. „Styl życia, używanie substancji psychoaktywnych,
zachowania ryzykowne oraz postawy wobec używania
substancji psychoaktywnych w grupie uczniów
krakowskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych”*

Kraków, 2019 rok

Spis treści

Rozdział I: Wprowadzenie	3
1.1. Przedmiot i koncepcja badań.....	3
1.2. Rola zachowań ryzykownych w rozwoju dzieci i młodzieży.....	3
1.3. Charakterystyka profilaktyki uzależnień.....	7
1.4. Procedura badawcza	10
Rozdział II: Styl życia	12
2.1. Szkoły Podstawowe.....	12
2.2 Szkoły Podstawowe – 7. i 8. klasa oraz szkoły gimnazjalne.....	32
2.3. Szkoły ponadpodstawowe	52
Rozdział III: Postawy i opinie uczniów wobec używania substancji psychoaktywnych	72
3.1 Szkoły podstawowe.....	72
3.2 Szkoły Podstawowe – 7. i 8. klasa oraz szkoły gimnazjalne.....	94
3.3 Szkoły ponadpodstawowe	121
Rozdział IV: Wnioski	150
4.1. Styl życia	150
4.2. Używanie substancji psychoaktywnych	154
Załącznik.....	160
Literatura	164

Rozdział I: Wprowadzenie

1.1. Przedmiot i koncepcja badań

Raport stanowi efekt badań ankietowych, jakie były prowadzone w trakcie warsztatów profilaktycznych realizowanych wśród uczniów krakowskich szkół. Badania obejmowały deklaracyjny obraz stylu życia (aktywności), stosunek do substancji psychoaktywnych oraz doświadczeń z nimi związanych, ich szkodliwości, a także postaw bliskich i znajomych wobec ich używania.

Badana grupa składała się z uczniów krakowskich szkół w wieku 9 - 19 lat oraz w niniejszym opracowaniu została podzielona na trzy podgrupy ze względu na wiek rozwojowy: latencja (klasy 4-6), preadolescencja (klasy 7-8), adolescencja (szkoły ponadpodstawowe).

Każdy z wymienionych wyżej obszarów badawczych zawiera odzwierciedlenie w koncepcji stanowiącej podstawę działań profilaktycznych prowadzonych przez Miejskie Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie. Podejście to implikuje założenie wpływu stylu życia, podejmowanych aktywności, umiejętności miękkich oraz postaw i przekonań dotyczących substancji psychoaktywnych na podejmowanie zachowań ryzykownych (w tym uzależnień) przez dzieci i młodzież w wieku szkolnym.

W badanych grupach podjęto próbę oszacowania jak rozpowszechnione jest używanie substancji psychoaktywnych, jakie były źródła ich pozyskiwania oraz częstotliwość użytkowania. W kwestionariuszu ujęto takie substancje jak: alkohol, papierosy, kawę z kofeiną, napoje energetyczne, marihuanę, nowe substancje psychoaktywne (dopalacze) oraz leki w celu zmiany nastroju (używane w sposób pozamedyczny). Respondenci mieli też możliwość dodania własnych odpowiedzi w kategorii inne.

Do istotnych zmiennych w badaniach zaliczały się również antycypacja skutków spożywania alkoholu oraz przekonań środowiska rodzinnego, szkolnego i koleżeńkiego na ten temat. Wspomniane zmienne wywodzą się z założenia, że świadomość ryzyka i zagrożeń związanych z używaniem alkoholu, wraz z uwewnętrznionym obrazem postaw rodzicielskich wobec używek, stanowi istotny czynnik chroniący w profilaktyce zachowań ryzykownych. Rola tych zinternalizowanych postaw, jest zależna od jakości relacji i komunikacji w rodzinie, która to stanowi ważny czynnik w prawidłowym rozwoju dzieci i młodzieży.

1.2. Rola zachowań ryzykownych w rozwoju dzieci i młodzieży

Badana grupa obejmowała respondentów w dwóch okresach rozwojowych - latencji i adolescencji. Oba te okresy posiadają odmienne wymagania i cele rozwojowe, inna też jest rola i specyfika podejmowania zachowań ryzykownych. Poniżej zostaną pokrótce scharakteryzowane wspomniane okresy rozwojowe oraz sposób, w jaki na potrzeby niniejszej pracy rozumiane są zachowania ryzykowne.

Za początek latencji przyjmuje się powszechnie 6. rok życia, zaś jej zakończenie przypada na 11./12. rok życia, gdy rozpoczyna się proces dojrzewania płciowego. Głównym zadaniem rozwojowym w okresie latencji (późnego dzieciństwa) jest nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu wiedzy ogólnej, internalizacja postaw i przekonań etyczno-moralnych adekwatnych z punktu widzenia wymagań społecznych oraz budowanie struktur psychicznych zdolnych do podtrzymania nagłych zmian rozwojowych w okresie adolescencji (Brzezińska, 2000).

Dawniej zwykło się określać tą fazę rozwojową jako fazę utajenia, ze względu na zaniechanie aktywności popędowych nakierowanych na rodziców oraz własną cielesność. Tak utajona energia popędowa znajduje ujście w aktywności dziecka skierowanej na świat, przez co głównym obszarem zainteresowań staje się zabawa np. rysowanie, opowiadanie wymyślonych historii, odgrywanie ról, czytanie, aktywność fizyczna, zabawy z rówieśnikami oraz nauka (Wadell, 2015)

Ważnym obszarem zmiany jest stopniowe zaprzeczenie wcześniejszym potrzebom zależności i całkowitej bliskości z rodzicami, przy jednoczesnym rozwoju zdolności do przeżywania emocji takich jak wstyd i poczucie winy. Dziecko na tym etapie życia cechuje się bardzo skrajnymi, surowymi i niekonsekwentnymi ocenami moralnymi, co związane jest z postępującym rozwojem struktur psychicznych odpowiedzialnych za sądy wartościujące. Wyraża się to w obsesyjnym przywiązaniu do zasad, nakazów i zakazów oraz dużą sztywnością poznawczą. Pokłosiem tej sztywności i obsesyjności jest dziecięca tendencja do zbieractwa i hierarchizowania (Wilk, 2014)

W tym czasie kształtują się też zręby - niezależnego od aprobaty rodziców - poczucia własnej wartości, manifestującego się poprzez radość z własnych osiągnięć i dokonań. Towarzyszy temu rozwój intelektualny wyróżniający się rozwojem pamięci, zdolności uczenia się, celowego działania, koncentracji i wyciągania wniosków z własnych zachowań (Leźnicka-Łoś, 2012).

Jest to też czas, w którym dzieci symbolicznie separują się od domu rodzinnego i spędzają czas w szkole, co stanowi dla nich zarówno czynnik rozwojowy, ale też reaktywujący liczne świadome i nieświadome lęki. Można powiedzieć, że obok zabawy szkoła staje się główną aktywnością rozwojową w omawianym okresie. Dzięki szkole dziecko uczy się zdobywać akceptację poprzez wykonywanie zadań, współdziałać z rówieśnikami, identyfikować się z normami oraz obowiązkami szkolnymi, uczy się też separować czasowo od rodziców oraz uzyskuje możliwość identyfikacji z innymi dorosłymi obiektami. Zasadniczym i centralnym osiągnięciem rozwojowym są więc procesy identyfikacji oraz internalizacji w ramach aparatu psychicznego (Wilk, 2014).

Kolejnym omawianym okresem jest adolescencja. Okres dorastania jest tym etapem w życiu człowieka, kiedy dokonują się przeobrażenia dziecka w osobę dorosłą. Jest to z jednej strony końcowa faza dzieciństwa, a z drugiej początek wieku dojrzałego. Wiek dorastania obejmuje okres od 11. do nawet 22. roku życia. Na przestrzeni tego krótkiego czasu zachodzą radykalne zmiany psychiczne i fizyczne, które umożliwiają jednostce podjęcie nowych zadań i ról społecznych właściwych dla człowieka dorosłego (Ponczek, Olszowy, 2012). Blos (za: Schier, 1993) podzielił okres adolescencji na cztery fazy:

- preadolescencję (między 11. a 13. r. ż.),
- wczesną adolescencję (między 13. a 17. r. ż.),
- środkową czyli właściwą adolescencję (między 17. a 19. r. ż.)
- późną adolescencję (między 19. a 22. r. ż.).

W dwóch pierwszych fazach bardzo duże znaczenie mają zachodzące zmiany biologiczne, które powodują wzrost intensywności i naporu impulsów popędowych zarówno seksualnych jak i agresywnych. W adolescencji właściwej podstawowego znaczenia nabiera problem relacji z obiektem (wybór obiektu miłości i aspektów idealizacyjnych). W późnej adolescencji ustala się stabilna organizacja struktur psychicznych oraz określona relacja między światem zewnętrznym i wewnętrznym.

Jednym z głównych czynników dynamizujących, ale też wydłużający proces dojrzewania jest zjawisko akceleracji - czyli stałej tendencji do powiększania się wysokości ciała i wcześniejszego dojrzewania płciowego - oraz późniejsze osiągnięcie dojrzałości społecznej, ze względu na wydłużający się okres kształcenia i podnoszenia kwalifikacji, co w sensie psychospołecznym przekłada się na wydłużanie okresu adolescencji (Brzezińska, 2000).

Do głównych zadań rozwojowych tego etapu życia zalicza się: osiągnięcie nowych, bardziej dojrzałych więzi z rówieśnikami obojga płci, ukształtowanie roli męskiej lub kobiecej, czyli roli właściwej dla danej płci, konstrukcja obrazu i schematu ciała, osiągnięcie niezależności uczuciowej od rodziców i innych dorosłych, zapewnienie sobie niezależności ekonomicznej, wybór i przygotowanie się do kariery zawodowej, przygotowanie się do małżeństwa i życia rodzinnego, dążenie i rozwijanie postępowania akceptowanego społecznie (Herbert 2004).

W tym czasie dokonuje się reorganizacja psychiczna, której celem jest przystosowanie się jednostki do fizjologicznych i anatomicznych zmian towarzyszących pokwitaniu oraz ich konsekwencji (Moore i Fine 1996). Osobowość musi poradzić sobie z zachodzącymi zmianami, różnymi, a często sprzecznymi emocjami oraz pragnieniami. Znika dotychczasowa funkcja sublimacyjna, jaką miała zabawa, przez co następuje powrót do utajonych uprzednio konfliktów, lęków i pragnień. Przekłada się to na występujące u nastolatków poczucie zagubienia, braku satysfakcji, częstą zmianę aktywności, nudę, trudności w koncentracji, kłopoty w nauce, częste zmiany dynamiki relacji oraz chwiejność afektu. Okres dojrzewania daje jednak nową szansę na przepracowanie różnych wcześniejszych stłumionych konfliktów oraz rozwój dojrzałej, w pełni zintegrowanej tożsamości (Wadell, 2015).

Stłumione uprzednio konflikty, związane z potrzebą zależności i bliskości od rodziców, nabierają nowej mocy co powoduje uruchomienie charakterystycznych dla tego okresu mechanizmów obronnych:

- przemieszczenie idealizacji rodzicielskich oraz pragnień popędowych poza rodzinę;
- odwrócenie afektu (pragnienia zależności zamieniają się w bunt; szacunek i podziw w pogardę i szyderstwa);
- zwrócenie wrogości przeciwko sobie;
- wycofanie kateksji z ważnych obiektów i obsadzenie ich w sobie, czego efektem są fantazje wielkościowe i hipochondryczne zaabsorbowanie sobą (Moore i Fine 1996).

Ponadto Blos (1979) podkreślał rolę specyficznych obron psychicznych tego okresu, jakimi są asceza, intelektualizacja, przedłużanie adolescencji i uniformizacja.

W omawianych okresach mogą pojawiają się u dzieci i młodzieży różne zachowania ryzykowne. W podstawowym znaczeniu termin ten został wprowadzony przez Richarda i Shirley Jessorów, twórców Teorii Zachowań Problemowych. Zgodnie z ich koncepcją zachowania ryzykowne (problemowe) to różne zachowania podejmowane przez dzieci i młodzież, które zagrażają ich zdrowiu fizycznemu i psychicznemu, a także są niezgodne z normami społecznymi. Przeciwnie są im zachowania konwencjonalne, które są nastawione na podtrzymywanie w społeczeństwie tradycyjnych norm i wartości. Należą do nich zachowania prospołeczne podejmowane przez dzieci i młodzież oraz pozytywne zaangażowanie młodzieży w działalność rodziny, szkoły, życie religijne, np. przynależność do

klubów sportowych, harcerstwa, grup religijnych, samorządów szkolnych itd. (Szymańska 2002).

Skłonność do podejmowania zachowań ryzykownych jest, zdaniem autorów, sumą czynników psychospołecznych oddziałujących na system osobowości, system spostrzeganego otoczenia i system zachowania. Wedle ich koncepcji, obustronne relacje pomiędzy czynnikami chroniącymi i czynnikami ryzyka, mające wpływ na różne aspekty funkcjonowania młodego człowieka mogą mieć wpływ na zaangażowanie i podejmowanie przez młodzież zachowań konwencjonalnych lub ryzykownych dla zdrowia. Koncepcja zachowań ryzykownych ulegała zmianie na przestrzeni lat i obecnie postuluje się szerszą jej definicję oraz postrzeganie tych zachowań w sposób całościowy (Dzielska, Kowalewska, 2014).

Zgodnie z Teorią Zachowań Problemowych zarówno zachowania konwencjonalne jak i zachowania ryzykowne mają w życiu dzieci i młodzieży różne funkcje:

- zaspokajają potrzeby życiowe (np. miłości, akceptacji),
- umożliwiają realizację zadań rozwojowych (np. określenie swojej tożsamości, uzyskanie niezależności od rodziców, przynależności do grupy rówieśników),
- mogą być sposobem radzenia sobie z trudnościami i stresem,
- stanowią formę protestu przeciwko obowiązującym zasadom (Szymańska, 2002).

Do najpopularniejszych współcześnie form zachowań ryzykownych wg raportu *Health Behaviour in School-aged Children* (2015) należą palenie tytoniu, picie alkoholu, upijanie się, używanie innych substancji psychoaktywnych, bójki, wczesna inicjacja seksualna, zjawisko przemocy rówieśniczej w środowisku szkolnym, dręczenie i przemoc rówieśnicza. Ponadto autorzy zaliczają do grupy takich zachowań również zagrożenia behawioralne związane z nadmiernym korzystaniem z telefonu, graniem w gry komputerowe i inne, hazardem, Internetem i niewłaściwym zachowaniem w sieci, drobne wykroczenia, wandalizm, chuligaństwo, zaniedbywanie obowiązków szkolnych, wagary oraz ucieczki z domu (Ostaszewski i in., 2009).

Współcześnie specjaliści postulują uznanie za rozwojową normę wyizolowanych pojedynczych incydentów zachowań ryzykownych (np. spożycia alkoholu, palenia papierosów albo spóźniania się do domu), ponieważ stanowią one w okresie adolescencji naturalny rozwojowo element zachowań opozycyjno-buntowniczych i są sposobem „uwalniania się od” albo „niszczenia” obiektów rodzicielskich. Negowanie autorytetów i zachowania antyspołeczne są w tym okresie formą radzenia sobie z lękiem przed zależnością i własną dziecinnością. Z drugiej strony wspomniane zachowania mogą symbolizować niezależność i dorosłość, stając się elementem wydobywania się z poczucia dziecinności. W prawidłowo przebiegającym procesie dojrzewania udaje się połączyć i zintegrować liczne wewnętrzne konflikty poprzez wtórną introjekcję wybranych aspektów dorosłych obiektów do swojej tożsamości. W rezultacie pojedyncze zachowania o charakterze ryzykownym nie podlegają również eskalacji, zachowując swoją pierwotną funkcję rozwojową (Wilk, 2014).

W związku z powyższymi rozumieniami w literaturze przedmiotu został opisany, obserwowany od lat przez wielu praktyków, Zespół Zachowań Ryzykownych (ZZR), który jest kwalifikowany jako przejaw normy rozwojowej. Charakteryzuje się on tym, że jedno zachowanie ryzykowne zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia innych zachowań niekorzystnych dla zdrowia i rozwoju młodego człowieka, np. picie alkoholu sprzyjać może

zachowaniom agresywnym, wczesnej aktywności seksualnej albo występowaniu trudności szkolnych (Dzielska, Kowalewska, 2014).

Wyniki analiz przeprowadzonych w wielu badaniach wskazują na związek pomiędzy zespołem zachowań ryzykownych a nasileniem przeżywania stresu psychologicznego, objawów depresyjnych oraz złego samopoczucia. W badaniach zwrócono również uwagę na współwystępowanie zachowań ryzykownych z trudnościami w szkole, złymi kontaktami z rodzicami oraz wieczornym przebywaniem poza domem. U dzieci i młodzieży podejmującej zachowania ryzykowne częściej niż u ich rówieśników, którzy tych zachowań nie podejmują, występuje brak umiejętności rozwiązywania problemów, radzenia sobie z emocjami oraz niska samoocena. Ponadto stwierdzono, że czynnikami sprzyjającymi prozdrowotnym zachowaniom oraz unikaniu przez nastolatków zachowań ryzykownych są dobre relacje z rodziną, subiektywnie odczuwane wsparcie ze strony rodziców, postawy zdrowotne prezentowane przez rodziców, wysoka ocena wartości zdrowia w rodzinie czy też wysoki poziom pozytywnych wychowawczo postaw rodzicielskich. Wykazano również występowanie zależności pomiędzy zachowaniami ryzykownymi podejmowanymi przez dzieci i młodzież, a obiektywną i subiektywną oceną sytuacji socjoekonomicznej młodych ludzi (Nadworna-Cieślak, Ogińska-Bulik. 2011).

W związku z powyższymi ustaleniami kluczowe wydaje się dla działań profilaktycznych właściwie rozróżnienie istoty zachowań problemowych i odniesienie ich do normy rozwojowej oraz środowiska, w jakim funkcjonują dzieci lub młodzież.

1.3. Charakterystyka profilaktyki uzależnień

Coi i współpracownicy (1996) ustalili, że celem szeroko pojętej profilaktyki jest zapobieganie najbardziej niebezpiecznym dysfunkcjom człowieka, ich łagodzenie oraz wyeliminowanie lub ograniczenie przyczyn zaburzeń. Profilaktyka, jako działalność, która ma miejsce, zanim rozwinie się dane zjawisko, koncentruje się na badaniu czynników ryzyka (*risk factors*) oraz czynników chroniących (*protective factors*)

Przedmiotem badań profilaktyki są więc zachowania ryzykowne dzieci, młodzieży, dorosłych, czynniki ryzyka i czynniki chroniące oraz zmiany zachodzące w tym zakresie w zależności od uwarunkowań podmiotowych (związanych z jednostką) i środowiskowych, a także interakcje między nimi. Ryzyko definiuje się jako „większe prawdopodobieństwo pojawienia się w przyszłości jakiegoś problemu lub choroby pod warunkiem wystąpienia / działania określonego czynnika lub grupy czynników”. Ryzyko rozumiane jest też jako „mechanizm spustowy” – sekwencja zdarzeń, procesów powodujących nasilanie się problemów. Definicja czynników ryzyka i czynników chroniących wprowadzona przez pierwszych teoretyków profilaktyki jako nauki jest wciąż aktualna, poszerzono ją za to o zachowania ryzykowne, które nie muszą być przejawem problemów w obszarze zdrowia psychicznego (Deptuła, Potorska, Borsich, 2018).

Okulicz-Kozaryn (2008) dokonała klasyfikacji czynników ryzyka zachowań problemowych dzieci i młodzieży ze względu na obszary psychospołeczne:

Czynniki środowiskowe:

- dostępność substancji psychoaktywnych,
- wzorce zachowań społecznych,
- wysoki poziom zagrożeń (przestępczość, przemoc, nieprzestrzeganie prawa),
- niekorzystne warunki ekonomiczne (ubóstwo, bezrobocie),

- brak możliwości spędzania czasu wolnego w sposób atrakcyjny

Czynniki rodzinne:

- nieprawidłowe wzorce dla dziecka,
- gorsza opieka nad dzieckiem,
- niski status społeczno-ekonomiczny rodziny (niskie dochody, niski poziom edukacji rodziców),
- przyzwolenie rodziców na przyjmowanie substancji psychoaktywnych przez dzieci,
- nieprawidłowa realizacja ról rodzicielskich (brak granic, zbytnia kontrola, niekonsekwentne postępowanie)

Czynniki związane z grupą rówieśniczą:

- przyjmowanie substancji i podejmowanie innych zachowań problemowych przez rówieśników,
- akceptacja przyjmowania substancji psychoaktywnych przez rówieśników,
- chęć przynależności do grupy (związana z potrzebą afiliacji) i dostosowania się (konformizm)

Czynniki związane ze środowiskiem szkolnym:

- trudności w nauce,
- konflikty z nauczycielami i innymi uczniami,
- poczucie osamotnienia,
- doświadczanie przemocy psychicznej i fizycznej w szkole,
- zbyt duże wymagania,
- brak jasnych przepisów dotyczących podejmowania zachowań ryzykownych przez młodzież,
- brak konsekwencji wynikających z nieprzestrzegania przepisów

Związane z cechami jednostki i jej wcześniejszymi doświadczeniami:

- niedostosowanie społeczne,
- niskie poczucie własnej wartości
- niższa samoskuteczność,
- brak umiejętności przeciwstawiania się presji grupy
- brak umiejętności rozwiązywania problemów
- zapotrzebowanie na stymulację,
- doświadczanie wysokiego poziomu stresu,
- posiadanie przekonania o pozytywnym wpływie substancji psychoaktywnych na funkcjonowanie człowieka
- częstsze doświadczanie przemocy fizycznej lub seksualnej lub doświadczenie traumatycznego zdarzenia (np. utrata, kogoś bliskiego).

Kluczową koncepcją wokół której jest budowana współczesna profilaktyka zachowań ryzykownych jest teoria *resilence*. Zwraca ona uwagę na wzmacnianie przez dzieci i młodzież umiejętności korzystania z wewnętrznych i zewnętrznych zasobów po to, by osiągnąć dobre przystosowanie (pozytywną adaptację) pomimo przeszłych lub obecnie występujących przeciwności życiowych albo traumatycznych wydarzeń. W języku polskim nie ma adekwatnego słowa, które w pełni opisywałoby znaczenie angielskiego terminu *resilience*. Dosłowne tłumaczenie to: elastyczność, sprężystość, prężność, odporność, zdolność

regeneracji sił. Proces pozytywnej adaptacji obejmuje wzajemne oddziaływanie wielu czynników ryzyka, podatności oraz czynników chroniących (Borucka, Ostaszewski 2008).

W profilaktyce można wyróżnić trzy poziomy: uniwersalny, selektywny i wskazujący. Profilaktyka uniwersalna jest ukierunkowana na całą populację niezależnie od stopnia indywidualnego ryzyka występowania zachowań ryzykownych lub antyzdrowotnych. Celem podejmowanych działań jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka, które mogą wywołać zachowania ryzykowne.

Podjęmowane działania skupiają się wokół zagadnień związanych z promocją zdrowego stylu życia, rozwijaniem postawy dbałości o zdrowie własne i innych ludzi, umiejętności dokonywania świadomych wyborów. To również rozwijanie postawy asertywności, kształtowanie umiejętności radzenia sobie z emocjami w sytuacji przeżywania trudnych sytuacji życiowych. Profilaktyka uniwersalna ma na celu przeciwdziałanie pierwszym próbom podejmowania zachowań ryzykownych lub opóźnienie inicjacji. Adresatami oddziaływań mogą być dzieci, młodzież i osoby dorosłe. Przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub papierosowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi. Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej realizowane są najczęściej przez nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych (Deptuła, Potorska, Borsich, 2018).

Kolejnym poziomem działań jest profilaktyka selektywna. Jej adresatami są grupy zwiększonego ryzyka występowania zachowań problemowych/ryzykownych ze względu na środowisko społeczne, rówieśnicze lub rodzinne. Ważnym kryterium wyróżniającym działania w obszarze profilaktyki selektywnej jest fakt, że są one podejmowane zanim wystąpią zachowania problemowe. Dzieci i młodzież obejmowane są działaniami profilaktycznymi ze względu na fakt przynależności do grupy, o której dzięki dotychczasowym badaniom wiemy, że prawdopodobieństwo wystąpienia ryzykownych zachowań jest istotnie wyższe niż w populacji ogólnej. Profilaktyka selektywna ma charakter uprzedzający, nie naprawczy (ibidem).

Profilaktyka wskazująca odnosi się do takich jednostek lub grup wysokiego ryzyka, u których widoczne są pierwsze symptomy problemów zdrowia psychicznego, zaburzeń zachowania, zaburzeń behawioralnych lub nadużywania substancji psychoaktywnych. Te osoby lub grupy osób charakteryzuje bardzo wysoki poziom indywidualnego ryzyka, lecz nie spełniają one kryteriów diagnostycznych zaburzeń psychicznych czy uzależnienia. Mogą być to dzieci lub młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, zmagające się z zaburzonymi zachowaniami, trudnościami szkolnymi, trudnościami w relacjach interpersonalnych, podejmujące się kontaktów z używkami lub prezentujące zaburzenia czynnościowe. Do tej kategorii działań profilaktycznych zaliczane są zajęcia socjoterapeutyczne oraz niektóre działania z zakresu redukcji szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. psychoedukacja, streetworking, partyworking itp.). Profilaktyka selektywna i profilaktyka wskazująca to dwie kategorie, które obejmują cele i działania w tradycyjnym podziale poziomów profilaktyki zaliczane do profilaktyki drugiego stopnia. Dawna profilaktyka trzeciego stopnia obejmująca działalność leczniczą i korekcyjną przestała być uwzględniana w obowiązującej klasyfikacji (Ostaszewski 2017).

Poniższe opracowanie powstało na gruncie działań kwalifikujących się do obszaru profilaktyki uniwersalnej, skierowanej do dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli z Gminy Miejskiej Kraków. W kolejnej części pracy zostanie doprecyzowana procedura badawcza i stojące za nią założenia.

1.4. Procedura badawcza

W okresie od 1 września 2018 roku do 19 czerwca 2019 roku tj. roku szkolnym 2018/2019 prowadzona była dziewiąta edycja badań społecznych dotyczących stylu życia, używania substancji psychoaktywnych oraz postaw i opinii uczniów krakowskich szkół wobec substancji psychoaktywnych. Badanie zostało wykonane techniką anonimowej ankiety audytoryjnej. Ankieta to standaryzowana technika otrzymywania informacji w procesie wzajemnego komunikowania się, w której porozumiewanie odbywa się w formie pisemnej, a więc bez pośrednictwa osoby badającej (tj. ankietera). Ankieta stanowi technikę o wysokim stopniu „samoczynności”, rola osób badających sprowadza się jedynie do rozprowadzenia i zebrania kwestionariuszy ankiety. Kwestionariusz ankiety musi być tak opracowany, aby respondent mógł go wypełnić bez pomocy osoby drugiej (Sołoma, 2002)

Wybór tej techniki badawczej:

- umożliwia szybsze i tańsze uzyskanie danych od dużej społeczności przestrzennie rozproszonej;
- eliminuje wpływ osoby badającej, jaką jest ankieter, w przypadku wywiadu;
- z reguły bardziej sprzyja kształtowaniu się u respondentów poczucia anonimowości, a w ślad za tym także i psychicznej gotowości do udzielenia odpowiedzi szczerych, nawet na pytania drażliwe;
- wyklucza błędy ankieterskie (jako że ankieter nie bierze udziału w badaniu);
- ułatwia uzyskiwanie daleko idącej jednolitości materiałów, a to z racji zastosowania wysoce standaryzowanego zestawu pytań i instrukcji pouczającej o zapisywaniu odpowiedzi (ibidem).

Omawiane badanie miało charakter ankiety: nadzorowanej, czyli takiej, w której ankieter może udzielać wyjaśnień respondentom i tym samym zmniejszać liczbę błędów; anonimowej, czyli takiej, w której dane respondentów nie zostają ujawnione i nie mogą zostać użyte do identyfikacji osoby badanej (Rubacha, 2008).

W omawianym badaniu rolę ankieterów pełniły osoby (pracownicy Działu Profilaktyki MCPU w Krakowie - terapeuci uzależnień, psychologowie, trenerzy umiejętności społecznych oraz pedagodzy), które tego samego dnia prowadziły z dziećmi lub młodzieżą warsztaty profilaktyczne. Po zakończeniu zajęć uczniowie otrzymywali kwestionariusz wraz z instrukcją ich wypełnienia. Ankiety zastosowane w badaniu dotyczyły takich obszarów jak:

- podejmowanie przez uczniów aktywności oraz częstość ich realizowania,
- używanie substancji psychoaktywnych oraz sposób wchodzenia w ich posiadanie,
- możliwe konsekwencje spożywania alkoholu,
- przekonania osób bliskich na temat spożywania alkoholu przez respondenta.

Elementem ankiety była metryczka, w której respondent odpowiadał na pytania dotyczące: płci, rodzaju szkoły, do której uczęszcza oraz wieku. Ważnym aspektem badania było zapewnienie respondentom poczucia bezpieczeństwa oraz pełnej anonimowości. Służyły temu:

- nieobecność nauczyciela w klasie w trakcie badania,
- reguły postępowania ankietera (np. nie zaglądał uczniom w kwestionariusze),

- procedura zwrotu wypełnionego kwestionariusza polegająca na odkładaniu go przez każdego z uczniów w uzgodnionym wcześniej miejscu sali, kiedy już wszyscy skończyli je wypełniać.

Uczniowie w instrukcji otrzymali zapewnienie o pełnej anonimowości badania, zarówno na poziomie pojedynczych osób, jak i całej szkoły. W razie wszelkich niejasności ankieterzy udzielali respondentom podstawowych wyjaśnień.

W badaniach wzięli udział uczestnicy profilaktycznych szkoleń warsztatowych – byli to uczniowie szkół podstawowych (klasy 4-7), uczniowie szkół gimnazjalnych, ponadpodstawowych: zawodowych, liceów oraz techników. W badaniu uczestniczyło łącznie **10 482 uczniów**, w tym **4233 uczniów szkół podstawowych z klas 4-6; 3076 uczniów klas 7. oraz szkół gimnazjalnych**, a także **3173 osób ze szkół ponadpodstawowych**. Rozkład badanej grupy przedstawia się następująco:

	Szkoły podstawowe (klasy 4-6)	Klasy 7. oraz gimnazja	Szkoły ponadgimnazjalne	Suma
Dziewczęta	2061	1380	1457	4898
Chłopcy	2172	1696	1716	5584
Suma	4233	3076	3173	10 482

Rozdział II: Styl życia

2.1. Szkoły Podstawowe

Deklaracje uczniów dotyczące czasu spędzanego na uprawianiu sportu.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na sport?

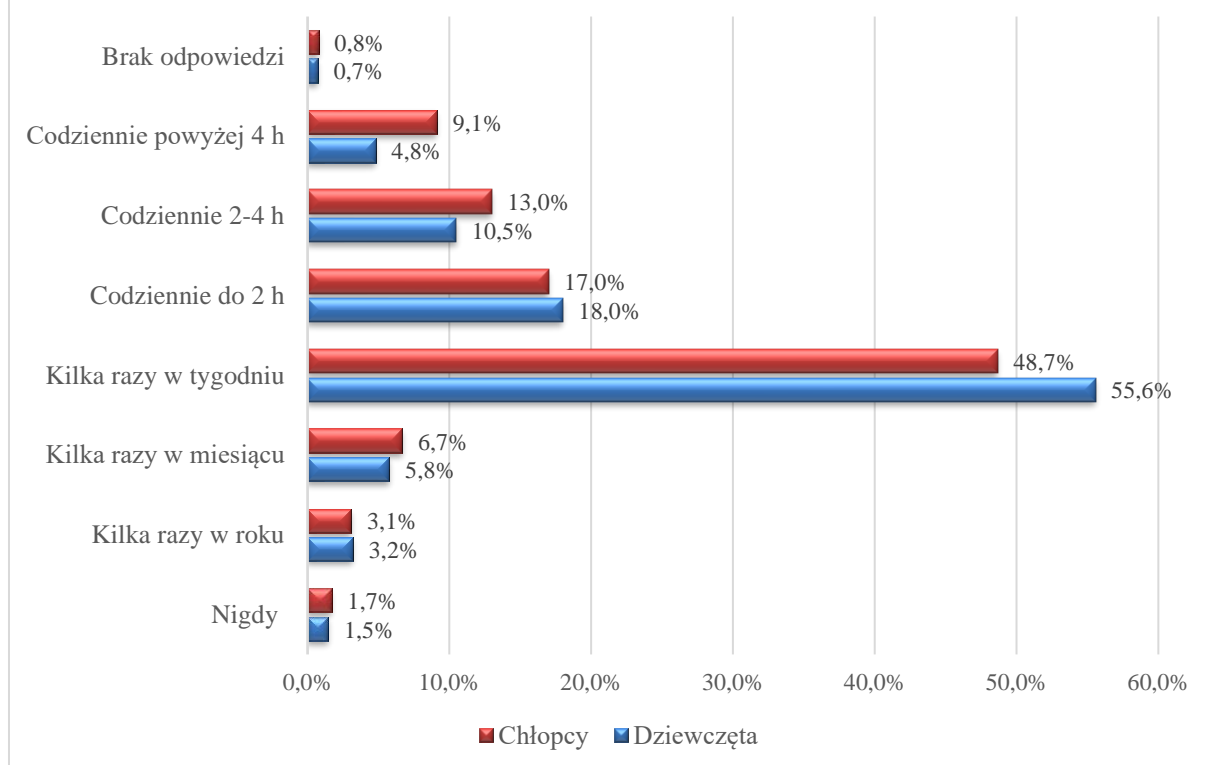
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Sport				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	30	1,5%	37	1,7%
Kilka razy w roku	66	3,2%	67	3,1%
Kilka razy w miesiącu	119	5,8%	145	6,7%
Kilka razy w tygodniu	1145	55,6%	1057	48,7%
Codziennie do 2 h	371	18,0%	369	17,0%
Codziennie 2-4 h	216	10,5%	282	13,0%
Codziennie powyżej 4 h	99	4,8%	198	9,1%
Brak odpowiedzi	15	0,7%	17	0,8%
Suma	2061	100,0%	2172	100,0%

Wśród wszystkich dziewcząt biorących udział w badaniu 1,5% (30 os.) zadeklarowało, że nigdy nie uprawiało sportu; 3,2% (66) przyznało, że sport uprawiało kilka razy w roku, a 5,8% (119) kilka razy w miesiącu. Ponad połowa wszystkich badanych dziewcząt odpowiedziała, że uprawia sport kilka razy w tygodniu - 55,6% (1145); 18,0% (371) poświęcało na tę aktywność codziennie do 2 godzin, a między 2 do 4 godzin dziennie - 10,5% (216) uczennic. Aktywność fizyczną codziennie powyżej 4 godzin uprawiało 4,8% (99) dziewcząt biorących udział w badaniu, natomiast 0,7% (15) nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Uprawianie sportu wśród chłopców w tym samym wieku ukazują wyniki, gdzie: 1,7% (37) przyznało, że nigdy nie poświęca na niego czasu, 3,1% (67) uprawiało sport kilka razy w roku, a kilka razy w miesiącu - 6,7% (145). Blisko połowa chłopców biorących udział w badaniu 48,7% (1057) podała, że aktywność fizyczną podejmowało kilka razy w tygodniu, natomiast codziennie do 2 godzin 17,0% (369). 13,0% (282) uczniów szkół podstawowych odpowiedziało, że uprawia sport codziennie od 2 do 4 godzin, natomiast powyżej 4 godzin dziennie 9,1% (198). 0,8% (17) nie odpowiedziało na to pytanie.

Sport - szkoła podstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęconego na hobby.

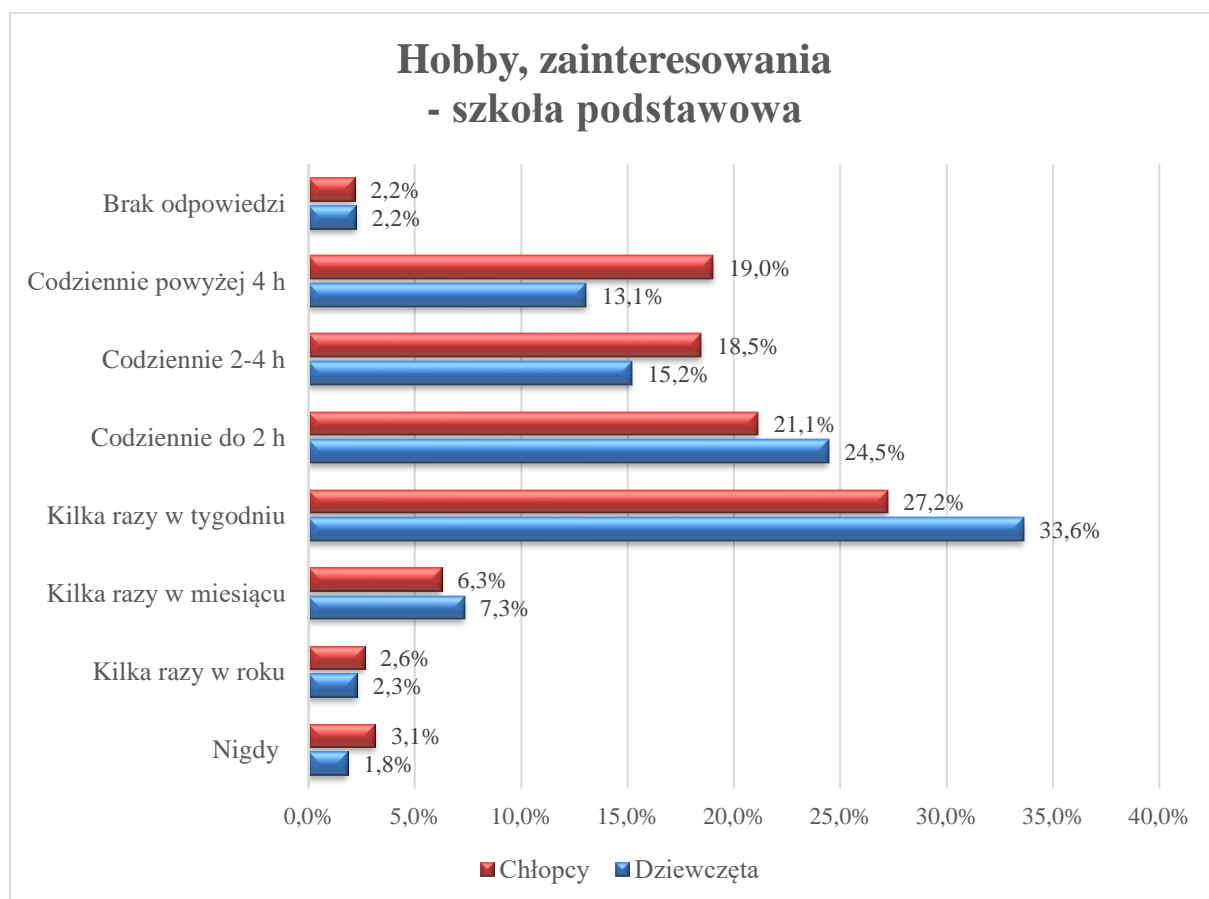
Pytanie: Ile czasu poświęcasz na hobby?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Hobby, zainteresowania				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	38	1,8%	68	3,1%
Kilka razy w roku	47	2,3%	57	2,6%
Kilka razy w miesiącu	151	7,3%	136	6,3%
Kilka razy w tygodniu	693	33,6%	591	27,2%
Codziennie do 2 h	504	24,5%	459	21,1%
Codziennie 2-4 h	313	15,2%	401	18,5%
Codziennie powyżej 4 h	269	13,1%	413	19,0%
Brak odpowiedzi	46	2,2%	47	2,2%
Suma	2061	100,0%	2172	100,0%

Wśród uczennic szkół podstawowych 1,8% (38 os.) zadeklarowało, że nigdy nie poświęcało czasu na swoje hobby, natomiast kilka razy w roku deklaroowało 2,3% (47) dziewcząt. Czas na hobby kilka razy w miesiącu poświęcało 7,3% (151), a 33,6% (693) kilka razy w tygodniu. 24,5% (504) deklaroowało, że codziennie do 2 godzin przeznaczają na swoje zainteresowania, a od 2 do 4 godzin dziennie 15,2% (313) uczennic. 2,2% (46) dziewcząt biorących udział w badaniu zaznaczyło, że na swoje hobby poświęcało codziennie powyżej 4 godzin; 2,2% (46) nie odpowiedziało na pytanie.

W grupie chłopców 3,1% (68) odpowiedziało, że nigdy nie przeznaczają czasu na hobby, natomiast 2,6% (57) robiło to kilka razy w roku. 6,3% (136) zadeklarowało, że czas na swoje zainteresowania poświęca kilka razy w miesiącu; kilka razy w tygodniu - 27,2 (591) i jest to najwyższy odsetek odpowiedzi. Codziennie do 2 godzin na hobby poświęcało 21,1% (459) badanych chłopców; codziennie 2-4 godziny 18,5% (401), codziennie powyżej 4 godzin 19,0% (413) uczniów. 2,2% (47) nie udzieliło odpowiedzi.

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęconego na oglądanie telewizji i filmów.

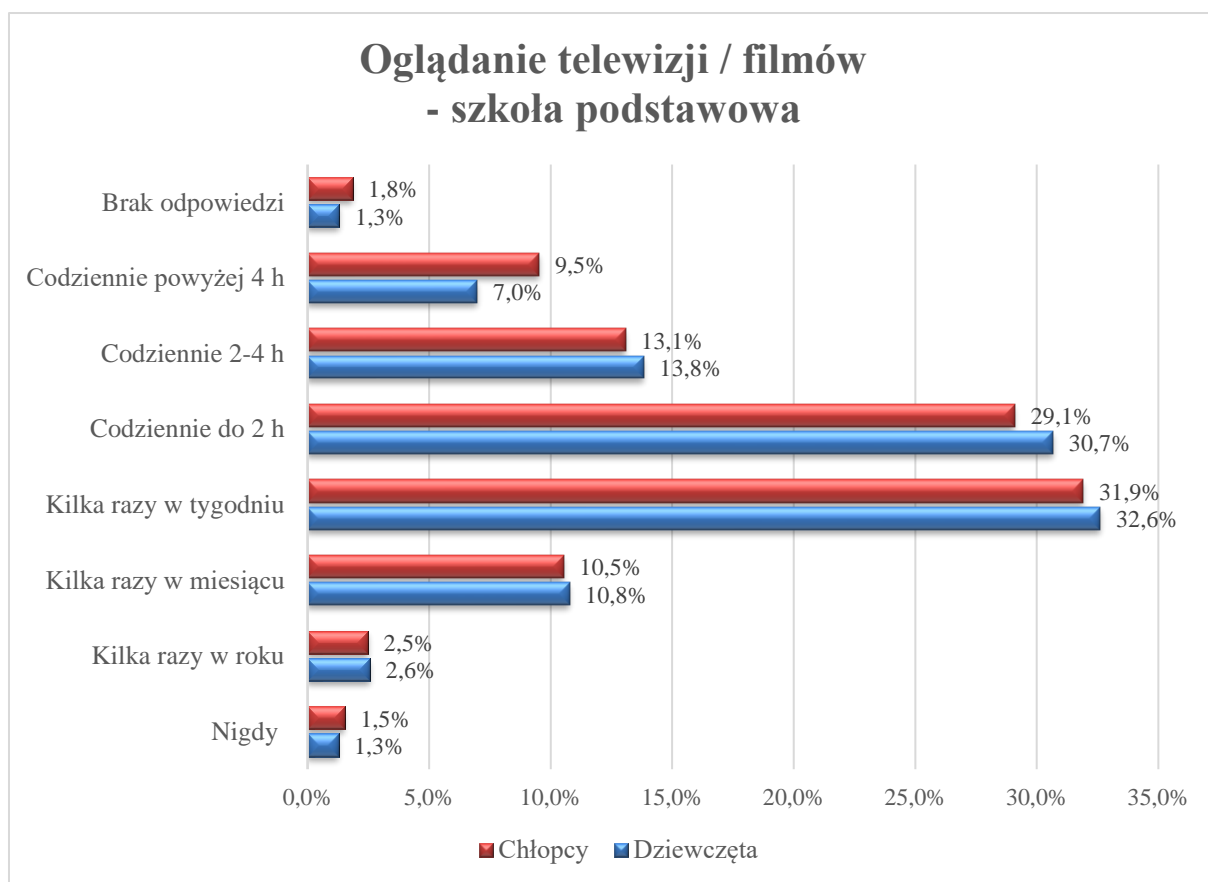
Pytanie: Ile czasu poświęcasz na oglądanie telewizji i filmów?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Oglądanie telewizji / filmów				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	26	1,3%	33	1,5%
Kilka razy w roku	53	2,6%	54	2,5%
Kilka razy w miesiącu	222	10,8%	229	10,5%
Kilka razy w tygodniu	672	32,6%	693	31,9%
Codziennie do 2 h	632	30,7%	632	29,1%
Codziennie 2-4 h	285	13,8%	284	13,1%
Codziennie powyżej 4 h	144	7,0%	207	9,5%
Brak odpowiedzi	27	1,3%	40	1,8%
Suma	2061	100,0%	2172	100,0%

W grupie uczennic biorących udział w badaniu 1,3% (26 os.) odpowiedziało, że nigdy nie poświęca czasu na oglądanie telewizji i filmów, kilka razy w roku robiło to 2,6% (53) dziewcząt; a 10,8% (222) kilka razy w miesiącu. 32,6% (672) zadeklarowało, że ogląda telewizję kilka razy w tygodniu i był to największy odsetek badanych; niewiele mniej, bo 30,7% (632) codziennie do 2 godzin. 13,8% (285) uczennic szkół podstawowych oglądało telewizję codziennie od 2 do 4 godzin, zaś 7,0% (144) codziennie powyżej 4 godzin. 1,3% (27) ankietowanych nie odpowiedziało na pytanie.

Deklaracje chłopców dotyczące oglądania telewizji wyglądają następująco: 1,5% (33) odpowiedziało, że nigdy nie ogląda telewizji ani filmów; 2,5% (54) robiło to kilka razy w roku, natomiast kilka razy w miesiącu 10,5% (229). 31,9% (693) odpowiedziało, że ogląda telewizję kilka razy w tygodniu; codziennie do 2 godzin 29,1% (632) respondentek; codziennie od 2 do 4 godzin 13,1% (284) oraz 9,5% (207) odpowiedziało, że przeznacza na tę aktywność codziennie powyżej 4 godzin. 1,8% (40) badanych nie udzieliło odpowiedzi.

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęconego na słuchanie muzyki.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na słuchanie muzyki?

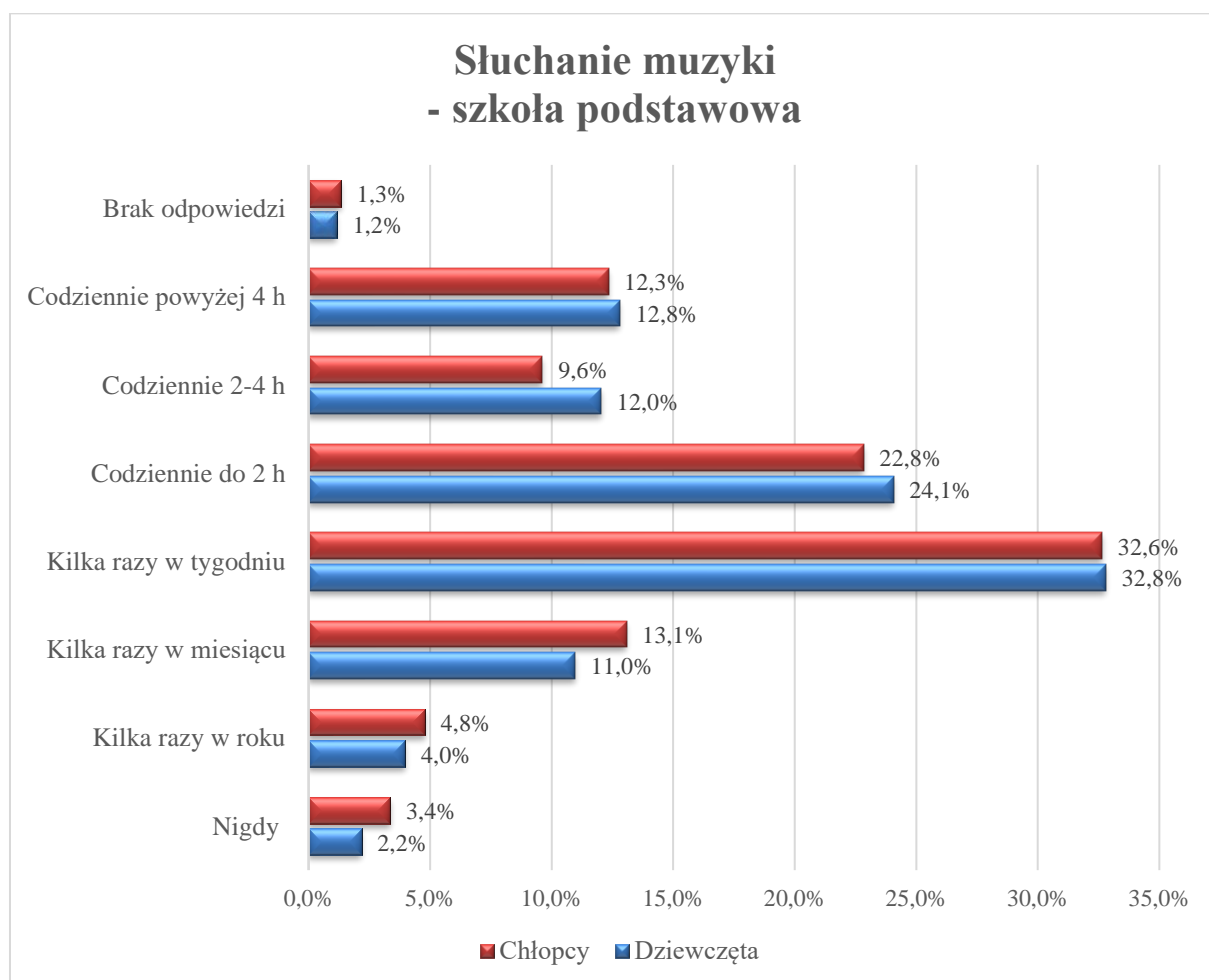
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Słuchanie muzyki				
Dziewczeta i chłopcy - szkoła podstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	45	2,2%	73	3,4%
Kilka razy w roku	82	4,0%	104	4,8%
Kilka razy w miesiącu	226	11,0%	284	13,1%
Kilka razy w tygodniu	676	32,8%	709	32,6%
Codziennie do 2 h	496	24,1%	496	22,8%
Codziennie 2-4 h	248	12,0%	209	9,6%
Codziennie powyżej 4 h	264	12,8%	268	12,3%
Brak odpowiedzi	24	1,2%	29	1,3%
Suma	2061	100,0%	2172	100,0%

Pośród badanych dziewcząt 2,2% (45 os.) deklaroowało, że nigdy nie słucha muzyki; 4,0% (82) poświęcało na to czas kilka razy w roku, a kilka razy w miesiącu słuchanie muzyki zadeklarowało 11,0% (226) dziewcząt. Najwięcej respondentek - 32,8% (676) - słuchało muzyki kilka razy w tygodniu; 24,1% (496) poświęcało na nią codziennie do 2 godzin; od 2 do 4 godzin dziennie - 12,0% (248), a codziennie powyżej 4 godzin na słuchaniu muzyki czas spędzało 12,8% (264) badanych. 1,2% (24) nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Jak wynika z odpowiedzi w grupie chłopców muzyki nie słuchało nigdy 3,4% (73), kilka razy w roku poświęcało na nią czas 4,8% (104) badanych. 13,1% (284) respondentów zadeklarowało, że słucha muzyki kilka razy w miesiącu, a kilka razy w tygodniu 32,6% (709). 22,8% (496) badanych uczniów odpowiedziało, że słucha muzyki codziennie do 2 godzin; 9,6% (209) codziennie od 2 do 4 godzin, zaś codziennie powyżej 4 godzin słuchanie muzyki zaznaczyło 12,3% (268) respondentów. 1,3% (29) nie odpowiedziało na pytanie.

Deklaracje uczniów dotyczące używania Internetu.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na korzystanie z Internetu?

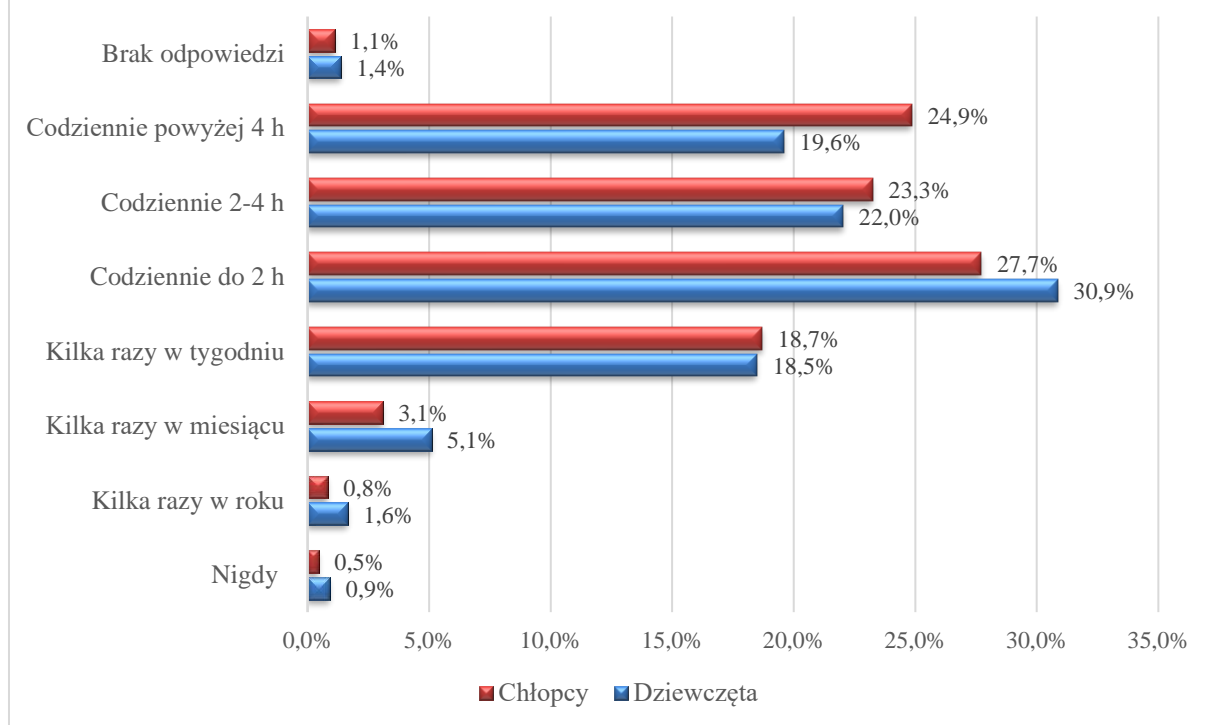
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Używanie Internetu				
Dziewczeta i chłopcy - szkoła podstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	19	0,9%	10	0,5%
Kilka razy w roku	34	1,6%	18	0,8%
Kilka razy w miesiącu	105	5,1%	67	3,1%
Kilka razy w tygodniu	381	18,5%	406	18,7%
Codziennie do 2 h	636	30,9%	602	27,7%
Codziennie 2-4 h	454	22,0%	505	23,3%
Codziennie powyżej 4 h	404	19,6%	540	24,9%
Brak odpowiedzi	28	1,4%	24	1,1%
Suma	2061	100,0%	2172	100,0%

Wśród badanych dziewcząt 0,9% (19 os.) zadeklarowało, że nigdy nie korzysta z Internetu; 1,6% (34) robiło to kilka razy w roku; a 5,1% (105) kilka razy w miesiącu. 18,5% (381) respondentek odpowiedziało, że z Internetu korzystało kilka razy w tygodniu. Codziennie nie więcej niż 2 godziny w Internecie spędzało 30,9% (636) uczennic biorących udział w badaniu; od 2 do 4 godzin - 22,0% (454) i codziennie powyżej 4 godzin 19,6% (404). 1,4% (28) uczennic nie odpowiedziało na to pytanie.

Wśród chłopców 0,5% (10) zadeklarowało, że nie korzysta z Internetu. Kilka razy w roku korzystało 0,8% (18); kilka razy w miesiącu 5,1% (105); kilka razy w tygodniu korzystanie z Internetu zadeklarowało 18,7% (406) badanych uczniów. Codzienną aktywność online nie dłuższą niż 2 godziny zadeklarowało 27,7% (602) respondentów. Codziennie od 2-4 godzin w Internecie spędzało 23,3% (505), a powyżej 4 godzin dziennie korzystanie z Internetu deklarowało 24,9% (540) badanych chłopców. 1,1% (24) respondentów nie udzieliło odpowiedzi.

Używanie Internetu - szkoła podstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące grania w gry komputerowe / konsolowe.

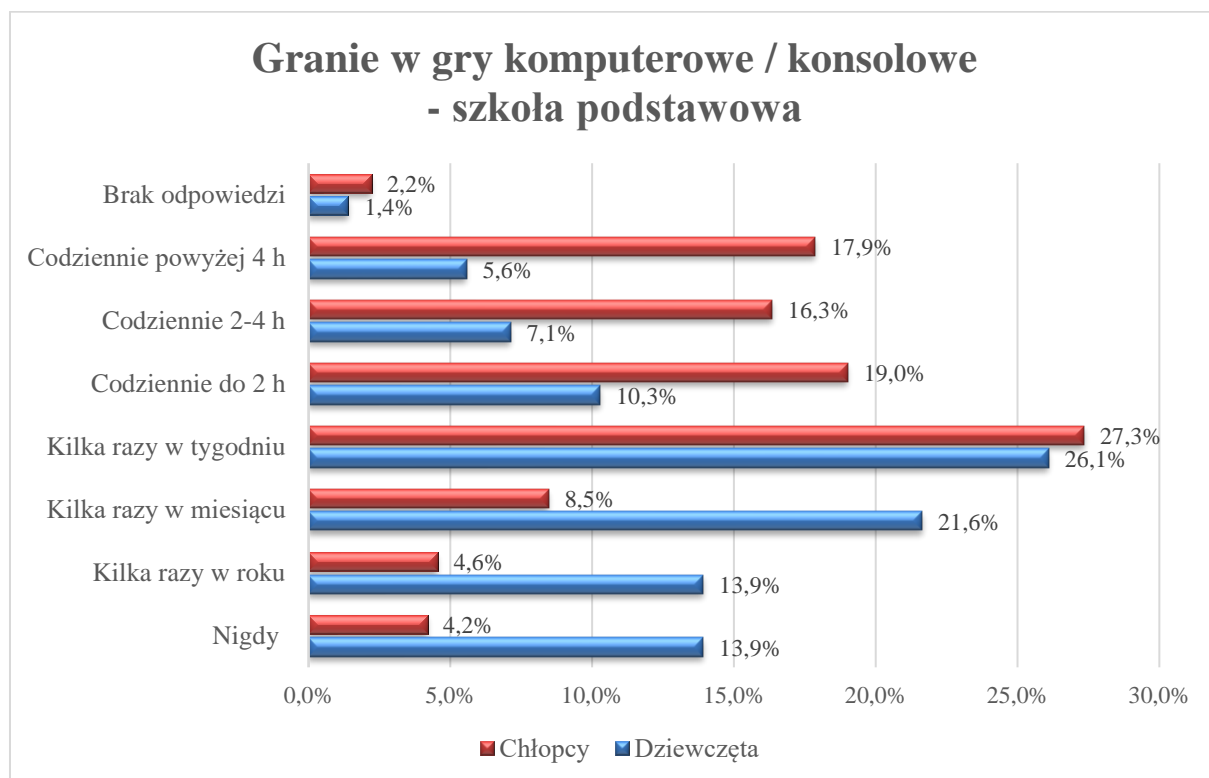
Pytanie: Ile czasu poświęcasz graniu w gry komputerowe / konsolowe?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Granie w gry komputerowe / konsolowe				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	287	13,9%	91	4,2%
Kilka razy w roku	287	13,9%	99	4,6%
Kilka razy w miesiącu	446	21,6%	184	8,5%
Kilka razy w tygodniu	538	26,1%	594	27,3%
Codziennie do 2 h	212	10,3%	413	19,0%
Codziennie 2-4 h	147	7,1%	355	16,3%
Codziennie powyżej 4 h	115	5,6%	388	17,9%
Brak odpowiedzi	29	1,4%	48	2,2%
Suma	2061	100,0%	2172	100,0%

13,9% (287 os.) dziewcząt biorących udział w badaniu zadeklarowało, że nigdy nie gra w gry komputerowe ani konsolowe. Tyle samo respondentek - 13,9% (287) robiło to kilka razy w roku, a kilka razy w miesiącu - 21,6% (446). Największy odsetek dziewcząt - 26,1% (538) - odpowiedziało, że gra w gry komputerowe i konsolowe kilka razy w tygodniu. 10,3% (212) uczennic na graniu spędzało czas codziennie do 2 godzin; codziennie od 2 do 4 godzin - 7,1% (147); natomiast powyżej 4 godzin dziennie granie na komputerze zaznaczyło 5,6% (115) dziewcząt. 1,4% (29) respondentek nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Według deklaracji chłopców w szkołach podstawowych 4,2% (91) nigdy nie grało na komputerze lub konsoli; 4,6% (99) czas na grę poświęcało kilka razy w roku; a 8,5% (184) kilka razy w miesiącu. Spędzanie czasu w ten sposób codziennie do 2 godzin zadeklarowało 19,0% (413) chłopców biorących udział w badaniu; codziennie od 2 do 4 godzin przy komputerze lub konsoli spędzało 16,3% (355) respondentów. 17,9% (388) poświęcało na tę aktywność codziennie powyżej 4 godzin; 2,2% (48) nie udzieliło odpowiedzi.

Deklaracje uczniów dotyczące korzystania z portali społecznościowych i komunikatorów.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów?

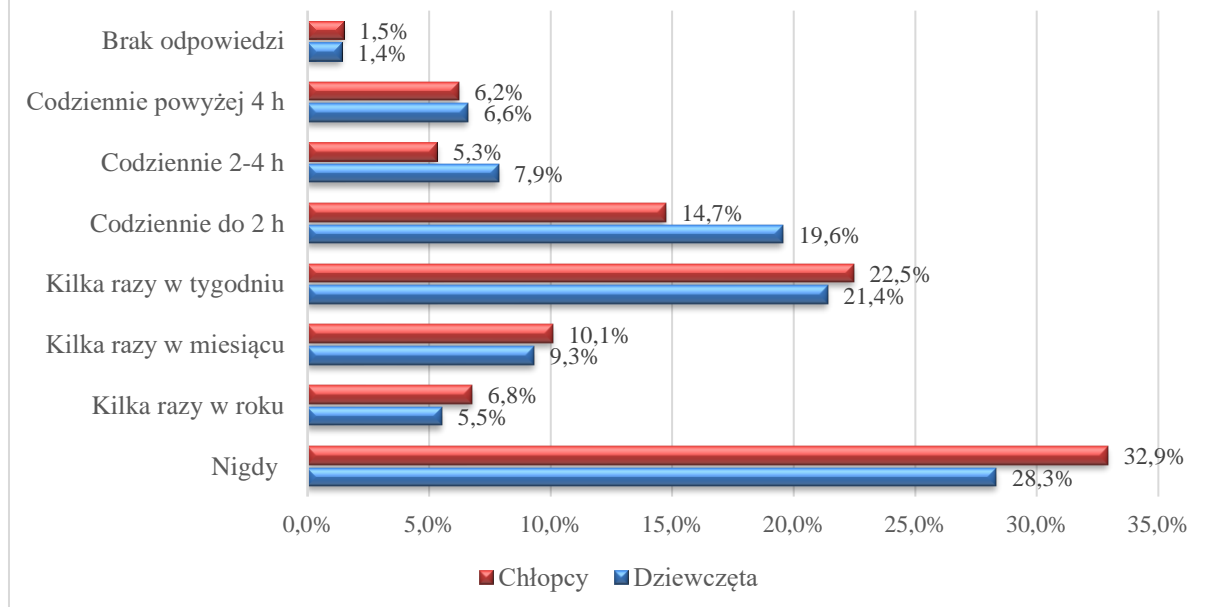
Odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	584	28,3%	715	32,9%
Kilka razy w roku	114	5,5%	147	6,8%
Kilka razy w miesiącu	192	9,3%	219	10,1%
Kilka razy w tygodniu	441	21,4%	488	22,5%
Codziennie do 2 h	403	19,6%	320	14,7%
Codziennie 2-4 h	162	7,9%	116	5,3%
Codziennie powyżej 4 h	136	6,6%	135	6,2%
Brak odpowiedzi	29	1,4%	32	1,5%
Suma	2061	100,0%	2172	100,0%

W grupie dziewcząt ze szkół podstawowych 28,3% (584 os.) odpowiedziało, że nigdy nie korzysta z portali społecznościowych, a kilka razy w roku robiło to 5,5% (114) badanych. 9,3% (192) respondentek poświęcało czas na swoją aktywność na portalach społecznościowych kilka razy w miesiącu; natomiast kilka razy w tygodniu - 21,4% (441) uczennic. Wśród dziewcząt biorących udział w badaniu na portalach społecznościowych oraz komunikatorach 19,6% (403) spędzało codziennie do 2 godzin; od 2 do 4 godzin dziennie 7,9% (162); natomiast codziennie powyżej 4 godzin 6,6% (136) respondentek. 1,4% (29) nie odpowiedziało na to pytanie.

W grupie chłopców 32,9% (715) zadeklarowało, że nigdy nie poświęca czasu na portale społecznościowe i komunikatory. 6,8% (147) uczniów zaznaczyło tę aktywność kilka razy w roku; natomiast kilka razy w miesiącu 10,1% (219) respondentów. Największy odsetek chłopców w szkołach podstawowych 22,5% (488) poświęcało czas na portale społecznościowe i komunikatory kilka razy w tygodniu; a 14,7% (320) robiło to codziennie krócej niż 2 godziny. Spośród wszystkich uczniów biorących udział w badaniu 5,3% (116) zadeklarowało swoją aktywność w Internecie codziennie od 2 do 4 godzin i codziennie powyżej 4 godzin - 6,2% (135) respondentów. 1,5% (32) uczniów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów - szkoła podstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące spotykania się z przyjaciółmi i znajomymi.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz spotkaniom z przyjaciółmi i znajomymi?

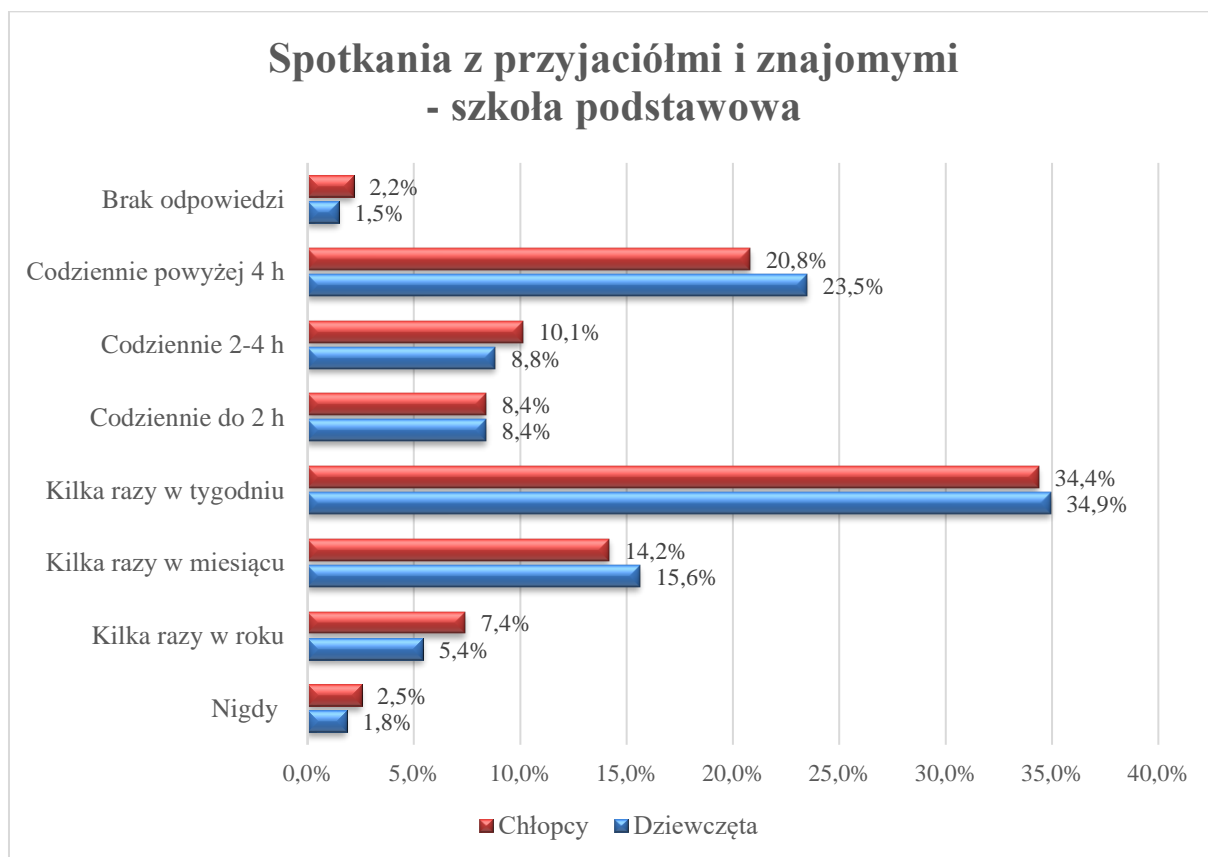
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Spotkania z przyjaciółmi i znajomymi				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	38	1,8%	55	2,5%
Kilka razy w roku	112	5,4%	161	7,4%
Kilka razy w miesiącu	322	15,6%	308	14,2%
Kilka razy w tygodniu	720	34,9%	747	34,4%
Codziennie do 2 h	173	8,4%	182	8,4%
Codziennie 2-4 h	182	8,8%	220	10,1%
Codziennie powyżej 4 h	484	23,5%	452	20,8%
Brak odpowiedzi	30	1,5%	47	2,2%
Suma	2061	100,0%	2172	100,0%

Odpowiedzi uczennic szkół podstawowych: 1,8% (38 os.) zadeklarowało, że nigdy nie spotyka się ze znajomymi, a 5,4% (112), że robi to kilka razy w roku. 15,6% (322)

na spotkania z przyjaciółmi poświęcało czas kilka razy w miesiącu; natomiast najczęściej respondentek - 34,4% (747) - zadeklarowało poświęcanie czasu przyjaciołom i znajomym kilka razy w tygodniu. 8,4% (173) spotykało się z przyjaciółmi codziennie do 2 godzin; codziennie od 2 do 4 godzin - 8,8% (182); a 23,5% (484) uczennic spotykało się ze znajomymi codziennie więcej niż 4 godziny. 1,5% (30) nie udzieliło odpowiedzi.

W grupie chłopców 2,5% (55) zadeklarowało, że nigdy nie poświęca czasu na spotkania z przyjaciółmi; kilka razy w roku robiło to 7,4% (161) uczniów. Kilka razy w miesiącu spotkania ze znajomymi odbywało 14,2% (308); natomiast największy odsetek uczniów - 34,4% (747) - przyznaje, że spotkaniom poświęcało czas kilka razy w tygodniu. Codziennie nie więcej niż przez 2 godziny ze znajomymi spotykało się 4,4% (182) uczniów; na spotkania od 2 do 4 godzin dziennie przeznaczają 10,1% (220) respondentów; a 20,8% (452) spotykało się codziennie powyżej 4 godzin. 2,2% (47) ankietowanych nie odpowiedziało na pytanie.

Deklaracje uczniów dotyczące czasu spędzanego na imprezach, koncertach, dyskotekach.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na imprezy, koncerty, dyskoteki?

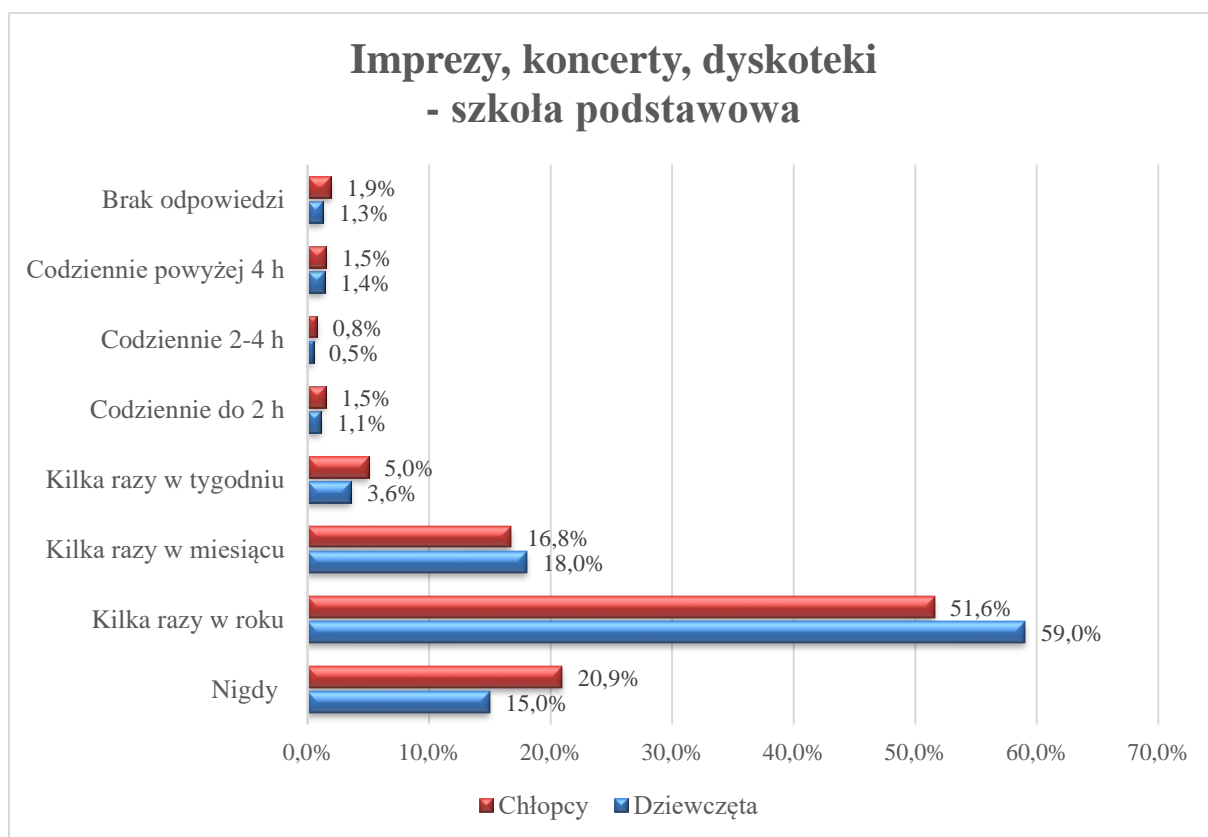
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Imprezy, koncerty, dyskoteki				
Dziewczeta i chłopcy - szkoła podstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	309	15,0%	455	20,9%
Kilka razy w roku	1217	59,0%	1120	51,6%
Kilka razy w miesiącu	372	18,0%	364	16,8%
Kilka razy w tygodniu	74	3,6%	109	5,0%
Codziennie do 2 h	23	1,1%	32	1,5%
Codziennie 2-4 h	10	0,5%	17	0,8%
Codziennie powyżej 4 h	29	1,4%	33	1,5%
Brak odpowiedzi	27	1,3%	42	1,9%
Suma	2061	100,0%	2172	100,0%

Wyniki w grupie dziewcząt przedstawiają się następująco: 15,0% (309 os.) odpowiedziało, że nigdy nie chodzi na imprezy i dyskoteki. Ponad połowa respondentek 59,0% (1217) robiła to kilka razy w roku; a 18,0% (372) kilka razy w miesiącu. 3,6% (74) uczennic brało udział w imprezach kilka razy w tygodniu. Codziennie nie więcej niż 2 godziny spędzało na imprezach, koncertach i dyskotekach 1,1% (23) dziewcząt biorących udział w badaniu; od 2 do 4 godzin dziennie - 0,5% (10); codziennie powyżej 4 godzin 1,4% (29) badanych. 1,3% (27) nie odpowiedziało na pytanie.

Wśród chłopców 20,9% (455) zadeklarowało, że nigdy nie bierze udziału w imprezach oraz dyskotekach. Kilka razy w roku spędzało w taki sposób czas 51,6% (1120) ankietowanych; kilka razy w miesiącu - 16,8% (364), natomiast kilka razy w tygodniu uczestnictwo w imprezach i koncertach zaznaczyło 5,0% (109) badanych chłopców. Wśród uczniów szkół podstawowych 1,5% (32) na dyskoteki i koncerty poświęcało czas codziennie nie dłużej niż 2 godziny. Codziennie od 2 do 4 godzin czas na imprezowaniu poświęcało 0,8% (17), natomiast powyżej 4 godzin dziennie - 1,5% (33) badanych chłopców. 1,9% (42) respondentów nie udzieliło odpowiedzi.

Deklaracje uczniów dotyczące spędzania czasu bez konkretnego zajęcia.

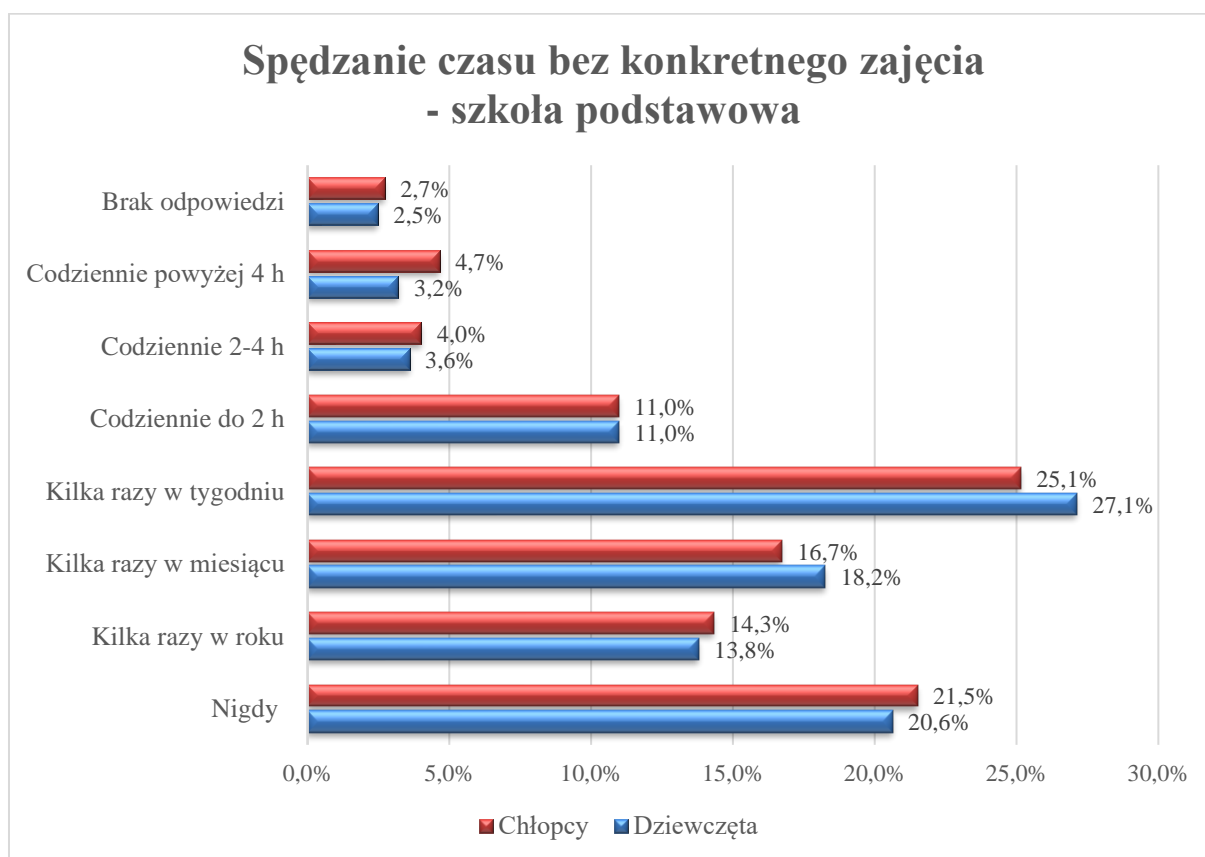
Pytanie: Ile czasu spędzasz bez konkretnego zajęcia?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	425	20,6%	467	21,5%
Kilka razy w roku	284	13,8%	311	14,3%
Kilka razy w miesiącu	376	18,2%	363	16,7%
Kilka razy w tygodniu	559	27,1%	546	25,1%
Codziennie do 2 h	226	11,0%	238	11,0%
Codziennie 2-4 h	74	3,6%	87	4,0%
Codziennie powyżej 4 h	66	3,2%	101	4,7%
Brak odpowiedzi	51	2,5%	59	2,7%
Suma	2061	100,0%	2172	100,0%

20,6% (425 os.) badanych dziewcząt udzieliło odpowiedzi, że nigdy nie spędza czasu bez konkretnego zajęcia; 13,8% (284) uczennic nie miało konkretnego zajęcia kilka razy w roku; a 18,2% (376) kilka razy w miesiącu. Najwięcej dziewcząt, bo 27,1% (559) zadeklarowało spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia kilka razy w tygodniu; natomiast codziennie mniej niż 2 godziny - 11,0% (226). 3,6% (74) uczennic zaznaczyło, że bez konkretnego zajęcia spędzało od 2 do 4 godzin każdego dnia; a codziennie więcej niż 4 godziny - 3,2% (66). 2,5% (51) dziewcząt nie odpowiedziało na pytanie.

Wśród chłopców 21,5% (467) zadeklarowało, że nigdy nie spędza czasu bez konkretnego zajęcia; 14,3% (311) uczniów tego typu brak aktywności wykazało kilka razy w roku; 16,7% (363) - kilka razy w miesiącu. Najwięcej respondentów - 25,1% (546) odpowiedziało, że spędza czas bez konkretnego zajęcia kilka razy w tygodniu. Codziennie nie więcej niż 2 godziny 11,0% (238) chłopców nie miało konkretnego zajęcia; codziennie od 2 do 4 godzin spędzało w ten sposób 4,0% (87) chłopców; a więcej niż 4 godziny każdego dnia bez konkretnego zajęcia - 4,7% (101) uczniów biorących udział w badaniu. 2,7% (59) badanych nie udzieliło odpowiedzi.

Deklaracje uczniów dotyczące czytania.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na czytanie?

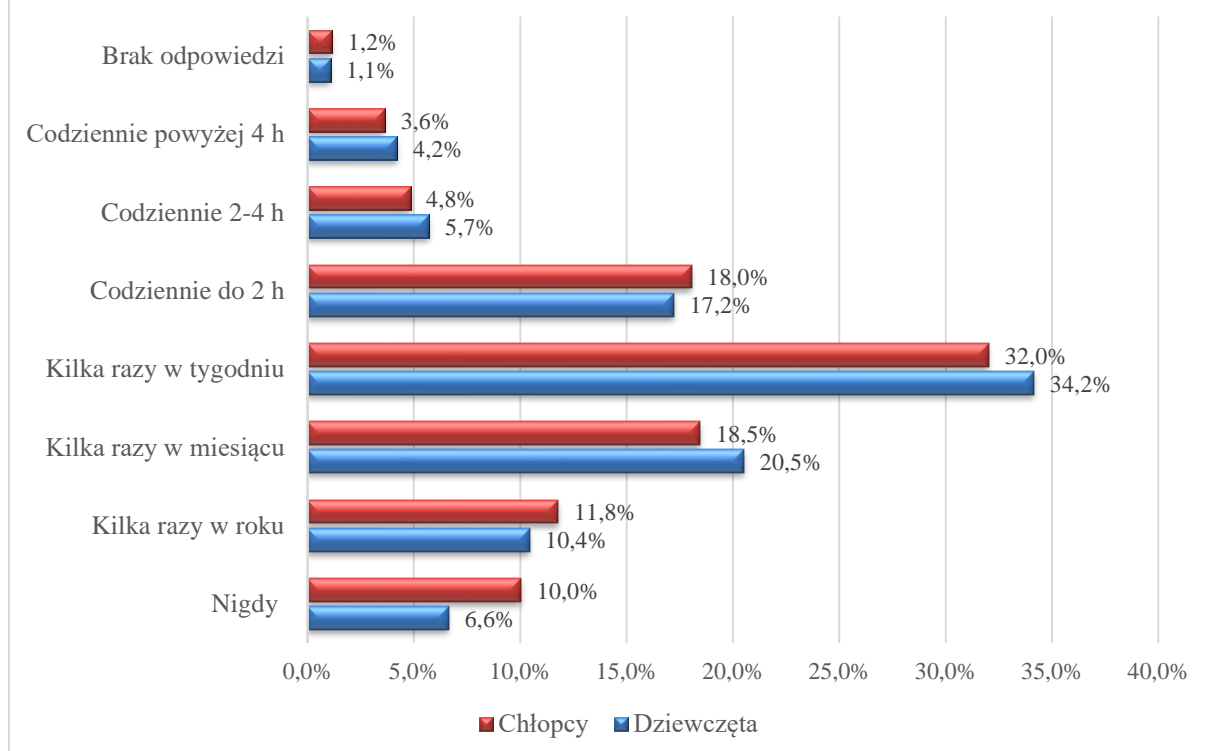
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Czytanie				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	137	6,6%	218	10,0%
Kilka razy w roku	215	10,4%	256	11,8%
Kilka razy w miesiącu	423	20,5%	401	18,5%
Kilka razy w tygodniu	704	34,2%	696	32,0%
Codziennie do 2 h	355	17,2%	392	18,0%
Codziennie 2-4 h	118	5,7%	105	4,8%
Codziennie powyżej 4 h	87	4,2%	79	3,6%
Brak odpowiedzi	22	1,1%	25	1,2%
Suma	2061	100,0%	2172	100,0%

6,6% (137 os.) dziewcząt biorących udział w badaniu potwierdza, że nigdy nie poświęcało czasu na czytanie. 10,4% (215) respondentek deklaruowało, że robi to kilka razy w roku, a 20,5% (423) kilka razy w miesiącu. Największy odsetek uczennic w szkołach podstawowych - 34,2% (704) - czytało kilka razy w tygodniu. 17,2% (355) dziewcząt biorących udział w badaniu udzieliło odpowiedzi, że na czytanie poświęcało codziennie nie więcej niż 2 godziny; codziennie od 2 do 4 godzin czytało 5,7% (118); natomiast codziennie powyżej 4 godzin na czytanie przeznaczają 4,2% (87) dziewcząt. 1,1% (22) respondentek nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Wśród chłopców 10,0% (218) zadeklarowało, że nigdy nie poświęcało czasu na czytanie. Kilka razy w roku czytało 11,8% (256) badanych; a kilka razy w miesiącu 18,5% (401), natomiast kilka razy w tygodniu czytanie deklaruowało 32,0% (696) badanych uczniów. Wśród chłopców 18,0% (392) przyznaje, że codzienne czytanie zajmowało nie dłużej niż 2 godziny każdego dnia. Codziennie od 2-4 godzin na czytanie przeznaczają 4,8% (105), a powyżej 4 godzin dziennie czytanie zadeklarowało 3,6% (79) badanych uczniów. 1,2% (25) respondentów nie odpowiedziało na to pytanie.

Czytanie - szkoła podstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące odrabiania lekcji.

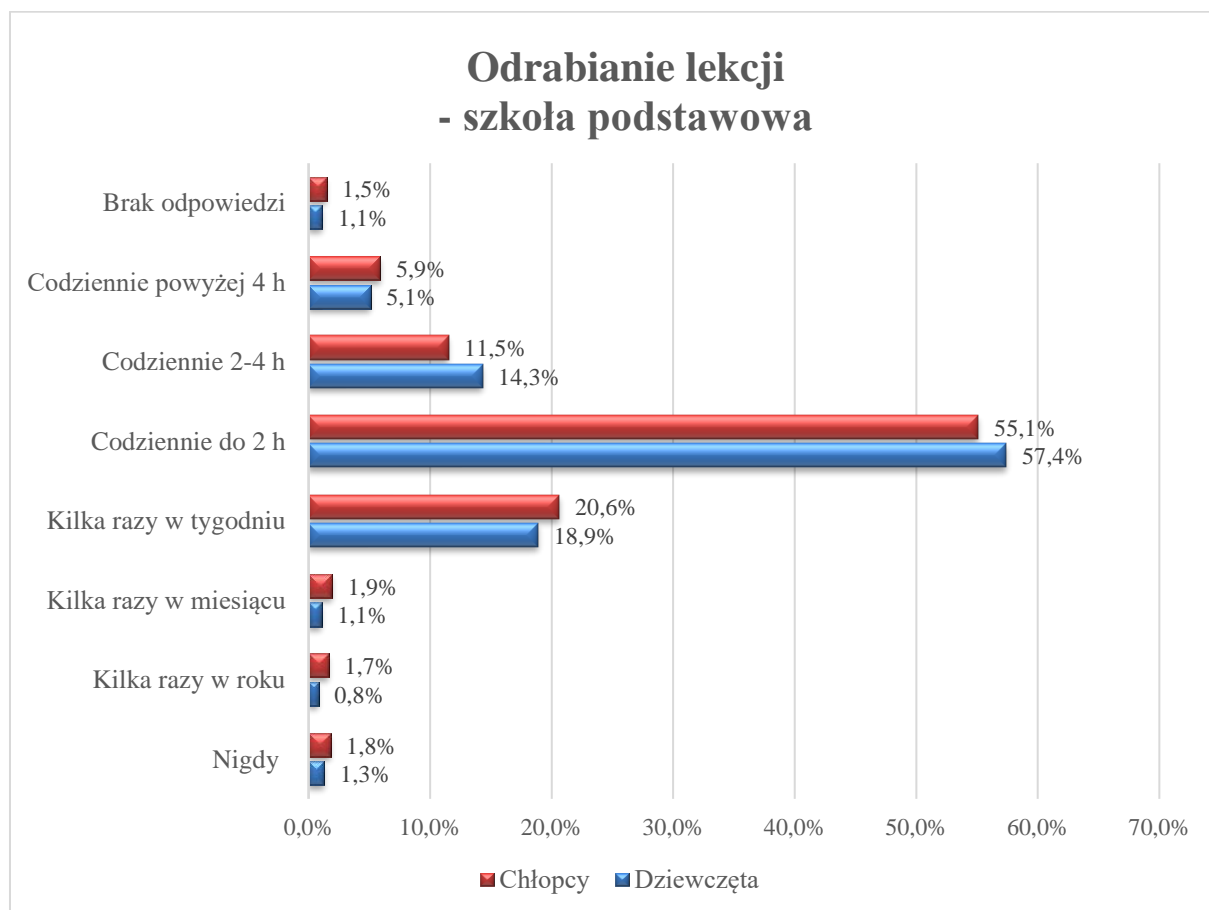
Pytanie: Ile czasu poświęcasz na odrabianie lekcji?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Odrabianie lekcji				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	27	1,3%	39	1,8%
Kilka razy w roku	17	0,8%	36	1,7%
Kilka razy w miesiącu	22	1,1%	42	1,9%
Kilka razy w tygodniu	389	18,9%	448	20,6%
Codziennie do 2 h	1183	57,4%	1197	55,1%
Codziennie 2-4 h	295	14,3%	250	11,5%
Codziennie powyżej 4 h	105	5,1%	128	5,9%
Brak odpowiedzi	23	1,1%	32	1,5%
Suma	2061	100,0%	2172	100,0%

Odpowiedzi uczennic szkół podstawowych wykazały, że 1,3% (27 os.) nigdy nie odrabiała lekcji, a 0,8% (17) robiło to kilka razy w roku. 1,1% (22) deklarowało, że odrabiała lekcje kilka razy w miesiącu; natomiast 18,9% (389) zadeklarowało poświęcanie czasu na odrabianie lekcji kilka razy w tygodniu. Ponad połowa respondentek - 57,4% (1183) - odrabiała lekcje każdego dnia nie więcej niż 2 godziny; 14,3% (295) - codziennie od 2 do 4 godzin; natomiast 5,1% (105) uczennic biorących udział w badaniu przeznaczało na codzienną naukę trwającą więcej niż 4 godziny. 1,1% (23) respondentek nie udzieliło odpowiedzi.

W grupie chłopców 1,8% (39) przyznaje, że nigdy nie odrabiała lekcji. Kilka razy w roku odrabianie lekcji przyznaje 1,7% (36); kilka razy w miesiącu 1,9% (42); a kilka razy w tygodniu 20,6% (448) uczniów. 55,1% (1197) uczniów deklarowało, że na codzienną naukę przeznaczało do 2 godzin. Codziennie od 2 do 4 godzin na odrabianiu lekcji spędzało 11,5% (250); a powyżej 4 godzin każdego dnia 5,9% (128) chłopców. 1,5% (32) respondentów nie odpowiedziało na to pytanie.

Deklaracje uczniów dotyczące rozmów z rodzicami.

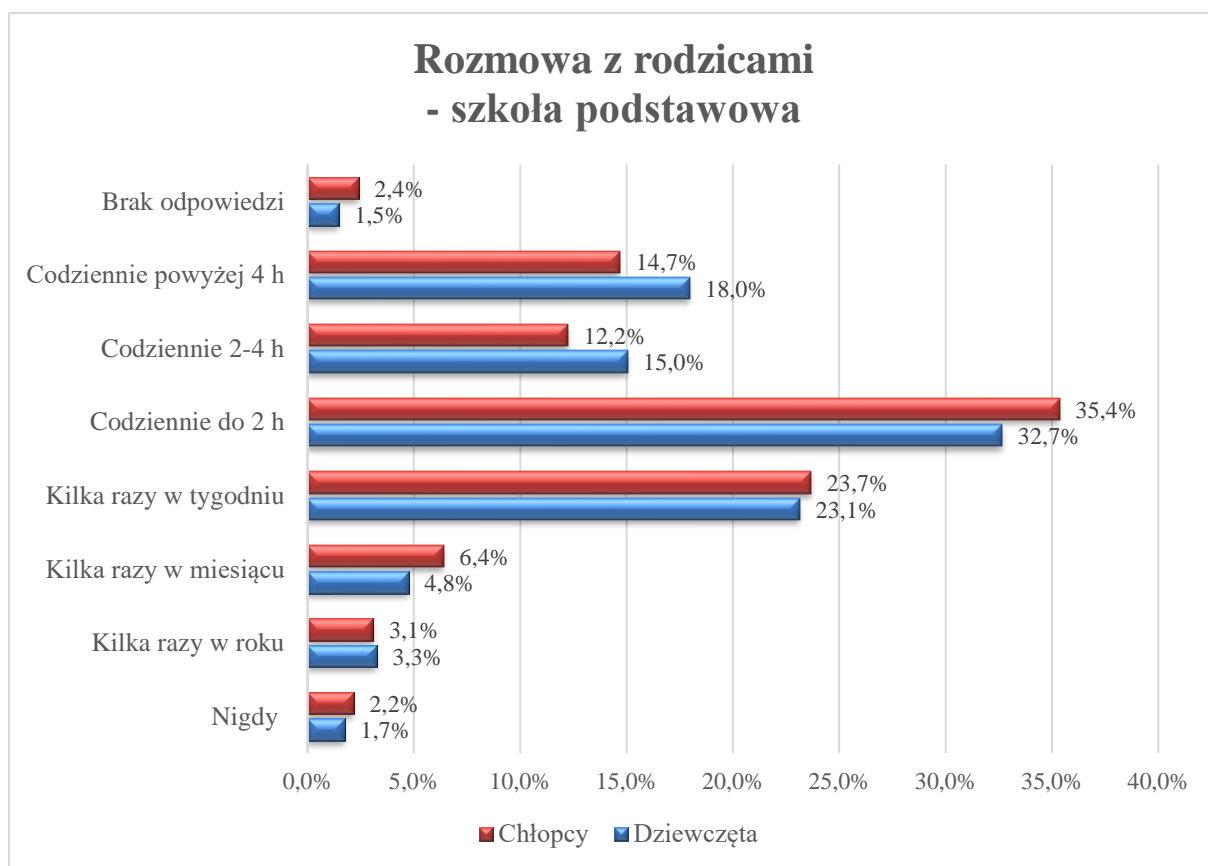
Pytanie: Ile czasu poświęcasz na rozmowę z rodzicami?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Rozmowa z rodzicami				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	36	1,7%	47	2,2%
Kilka razy w roku	67	3,2%	67	3,1%
Kilka razy w miesiącu	98	4,7%	139	6,4%
Kilka razy w tygodniu	477	23,1%	514	23,7%
Codziennie do 2 h	673	32,7%	768	35,4%
Codziennie 2-4 h	310	15,0%	266	12,2%
Codziennie powyżej 4 h	370	18,0%	319	14,7%
Brak odpowiedzi	30	1,5%	52	2,4%
Suma	2061	100,00%	2172	100,0%

W grupie dziewcząt 1,75% (36 os.) zadeklarowało, że nigdy nie rozmawiało z rodzicami. 3,2% (67) badanych zaznaczyło, że prowadziło takie rozmowy kilka razy w roku; 4,7% (98) kilka razy w miesiącu. 23,1% (477) dziewcząt zadeklarowało, że rozmawia z rodzicami kilka razy w tygodniu. Najwięcej, czyli 32,7% (673) osób zaznaczyło, że rozmawiało z rodzicami codziennie do 2 godzin; 15,0% (310) codziennie w przedziale od 2 do 4 godzin, a 18,0% (370) powyżej 4 godzin każdego dnia. 1,5% (30) dziewcząt nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

W grupie chłopców 2,2% (47) zadeklarowało, że nigdy nie rozmawiało z rodzicami. 3,1% (67) badanych zaznaczyło, że prowadziło takie rozmowy kilka razy w roku; 6,4% (139) respondentów rozmawiało kilka razy w miesiącu; 23,7% (514) - kilka razy w tygodniu. 35,4% (768) badanych zadeklarowało, że rozmowy z rodzicami trwają codziennie do 2 godzin; 12,2% (266) codziennie w przedziale od 2 do 4 godzin, natomiast 14,7% (319) powyżej 4 godzin każdego dnia. Na powyższe pytanie odpowiedzi nie udzieliło 2,4% (52) chłopców.

Inne formy spędzania czasu wolnego.

Uczniowie mieli możliwość wypisania innych form spędzania czasu wolnego oprócz tych, które znajdowały się w ankiecie.

Z takiej możliwości skorzystało 32,5% (670 os.) dziewcząt ze szkół podstawowych. Ich najczęściej pojawiające się odpowiedzi dotyczyły zachowań związanych z aktywnością fizyczną (jazda na rolkach, taniec, jazda konno, jazda na rowerze, gra w tenisa, pływanie); rozwojem zainteresowań (rysowanie, gra na instrumentach muzycznych, szycie); spędzaniem czasu z innymi osobami (rodzeństwem, rodzicami, znajomymi) oraz pomaganiem w wypełnianiu obowiązków domowych (sprzątanie, opieka nad zwierzętami, gotowanie).

28,6% (621) chłopców wymieniło inne formy spędzania wolnego czasu. Wśród odpowiedzi najczęściej pojawiały się aktywności sportowe (gra w piłkę nożną, jazda na rowerze, jazda na deskorolce), opieka nad zwierzętami, spędzanie czasu z rodziną, zabawa z rodzeństwem, oraz rozwijanie zainteresowań (rysowanie, programowanie, śpiew).

2.2 Szkoły Podstawowe – 7. i 8. klasa oraz szkoły gimnazjalne Deklaracje uczniów dotyczące czasu spędzanego na uprawianiu sportu.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na sport?

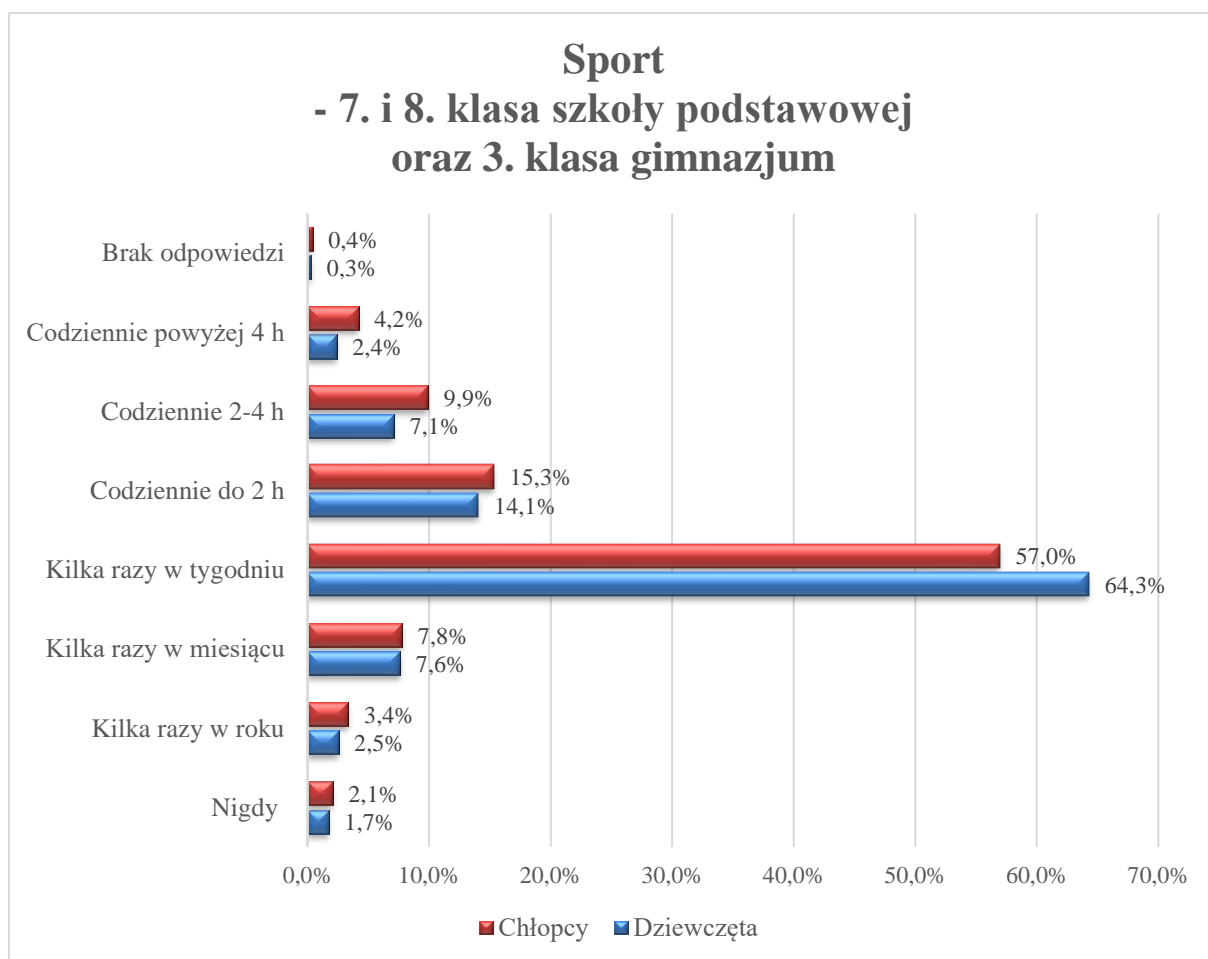
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Sport				
Dziewczęta i chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	24	1,7%	35	2,1%
Kilka razy w roku	35	2,5%	57	3,4%
Kilka razy w miesiącu	105	7,6%	132	7,8%
Kilka razy w tygodniu	887	64,3%	966	57,0%
Codziennie do 2 h	194	14,1%	260	15,3%
Codziennie 2-4 h	98	7,1%	168	9,9%
Codziennie powyżej 4 h	33	2,4%	71	4,2%
Brak odpowiedzi	4	0,3%	7	0,4%
Suma	1380	100,0%	1696	100,0%

Wśród deklaracji dziewcząt w wieku gimnazjalnym największy odsetek 64,3% (887 os.) sport uprawiało kilka razy w tygodniu, codziennie do 2 godzin na sport przeznaczało 14,1% (194), kilka razy w miesiącu uprawianie sportu deklarowało 7,6% (105), między 2 a 4 godziny dziennie aktywność fizyczną uprawiało 7,1% (98) ankietowanych, kilka razy w roku 2,5% (35), codziennie powyżej 2 godzin 2,4% (33) a nigdy zaledwie 1,7% (24) dziewcząt. Na to pytanie nie odpowiedziało 0,3% (4) ankietowanych.

U chłopców najczęściej deklarowało uprawianie sportu kilka razy w tygodniu - takiej odpowiedzi udzieliło 57% (966) ankietowanych. Codziennie do 2 godzin na sport przeznaczało 15,3% (260), między 2 a 4 godziny 9,9% (168), w następnej kolejności chłopcy zadeklarowali uprawianie sportu kilka razy w miesiącu 7,8% (132), codziennie powyżej 4 godzin 4,2% (71), kilka razy w roku 3,4% (57) a nigdy 2,1% (35). Odpowiedzi nie udzieliło 0,4% (7) respondentów.

Deklaracje uczniów dotyczące hobby.

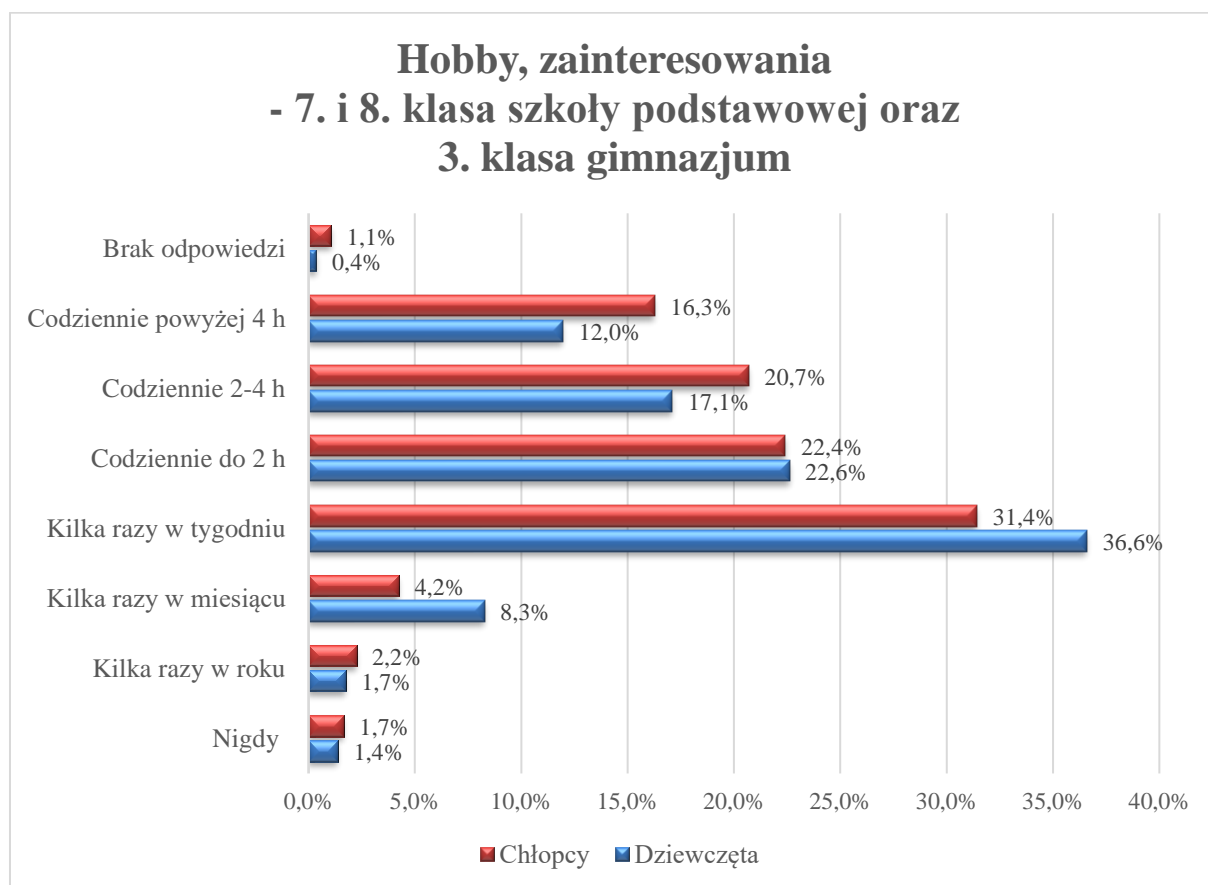
Pytanie: Ile czasu poświęcasz na hobby?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Hobby, zainteresowania				
Dziewczęta i chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	19	1,4%	28	1,7%
Kilka razy w roku	24	1,7%	38	2,2%
Kilka razy w miesiącu	114	8,3%	72	4,2%
Kilka razy w tygodniu	505	36,6%	533	31,4%
Codziennie do 2 h	312	22,6%	380	22,4%
Codziennie 2-4 h	236	17,1%	351	20,7%
Codziennie powyżej 4 h	165	12,0%	276	16,3%
Brak odpowiedzi	5	0,4%	18	1,1%
Suma	1380	100,0%	1696	100,0%

Według deklaracji dziewcząt na swoje hobby w ogóle nie poświęcało czasu 1,4 % (19 os.), 1,7% (24) przeznaczało na nie czas kilka razy do roku, kilka razy w miesiącu zajmowało się swoim hobby 8,3% (114) dziewcząt, a kilka razy w tygodniu 36,6% (505). 22,6% (312) przebadanych zanaczyło, że na swoje hobby poświęcało czas codziennie do 2 godzin, 17,1% (236) między 2 a 4 godziny dziennie, a powyżej 4 godzin 12,0% (165). Na powyższe pytanie nie odpowiedziało 0,4% (5) ankietowanych dziewczyn z tej kategorii wiekowej.

Wśród chłopców deklaracje wyglądają następująco: swoje hobby kilka razy w roku uprawiało 2,2% (38) ankietowanych, kilka razy w miesiącu 4,2% (72), a kilka razy w tygodniu 31,4% (533). 22,4% (380) na swoje hobby przeznaczało codziennie do 2 godzin, między 2 a 4 godziny 20,7% (351), a powyżej 4 godzin 16,3% (276) uczniów. 1,7% (28) chłopców zadeklarowało, że nigdy nie poświęcało czasu swoim zainteresowaniom. 1,1% (18) nie odpowiedziało na to pytanie.

Deklaracje uczniów dotyczące oglądania telewizji i filmów.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz oglądaniu telewizji i filmów?

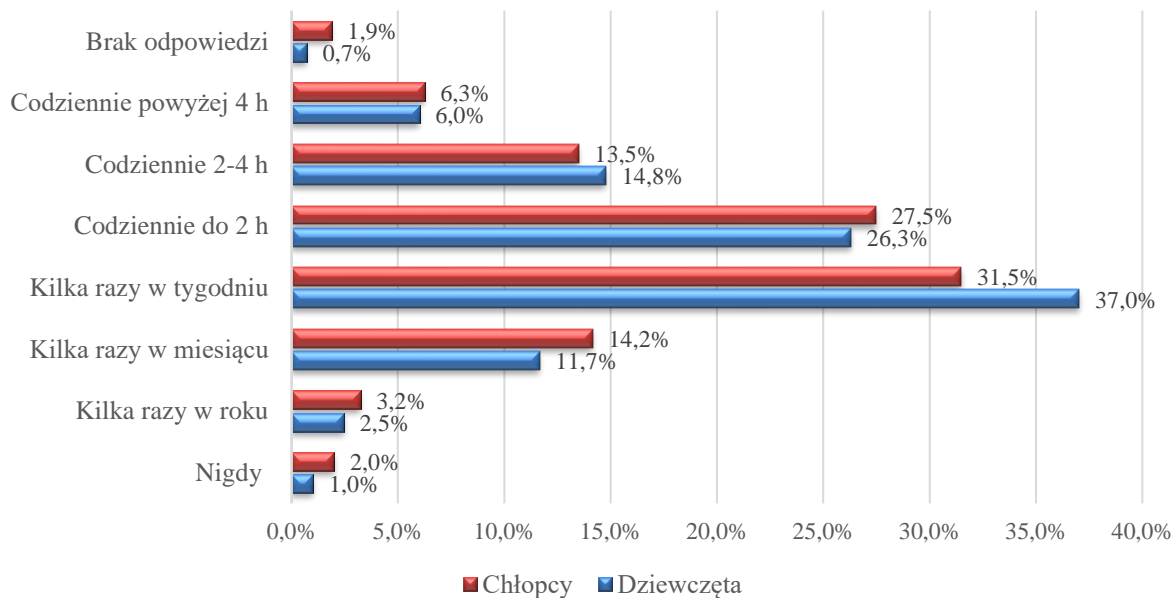
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Oglądanie telewizji /filmów				
Dziewczęta i chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	14	1,0%	34	2,0%
Kilka razy w roku	34	2,5%	55	3,2%
Kilka razy w miesiącu	161	11,7%	240	14,2%
Kilka razy w tygodniu	511	37,0%	534	31,5%
Codziennie do 2 h	363	26,3%	466	27,5%
Codziennie 2-4 h	204	14,8%	229	13,5%
Codziennie powyżej 4 h	83	6,0%	106	6,3%
Brak odpowiedzi	10	0,7%	32	1,9%
Suma	1380	100,0%	1696	100,0%

1,0% (14 os.) dziewcząt deklaroowało, że nigdy nie ogląda telewizji, 2,5% (34) zaznaczyło, że oglądało kilka razy do roku, kilka razy w miesiącu 11,7% (161), a kilka razy w tygodniu 37% (511) respondentek. Codziennie do 2 godzin swój czas filmom według deklaracji poświęcało 26,3% (363), więcej niż 2 ale mniej niż 4 godziny dziennie na oglądanie telewizji przeznaczało 14,8% (204), a powyżej 4 godzin dziennie 6,0% (83) ankietowanych dziewcząt. Odpowiedzi nie udzieliło 0,7% (10).

Chłopcy na powyższe pytanie odpowiadali następująco: 2,0% (34) zadeklarowało, że nigdy nie oglądało telewizji, 3,2% (55) oglądało kilka razy do roku, kilka razy w miesiącu 14,2% (240), a kilka razy w tygodniu 31,5% (534). 27,5% (466) chłopców oglądało telewizję codziennie do 2 godzin, codziennie od 2 do 4 godziny 13,5% (229), a powyżej 6,3% (106) ankietowanych uczniów. 1,9% (32) chłopców nie udzieliło odpowiedzi.

Oglądanie telewizji/filmów - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęcanego na słuchanie muzyki.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz słuchaniu muzyki?

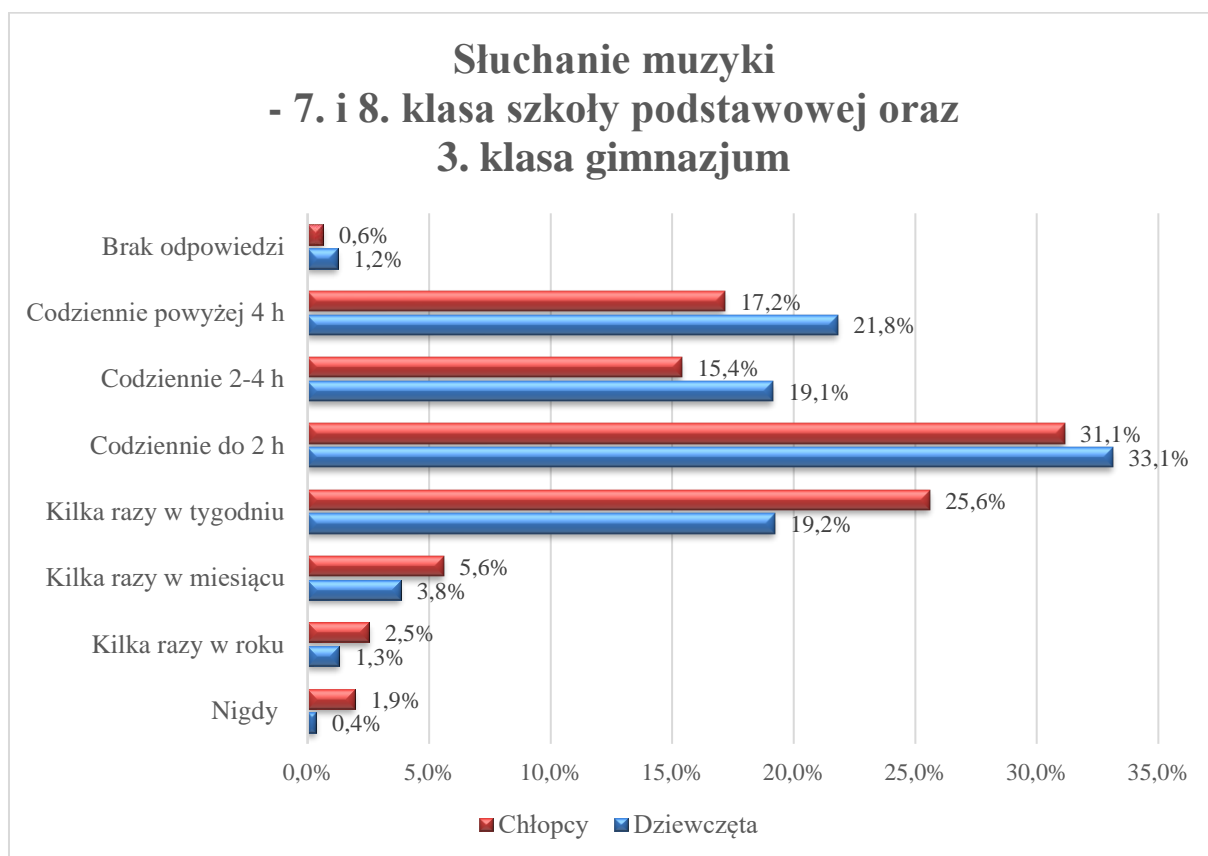
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Słuchanie muzyki				
Dziewczęta i chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	5	0,4%	33	1,9%
Kilka razy w roku	18	1,3%	43	2,5%
Kilka razy w miesiącu	53	3,8%	95	5,6%
Kilka razy w tygodniu	265	19,2%	434	25,6%
Codziennie do 2 h	457	33,1%	528	31,1%
Codziennie 2-4 h	264	19,1%	261	15,4%
Codziennie powyżej 4 h	301	21,8%	291	17,2%
Brak odpowiedzi	17	1,2%	11	0,6%
Suma	1380	100,0%	1696	100,0%

W grupie starszych dziewcząt z podstawówki i gimnazjum w odpowiedzi na pytanie dotyczące słuchania muzyki zadeklarowało: najczęściej dziewcząt słuchało muzyki codziennie

do 2 godzin 33,1% (457 os.), pomiędzy 2 a 4 godziny 19,1% (264), a powyżej 4 godzin dziennie 21,8% (301) uczennic. Kilka razy w tygodniu muzyki słuchało 19,2% (265) dziewcząt, a kilka razy w miesiącu 3,8% (53). Słuchanie muzyki kilka razy w roku zadeklarowało 1,3% (18) dziewcząt, a 0,4% (5) zaznaczyło odpowiedź nigdy. 1,2% (17) dziewcząt nie odpowiedziało na to pytanie.

1,9% (33) chłopców zadeklarowało, że w ogóle nie słucha muzyki. Z kolei 2,5% (43) uczniów słuchało kilka razy w roku; 5,6% (95) spędzało czas słuchając muzyki kilka razy w miesiącu; 25,6% (434) badanych przeznacza na to czas kilka razy w tygodniu. Większość chłopców ze starszych klas szkoły podstawowej słuchała muzyki codziennie, przy czym w przypadku 31,1% (528) czas poświęcany na słuchanie muzyki był nie dłuższy niż 2 godziny, w przypadku 15,4% (261) ten czas wahał się od 2 do 4 godzin dziennie. Powyżej 4 godzin dziennie muzyki słuchało 17,2% (291) uczniów. 0,6% (11) uczniów nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

Deklaracje uczniów dotyczące używania Internetu.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na korzystanie z Internetu?

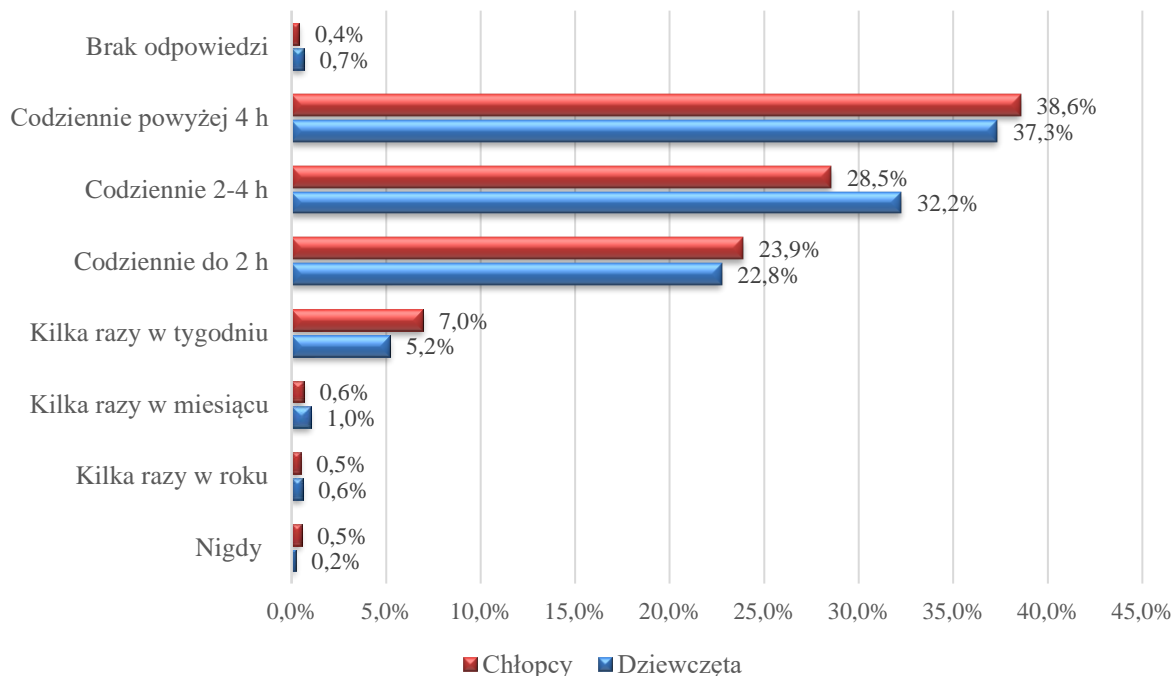
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Używanie Internetu				
Dziewczęta i chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	3	0,2%	9	0,5%
Kilka razy w roku	8	0,6%	8	0,5%
Kilka razy w miesiącu	14	1,0%	11	0,6%
Kilka razy w tygodniu	72	5,2%	118	7,0%
Codziennie do 2 h	314	22,8%	405	23,9%
Codziennie 2-4 h	445	32,2%	484	28,5%
Codziennie powyżej 4 h	515	37,3%	654	38,6%
Brak odpowiedzi	9	0,7%	7	0,4%
Suma	1380	100,00%	1696	100,0%

Według deklaracji uczennic tylko 0,2% (3 os.) nigdy nie korzysta z Internetu. Niewiele więcej bo 0,6% (8) korzystało z niego kilka razy w roku, a kilka razy w miesiącu 1,0% (14). 5,2% (72) respondentek zaznaczyło, że przeglądało Internet kilka razy w tygodniu. 22,8% (314) ankietowanych deklarowało spędzanie w Internecie do 2 godzin dziennie; 32,2% (445) przeznaczało na surfowanie po sieci od 2 do 4 godzin, a największy odsetek uczennic starszych klas szkoły podstawowej - 37,3% (515) używało Internetu powyżej 4 godzin dziennie. Na to pytanie odpowiedzi nie udzieliło 0,7% (9) dziewcząt.

U chłopców z tej grupy wiekowej deklaracje wyglądają następująco: 0,5% (9) zaznaczyło, że nigdy nie korzystało z Internetu, podobnie jak kilka razy w roku 0,5% (8), kilka razy w miesiącu korzystanie z Internetu zadeklarowało 0,6% (11) chłopców, a kilka razy w tygodniu 7,0% (118). Podobnie jak u dziewcząt tak i u chłopców największy odsetek deklaracji dotyczył korzystania z Internetu codziennie: 23,9% (405) korzystało do 2 godzin dziennie, do 4 godzin odsetek ten wynosi 28,5% (484), a najwięcej chłopców korzystało z Internetu codziennie powyżej 4 godzin 38,6% (654). Nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie 0,4% (7) nastolatków.

Używanie Internetu - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum

Deklaracje uczniów dotyczące grania w gry komputerowe/konsolowe.

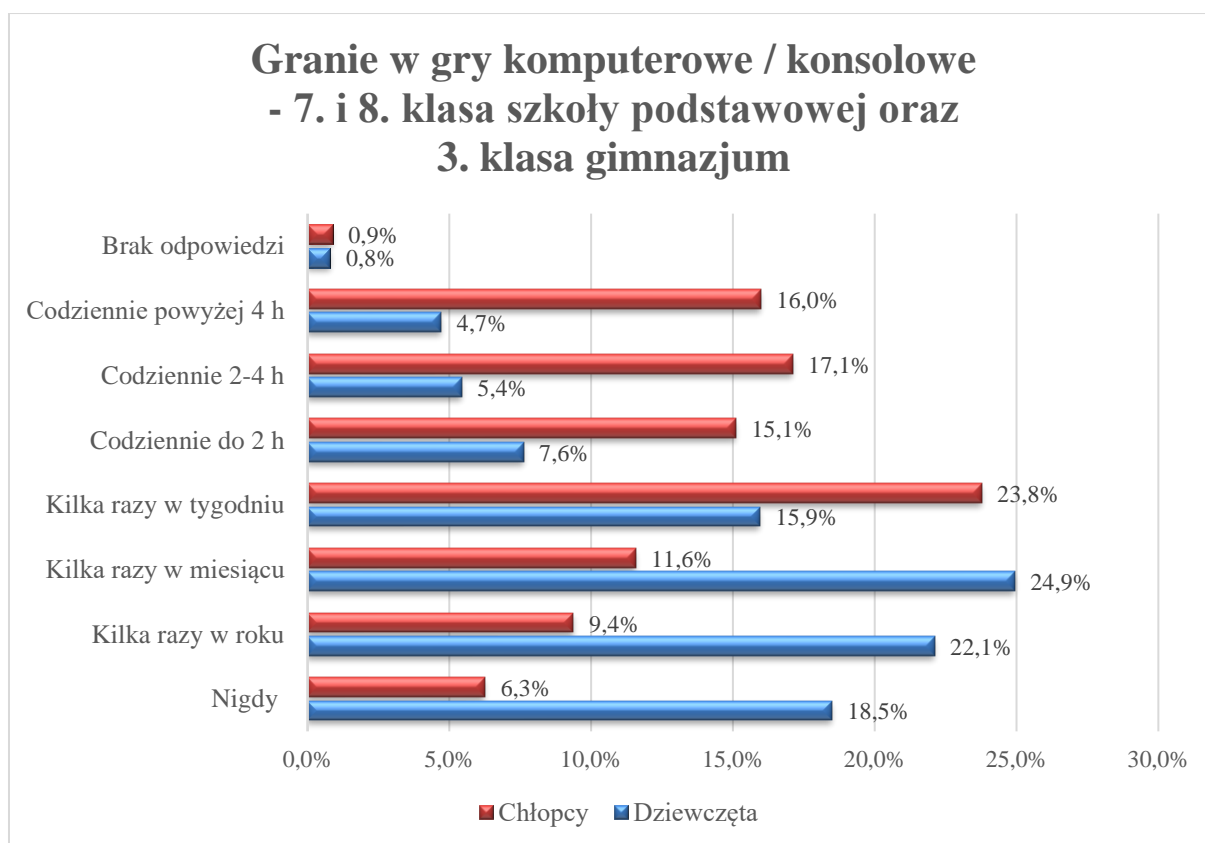
Pytanie: Ile czasu poświęcasz graniu w gry komputerowe/konsolowe?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Granie w gry komputerowe / konsolowe				
Dziewczęta i chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	255	18,5%	106	6,3%
Kilka razy w roku	305	22,1%	159	9,4%
Kilka razy w miesiącu	344	24,9%	196	11,6%
Kilka razy w tygodniu	220	15,9%	403	23,8%
Codziennie do 2 h	105	7,6%	256	15,1%
Codziennie 2-4 h	75	5,4%	290	17,1%
Codziennie powyżej 4 h	65	4,7%	271	16,0%
Brak odpowiedzi	11	0,8%	15	0,9%
Suma	1380	100,0%	1696	100,0%

W grupie dziewcząt 18,5% (255 os.) zadeklarowało, że nigdy nie grało w gry komputerowe, graniu kilka razy w roku zadeklarowało 22,1% (305) nastolatek. Najwięcej 24,9% (344) dziewcząt zaznaczyło odpowiedź kilka razy w miesiącu, nieco mniej 15,9% (220) kilka razy w tygodniu. 7,6% (105) uczennic deklaroowało granie w gry codziennie do 2 godzin, przedział czasowy przeznaczany na granie między 2 a 4 godziny deklaruje 5,4% (75), 4,7% (65) powyżej 4 godzin. 0,8% (11) uczennic w wieku gimnazjalnym nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

W grupie chłopców 6,3% (106) ankietowanych zadeklarowało, że nigdy nie grało w gry komputerowe. 9,4% (159) grało kilka razy w roku, a 11,6% (196) kilka razy w miesiącu. Czas spędzany w ten sposób kilka razy w tygodniu deklaroowało największy odsetek nastolatków 23,8% (403). Codziennie do 2 godzin na graniu przeznaczają 15,1% (256), powyżej 2 godzin, ale nie więcej niż 4 godziny 17,1% (290), a powyżej tego czasu 16,0% (271) uczniów klas 7., 8. i 3. gimnazjum. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 0,9% (15) osób.

Deklaracje uczniów dotyczące korzystania z portali społecznościowych i komunikatorów.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów?

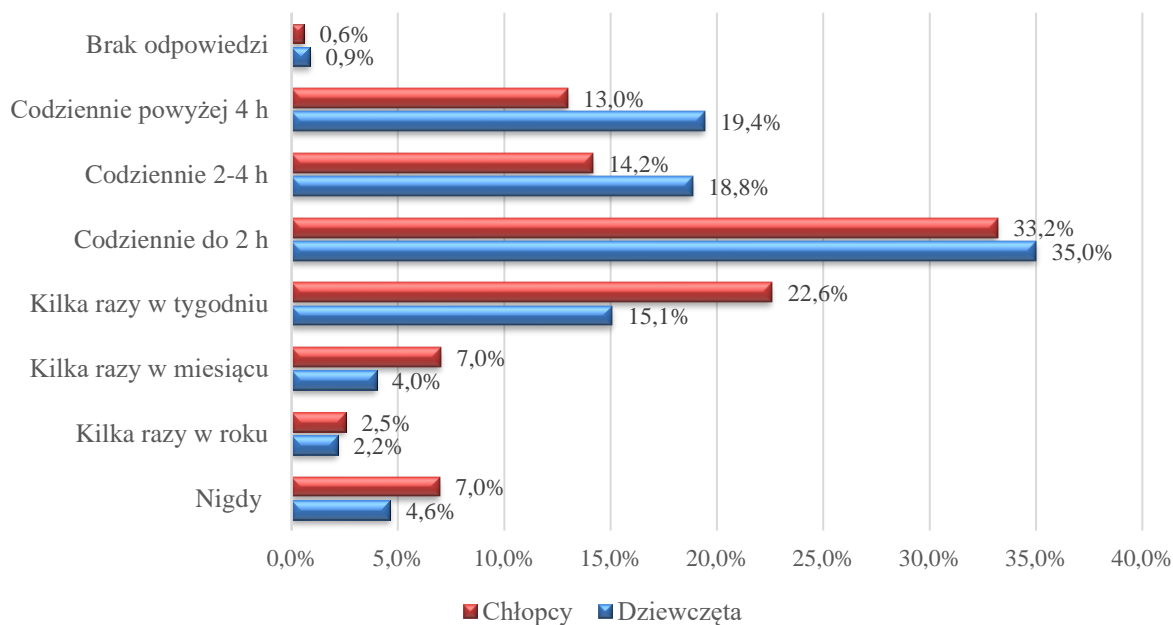
Odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów				
Dziewczęta i chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	64	4,6%	118	7,0%
Kilka razy w roku	30	2,2%	43	2,5%
Kilka razy w miesiącu	55	4,0%	119	7,0%
Kilka razy w tygodniu	208	15,1%	383	22,6%
Codziennie do 2 h	483	35,0%	563	33,2%
Codziennie 2-4 h	260	18,8%	240	14,2%
Codziennie powyżej 4 h	268	19,4%	220	13,0%
Brak odpowiedzi	12	0,9%	10	0,6%
Suma	1380	100,0%	1696	100,0%

W grupie dziewcząt ze szkoły podstawowej i gimnazjum w odpowiedzi na pytanie dotyczące korzystania z portali społecznościowych i komunikatorów najczęściej dziewcząt 35,0% (483 os.) zadeklarowało, że korzystało z nich codziennie do 2 godzin. Odpowiedzi nigdy udzieliło 4,6% (64) dziewcząt. 2,2% (30) uczennic zadeklarowało, że korzystało z nich kilka razy w roku, natomiast 4,0% (55) kilka razy w miesiącu. 15,1% (208) zadeklarowało korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów kilka razy w tygodniu. Codzienne korzystanie w przedziale od 2 do 4 godzin zaznaczyło 18,8% (260) uczennic natomiast powyżej 4 godzin 19,4% (268) dziewcząt. Na powyższe pytanie nie udzieliło odpowiedzi 0,9% (12) uczennic.

W grupie chłopców w tym samym przedziale wiekowym, najczęściej czyli 33,2% (563) zadeklarowało, że korzystało z portali społecznościowych i komunikatorów codziennie do 2 godzin. 7,0% (118) uczniów na powyższe pytanie udzieliło odpowiedzi nigdy. Kilka razy w roku korzystanie z powyższych mediów zadeklarowało 2,5% (43) chłopców, natomiast kilka razy w miesiącu 7,0% (119) uczniów. Odpowiedź kilka razy w tygodniu zaznaczyło 22,6% (383) chłopców. Codzienne korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów w przedziale od 2 do 4 godzin zadeklarowało 14,2% (240) uczniów, a w przedziale powyżej 4 godzin 13,0% (220) chłopców. Na powyższe pytanie nie udzieliło odpowiedzi 0,6% (10) badanych.

Korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum

Deklaracje uczniów dotyczące spotkania się z przyjaciółmi i znajomymi.

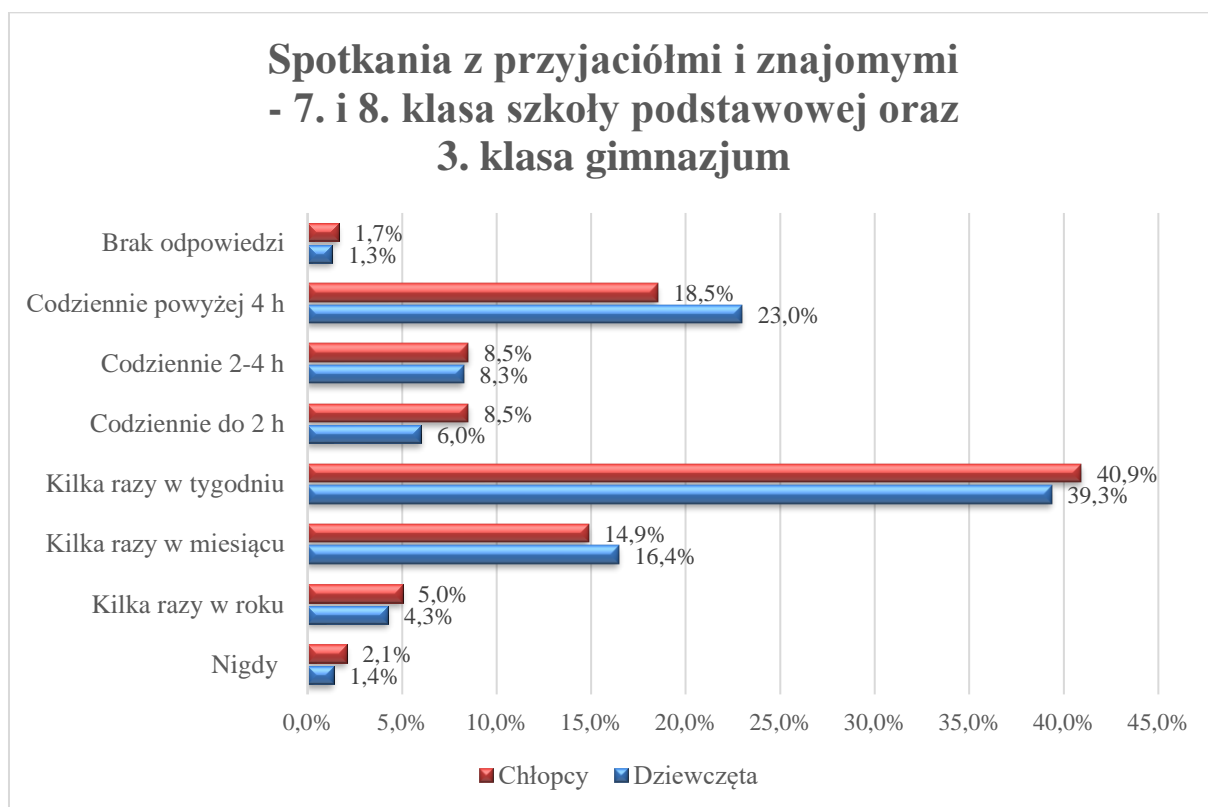
Pytanie: Ile czasu poświęcasz spotkaniom z przyjaciółmi i znajomymi?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Spotkania z przyjaciółmi i znajomymi				
Dziewczeta i chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	19	1,4%	35	2,1%
Kilka razy w roku	59	4,3%	85	5,0%
Kilka razy w miesiącu	227	16,4%	252	14,9%
Kilka razy w tygodniu	543	39,3%	694	40,9%
Codziennie do 2 h	83	6,0%	144	8,5%
Codziennie 2-4 h	114	8,3%	144	8,5%
Codziennie powyżej 4 h	317	23,0%	314	18,5%
Brak odpowiedzi	18	1,3%	28	1,7%
Suma	1380	100,0%	1696	100,0%

W grupie dziewcząt 1,4% (19 os.) zadeklarowało, że nigdy nie spotyka się z przyjaciółmi i znajomymi. Najwięcej, bo 39,3% (543) badanych zaznaczyło, że na takie spotkania chodziło kilka razy w tygodniu. Kilka razy w roku taką aktywność zadeklarowało 4,3% (59) dziewcząt, a kilka razy w miesiącu 16,4% (227) badanych. Codzienne spotkanie z przyjaciółmi i znajomymi w czasie do 2 godzin zadeklarowało 6,0% (83). 8,3% (113) uczennic zaznaczyło, że spędzało na takich spotkaniach codziennie od 2 do 4 godzin, powyżej 4 godzin natomiast 23,0% (317). Na powyższe pytanie nie udzieliło odpowiedzi 1,3% (18) badanych.

W grupie chłopców 2,1% (35) zadeklarowało, że nie spotyka się z przyjaciółmi i znajomymi. 5,0% (85) osób chodziło na spotkania kilka razy w roku, a 14,9% (252) chłopców kilka razy w miesiącu. Najwięcej, bo 40,9% (694) uczniów zadeklarowało, że spotykało się z przyjaciółmi i znajomymi kilka razy w tygodniu. Codzienne spotkania trwające do 2 godzin zadeklarowało 8,5% (144). Dokładnie tyle samo osób zaznaczyło, że chodziło na codzienne spotkania trwające od 2 do 4 godzin. Opcję powyżej 4 godzin dziennie wybrało 18,5% (314) uczniów. Na powyższe pytanie nie udzieliło odpowiedzi 1,7% (28) chłopców.

Deklaracje uczniów dotyczące czasu spędzanego na imprezach, koncertach, dyskotekach.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na imprezy, koncerty, dyskoteki?

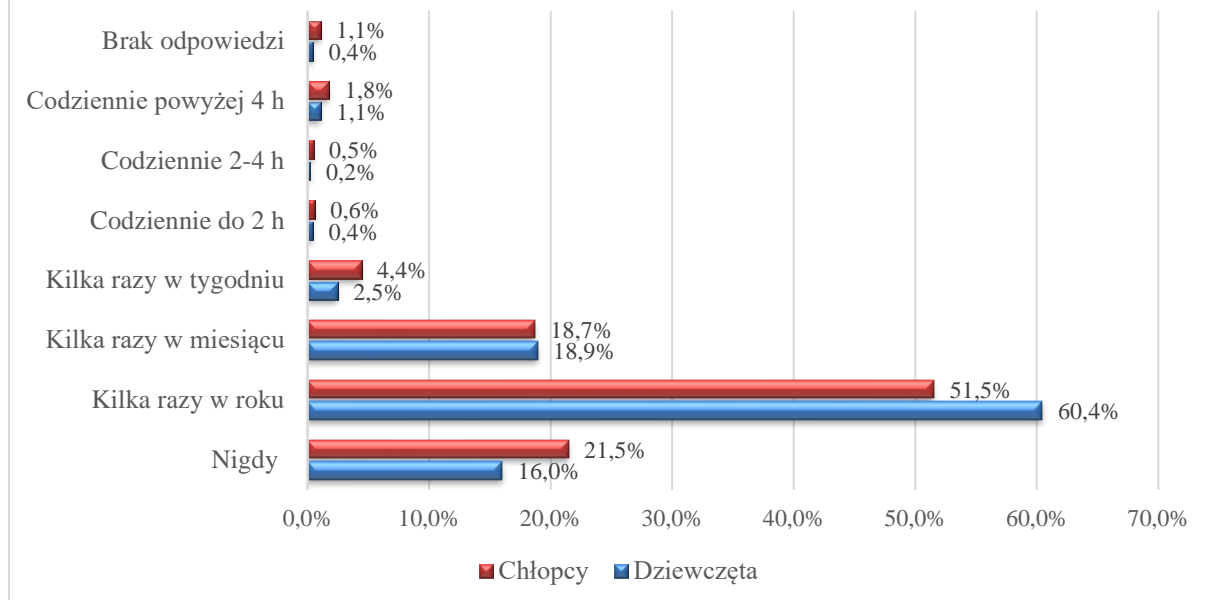
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Imprezy, koncerty, dyskoteki				
Dziewczęta i chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	221	16,0%	364	21,5%
Kilka razy w roku	834	60,4%	874	51,5%
Kilka razy w miesiącu	261	18,9%	317	18,7%
Kilka razy w tygodniu	34	2,5%	75	4,4%
Codziennie do 2 h	6	0,4%	10	0,6%
Codziennie 2-4 h	3	0,2%	8	0,5%
Codziennie powyżej 4 h	15	1,1%	30	1,8%
Brak odpowiedzi	6	0,4%	18	1,1%
Suma	1380	100,0%	1696	100,0%

Według deklaracji uczennic ze szkoły podstawowej i gimnazjum, nigdy na imprezy, koncerty i dyskoteki nie chodzi 16,0% (221 os.). Najwięcej, 60,4% (834) dziewcząt chodziło na nie kilka razy w roku, a 18,9% (261) kilka razy w miesiącu. 2,5% (34) uczennic wybrało odpowiedź kilka razy w tygodniu. Codziennie do 2 godzin na tę aktywność poświęcało czas 0,4% (6) badanych, codziennie od 2 do 4 godzin 0,2% (3) uczennic, a codziennie powyżej 4 godzin 1,1% (15) dziewcząt. Na powyższe pytanie odpowiedzi nie udzieliło 0,4% (6) badanych.

Według deklaracji uczniów ze szkoły podstawowej i gimnazjum, nigdy na imprezy, koncerty i dyskoteki nie chodziło 21,5% (364) uczniów. Najwięcej badanych z tej grupy, 51,5% (874) zadeklarowało, że poświęcało czas na tę aktywność kilka razy w roku. Kilka razy w miesiącu na imprezy, koncerty i dyskoteki chodziło 18,7% (317) osób, a kilka razy w tygodniu 4,4% (75) uczniów. Odpowiedzi codziennie do 2 godzin udzieliło 0,6% (10) chłopców, codziennie w przedziale od 2 do 4 godzin 0,5% (8) osób, a codziennie powyżej 4 godzin 1,8% (30) uczniów. Na powyższe pytanie odpowiedzi nie udzieliło 1,1% (18) osób.

Imprezy, koncerty, dyskoteki - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum

Deklaracje uczniów dotyczące spędzania czasu bez konkretnego zajęcia.

Pytanie: Ile czasu spędzasz bez konkretnego zajęcia?

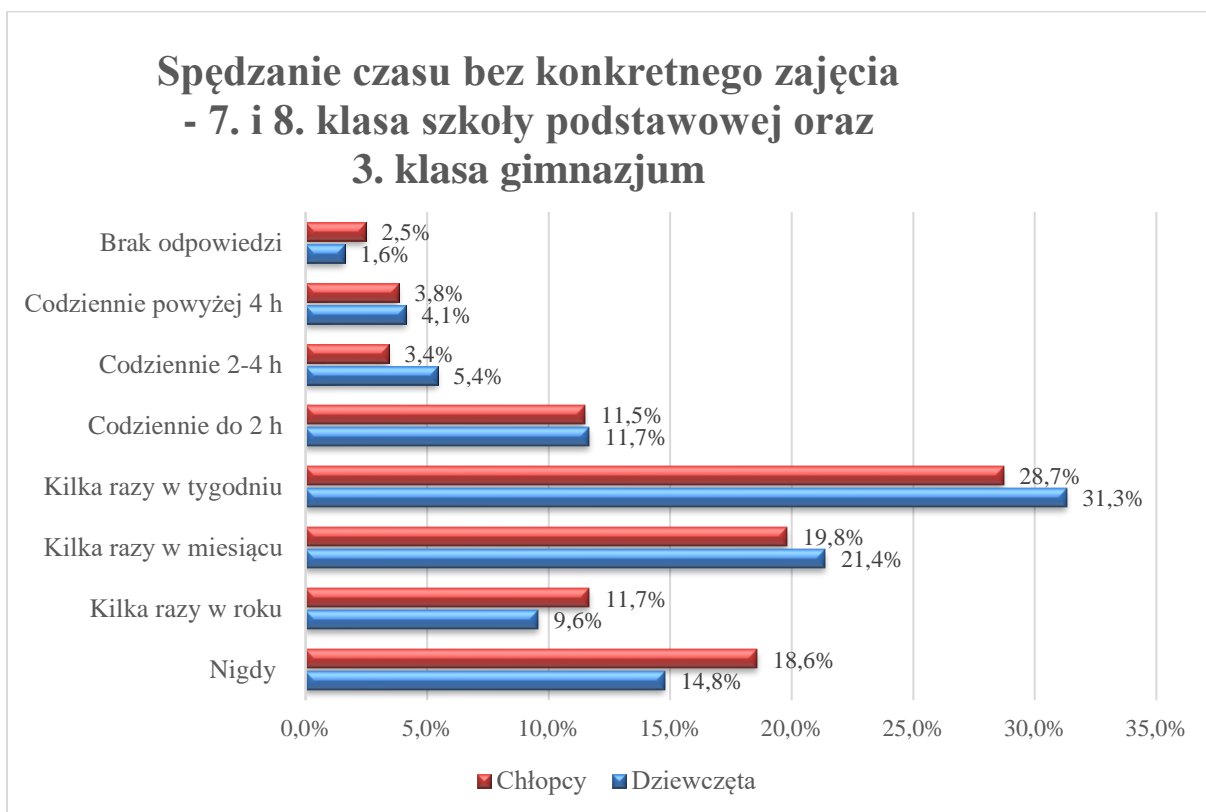
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia				
Dziewczęta i chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	204	14,8%	315	18,6%
Kilka razy w roku	132	9,6%	198	11,7%
Kilka razy w miesiącu	295	21,4%	336	19,8%
Kilka razy w tygodniu	432	31,3%	487	28,7%
Codziennie do 2 h	161	11,7%	195	11,5%
Codziennie 2-4 h	75	5,4%	58	3,4%
Codziennie powyżej 4 h	57	4,1%	65	3,8%
Brak odpowiedzi	22	1,6%	42	2,5%
Suma	1380	100,0%	1696	100,0%

W grupie dziewcząt odpowiedzi nigdy na powyższe pytanie udzieliło 14,8% (204 os). Kilka razy w roku spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia zadeklarowało 9,6% (132) dziewcząt,

kilka razy w miesiącu 21,4% (295) osób, a kilka razy w tygodniu 31,3% (432) badanych. Codziennie do 2 godzin spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia zadeklarowało 11,7% (161) osób, codziennie w przedziale od 2 do 4 godzin - 5,4% (75) badanych, natomiast codziennie powyżej 4 godzin - 4,1% (57) dziewcząt. Na powyższe pytanie odpowiedzi nie udzieliło 1,6% (22) badanych.

W grupie chłopców odpowiedzi nigdy udzieliło 18,6% (315) badanych. 11,7% (198) chłopców zadeklarowało, że spędzało czas bez konkretnego zajęcia kilka razy w roku, a 19,8% (336) kilka razy w miesiącu. Najczęściej wybieraną odpowiedzią była odpowiedź kilka razy w tygodniu i udzieliło jej 28,7% (487) badanych. Codziennie do 2 godzin spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia zadeklarowało 11,5% (195) osób, codziennie w przedziale od 2 do 4 godzin 3,4% (58) badanych a powyżej 4 godzin w ciągu dnia 3,8% (65) respondentów. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 2,5% (42) chłopców.

Deklaracje uczniów dotyczące czytania.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na czytanie?

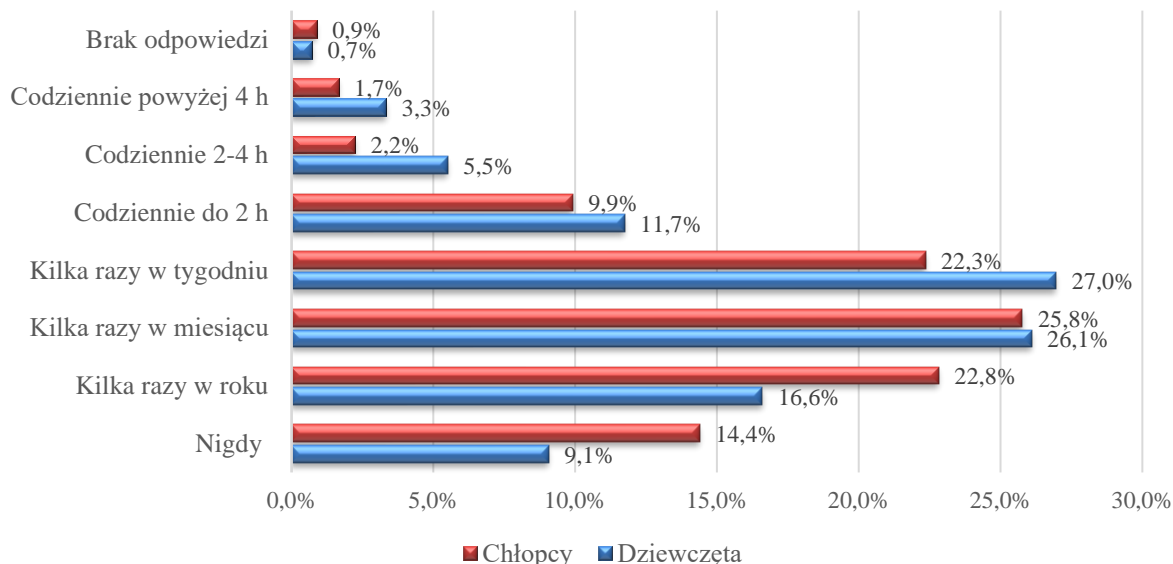
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Czytanie				
Dziewczęta i chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	125	9,1%	244	14,4%
Kilka razy w roku	229	16,6%	387	22,8%
Kilka razy w miesiącu	360	26,1%	437	25,8%
Kilka razy w tygodniu	372	27,0%	379	22,3%
Codziennie do 2 h	162	11,7%	168	9,9%
Codziennie 2-4 h	76	5,5%	38	2,2%
Codziennie powyżej 4 h	46	3,3%	28	1,7%
Brak odpowiedzi	10	0,7%	15	0,9%
Suma	1380	100,0%	1696	100,0%

W grupie dziewcząt 9,1% (125 os.) zadeklarowało, że nigdy nie poświęca czasu na czytanie. 16,6% (229) badanych zaznaczyło, że czytało kilka razy w roku; 26,1% (360) kilka razy w miesiącu, a 27,0% (372) osób kilka razy w tygodniu. Codzienne czytanie do 2 godzin zadeklarowało 11,7% (162) dziewcząt, w przedziale od 2 do 4 godzin 5,5% (76), a powyżej 4 godzin 3,3% (46). Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 0,7% (10) respondentów.

W grupie chłopców 14,4% (244) zaznaczyło, że nigdy nie czyta. 22,8% (387) zadeklarowało, że czytało kilka razy w roku, 25,8% (437) kilka razy w miesiącu, a 22,3% (379) kilka razy w tygodniu. Codzienne czytanie do 2 godzin zadeklarowało 9,9% (168) badanych, codziennie w przedziale od 2 do 4 godzin - 2,2% (38), a powyżej 4 godzin - 1,7% (28). Na powyższe pytanie odpowiedzi nie udzieliło 0,9% (15) uczniów.

Czytanie - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum

Deklaracje uczniów dotyczące odrabiania lekcji.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na odrabianie lekcji?

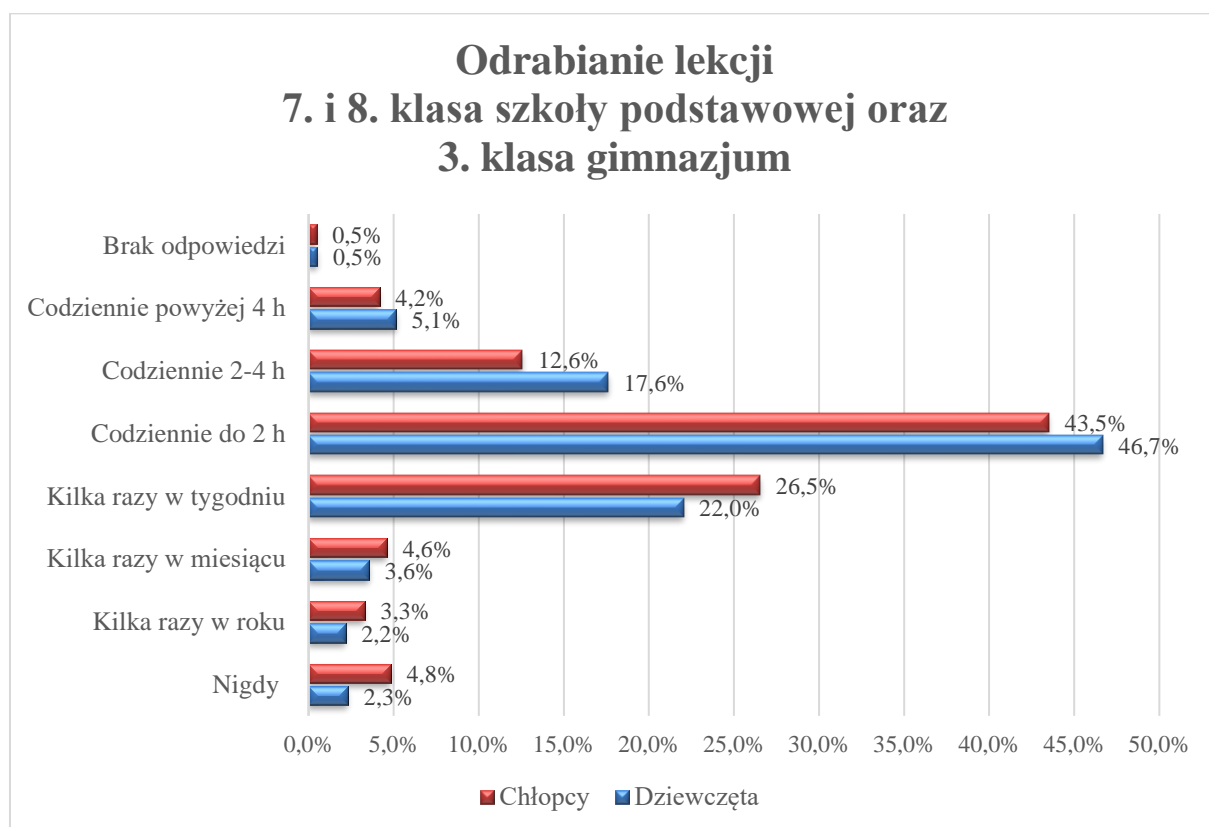
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Odrabianie lekcji				
Dziewczęta i chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	32	2,3%	82	4,8%
Kilka razy w roku	30	2,2%	56	3,3%
Kilka razy w miesiącu	49	3,6%	78	4,6%
Kilka razy w tygodniu	304	22,0%	450	26,5%
Codziennie do 2 h	644	46,7%	738	43,5%
Codziennie 2-4 h	243	17,6%	213	12,6%
Codziennie powyżej 4 h	71	5,1%	71	4,2%
Brak odpowiedzi	7	0,5%	8	0,5%
Suma	1380	100,0%	1696	100,0%

Spośród dziewcząt ze szkoły podstawowej i gimnazjum 2,3% (32) zadeklarowało, że nigdy nie odrabiało lekcji. 2,2% (30) badanych zaznaczyło, że odrabiało lekcje kilka razy w roku; 3,6% (49) kilka razy w miesiącu, a 22,0% (304) uczniów kilka razy w tygodniu. Codzienne odrabianie lekcji do 2 godzin zadeklarowało 46,7% (644) badanych, w przedziale od 2 do 4 godzin - 17,6% (243), natomiast powyżej 4 godzin 5,1% (71) respondentów. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 0,5% (7) osób.

Spośród chłopców z tego samego przedziału wiekowego 4,8% (82) zaznaczyło, że nigdy nie odrabiało lekcji. 3,3% (56) uczniów zadeklarowało, że odrabiało je kilka razy w roku, 4,6% (78) badanych kilka razy w miesiącu, natomiast 26,5% (450) osób kilka razy w tygodniu. Najwięcej, czyli 43,5% (738) chłopców zaznaczyło, że odrabiało lekcje codziennie do 2 godzin, 12,6% (213) codziennie od 2 do 4 godzin, natomiast 4,2% (71) powyżej 4 godzin dziennie. Na powyższe pytanie odpowiedzi nie udzieliło 0,5% (8) badanych.

Deklaracje uczniów dotyczące rozmów z rodzicami.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na rozmowę z rodzicami?

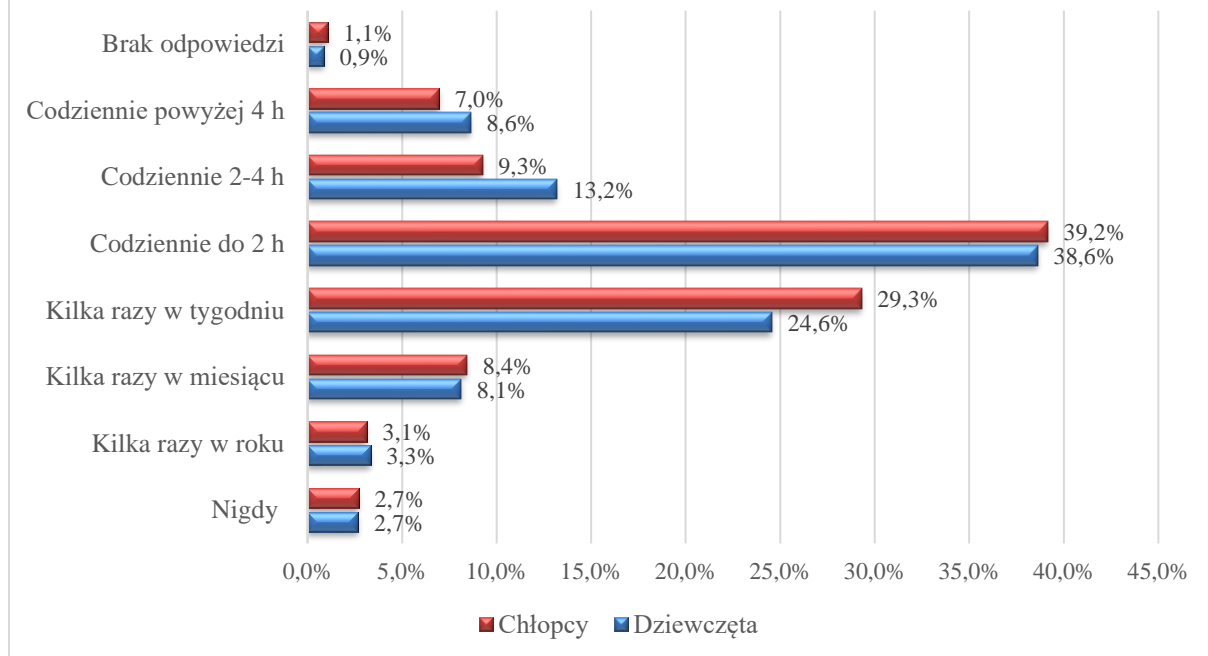
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Rozmowa z rodzicami				
Dziewczęta i chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	37	2,7%	46	2,7%
Kilka razy w roku	46	3,3%	53	3,1%
Kilka razy w miesiącu	112	8,1%	143	8,4%
Kilka razy w tygodniu	339	24,6%	497	29,3%
Codziennie do 2 h	533	38,6%	664	39,2%
Codziennie 2-4 h	182	13,2%	157	9,3%
Codziennie powyżej 4 h	119	8,6%	118	7,0%
Brak odpowiedzi	12	0,9%	18	1,1%
Suma	1380	100,0%	1696	100,0%

W grupie dziewcząt w odpowiedzi na pytanie związane z rozmową z rodzicami 2,7% (37 os.) uczennic zaznaczyło odpowiedź nigdy. 3,3% (46) osób zadeklarowało, że rozmawiało z rodzicami kilka razy w roku, 8,1% (112) kilka razy w miesiącu, natomiast 24,6% (339) kilka razy w tygodniu. Najwięcej, czyli 38,6% (533) dziewcząt zadeklarowało, że rozmawiało z rodzicami codziennie do 2 godzin, 13,2% (182) codziennie od 2 do 4 godzin, natomiast 8,6% (119) codziennie powyżej 4 godzin. Na powyższe pytanie żadnej odpowiedzi nie udzieliło 0,9% (12) badanych.

W grupie chłopców natomiast w odpowiedzi na to samo pytanie 2,7% (46) badanych zaznaczyło odpowiedź nigdy. 3,1% (53) respondentów zadeklarowało, że rozmawiało z rodzicami kilka razy w roku; 8,4% (143) kilka razy w miesiącu, a 29,3% (497) zapytanych kilka razy w tygodniu. Codziennie rozmowy do 2 godzin zadeklarowało 39,2% (664) osób, natomiast codzienne rozmowy w przedziale od 2 do 4 godzin 9,3% (157) chłopców. Codziennie z rodzicami przez czas dłuższy niż 4 godziny rozmawiało 7,0% (118) respondentów. Na powyższe pytanie nie odpowiedziało 1,1% (18) badanych.

Rozmowa z rodzicami - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum

Inne formy spędzania czasu wolnego.

Oprócz aktywności podanych w ankiecie, uczniowie mieli możliwość wypisania innych, własnych form spędzania czasu wolnego. Z takiej możliwości skorzystało 15,0% dziewcząt (207 os.) oraz 12,1 % (206) chłopców.

Deklarowane aktywności uczennic najczęściej dotyczyły rozwoju zainteresowań, hobby takich jak: rysowanie, śpiewanie, gra na instrumentach, pisanie wierszy. Wiele uczennic czas wolny poświęcało także na aktywność fizyczną: jazda konna, taniec, długie spacery oraz gimnastyka były tutaj wymieniana najczęściej. Jako częsta forma spędzania czasu wolnego, pojawił się również czas poświęcany na relacje z rodzeństwem oraz zabawę i opiekę nad domowymi pupilami.

U chłopców najpopularniejszymi formami spędzania czasu wolnego okazały się: aktywność fizyczna np. gra w piłkę nożną, jazda na rolkach, jazda na rowerze, jazda konna, oraz rozwijanie własnych umiejętności takich jak: programowanie, gra na instrumentach, rysowanie. Wiele uczniów wymieniało także e-sport

2.3. Szkoły ponadpodstawowe

Deklaracje uczniów dotyczące czasu spędzanego na uprawianiu sportu.

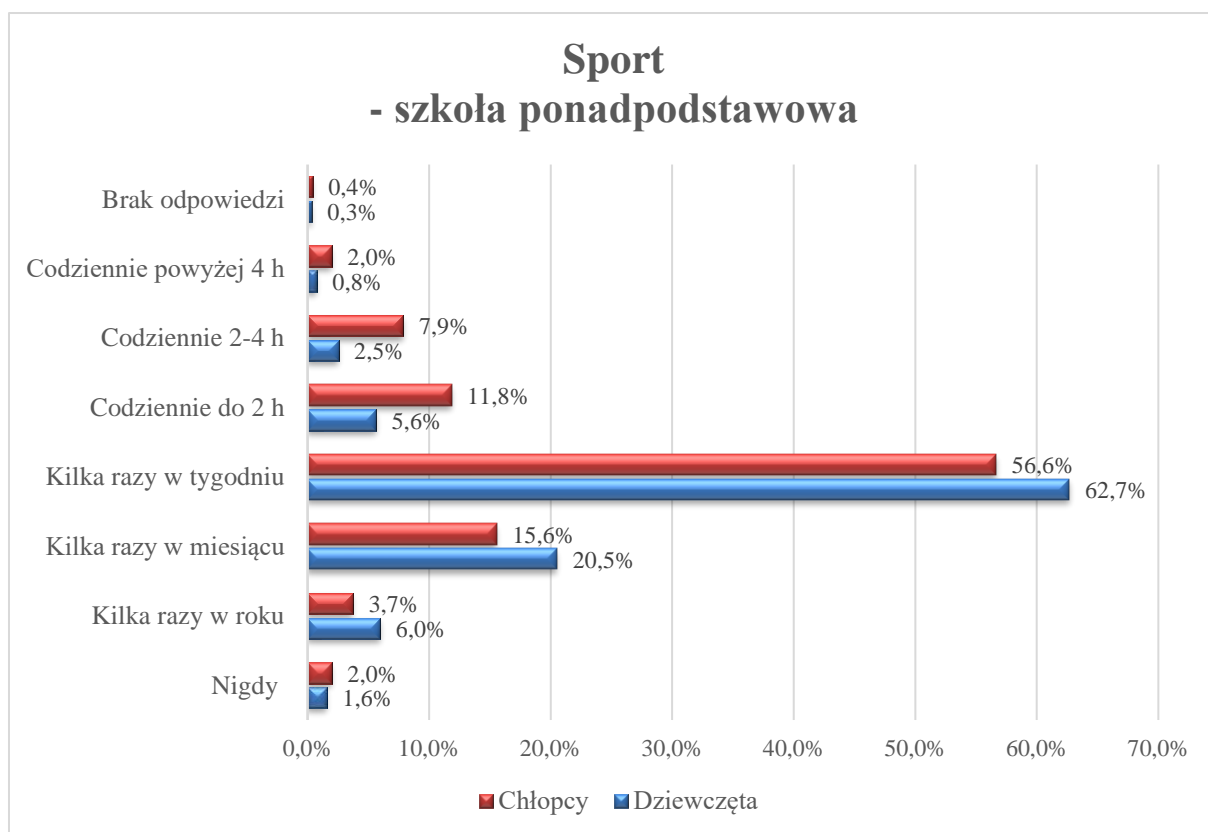
Pytanie: Ile czasu poświęcasz na sport?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Sport				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	23	1,6%	34	2,0%
Kilka razy w roku	87	6,0%	64	3,7%
Kilka razy w miesiącu	299	20,5%	267	15,6%
Kilka razy w tygodniu	913	62,7%	972	56,6%
Codziennie do 2 h	82	5,6%	203	11,8%
Codziennie 2-4 h	37	2,5%	135	7,9%
Codziennie powyżej 4 h	11	0,8%	34	2,0%
Brak odpowiedzi	5	0,3%	7	0,4%
Suma	1457	100,0%	1716	100,0%

Wśród wszystkich uczennic szkół ponadpodstawowych biorących udział w badaniu 1,6% (23 os.) zadeklarowało, że nigdy nie uprawia sportu; 6,0% (87) udzieliło odpowiedzi, że sport uprawia kilka razy w roku, a 20,5% (299) kilka razy w miesiącu. 62,7% (913) dziewcząt zaznaczyło uprawianie sportu z częstotliwością kilka razy w tygodniu; 5,6% (82) uprawiało sport codziennie do 2 godzin; a 2,5% (37) badanych przeznaczało od 2 do 4 godzin dziennie na wysiłek fizyczny. Codziennie powyżej 4 godzin aktywność fizyczną podejmowało 0,8% (11) dziewcząt biorących udział w badaniu, natomiast 0,3% (5) nie udzieliło odpowiedzi na zadane pytanie.

Wśród chłopców w tym samym wieku 2,0% (34) udzieliło odpowiedzi, że nigdy nie uprawia sportu. 3,7% (64) zadeklarowało uprawianie sportu kilka razy w roku, a już 15,6% (267) kilka razy w miesiącu. Ponad połowa chłopców biorących udział w badaniu - 56,6% (972) odpowiedziało, że uprawia sport kilka razy w tygodniu. 11,8% (203) przeznaczało na aktywność fizyczną codziennie do 2 godzin, 7,9% (135) codziennie od 2 do 4 godzin; a 2,0% (34) każdego dnia powyżej 4 godzin. 0,4% (7) chłopców nie odpowiedziało na to pytanie.

Deklaracje uczniów dotyczące hobby.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na hobby?

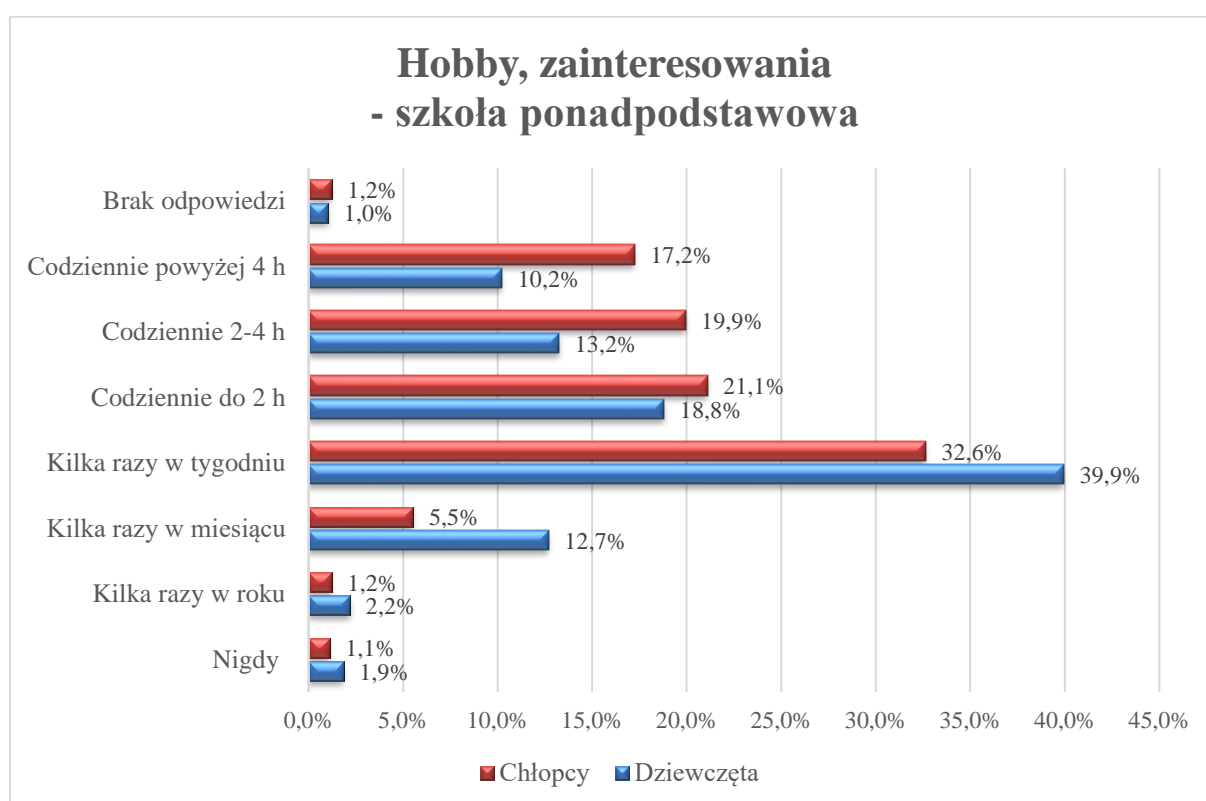
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Hobby, zainteresowania				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	27	1,9%	19	1,1%
Kilka razy w roku	32	2,2%	21	1,2%
Kilka razy w miesiącu	185	12,7%	95	5,5%
Kilka razy w tygodniu	582	39,9%	560	32,6%
Codziennie do 2 h	274	18,8%	362	21,1%
Codziennie 2-4 h	193	13,2%	342	19,9%
Codziennie powyżej 4 h	149	10,2%	296	17,2%
Brak odpowiedzi	15	1,0%	21	1,2%
Suma	1457	100,0%	1716	100,0%

Spośród uczennic 1,9% (27 os.) zadeklarowało, że nigdy nie poświęca czasu na hobby. 2,2% (32) realizowało swoje pasje kilka razy w roku; 12,7% (185) kilka razy w miesiącu,

a 39,9% (582) kilka razy w tygodniu. Codzienny czas poświęcony na hobby nie przekraczający 2 godzin zadeklarowało 18,8% (274) badanych dziewcząt; 13,2% (193) realizowało swoje zainteresowania od 2 do 4 godzin dziennie; a powyżej 4 godzin dziennie – 10,2% (149). 1,0% (15) badanych dziewcząt nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Wśród chłopców 1,1% (19) zadeklarowało, że nigdy nie poświęca czasu na zainteresowania. 1,2% (21) chłopców poświęcało na nie kilka razy w roku; 5,5% (95) kilka razy w miesiącu, a 32,6% (560) kilka razy w tygodniu. Przeznaczanie czasu na hobby codziennie do 2 godzin zaznaczyło 18,8% (274) badanych; 13,2% (193) poświęcało się swoim pasjom od 2 do 4 godzin dziennie, a powyżej 4 godzin dziennie – 10,2% (149) uczniów. 1,0% (15) badanych nie udzieliło odpowiedzi na zadane pytanie.

Deklaracje uczniów dotyczące oglądania telewizji i filmów.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz oglądaniu telewizji i filmów?

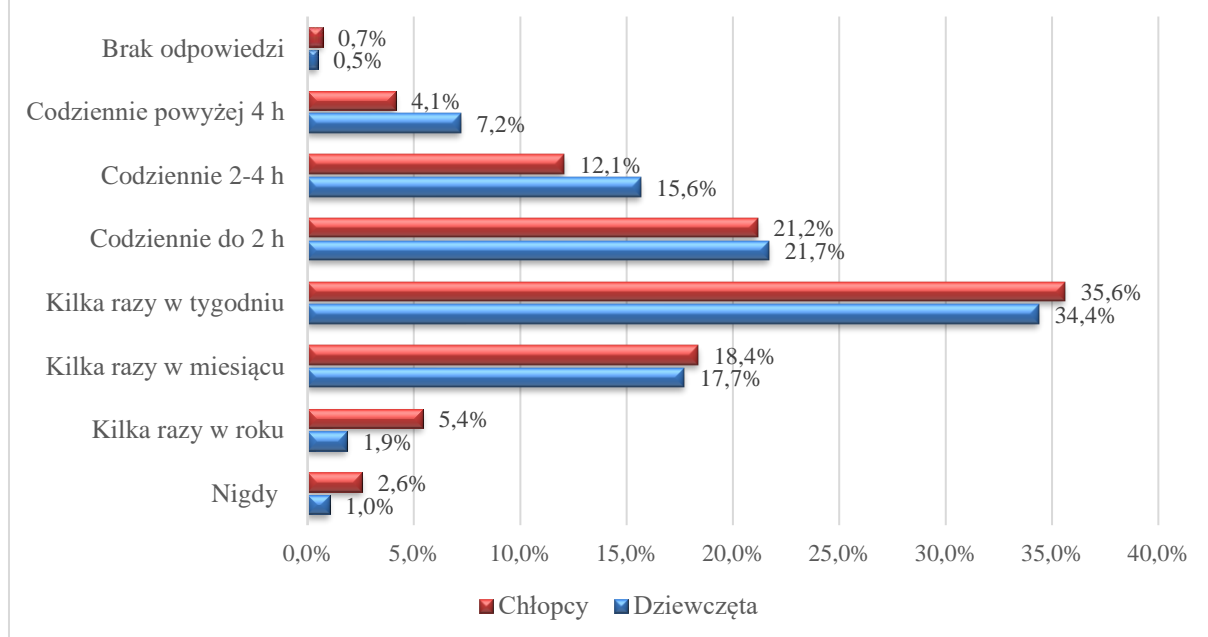
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Oglądanie telewizji / filmów				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	15	1,0%	44	2,6%
Kilka razy w roku	27	1,9%	93	5,4%
Kilka razy w miesiącu	258	17,7%	315	18,4%
Kilka razy w tygodniu	501	34,4%	611	35,6%
Codziennie do 2 h	316	21,7%	363	21,2%
Codziennie 2-4 h	228	15,6%	207	12,1%
Codziennie powyżej 4 h	105	7,2%	71	4,1%
Brak odpowiedzi	7	0,5%	12	0,7%
Suma	1457	100,0%	1716	100,0%

1,0% (15 os.) uczennic szkół ponadpodstawowych zadeklarowało, że nie ogląda telewizji ani filmów; 1,9% (27) oglądało kilka razy w roku; 17,7% (258) badanych spędzało czas przed telewizorem kilka razy w miesiącu; 34,4% (501) oglądało telewizję kilka razy w tygodniu. 21,7% (316) ankietowanych przeznaczało nie dłużej niż 2 godziny dziennie na oglądanie filmów oraz TV; 15,6% (228) korzystało z telewizji od 2 do 4 godzin dziennie, a powyżej 4 godzin dziennie – 7,2% (105) uczennic. 0,5% (7) dziewcząt biorących udział w badaniu nie udzieliło odpowiedzi na zadane pytanie.

2,6% (44) chłopców zadeklarowało, że nie ogląda telewizji ani filmów; 5,4% (93) oglądało kilka razy w roku; 18,4% (315) badanych spędzało czas przed telewizorem kilka razy w miesiącu; a 35,6% (611) - kilka razy w tygodniu. Codzienne oglądanie telewizji nie przekraczające 2 godzin zadeklarowało 21,2% (363) uczestników badania; z kolei 12,1% (207) korzystało z telewizji od 2 do 4 godzin dziennie, a korzystanie powyżej 4 godzin dziennie dotyczyło w badaniu 4,1% (71) uczniów. 0,7% (12) nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

Oglądanie telewizji / filmów - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęconego na słuchanie muzyki.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz słuchaniu muzyki?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

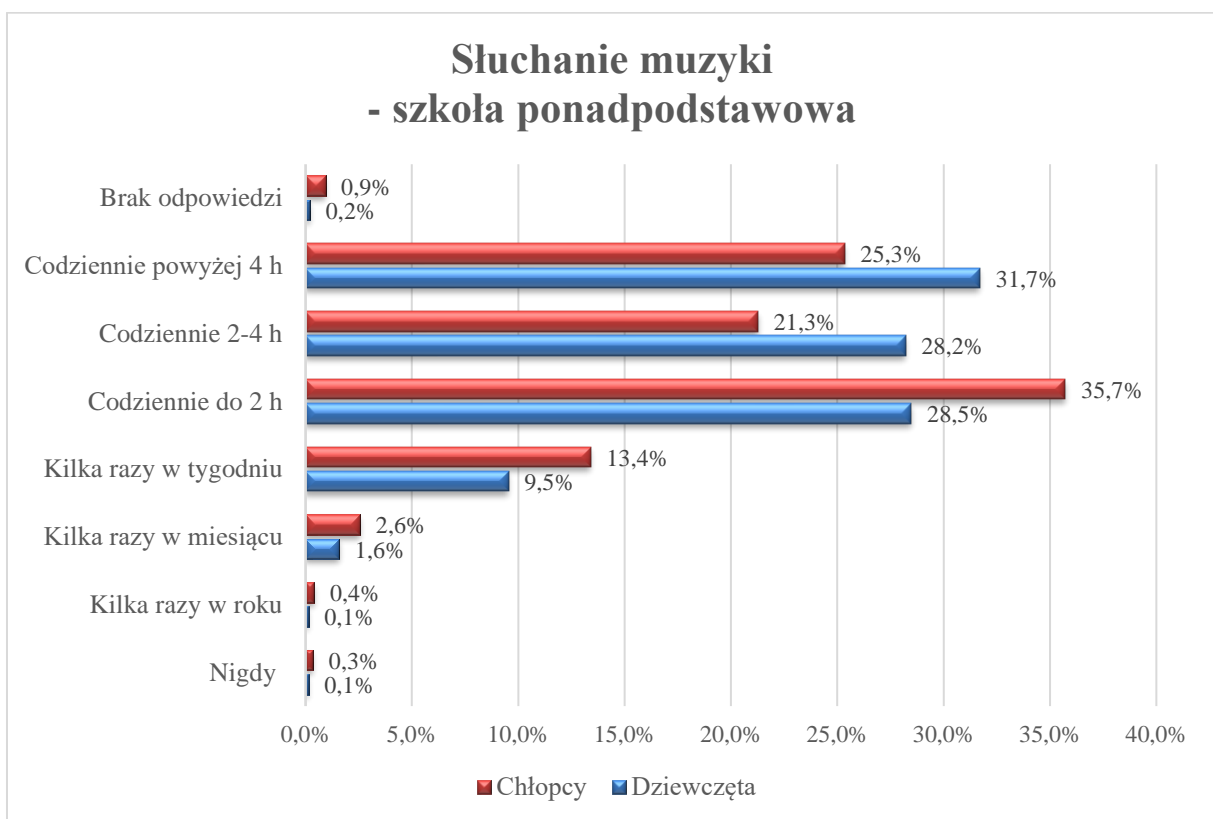
Słuchanie muzyki				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	2	0,1%	6	0,3%
Kilka razy w roku	2	0,1%	7	0,4%
Kilka razy w miesiącu	23	1,6%	44	2,6%
Kilka razy w tygodniu	139	9,5%	230	13,4%
Codziennie do 2 h	415	28,5%	613	35,7%
Codziennie 2-4 h	411	28,2%	365	21,3%
Codziennie powyżej 4 h	462	31,7%	435	25,3%
Brak odpowiedzi	3	0,2%	16	0,9%
Suma	1457	100,0%	1716	100,0%

Wśród wszystkich dziewcząt biorących udział w badaniu 0,1% (3 os.) zadeklarowało, że nigdy nie słucha muzyki; 0,1% (2), że robi to kilka razy w roku, 1,6% (23) kilka razy w miesiącu, a już 9,5% (139) poświęcało czas tej aktywności kilka razy w tygodniu.

28,5% (415) słuchało muzyki codziennie do 2 godzin, podobna ilość badanych dziewcząt - 28,2% (411) przeznaczała na muzykę od 2 do 4 godzin dziennie. Odpowiedzi codziennie powyżej 4 godzin udzieliło 31,7% (462) dziewcząt biorących udział w badaniu, natomiast 0,2% (3) nie odpowiedziało na to pytanie.

Wśród chłopców w tym samym wieku 0,3% (6) odpowiedziało, że nigdy nie słucha muzyki. 0,4% (7) zdarzało się to kilka razy w roku, 2,6% (44) słuchało muzyki kilka razy w miesiącu, a 13,4% (230) kilka razy w tygodniu. 35,7% (613) chłopców biorących udział w badaniu odpowiedziało, że poświęca na tę aktywność nie więcej niż 2 godziny dziennie, 21,3% (365) słuchało muzyki codziennie od 2 do 4 godzin każdego dnia, 25,3% (435) codziennie ponad 4 godziny. 0,9% (16) chłopców nie odpowiedziało na to pytanie.

Deklaracje uczniów dotyczące używania Internetu.

Pytanie: Ile czasu spędzasz na korzystaniu z Internetu?

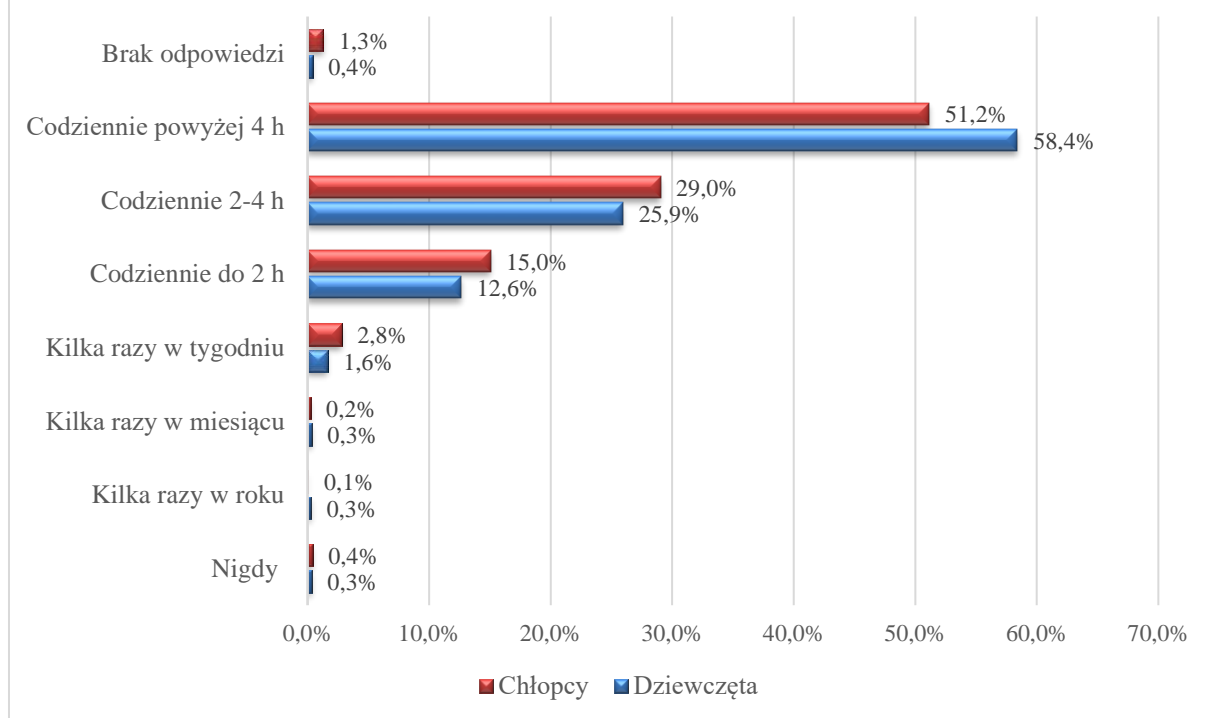
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Używanie Internetu				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	5	0,3%	7	0,4%
Kilka razy w roku	4	0,3%	1	0,1%
Kilka razy w miesiącu	5	0,3%	4	0,2%
Kilka razy w tygodniu	24	1,6%	48	2,8%
Codziennie do 2 h	184	12,6%	258	15,0%
Codziennie 2-4 h	378	25,9%	498	29,0%
Codziennie powyżej 4 h	851	58,4%	878	51,2%
Brak odpowiedzi	6	0,4%	22	1,3%
Suma	1457	100,0%	1716	100,0%

Według deklaracji nigdy Internetu nie używało 0,3% (5 os.) dziewcząt. Kilka razy w roku korzystało z niego 0,3% (4), podobna ilość badanych - 0,3% (5) używała Internetu kilka razy w miesiącu; a 1,6% (24) kilka razy w tygodniu. Najwięcej uczennic używało sieci codziennie powyżej 4 godzin dziennie – 58,4% (851); 2-4 godziny dziennie – 25,9% (253) dziewcząt; a mniej niż 2 godziny dziennie – 12,6% (184). 0,4% (6) osób nie odpowiedziało na to pytanie.

0,4% (7) chłopców odpowiedziało, że nigdy nie korzystało z Internetu, a 0,1% (1) korzystało z niego kilka razy w roku. 0,2% (4) chłopców zadeklarowało, że surfuje po Internecie kilka razy w miesiącu; a kilka razy w tygodniu już 2,8% (48). Codzienne używanie Internetu do 2 godzin zadeklarowało 15,0% (258) badanych; od 2 do 4 godzin – 29,0% (498); a powyżej 4 godzin korzystało 51,2% (878). 1,3% (22) uczniów nie udzieliło odpowiedzi.

Używanie Internetu - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące grania w gry.

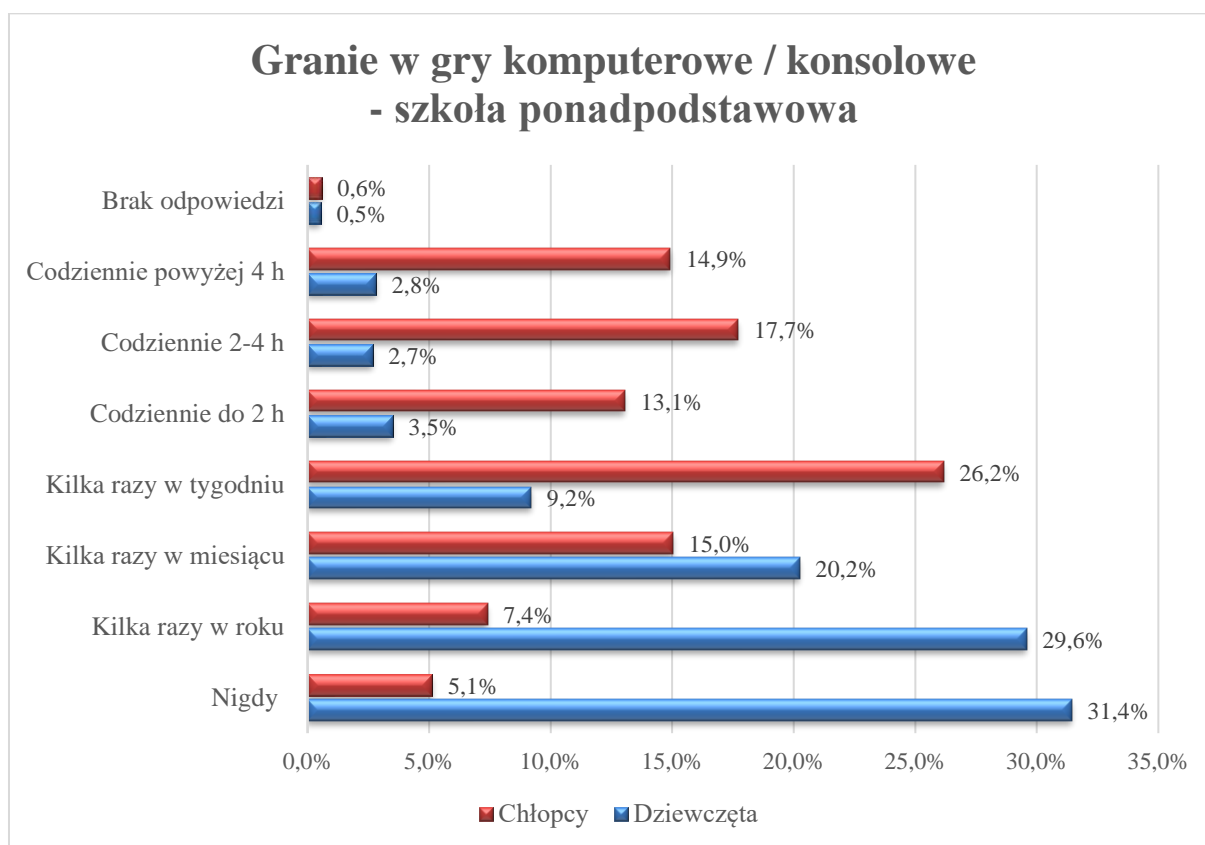
Pytanie: Ile czasu poświęcasz graniu w gry komputerowe/konsolowe?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Granie w gry komputerowe / konsolowe				
Dziewczeta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	458	31,4%	88	5,1%
Kilka razy w roku	431	29,6%	127	7,4%
Kilka razy w miesiącu	295	20,2%	258	15,0%
Kilka razy w tygodniu	134	9,2%	449	26,2%
Codziennie do 2 h	51	3,5%	224	13,1%
Codziennie 2-4 h	39	2,7%	304	17,7%
Codziennie powyżej 4 h	41	2,8%	256	14,9%
Brak odpowiedzi	8	0,5%	10	0,6%
Suma	1457	100,0%	1716	100,0%

W grupie dziewcząt 31,4% (458 os.) badanych zadeklarowało, że nigdy nie gra w gry komputerowe/konsole. 29,6% (431) uczennic stwierdziło, że grało w gry kilka razy w roku; 20,2% (295) - kilka razy w miesiącu, a 9,2% (134) kilka razy w tygodniu. W gry komputerowe/konsole codziennie do 2 godzin grało 3,5% (51) dziewcząt; 2,70% (39) grało od 2 do 4 godzin dziennie; a 2,8% (41) ponad 4 godziny dziennie. Odpowiedzi nie udzieliło 0,5% (8) badanych.

W grupie chłopców 5,1% (88) zadeklarowało, że nigdy nie gra w gry komputerowe/konsole. 7,4% (127) ankietowanych grało w gry kilka razy w roku, a 15,0% (258) grało kilka razy w miesiącu. Kilka razy w tygodniu spędzało czas w ten sposób 26,2% (449) uczniów. 13,1% (224) poświęcało czas na gry do 2 godzin dziennie; 17,7% (304) od 2 do 4 godzin dziennie; a ponad 4 godziny dziennie zadeklarowało 14,9% (256) chłopców. 0,6% (10) badanych nie udzieliło odpowiedzi.

Deklaracje uczniów dotyczące korzystania z portali społecznościowych.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na korzystanie z portali społecznościowych?

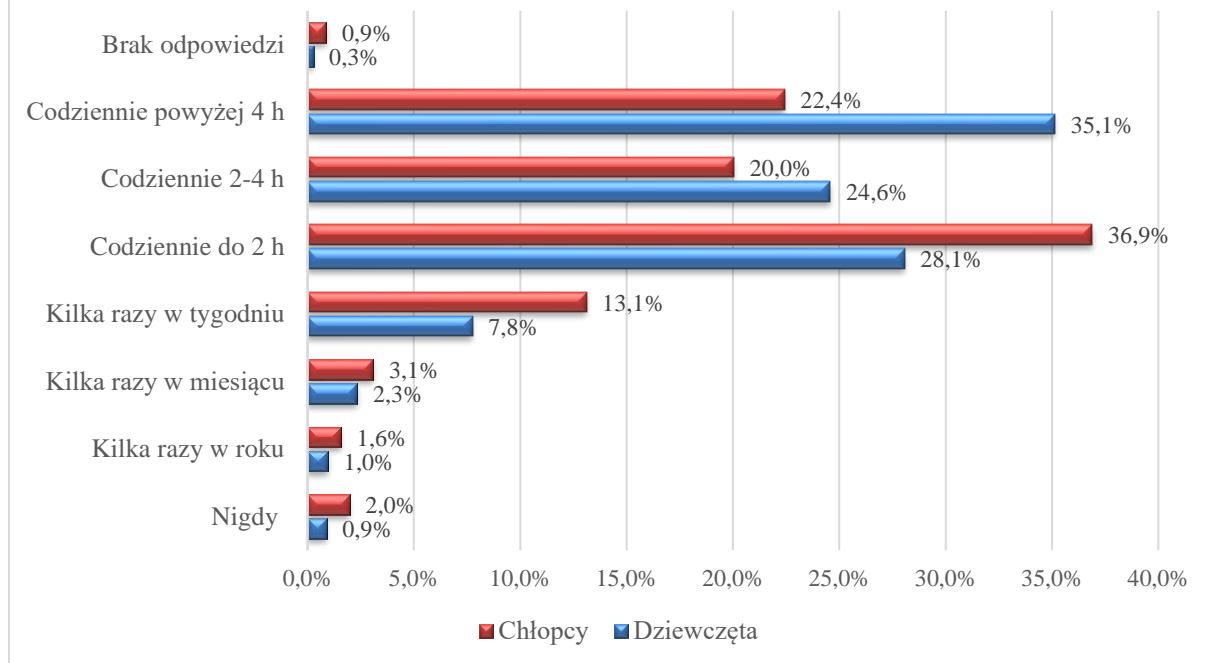
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	13	0,9%	34	2,0%
Kilka razy w roku	14	1,0%	27	1,6%
Kilka razy w miesiącu	34	2,3%	53	3,1%
Kilka razy w tygodniu	113	7,8%	225	13,1%
Codziennie do 2 h	409	28,1%	633	36,9%
Codziennie 2-4 h	358	24,6%	344	20,0%
Codziennie powyżej 4 h	512	35,1%	385	22,4%
Brak odpowiedzi	4	0,3%	15	0,9%
Suma	1457	100,0%	1716	100,0%

Spośród dziewcząt 0,9% (13 os.) nigdy nie korzystało z portali społecznościowych i komunikatorów. 1,0% (14) badanych deklaroowało, że korzystało z nich kilka razy w roku, a 2,3% (34) kilka razy w miesiącu. 7,8% (113) uczennic przeznaczało czas na korzystanie z mediów społecznościowych kilka razy w tygodniu. Spora liczba dziewcząt korzystała z komunikatorów codziennie - 28,1% (409) do 2 godzin każdego dnia; 24,6% (358) od 2 do 4 godzin dziennie, a 35,1% (512) badanych powyżej 4 godzin dziennie. 0,3% (4) osób nie odpowiedziało na to pytanie.

W grupie chłopców 2,0% (34) badanych nigdy nie korzystało z portali społecznościowych i komunikatorów. 1,6% (27) korzystało z nich kilka razy w roku, 3,1% (53) kilka razy w miesiącu, a 13,1% (225) kilka razy w tygodniu. Codziennie do 2 godzin spędzało w ten sposób czas 36,9% (633) chłopców, 20,0% (344) od 2 do 4 godzin każdego dnia, a powyżej 4 godzin dziennie 22,4% (385). 0,9% (15) nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące spotykania się z przyjaciółmi i znajomymi.

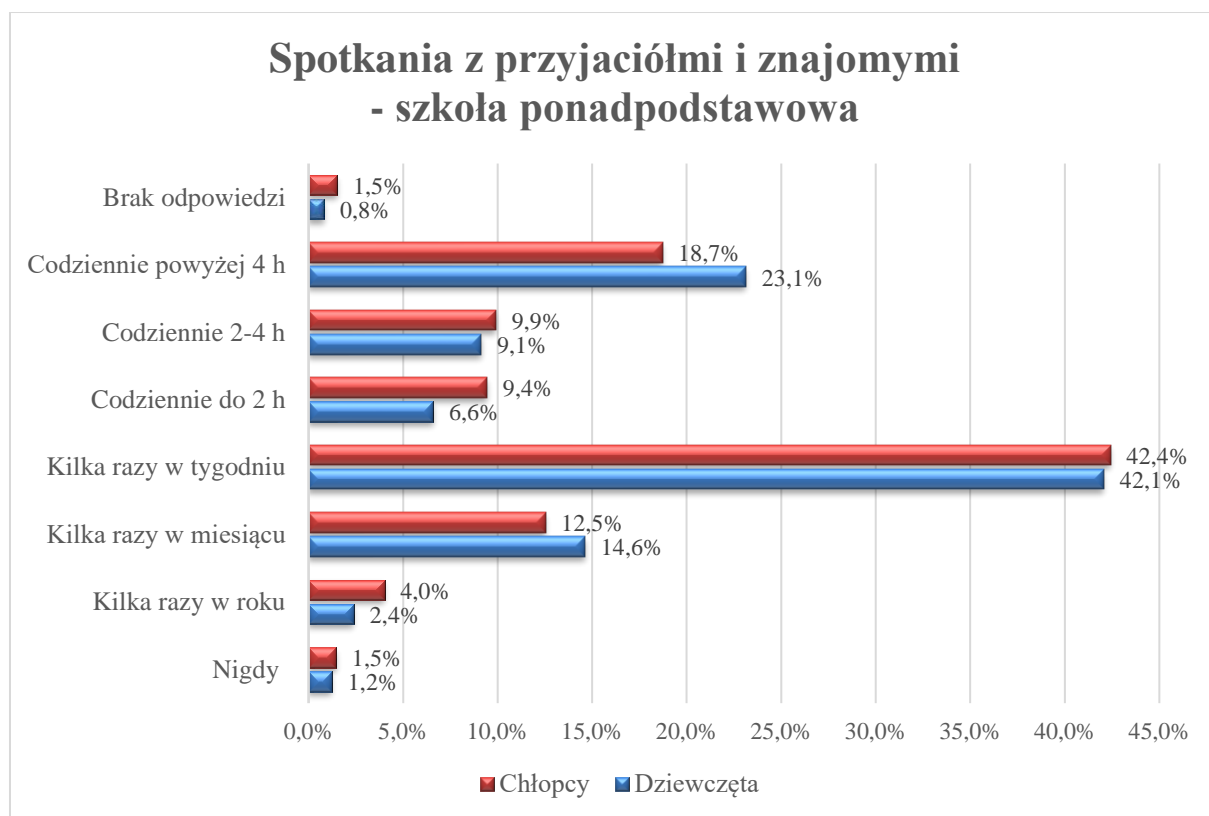
Pytanie: Ile czasu poświęcasz spotkaniom z przyjaciółmi i znajomymi?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Spotkania z przyjaciółmi i znajomymi				
Dziewczeta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	18	1,2%	25	1,5%
Kilka razy w roku	35	2,4%	69	4,0%
Kilka razy w miesiącu	213	14,6%	215	12,5%
Kilka razy w tygodniu	613	42,1%	728	42,4%
Codziennie do 2 h	96	6,6%	162	9,4%
Codziennie 2-4 h	133	9,1%	170	9,9%
Codziennie powyżej 4 h	337	23,1%	321	18,7%
Brak odpowiedzi	12	0,8%	26	1,5%
Suma	1457	100,0%	1716	100,0%

Wśród badanych dziewcząt 1,2% (18 os.) nigdy nie spotykało się z przyjaciółmi i znajomymi. 2,4% (35) respondentek spotykało się kilka razy w roku; 14,6% (213) kilka razy w miesiącu, a 6,6% (96) kilka razy w tygodniu. Codzienne spotkania z przyjaciółmi i znajomymi trwające do 2 godzin zadeklarowało 6,6% (96) badanych; 9,1% (133) dziewcząt poświęcało na spotkania od 2 do 4 godzin dziennie; a powyżej 4 godzin dziennie czas z przyjaciółmi spędzało 23,1% (337) uczestniczek badania. 0,8% (12) dziewcząt nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

Wśród badanych uczniów 1,5% (25) zadeklarowało, że nigdy nie spotyka się z przyjaciółmi i znajomymi. 4,0% (69) chłopców spotykało się kilka razy w roku, 12,5% (215) kilka razy w miesiącu, a 42,4% (728) kilka razy w tygodniu. 9,4% (162) badanych odpowiedziało, że spotyka się ze znajomymi codziennie poniżej 2 godzin. Od 2 do 4 godzin dziennie na spotkania z przyjaciółmi poświęcało 9,9% (170) respondentów, a powyżej 4 godzin każdego dnia 18,7% (321) osób. 1,5% (26) uczniów nie odpowiedziało na to pytanie.

Deklaracje uczniów dotyczące czasu spędzanego na imprezach, koncertach, dyskotekach.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na imprezy, koncerty, dyskoteki?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

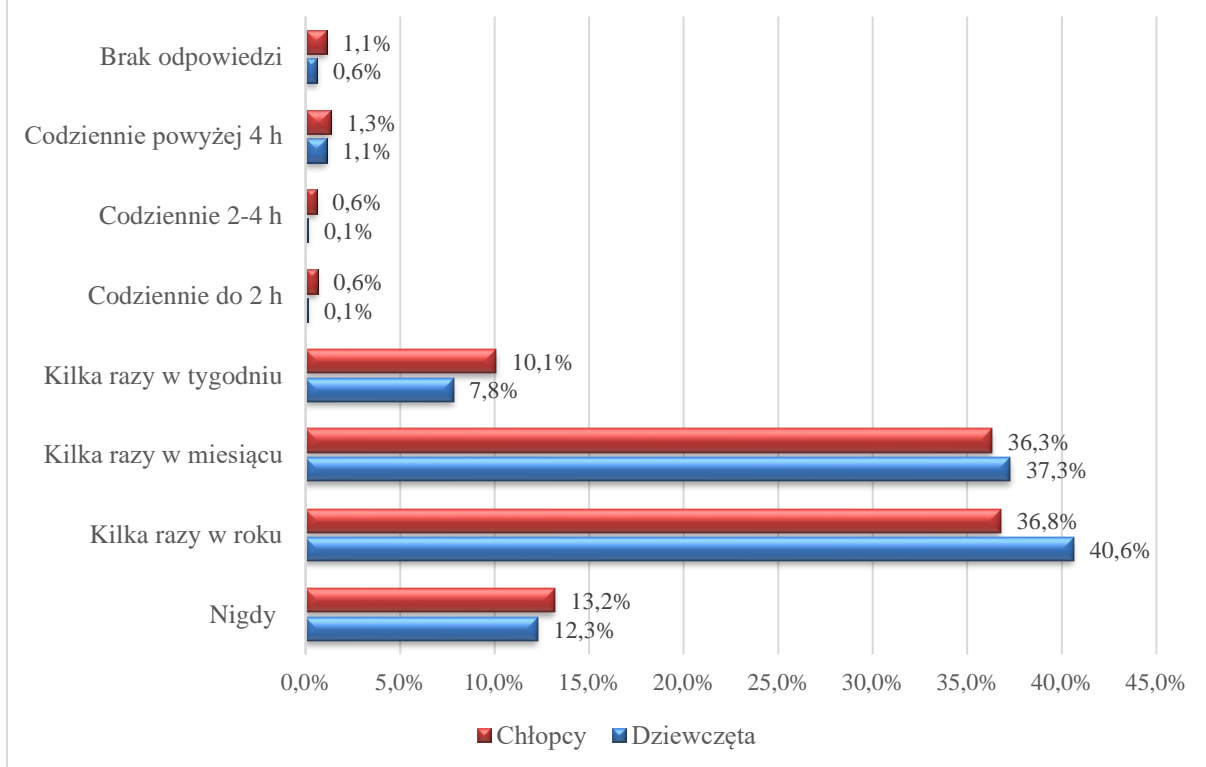
Imprezy, koncerty, dyskoteki				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	179	12,3%	226	13,2%
Kilka razy w roku	592	40,6%	631	36,8%
Kilka razy w miesiącu	543	37,3%	623	36,3%
Kilka razy w tygodniu	114	7,8%	173	10,1%
Codziennie do 2 h	2	0,1%	11	0,6%
Codziennie 2-4 h	2	0,1%	10	0,6%
Codziennie powyżej 4 h	16	1,1%	23	1,3%
Brak odpowiedzi	9	0,6%	19	1,1%
Suma	1457	100,0%	1716	100,0%

Wśród uczennic szkół ponadpodstawowych 12,3% (179 os.) zadeklarowało, że nigdy nie chodzi na imprezy, koncerty i dyskoteki. 40,6% (592) badanych spędzało tak czas wolny kilka razy w roku; 37,3% (543) kilka razy w miesiącu, a 7,8% (114) kilka razy w tygodniu. W taki sposób spędzało czas 0,1% (2) badanych dziewcząt codziennie zarówno do 2 godzin jak i od 2 do 4 godzin. Powyżej 4 godzin każdego dnia na imprezy, dyskoteki, koncerty czas poświęcało 1,1% (16) osób. 0,6% (9) dziewcząt nie odpowiedziało na powyższe pytanie.

13,2% (226) uczniów zadeklarowało, że w ogóle nie poświęca czasu na imprezy. 36,8% (631) badanych chodziło na imprezy kilka razy w roku; 36,3% (623) kilka razy w miesiącu; 10,1% kilka razy w tygodniu. Codzienne przeznaczanie czasu na imprezy do 2 godzin zadeklarowało 0,6% (11) osób; podobna ilość chłopców zaznaczyła odpowiedź codziennie od 2 do 4 godzin - 0,6% (10). Spędzanie czas na imprezach powyżej 4 godzin każdego dnia zadeklarowało 1,3% (23) osób. Na powyższe pytanie nie udzieliło odpowiedzi 1,1% (19) badanych.

Imprezy, koncerty, dyskoteki - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące spędzania czasu bez konkretnego zajęcia.

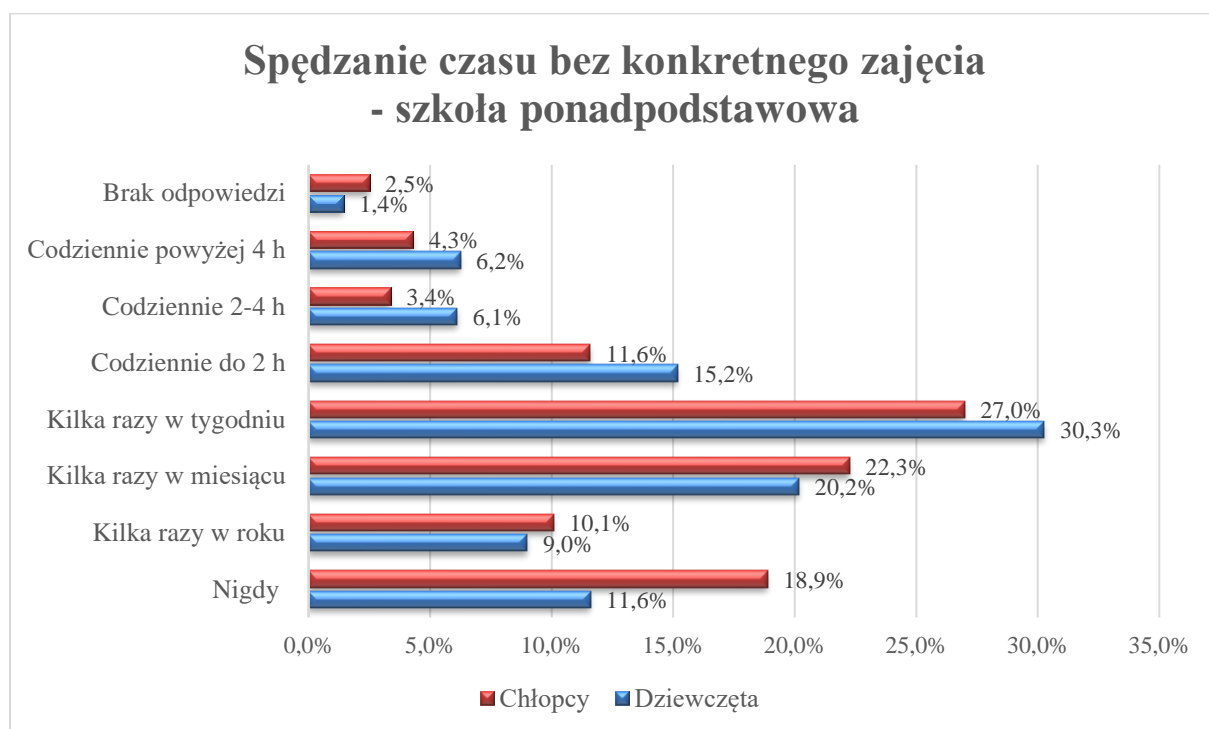
Pytanie: Ile czasu spędzasz bez konkretnego zajęcia?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	169	11,6%	324	18,9%
Kilka razy w roku	131	9,0%	173	10,1%
Kilka razy w miesiącu	294	20,2%	382	22,3%
Kilka razy w tygodniu	441	30,3%	463	27,0%
Codziennie do 2 h	221	15,2%	199	11,6%
Codziennie 2-4 h	89	6,1%	58	3,4%
Codziennie powyżej 4 h	91	6,2%	74	4,3%
Brak odpowiedzi	21	1,4%	43	2,5%
Suma	1457	100,0%	1716	100,0%

Spośród uczniów 11,6% (169 os.) zadeklarowało, że zawsze miały coś do zrobienia. 9,0% (131) respondentek spędzało czas bez konkretnego zajęcia kilka razy w roku; 20,2% (294) kilka razy w miesiącu; a 30,3% (441) kilka razy w tygodniu. Codzienny czas bez konkretnego zajęcia nie przekraczający 2 godzin dotyczył 15,2% (221) badanych dziewcząt; 6,1% (89) osób spędza w ten sposób czas od 2 do 4 godzin dziennie, a powyżej 4 godzin dziennie – 6,2% (91). 1,4% (21) badanych dziewcząt nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Wśród chłopców 18,9% (324) zadeklarowało, że zawsze ma konkretne zajęcia. 10,1% (173) chłopców nie robiło nic konkretnego kilka razy w roku; 22,3% (382) kilka razy w miesiącu; zaś 27,0% (463) kilka razy w tygodniu. Spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia codziennie do 2 godzin deklarowało 11,6% (199) badanych; 3,4% (58) spędzało tak czas od 2 do 4 godzin dziennie, a powyżej 4 godzin dziennie – 4,3% (74) uczniów. 2,5% (43) badanych nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

Deklaracje uczniów dotyczące czytania.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na czytanie?

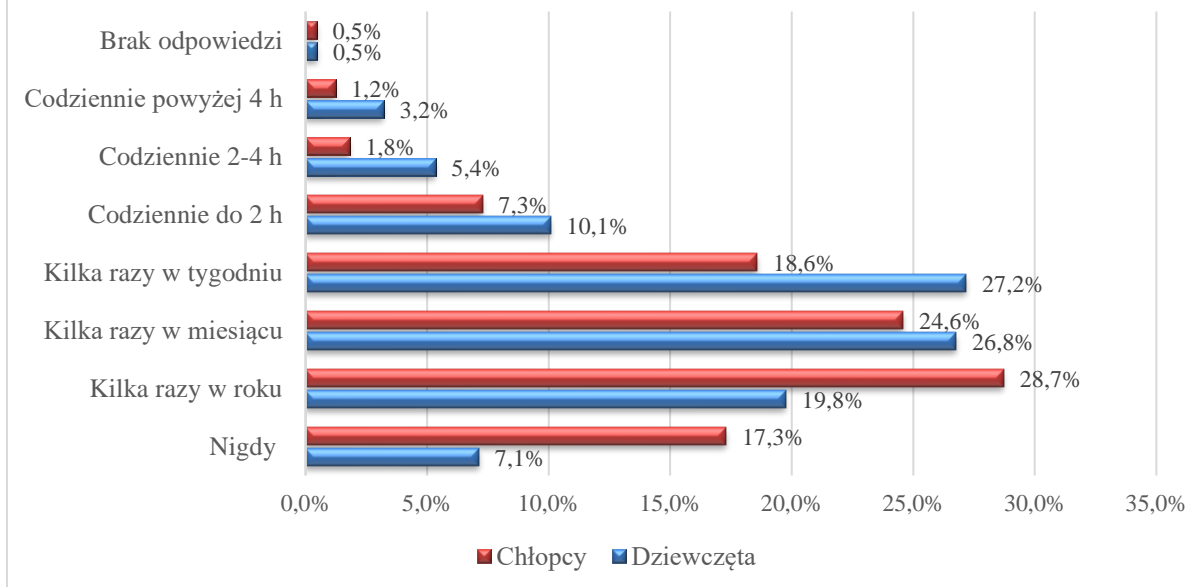
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Czytanie				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	104	7,1%	297	17,3%
Kilka razy w roku	288	19,8%	493	28,7%
Kilka razy w miesiącu	390	26,8%	422	24,6%
Kilka razy w tygodniu	396	27,2%	319	18,6%
Codziennie do 2 h	147	10,1%	125	7,3%
Codziennie 2-4 h	78	5,4%	31	1,8%
Codziennie powyżej 4 h	47	3,2%	21	1,2%
Brak odpowiedzi	7	0,5%	8	0,5%
Suma	1457	100,0%	1716	100,0%

Wyniki w grupie dziewcząt wskazują, że 7,1% (104 os.) nigdy nie czyta. 19,8% (288) zadeklarowało, że czytało kilka razy w roku; 26,8% (390) kilka razy w miesiącu; 27,2% (396) kilka razy w tygodniu. Codziennej lekturze czas nie przekraczający 2 godzin poświęcało 10,1% (147) dziewcząt; 5,4% (78) czytało od 2 do 4 godzin każdego dnia; czytanie powyżej 4 godzin dziennie zadeklarowało 3,2% (47) uczennic. 0,5% (7) ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi.

Spośród chłopców 17,3% (297) zadeklarowało, że w ogóle nie czyta. 28,7% (493) zgodnie z odpowiedziami czytało kilka razy w roku; 24,6% (422) kilka razy w miesiącu; a 18,6% (319) kilka razy w tygodniu. Codzienne czytanie nie dłużej niż 2 godziny wskazało 7,3% (125) uczniów; 1,8% (31) czytało od 2 do 4 godzin dziennie, a powyżej 4 godzin dziennie - 1,2% (21) respondentów. 0,5% (8) badanych nie udzieliło odpowiedzi.

Czytanie - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące odrabiania lekcji.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na odrabianie lekcji?

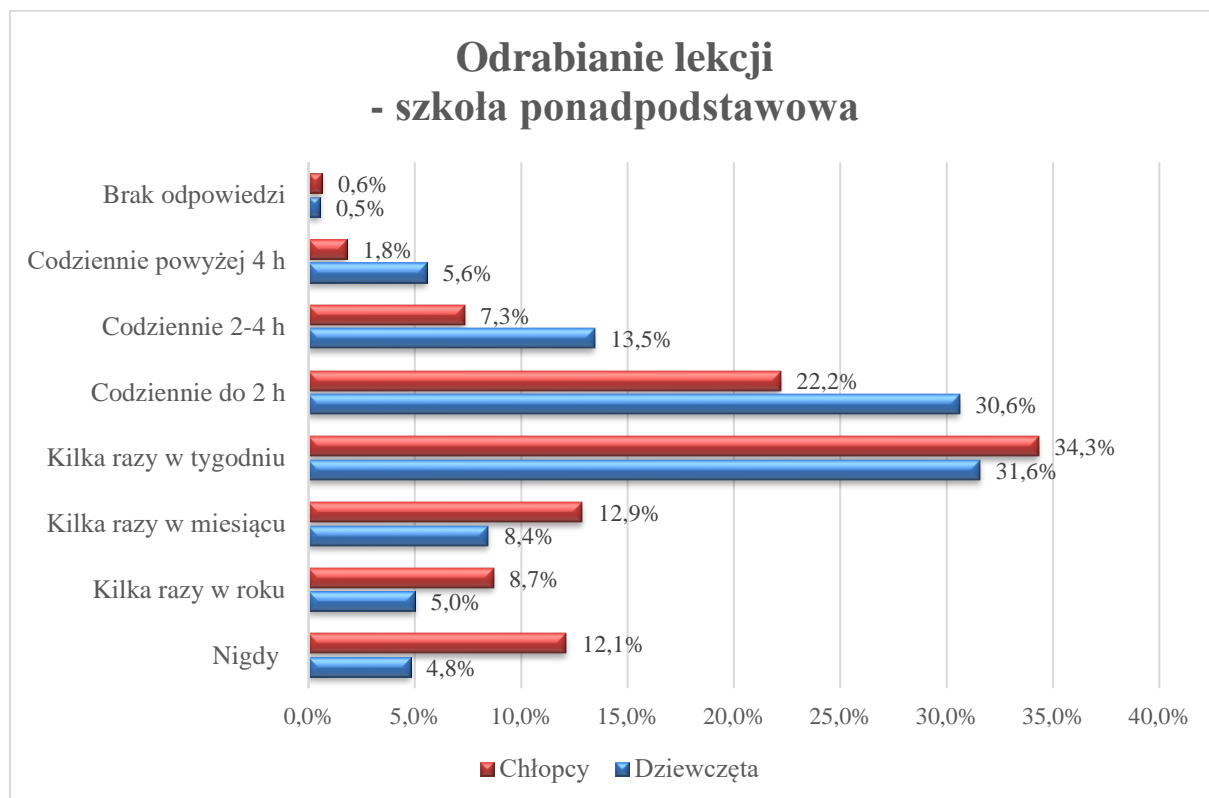
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Odrabianie lekcji				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	70	4,8%	208	12,1%
Kilka razy w roku	73	5,0%	149	8,7%
Kilka razy w miesiącu	123	8,4%	221	12,9%
Kilka razy w tygodniu	460	31,6%	589	34,3%
Codziennie do 2 h	446	30,6%	381	22,2%
Codziennie 2-4 h	196	13,5%	126	7,3%
Codziennie powyżej 4 h	81	5,6%	31	1,8%
Brak odpowiedzi	8	0,5%	11	0,6%
Suma	1457	100,0%	1716	100,0%

Wśród badanych dziewcząt 4,8% (70 os.) nigdy nie odrabiało lekcji. 5,0% (73) zadeklarowało, że odrabiało je kilka razy w roku; 8,4% (123) kilka razy w miesiącu; 31,6% (460) kilka razy w tygodniu. Codzienne odrabianie lekcji w czasie krótszym niż 2 godziny zadeklarowało 30,6% (446) dziewcząt; 13,5% (196) badanych poświęcało na naukę od 2 do 4

godzin dziennie, a powyżej 4 godzin każdego dnia - 5,6% (81) respondentek. 0,5% (8) dziewcząt nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

Wśród chłopców 12,1% (208) udzieliło odpowiedzi, że nigdy nie odrabia lekcji. 8,7% (149), że odrabia je kilka razy w roku; 12,9% (221) kilka razy w miesiącu, 34,3% (589) kilka razy w tygodniu. Codzienną naukę do 2 godzin zgłosiło 22,2% (381); 7,3% (126) badanych przeznaczało od 2 do 4 godzin każdego dnia; powyżej 4 godzin dziennie na naukę poświęcało 1,8% (31) badanych. 0,6% (11) respondentów nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

Deklaracje uczniów dotyczące rozmów z rodzicami.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz rozmowie z rodzicami?

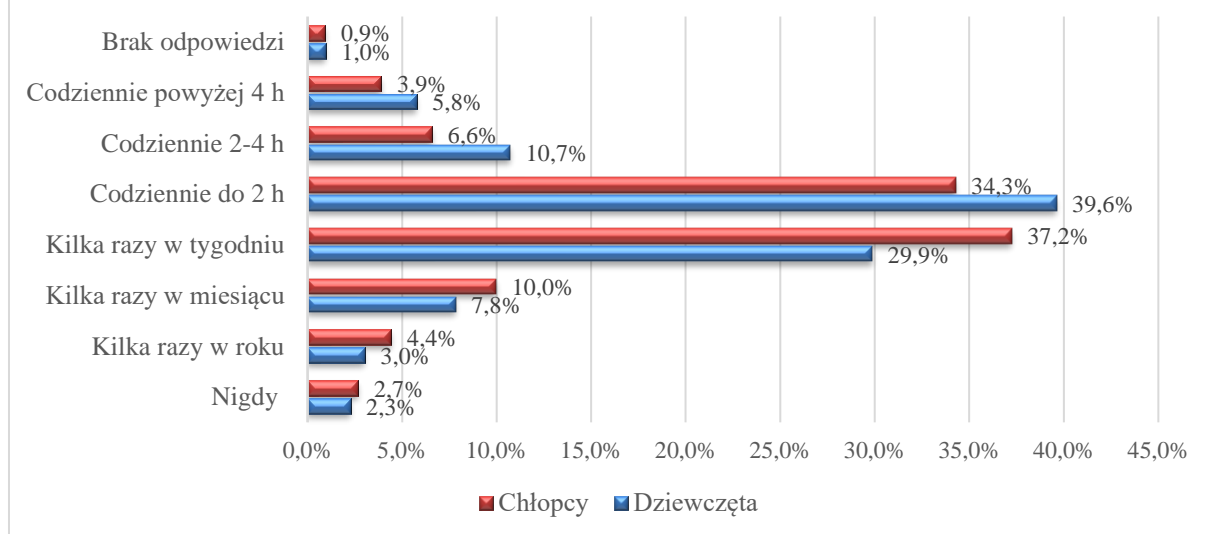
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Rozmowa z rodzicami				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	33	2,3%	46	2,7%
Kilka razy w roku	44	3,0%	76	4,4%
Kilka razy w miesiącu	114	7,8%	171	10,0%
Kilka razy w tygodniu	435	29,9%	639	37,2%
Codziennie do 2 h	577	39,6%	588	34,3%
Codziennie 2-4 h	156	10,7%	113	6,6%
Codziennie powyżej 4 h	84	5,8%	67	3,9%
Brak odpowiedzi	14	1,0%	16	0,9%
Suma	1457	100,0%	1716	100,0%

W grupie ankietowanych dziewcząt 2,3% (33 os.) zadeklarowało, że nigdy nie rozmawia z rodzicami. 3,0% (44) odpowiedziało, że rozmawia z nimi kilka razy w roku; 7,8% (114) kilka razy w miesiącu; 29,9% (435) kilka razy w tygodniu. Codzienne rozmowy z rodzicami nie przekraczające 2 godzin zadeklarowało 39,6% (577), 10,7% (156) dziewcząt rozmawiało od 2 do 4 godzin każdego dnia; powyżej 4 godzin dziennie 5,8% (84) osób. 1,0% (14) ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

W grupie chłopców 2,7% (46) zadeklarowało, że wcale nie rozmawia z rodzicami. 4,4% (76) uczniów rozmawiało kilka razy w roku; 10,0% (171) kilka razy w miesiącu, 37,2% (639) kilka razy w tygodniu. Codzienne rozmowy z rodzicami nie przekraczające 2 godzin zadeklarowało 34,3% (588) uczniów. 6,6% (113) chłopców poświęcało na rozmowy z rodzicami od 2 do 4 godzin dziennie. 3,9% (67) badanych rozmawiało codziennie powyżej 4 godzin. Na powyższe pytanie nie udzieliło odpowiedzi 0,9% (16) respondentów.

Rozmowa z rodzicami - szkoła ponadpodstawowa

Inne formy spędzania czasu wolnego.

Oprócz wspomnianych w ankiecie, uczniowie mieli możliwość wymienienia innych form spędzania czasu wolnego.

Z takiej możliwości skorzystało 6,7% (98 os.) uczennic szkół ponadpodstawowych. Najczęściej pojawiające się odpowiedzi to opieka nad zwierzętami, rysowanie, gra na instrumentach, zakupy, pomoc w obowiązkach domowych.

7,3% (200) uczniów wymieniło inne formy spędzania wolnego czasu. Najpopularniejsze były związane z aktywnością fizyczną (piłka nożna, treningi na siłowni, jazda na rowerze, spacerowanie) oraz rozwijaniem zainteresowań (gra na instrumentach, chodzenie do kina). Kilku uczniów odpowiedziało, że podjęło się pierwszej pracy.

Rozdział III: Postawy i opinie uczniów wobec używania substancji psychoaktywnych

3.1 Szkoły podstawowe

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych.

Respondenci, udzielając odpowiedzi na pytanie dotyczące rodzajów używanych przez nich substancji psychoaktywnych, mogli wskazać więcej niż jeden rodzaj substancji.

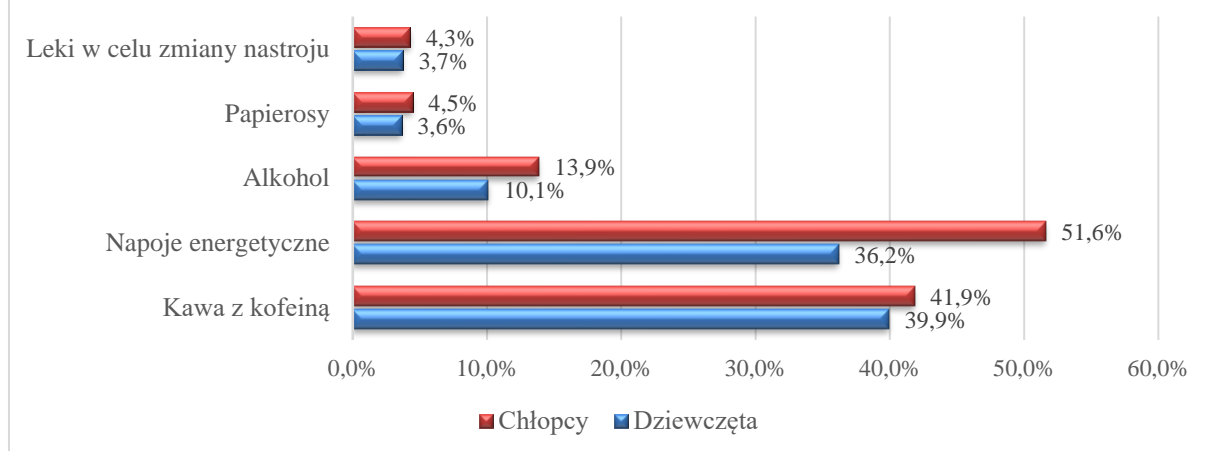
Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Kawa z kofeiną	823	39,9%	909	41,9%
Napoje energetyczne	746	36,2%	1121	51,6%
Alkohol	208	10,1%	301	13,9%
Papierosy	75	3,6%	97	4,5%
Leki w celu zmiany nastroju	77	3,7%	93	4,3%

Powyższa tabela prezentuje procent odpowiednio dziewczyn i chłopców ze szkół podstawowych, którzy w badaniu zadeklarowali jakikolwiek (choćby jednorazowy) uprzedni kontakt z wymienionymi substancjami psychoaktywnymi. 39,9% (823 os.) dziewczyn w tym wieku przyznało się do spożywania kawy. Podobna ilość - 36,2% (746) - deklarowała, że miała kontakt z napojami energetycznymi. Według danych z ankiet znacznie mniej z nich próbowało alkoholu, papierosów i leków o działaniu psychoaktywnym - odpowiednio 10,1% (208), 3,6% (75) i 3,7% (77) badanych.

W przypadku chłopców z kolei kontakt z kawą i napojami energetycznymi przyznało odpowiednio 41,9% (909) i 51,6% (1121) ankietowanych. Doświadczenia z alkoholem miało według ankiet 13,9% (301) z nich, z papierosami - 4,5% (97), a z lekami o działaniu psychoaktywnymi - 4,3% (93).

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych szkoła podstawowa

Częstotliwość używania substancji psychoaktywnych.

Dziewczęta - szkoła podstawowa.

Uczennice zostały zapytane o to, jak często sięgają po poszczególne substancje psychoaktywne.

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość														
Dziewczęta - szkoła podstawowa														
	Brak odpowiedzi		Nigdy		Kilka razy w życiu		Kilka razy w roku		Kilka razy w miesiącu		Kilka razy w tygodniu		Codziennie	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kawa	42	2,0	1196	58,0	504	24,5	123	6,0	108	5,2	69	3,3	19	0,9
Napoje energetyczne	60	2,9	1255	60,9	417	20,2	140	6,8	110	5,3	58	2,8	21	1,0
Alkohol	62	3,0	1791	86,9	180	8,7	17	0,8	6	0,3	2	0,1	3	0,1
Papierosy	57	2,8	1929	93,6	49	2,4	6	0,3	7	0,3	8	0,4	5	0,2
Leki w celu zmiany nastroju	65	3,2	1919	93,1	40	1,9	11	0,5	12	0,6	6	0,3	8	0,4
Inne	1706	82,8	314	15,2	13	0,6	4	0,2	3	0,1	10	0,5	11	0,5

Wśród dziewcząt ze szkoły podstawowej 0,9% (19 os.) zadeklarowało, że spożywało kawę codziennie, 3,3% (69) - kilka razy w tygodniu, 5,2% (108) - kilka razy w miesiącu, a 6,0% (123) - tylko kilka razy w roku. Większość zadeklarowała natomiast, że nie pije kawy regularnie: 58,0% (1196) określa, że nie robiło tego nigdy, natomiast 24,5% (504), że najwyżej kilka razy w życiu.

Brak spożycia napojów energetycznych w tej grupie zadeklarowało 60,9% (1255) badanych, natomiast 20,2% (417) zaznaczało kilkukrotne spożycie w ciągu życia.

Do regularnego spożycia przyznało się zdecydowana mniejszość badanych: o kilkukrotnym picu takich napojów w ciągu roku wspomniało 6,8% (140) osób z tej grupy, o

kilkukrotnym w miesiącu - 5,3% (110), a o kilkukrotnym w tygodniu - 2,8% (58), natomiast 1,0% (21) deklaroowało codzienne spożywanie napojów energetycznych.

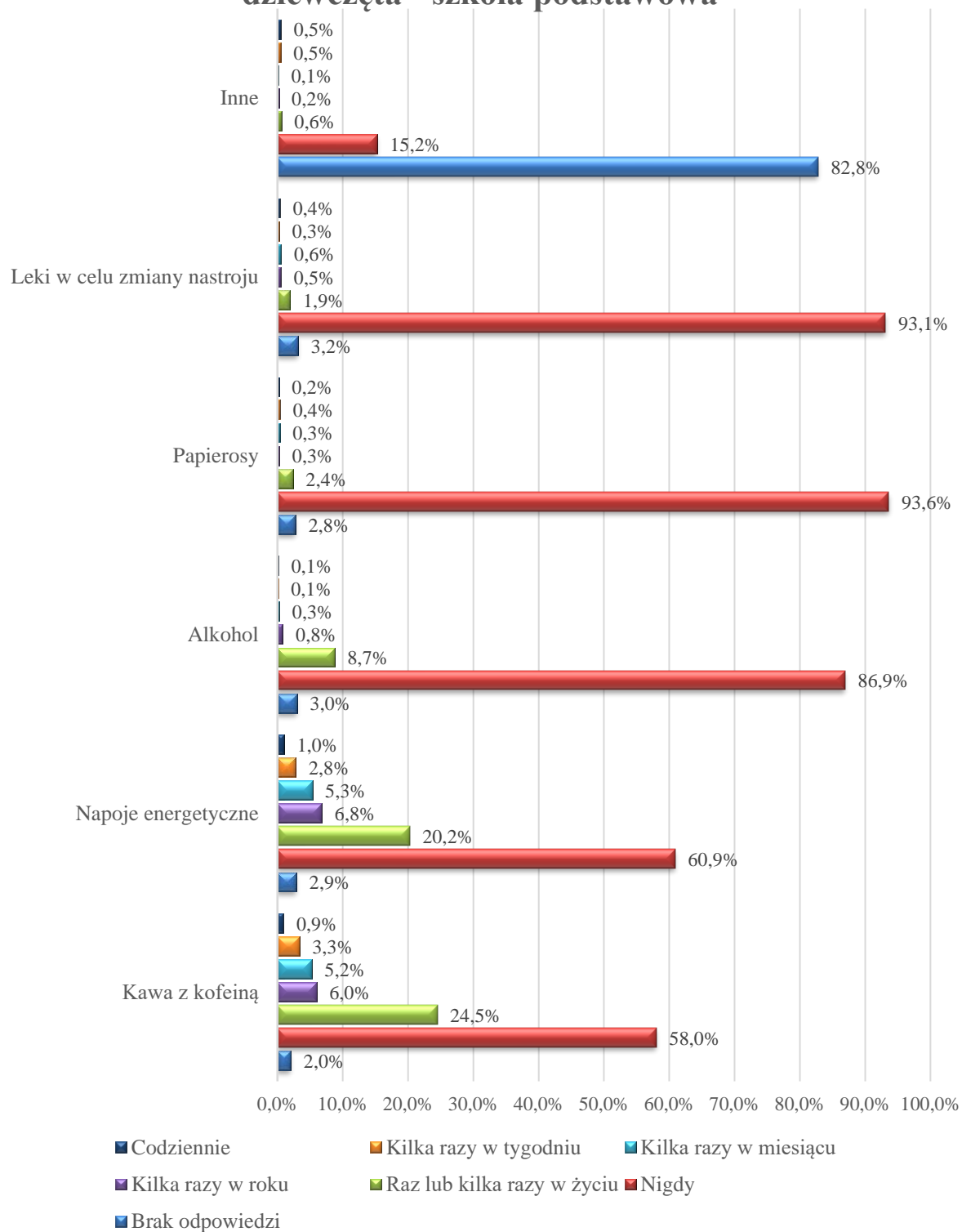
Według danych ankietowych alkohol codziennie piło 0,1% (3) badanych w omawianej grupie. Również regularne, choć rzadsze spożycie, czyli kilkukrotne w tygodniu, kilkukrotne w miesiącu, bądź kilkukrotne w roku, deklaroowało odpowiednio: 0,1% (2), 0,3% (6) i 0,8% (17) przebadanych dziewcząt ze szkół podstawowych. 8,7% (180) ankietowanych przyznało się do najwyższej kilkukrotnego spożycia w ciągu życia, natomiast 86,9% (1791) utrzymywało, że nie piło alkoholu nigdy.

Zdecydowana większość, bo 93,6% (1929) osób w tej grupie deklaroowała, że nigdy nie paliła papierosów, a kolejne 2,4% (49) według udzielonych odpowiedzi spróbowało najwyższej kilka razy w życiu. Do palenia kilka razy w roku przyznało się 0,3% (6) badanych, kolejne 0,3% (7) wyznawało, że pali częściej, bo kilka razy w miesiącu, kilkukrotne palenie w tygodniu i palenie codzienne deklaroowało odpowiednio 0,4% (8) i 0,2% (5).

Według deklaracji codzienne przyjmowanie leków o działaniu psychoaktywnym dotyczyło 0,4% (8) badanych, a kilkukrotne w tygodniu - 0,3% (6). Do kilkukrotnego przyjmowania w miesiącu oraz kilkukrotnego w roku przyznało się odpowiednio 0,6% (12) i 0,5% (11) ankietowanych w tej grupie. 1,9% (40) przyjęło według danych z kwestionariuszy najwyższej kilka razy w życiu, zaś 93,1% (1919) nie miało styczności w ogóle.

Pytanie o kontakt z innymi substancjami psychoaktywnymi w ogóle nie zostało wypełnione przez 82,8% (1706) ankietowanych w grupie, a 15,2% (314) odpowiedziało, że nigdy żadnych nie przyjmowało. Do kilkukrotnego przyjmowania w ciągu życia przyznało się 0,6% (13), do kilkukrotnego w ciągu roku - 0,2% (4), a do kilkukrotnego w ciągu miesiąca - 0,1% (3). Codzienne oraz kilkukrotne w tygodniu używanie wyznaje po 0,5% (10) ankietowanych w grupie.

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość dziewczęta - szkoła podstawowa

Częstotliwość używania substancji psychoaktywnych. Chłopcy - szkoła podstawowa.

Uczniowie, tak samo jak dziewczęta, zostali zapytani o to, jak często sięgają po poszczególne substancje psychoaktywne.

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość														
Chłopcy- szkoła podstawowa														
	Brak odpowiedzi		Nigdy		Raz lub kilka razy w życiu		Kilka razy w roku		Kilka razy w miesiącu		Kilka razy w tygodniu		Codziennie	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kawa z kofeiną	45	2,1	1218	56,1	485	22,3	154	7,1	134	6,2	114	5,2	22	1,0
Napoje energetyczne	47	2,2	1004	46,2	513	23,6	219	10,1	224	10,3	126	5,8	39	1,8
Alkohol	54	2,5	1817	83,7	259	11,9	25	1,2	10	0,5	5	0,2	2	0,1
Papierosy	54	2,5	2021	93,0	66	3,0	14	0,6	7	0,3	6	0,3	4	0,2
Leki w celu zmiany nastroju	75	3,5	2004	92,3	40	1,8	17	0,8	15	0,7	16	0,7	5	0,2
Inne	1737	80,0	356	16,4	12	0,6	8	0,4	20	0,9	25	1,2	14	0,6

Wśród chłopców ze szkoły podstawowej 1,0% (22 os.) zadeklarowało, że spożywało kawę codziennie, 5,2% (114) - kilka razy w tygodniu, 6,2% (134) - kilka razy w miesiącu, a 7,1% (154) - tylko kilka razy w roku. Większość przyznała, że nie piło kawę regularnie: 56,1% (1218) określa, że nie robiło tego nigdy, natomiast 22,3% (485), że najwyżej kilka razy w życiu.

Brak spożycia napojów energetycznych w tej grupie zadeklarowało 46,2% (1004) badanych, natomiast 23,6% (513) wspominało o najwyżej kilkukrotnym spożyciu w ciągu życia. Do regularnego spożycia przyznała się zdecydowana mniejszość badanych: kilkukrotne w ciągu roku piło 10,1% (219) osób z tej grupy, kilkukrotnie w miesiącu - 10,3% (224), kilkukrotnie w tygodniu - 5,8% (126), natomiast 1,8% (39) zadeklarowało codzienne spożycie.

Według danych ankietowych alkohol codziennie piło 0,1% (2) badanych w omawianej grupie. Również regularne, choć rzadsze spożycie, czyli kilkukrotne w tygodniu, kilkukrotne w miesiącu, bądź kilkukrotne w roku, deklarowało odpowiednio: 0,2% (5), 0,5% (10) i 1,2% (25) przebadanych chłopców ze szkół podstawowych. 11,9% (259) ankietowanych przyznało się do najwyżej kilkukrotnego spożycia w ciągu życia, natomiast 83,7% (1817) utrzymywało, że nie piło alkoholu nigdy.

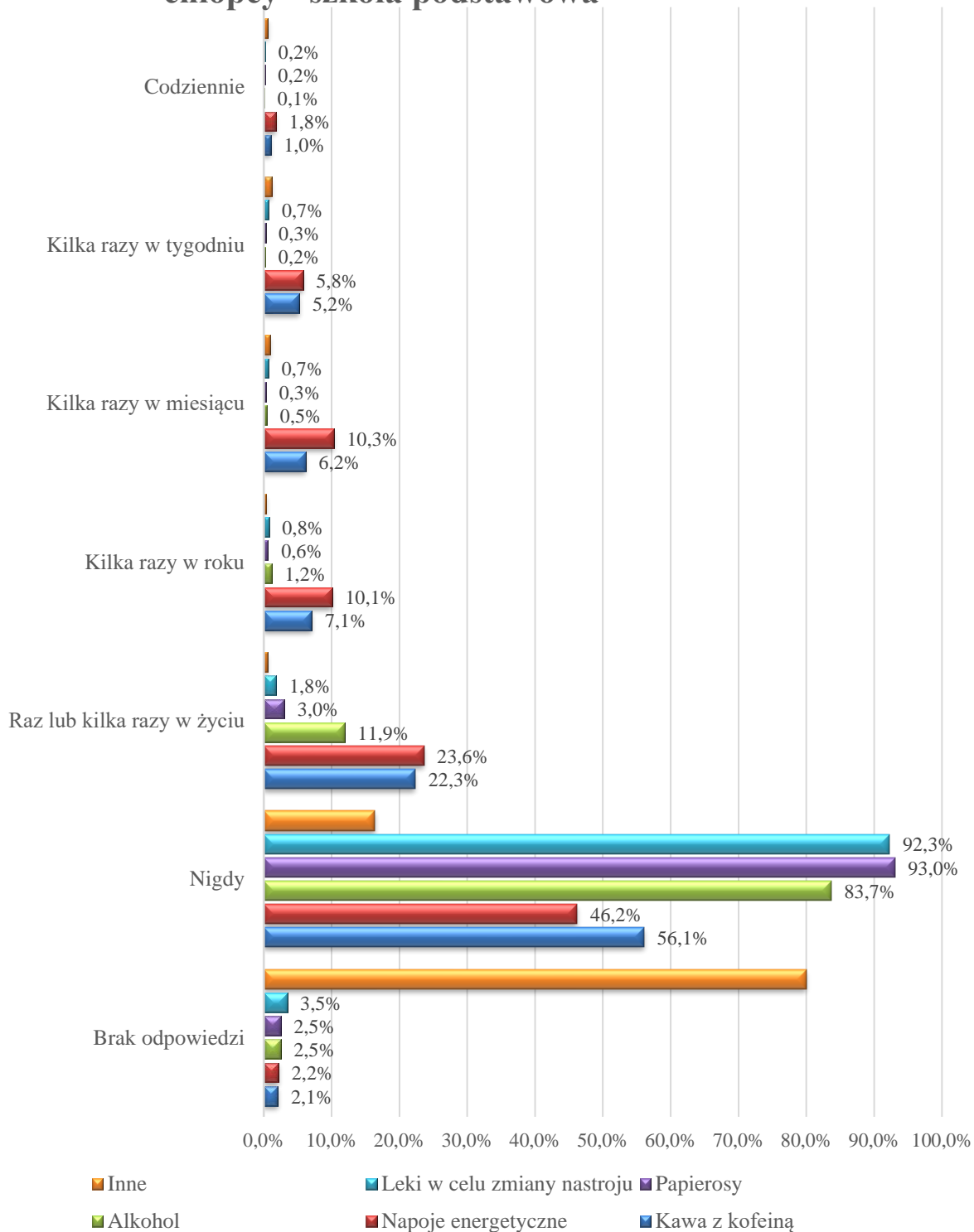
Zdecydowana większość, bo 93,0% (2021) osób w tej grupie deklarowało, że nigdy nie paliło papierosów, a kolejne 3,0% (66) według udzielonych odpowiedzi spróbowało najwyżej kilka razy w życiu. Do palenia kilka razy w roku przyznało się 0,6% (14) badanych, kolejne 0,3% (7) wyznało, że paliło częściej, bo kilka razy w miesiącu, a kilkukrotne palenie w tygodniu i palenie codzienne zadeklarowało odpowiednio 0,3% (6) i 0,2% (5).

Według deklaracji codzienne przyjmowanie leków o działaniu psychoaktywnym dotyczyło 0,2% (5), a kilkukrotne w tygodniu - 0,7% (16). Do kilkukrotnego przyjmowania

w miesiącu i kilkukrotnego w roku, przyznało się odpowiednio 0,7% (15) i 0,8% (17) ankietowanych w tej grupie. 1,8% (40) przyjęło według danych z kwestionariuszy najwyżej kilka razy w życiu, a 92,3% (2004) nie miało styczności w ogóle.

Pytanie o kontakt z innymi substancjami psychoaktywnymi w ogóle nie zostało wypełnione przez 80,0% (1737) ankietowanych w grupie, a 16,4% (356) odpowiedziało, że nigdy żadnych nie przyjmowało. Do kilkukrotnego przyjmowania w ciągu życia przyznało się 0,6% (12), do kilkukrotnego w ciągu roku - 0,4% (8), a do kilkukrotnego w ciągu miesiąca - 0,9% (20). Codzienne oraz kilkukrotne w tygodniu używanie deklarowało odpowiednio 0,6% (14) i 1,2% (25) ankietowanych w grupie.

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość chłopcy - szkoła podstawowa

Deklaracje dotyczące wieku pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi. Dziewczęta - szkoła podstawowa.

Pytanie: Ile miałaś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałaś danej substancji psychoaktywnej?

Poniżej 7. roku życia, między 7. a 11. rokiem życia, powyżej 12. roku życia, brak odpowiedzi.

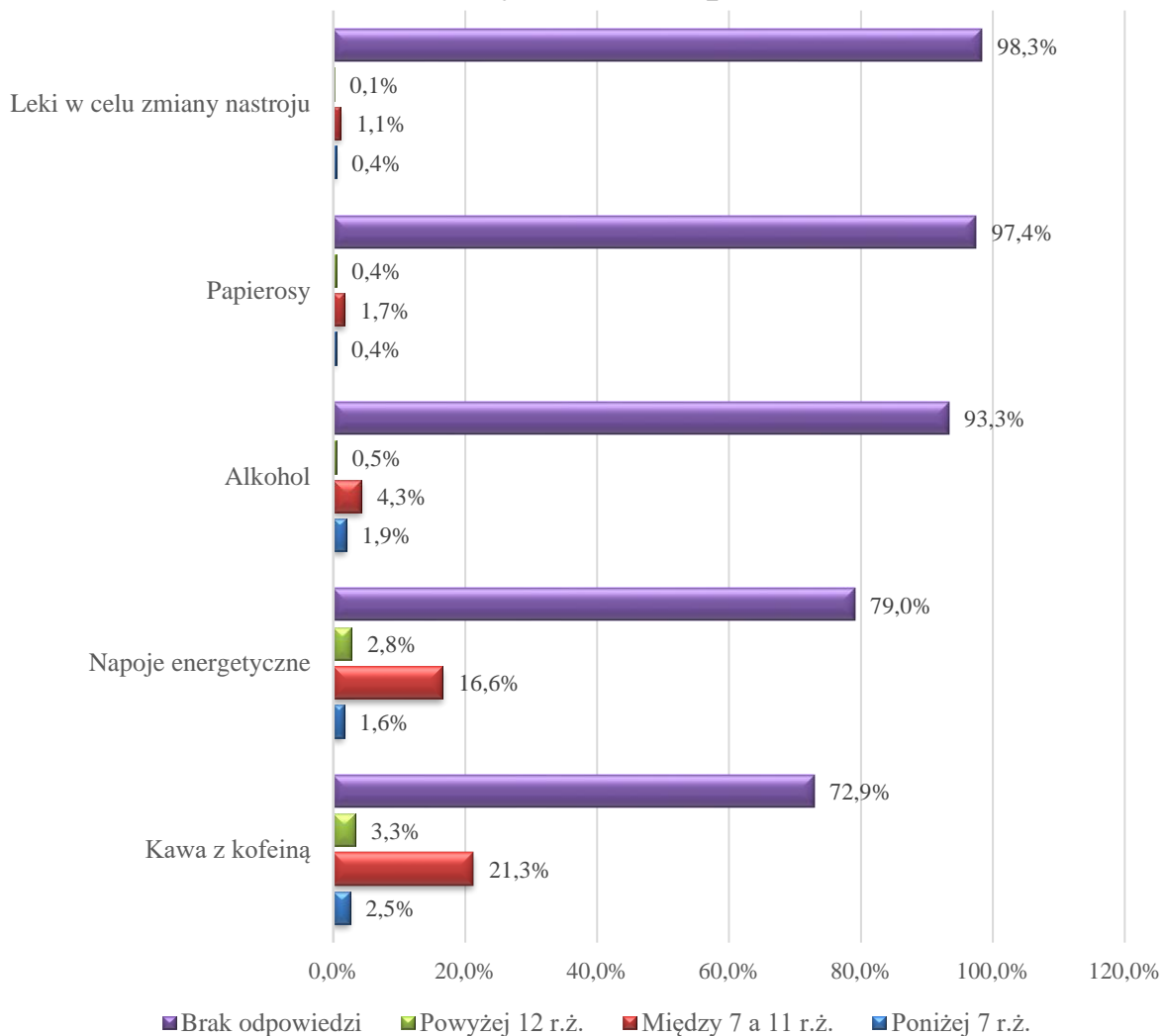
Ile miałaś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałaś danej substancji psychoaktywnej?								
Dziewczęta - szkoła podstawowa								
	Poniżej 7. r. ż.		Między 7. a 11. r. ż.		Powyżej 12. r.ż.		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	52	2,5%	438	21,3%	69	3,3%	1502	72,9%
Napoje energetyczne	33	1,6%	342	16,6%	57	2,8%	1629	79,0%
Alkohol	40	1,9%	88	4,3%	10	0,5%	1923	93,3%
Papierosy	8	0,4%	36	1,7%	9	0,4%	2008	97,4%
Leki w celu zmiany nastroju	9	0,4%	23	1,1%	3	0,1%	2026	98,3%
Inne	6	0,3%	5	0,2%	4	0,2%	2046	99,3%

Przy interpretacji powyższej tabeli należy pamiętać, że dotyczy ona grupy, w której większość ankietowanych w czasie udzielania odpowiedzi mieściła się między 10. a 13. rokiem życia.

W grupie dziewcząt deklaracje przedstawiają się następująco:

- najwięcej uczennic, 21,3% (438 os.) twierdziło, że napiło się kawy po raz pierwszy między 7. a 11. rokiem życia; 2,5% (52) oświadczyło, że próbowało kawy już przed 7. rokiem życia, a 3,3% (69) dopiero powyżej 12. roku życia.
- według deklaracji 1,6% (33) dziewcząt zaczęło pić napoje energetyczne poniżej 7. roku życia. Między 7. a 11. rokiem energetyki piło według danych z ankiety 16,6% (342) uczennic. 2,8% (57) dziewcząt przyznało, że spróbowało tego rodzaju napoju mając więcej niż 12 lat.
- 1,9% (40) uczennic zaczęło spożywać alkohol mając mniej niż 7 lat; 4,3% (88) między 7. a 11. rokiem życia; 0,5% (10) powyżej 12. roku życia.
- papierosy poniżej 7. roku życia według udzielonych odpowiedzi zaczęło palić 0,4% (8) dziewcząt, między 7. a 11. rokiem życia 1,7% (36). 0,4% (9) uczennic przyznało się do pierwszych prób powyżej 12. roku życia.
- 0,4 % (9) ankietowanych uczennic deklarowało pierwsze użycie leków nie zaleconych przez lekarza przed 7. rokiem życia, a nieco więcej bo 1,1 % (23) zadeklarowało zażywanie leków pomiędzy 7. i 11. rokiem życia. Po 12. roku życia eksperymentowało z tym rodzajem używek 0,1% (3) uczennic.

Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej? Dziewczęta - szkoła podstawowa

Deklaracje dotyczące wieku pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi. Chłopcy - szkoła podstawowa.

Pytanie: Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?

Poniżej 7. roku życia, między 7. a 11. rokiem życia, powyżej 12. roku życia, brak odpowiedzi.

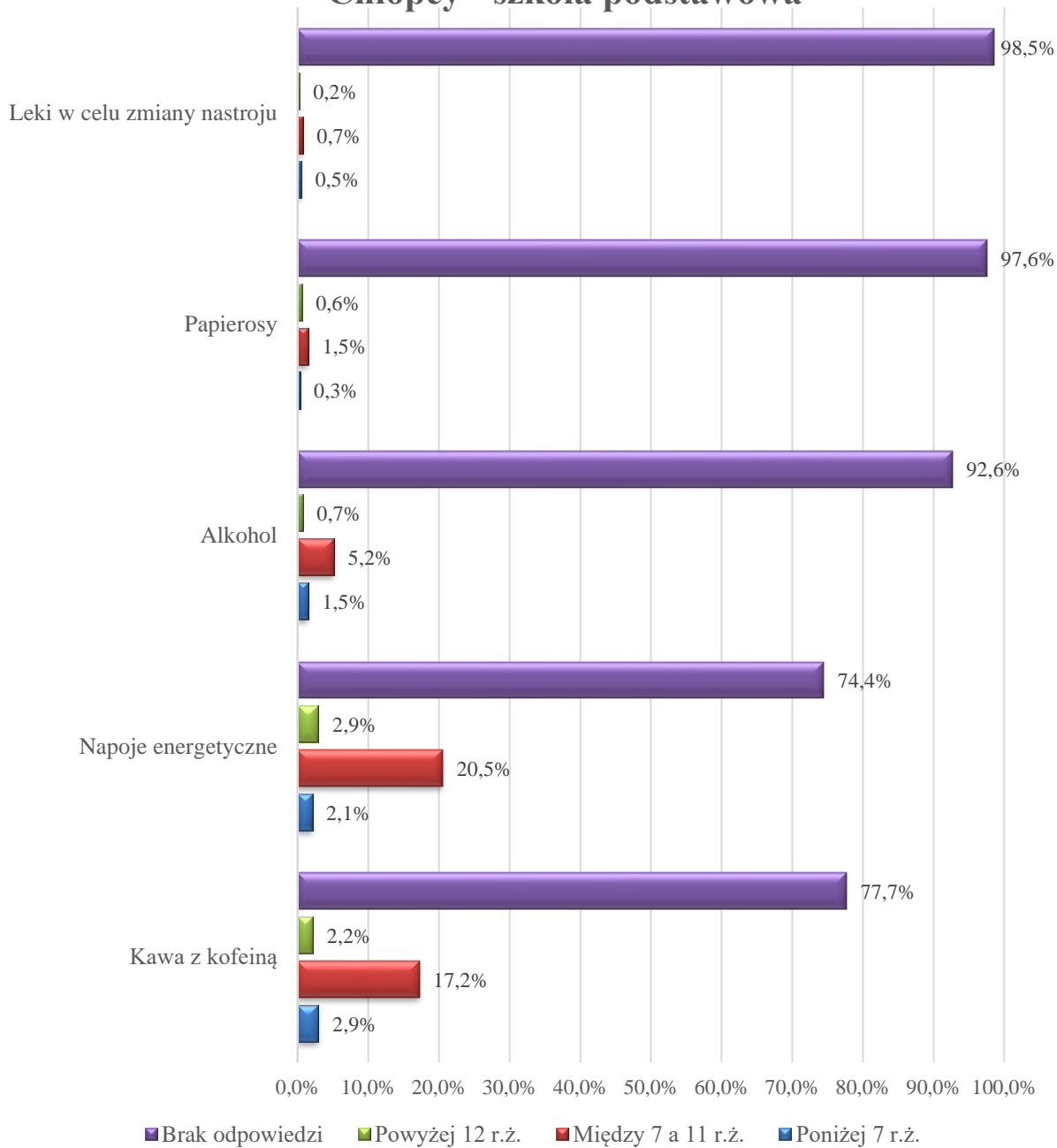
Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?								
Chłopcy - szkoła podstawowa								
	Poniżej 7. r. ż.		Między 7. a 11. r. ż.		Powyżej 12. r.ż.		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	64	2,9%	374	17,2%	47	2,2%	1687	77,7%
Napoje energetyczne	45	2,1%	446	20,5%	64	2,9%	1617	74,4%
Alkohol	32	1,5%	112	5,2%	16	0,7%	2012	92,6%
Papierosy	7	0,3%	33	1,5%	13	0,6%	2119	97,6%
Leki w celu zmiany nastroju	11	0,5%	16	0,7%	5	0,2%	2140	98,5%
Inne	4	0,2%	12	0,6%	3	0,1%	2153	99,1%

Przy interpretacji powyższej tabeli należy pamiętać, że dotyczy ona grupy, w której większość ankietowanych w czasie udzielania odpowiedzi mieściła się między 10. a 13. rokiem życia.

W grupie chłopców wyniki przedstawiają się następująco:

- 2,9% uczniów (64 os.) twierdziło, że napiło się kawy po raz pierwszy przed 7. rokiem życia, 17,2% (374) zadeklarowało pierwsze spożycie pomiędzy 7. a 11. rokiem życia, natomiast 2,2% (47) - po skończeniu 12. roku życia.
- według deklaracji 2,1% (45) chłopców zaczęło pić napoje energetyczne przed 7. rokiem życia. Pierwsze spożycie między 7. a 11. rokiem życia pamiętało 20,5% (446), natomiast powyżej 12. roku życia - 2,9% (64) chłopców.
- 1,5% (32) chłopców zaczęło według danych ankietowych spożywać alkohol mając mniej niż 7 lat, 5,2% (112) - między 7. a 11. rokiem życia, 0,7% (16) - powyżej 12. roku życia.
- papierosy poniżej 7. roku życia według udzielonych odpowiedzi zaczęło palić 0,3% (7) uczniów, między 7. a 11. rokiem życia - 1,5% (33). 0,6% (13) zadeklarowało pierwszy kontakt z tą używką powyżej 12. roku życia.
- 0,5% (11) chłopców deklarowało pierwsze użycie leków nie zaleconych przez lekarza przed 7. rokiem życia, nieco więcej, bo 0,7 % (16) zadeklarowało zażywanie leków pomiędzy 7. i 11. rokiem życia, natomiast po 12. roku życia - 0,2% (5) badanych.

Ile miałaś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałaś danej substancji psychoaktywnej? Chłopcy - szkoła podstawowa

**Deklaracje dotyczące możliwych następstw spożywania alkoholu.
Dziewczęta - szkoła podstawowa.**

Pytanie: Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

- *Mogę mieć kłopoty w domu/ w szkole/ z policją. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może poprawić się mój nastrój; mogę się świetnie bawić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może to zaszkodzić to mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac). Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę się uzależnić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę zrobić coś, czego będę żałować. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*

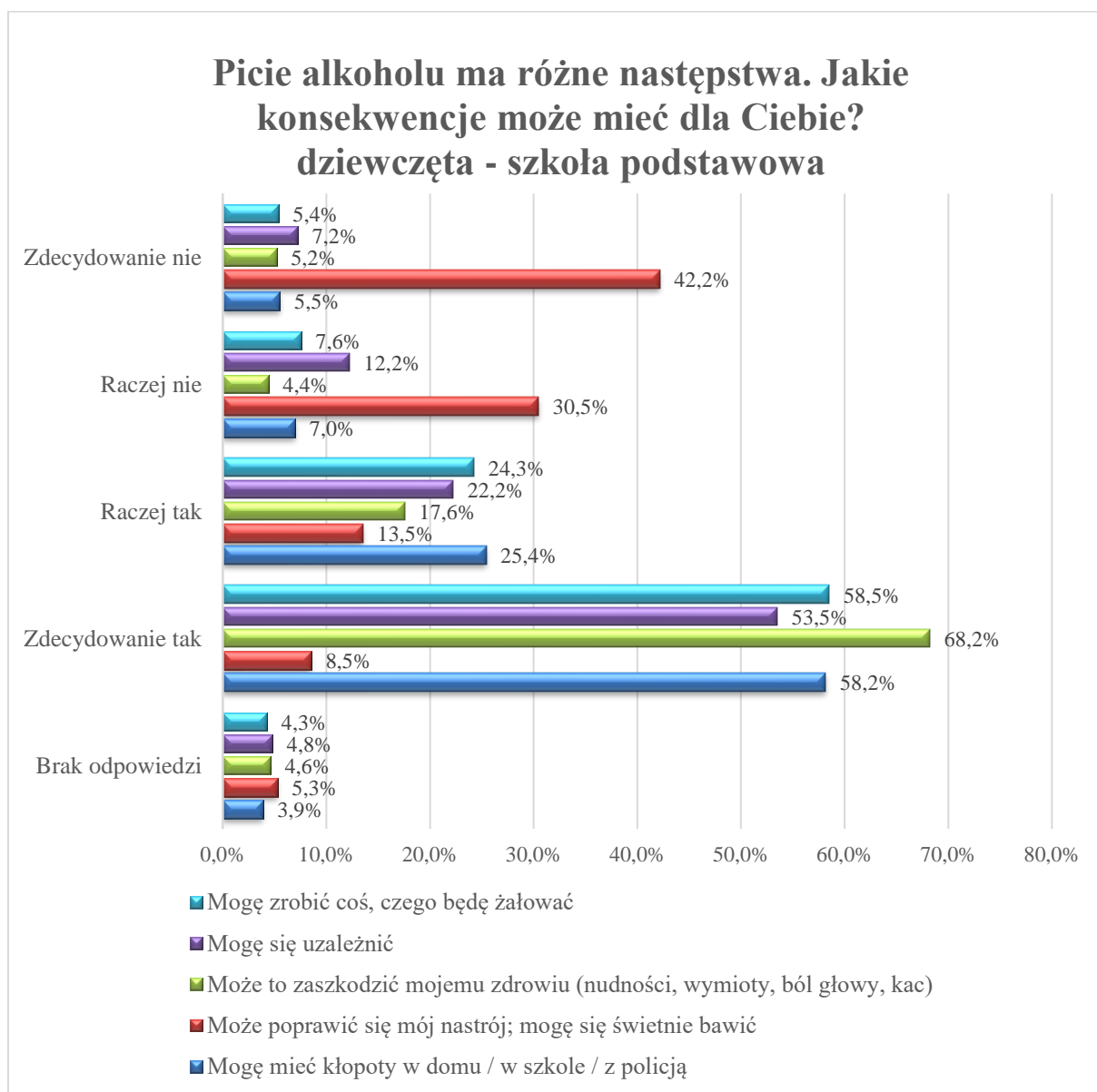
Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?										
Dziewczęta - szkoła podstawowa										
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie tak		Raczej tak		Raczej nie		Zdecydowanie nie	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Mogę mieć kłopoty w domu / w szkole / z policją	80	3,9	1199	58,2	524	25,4	144	7,0	114	5,5
Może poprawić się mój nastrój, mogę się świetnie bawić	109	5,3	176	8,5	279	13,5	628	30,5	869	42,2
Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac)	95	4,6	1406	68,2	362	17,6	91	4,4	107	5,2
Mogę się uzależnić	99	4,8	1103	53,5	458	22,2	252	12,2	149	7,2
Mogę zrobić coś, czego będę żałować	88	4,3	1206	58,5	500	24,3	156	7,6	111	5,4

W grupie dziewcząt wyniki prezentują się następująco:

- 58,2% (1199 os.) ankietowanych odpowiedziało, że napicie się alkoholu zdecydowanie spowoduje kłopoty w domu i / lub w szkole i / lub z policją. Mniej zdecydowanej, ale również pozytywnie („raczej tak”) odpowiedziało 25,4% (524) ankietowanych. Z kolei 7,0% (144) uważało, że takie kłopoty raczej się nie zdarzą, a 5,5% (114) było zdecydowanie przekonanych, że nic takiego się nie wydarzy.
- 8,5% (176) badanych twierdziło, że wypicie alkoholu zdecydowanie przyczyni się do poprawy ich nastroju i pozytywnie wpłynie na zabawę. Odpowiedź „raczej tak” wybrało 13,5% (279) dziewcząt. Poprawy nastroju raczej nie spodziewało się 30,5% (628) ankietowanych, a zdecydowanie nie spodziewało się 42,2% (869).
- Na pytanie, czy może to zaszkodzić mojemu zdrowiu 68,2% (1406) odpowiedziało zdecydowanie twierdząco, a kolejne 17,6% (362) udzieliło mniej zdecydowanej

odpowiedzi („raczej tak”). Tylko 4,4% (91) odpowiedziało, że raczej nie nie zagraża ich zdrowiu w takim wypadku, a 5,2% (107) zadeklarowało taką pewność.

- 53,5% (1103) ankietowanych było, według danych kwestionariuszowych, zdecydowanie przekonanych, że mogą się uzależnić w konsekwencji spożywania alkoholu, a kolejne 22,2% (458) deklarowało podobnie, choć z mniejszą pewnością. 12,2% (252) odpowiedziało, że raczej nie istnieje taka możliwość, a 7,2% (149) zdecydowanie ją odrzuciło
- Większość, a więc 58,5% (1206) badanych deklarowało pewność, że po alkoholu może zrobić coś, czego będą żałować, a kolejne 24,3% (500) odpowiedziało na to pytanie, wybierając opcję „raczej tak”. Znacznie mniej - 7,6% (156) - wyrażało zdanie, że raczej nie, czego mogli by żałować, nie mogą popełnić pod wpływem alkoholu, a 5,4% (111) wyraziło pewność, że nic takiego stać się nie może.

**Deklaracje dotyczące możliwych następstw spożywania alkoholu.
Chłopcy - szkoła podstawowa.**

Pytanie: Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

- *Mogę mieć kłopoty w domu/ w szkole/ z policją. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może poprawić się mój nastrój; mogę się świetnie bawić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może to zaszkodzić to mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac). Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę się uzależnić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę zrobić coś, czego będę żałować. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?										
Chłopcy - szkoła podstawowa										
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie tak		Raczej tak		Raczej nie		Zdecydowanie nie	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Mogę mieć kłopoty w domu / w szkole / z policją	85	3,9	1307	60,2	468	21,5	149	6,9	163	7,5
Może poprawić się mój nastrój, mogę się świetnie bawić	106	4,9	205	9,4	257	11,8	559	25,7	1045	48,1
Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac)	108	5,0	1425	65,6	393	18,1	108	5,0	138	6,4
Mogę się uzależnić	106	4,9	1234	56,8	476	21,9	188	8,7	168	7,7
Mogę zrobić coś, czego będę żałować	100	4,6	1288	59,3	514	23,7	125	5,8	145	6,7

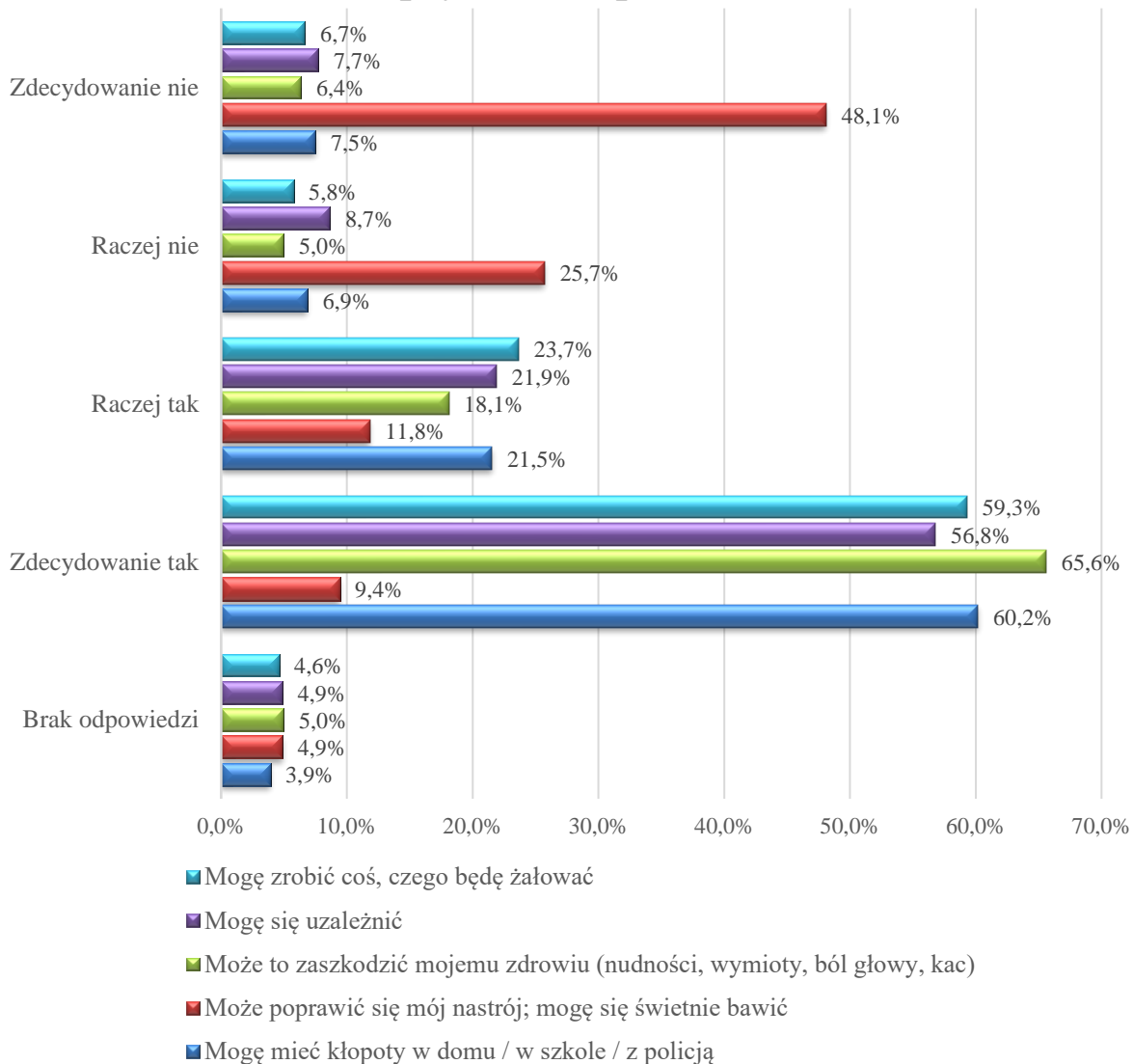
W grupie chłopców wyniki prezentują się następująco:

- 60,2% (1307 os.) ankietowanych odpowiedziało, że napicie się alkoholu zdecydowanie spowoduje kłopoty w domu i / lub w szkole i / lub z policją. Mniej zdecydowanie, ale również pozytywnie („raczej tak”), odpowiedziało 21,5% (468) badanych. Z kolei 6,9% (149) uważało, że takie kłopoty raczej się nie zdarzą, a 7,5% (163) było zdecydowanie przekonanych, że nic takiego się nie wydarzy.
- 9,4% (205) badanych twierdziło, że wypicie alkoholu zdecydowanie przyczyni się do poprawy ich nastroju i pozytywnie wpłynie na zabawę. Odpowiedź „raczej tak” wybrało 11,8% (257) chłopców. Poprawy nastroju raczej nie spodziewało się 25,7% (559) ankietowanych, a zdecydowanie nie spodziewało się 48,1% (1045).
- Na pytanie, czy może to zaszkodzić mojemu zdrowiu, 65,6% (1425) zdecydowanie potwierdziło, a kolejne 18,1% (393) udzieliło mniej zdecydowanej odpowiedzi („raczej

tak”). Tylko 5,0% (108) odpowiedziało, że raczej nic nie zagraża ich zdrowiu w takim wypadku, a 6,4% (138) zadeklarowało taką pewność („zdecydowanie nie”).

- 56,8% (1234) ankietowanych było, według danych kwestionariuszowych, zdecydowanie przekonanych, że mogą się uzależnić w konsekwencji spożywania alkoholu, a kolejne 21,9% (476) deklaroowało podobnie, choć z mniejszą pewnością. 8,7% (188) odpowiedziało, że raczej nie istnieje taka możliwość, a 7,7% (168) zdecydowanie ją odrzuciło
- Większość, a więc 59,3% (1288), badanych deklaroowało pewność, że po alkoholu może zrobić coś, czego będą żałować, a kolejne 23,7% (514) odpowiedziało na to pytanie wybierając opcję „raczej tak”. Znacznie mniej - 5,8% (125) wyrażało zdanie, że raczej nic, czego mogli by żałować, nie mogą popełnić pod wpływem alkoholu, a 6,7% (145) wyraziło pewność, że nic takiego stać się nie może.

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie? chłopcy - szkoła podstawowa

Opinie, jakie mają bliskie osoby na temat spożywania alkoholu.

Dziewczęta - szkoła podstawowa.

Ankiety skierowane do uczennic szkół podstawowych zawierały pytanie dotyczące opinii bliskich osób na temat picia przez osobę badaną alkoholu. Osoby bliskie uwzględnione w pytaniu to mama, tata, inny dorosły opiekun, najlepszy przyjaciel oraz znajomi.

Pytanie: Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu, raczej nie wolno mi pić alkoholu, to jest moja sprawa, od czasu do czasu mogę napić się alkoholu, zdecydowanie mogę pić.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?												
Dziewczęta - szkoła podstawowa (2061 osób = 100% odpowiedzi)												
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu		Raczej nie powinienam pić alkoholu		To jest moja sprawa		Od czasu do czasu mogę napić się alkoholu		Zdecydowanie mogę pić alkohol	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Mama uważa, że	93	4,5	1735	84,2	165	8,0	32	1,6	24	1,2	12	0,6
Tata uważa, że	124	6,0	1621	78,7	222	10,8	53	2,6	29	1,4	12	0,6
Inny dorosły opiekun uważa, że	104	5,0	1603	77,8	229	11,1	97	4,7	14	0,7	14	0,7
Najlepszy przyjaciel uważa, że	107	5,2	1341	65,1	321	15,6	224	10,9	37	1,8	31	1,5
Znajomi uważają, że	110	5,3	1235	59,9	312	15,1	322	15,6	38	1,8	44	2,1

W grupie dziewczynek wyniki prezentowały się następująco:

- 84,2% (1735 os.) ankietowanych wyraziło przekonanie, że ich matki zdecydowanie nie pozwoliłyby im pić alkoholu, a 8,0% (165) - że wyraziłyby mniej nieprzejednany sprzeciw. 1,6% (32) matek uważałyby, że alkohol to sprawa samych ankietowanych, 1,2% (24) - że od czasu do czasu badane mogą się napić, a 0,6% (12) wyraziłyby zdecydowaną zgodę.
- 78,7% (1621) ankietowanych wyraziło przekonanie, że ich ojcowie zdecydowanie nie zgodziliby się na ich picie, a 10,8% (222) - że wyraziliby mniej nieprzejednany sprzeciw. 2,6% (53) ojców uważałyby, że alkohol to sprawa samych ankietowanych, 1,4% (29) - że od czasu do czasu badane mogą się napić, a 0,6% (12) wyraziłyby zdecydowaną zgodę.
- 77,8% (1603) ankietowanych wyraziło przekonanie, że inny dorosły opiekun zdecydowanie nie pozwoliłyby im pić alkoholu, a 11,1% (229) - że wyraziłyby mniej nieprzejednany sprzeciw. 4,7% (97) spośród innych opiekunów uważałyby, że alkohol to

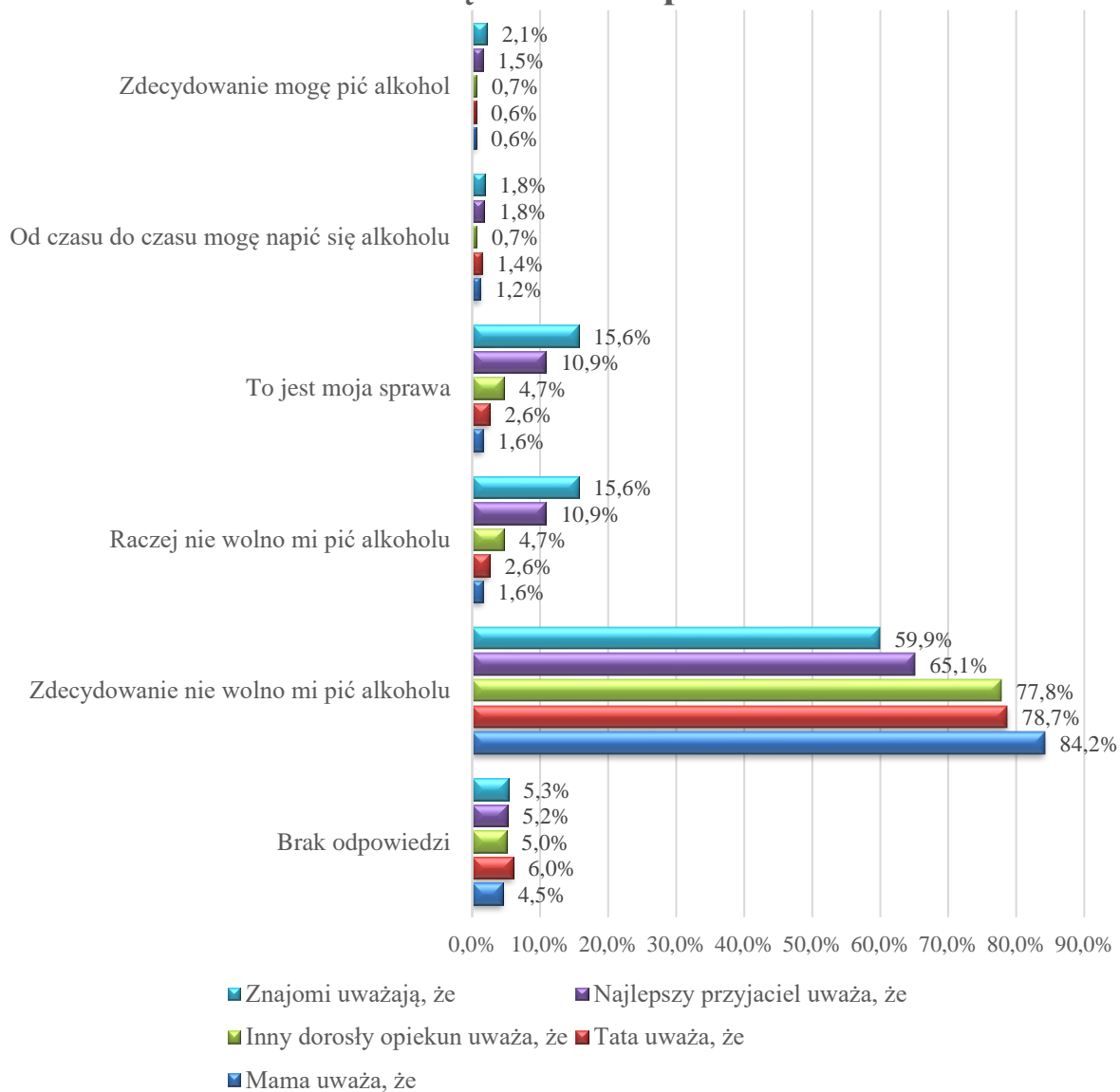

sprawa samych ankietowanych, 0,7% (14) - że od czasu do czasu badane mogą się napić i również 0,7% (14) wyraziłoby zdecydowaną zgodę.

- Co do najbliższych przyjaciół - 65,1% (1341) badanych uważa, że ci pierwsi zdecydowanie odmówiliby im zgody na picie alkoholu, a 15,6% (321) - że odradzaliby im. 10,9% (224) przyjaciół uważałoby, według deklaracji ankietowanych, że ci ostatni mogą sami za siebie decydować, 1,8% (37) - że od czasu do czasu mogą się napić, a 1,5% (31) wyraziłoby zdecydowaną zgodę.
- Co do znajomych - 59,9% (1235) badanych uważa, że ci pierwsi zdecydowanie odmówiliby im zgody na picie alkoholu, a 15,1% (312) - że odradzaliby im. 15,6% (322) znajomych uważałoby, według deklaracji ankietowanych, że ci ostatni mogą sami za siebie decydować, 1,8% (38) - że od czasu do czasu mogą się napić, a 2,1% (44) wyraziłoby zdecydowaną zgodę.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Dziewczęta - szkoła podstawowa

**Opinie, jakie mają bliskie osoby na temat spożywania alkoholu.
Chłopcy - szkoła podstawowa.**

Uczniowie szkół podstawowych również odpowiadali na pytanie dotyczące opinii bliskich osób na temat spożywania alkoholu. Osoby bliskie uwzględnione w pytaniu to mama, tata, inny dorosły opiekun, najlepszy przyjaciel oraz znajomi.

Pytanie: Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu, raczej nie wolno mi pić alkoholu, to jest moja sprawa, od czasu do czasu mogę napić się alkoholu, zdecydowanie mogę pić.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?												
Chłopcy - szkoła podstawowa (2172 osób = 100% odpowiedzi)												
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu		Raczej nie powinienem pić alkoholu		To jest moja sprawa		Od czasu do czasu mogę napić się alkoholu		Zdecydowanie mogę pić alkohol	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Mama uważa, że	105	4,8	1814	83,5	167	7,7	49	2,3	26	1,2	11	0,5
Tata uważa, że	129	5,9	1678	77,3	240	11,0	64	2,9	47	2,2	14	0,6
Inny dorosły opiekun uważa, że	126	5,8	1670	76,9	220	10,1	108	5,0	27	1,2	21	1,0
Najlepszy przyjaciel uważa, że	129	5,9	1337	61,6	339	15,6	258	11,9	46	2,1	63	2,9
Znajomi uważają, że	130	6,0	1280	58,9	330	15,2	303	14,0	70	3,2	59	2,7

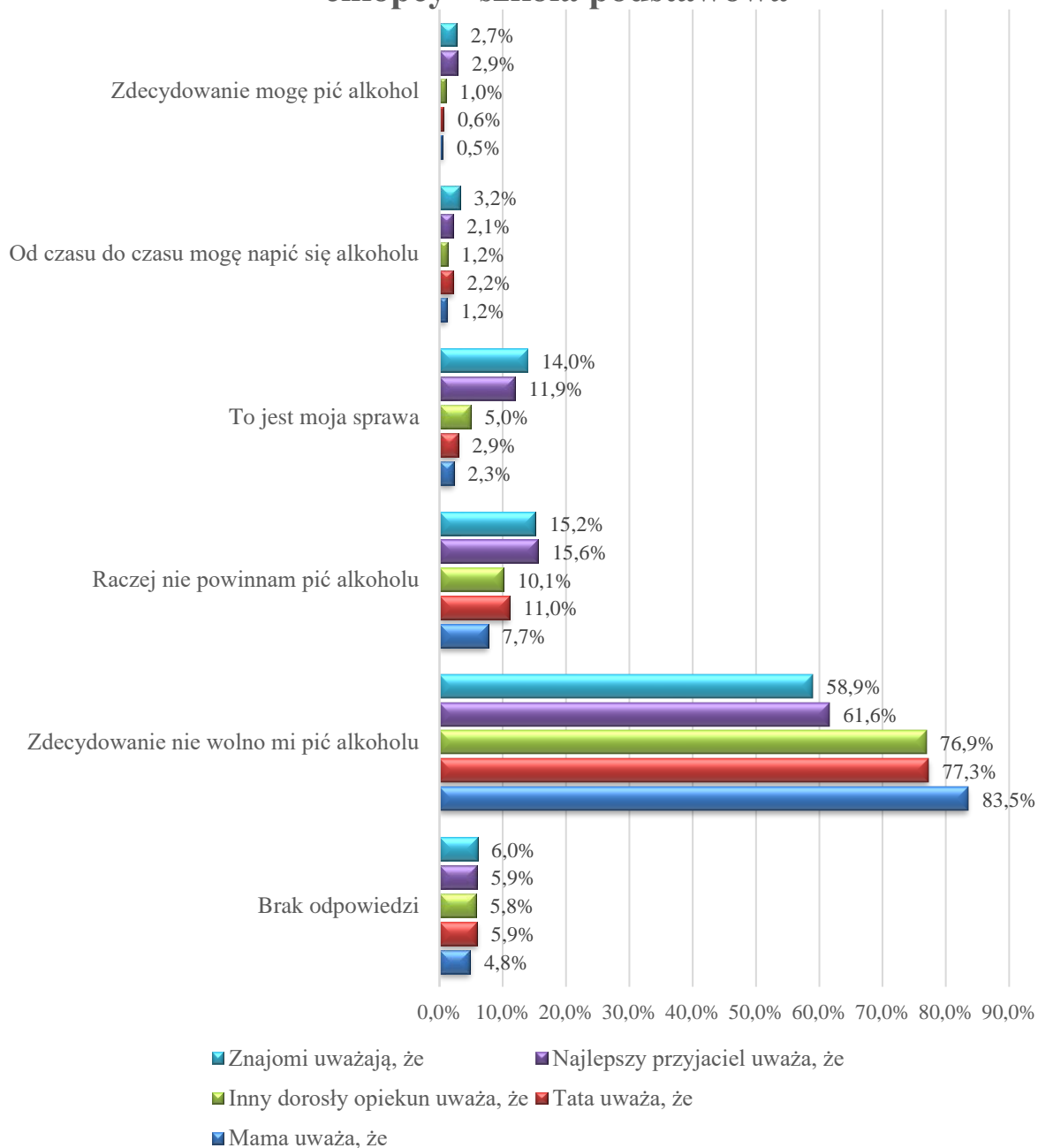
W grupie chłopców wyniki prezentowały się następująco:

- 83,5% (1814 os.) ankietowanych wyraziło przekonanie, że ich matki zdecydowanie nie pozwoliłyby im pić alkoholu, a 7,7% (167) - że wyraziłyby mniej nieprzejednany sprzeciw. 2,3% (49) matek uważałyby, że alkohol to sprawa samych ankietowanych, 1,2% (26) - że od czasu do czasu badani mogą się napić, a 0,5% (11) wyraziłyby zdecydowaną zgodę.
- 77,3% (1678) ankietowanych wyraziło przekonanie, że ich ojcowie zdecydowanie nie zgodziliby się na ich picie, a 11,0% (240) - że wyraziliby mniej nieprzejednany sprzeciw. 2,9% (64) ojców uważałyby, że alkohol to sprawa samych ankietowanych, 2,2% (47) - że od czasu do czasu badani mogą się napić, a 0,6% (14) wyraziłyby zdecydowaną zgodę.
- 76,9% (1670) ankietowanych wyraziło przekonanie, że inny dorosły opiekun zdecydowanie nie pozwoliłby im pić alkoholu, a 10,1% (108) - że wyraziłby mniej nieprzejednany sprzeciw. 5,0% (108) spośród innych opiekunów uważałyby, że alkohol to sprawa samych ankietowanych, 1,2% (27) - że od czasu do czasu badane mogą się napić, a 1,0% (21) wyraziłby zdecydowaną zgodę.

- Co do najbliższych przyjaciół - 61,6% (1337) badanych uważa, że ci pierwsi zdecydowanie odmówiliby im zgody na picie alkoholu, a 15,6% (339) - że odradzaliby im. 11,9% (258) przyjaciół uważałoby, według deklaracji ankietowanych, że ci ostatni mogą sami za siebie decydować, 2,1% (46) - że od czasu do czasu mogą się napić, a 2,9% (63) wyraziłoby zdecydowaną zgodę.
- Co do znajomych - 58,9% (1280) badanych uważa, że ci pierwsi zdecydowanie odmówiliby im zgody na picie alkoholu, a 15,2% (330) - że odradzaliby im. 14,0% (303) znajomych uważałoby, według deklaracji ankietowanych, że ci ostatni mogą sami za siebie decydować, 3,2% (70) - że od czasu do czasu mogą się napić, a 2,7% (59) wyraziłoby zdecydowaną zgodę.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

chłopcy - szkoła podstawowa

3.2 Szkoły Podstawowe – 7. i 8. klasa oraz szkoły gimnazjalne

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych.

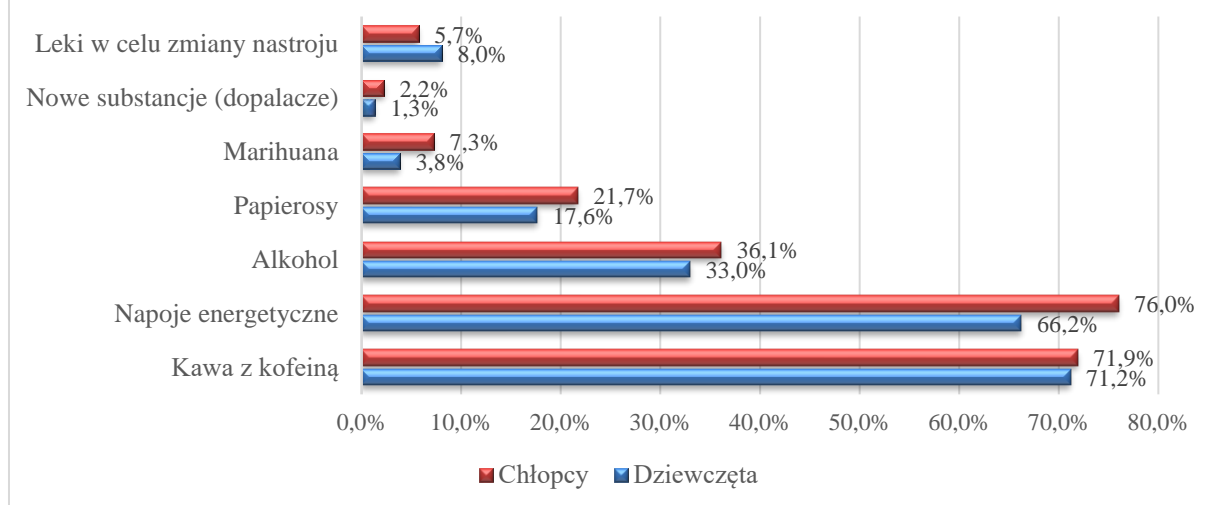
Respondenci, udzielając odpowiedzi na pytanie dotyczące rodzajów używanych przez nich substancji psychoaktywnych, mogli wskazać więcej niż jeden rodzaj substancji.

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych				
Dziewczęta i chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum				
	Liczba dziewcząt (1380 osób)	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców (1689 osób)	Procent odpowiedzi
Kawa z kofeiną	982	71,2%	1219	71,9%
Napoje energetyczne	914	66,2%	1289	76,0%
Alkohol	455	33,0%	612	36,1%
Papierosy	243	17,6%	368	21,7%
Marihuana	53	3,8%	123	7,3%
Nowe substancje (dopalacze)	18	1,3%	38	2,2%
Leki w celu zmiany nastroju	111	8,0%	97	5,7%

71,2% (982 os.) uczennic według deklaracji przynajmniej raz w życiu piło kawę z kofeiną. 66,2% (914) deklarowało spożywanie napojów energetycznych. 33% (455) badanych deklarowało spożywanie alkoholu; a 17,6% (243) przyznało, że paliło papierosy. Marihuanę według deklaracji stosowało 3,8% (53) dziewcząt; 1,3% (18) używało nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy). 8% (111) uczennic deklarowało zażywanie leków w celu zmiany nastroju.

W grupie chłopców uczęszczających do szkół ponadpodstawowych wyniki wyglądają następująco: 71,9% (1219) badanych zadeklarowało, że piło kawę z kofeiną. 76% (1289) twierdziło, że piło napoje energetyczne. 36,1% (612) ankietowanych stwierdziło, że spożywało alkohol, a 21,7% (368) paliło papierosy. Ponadto 7,3% (123) uczniów zadeklarowało, że używało marihuany; a 2,2% (38) nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy). 5,7% (97) badanych zażywało leki w celu zmiany nastroju.

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych- 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. gimnazjum

Częstotliwość używania substancji psychoaktywnych.

Dziewczeta - szkoła podstawowa 7. i 8. klasa oraz szkoły gimnazjalne.

Uczennice zostały zapytane o to, jak często sięgają po poszczególne substancje psychoaktywne.

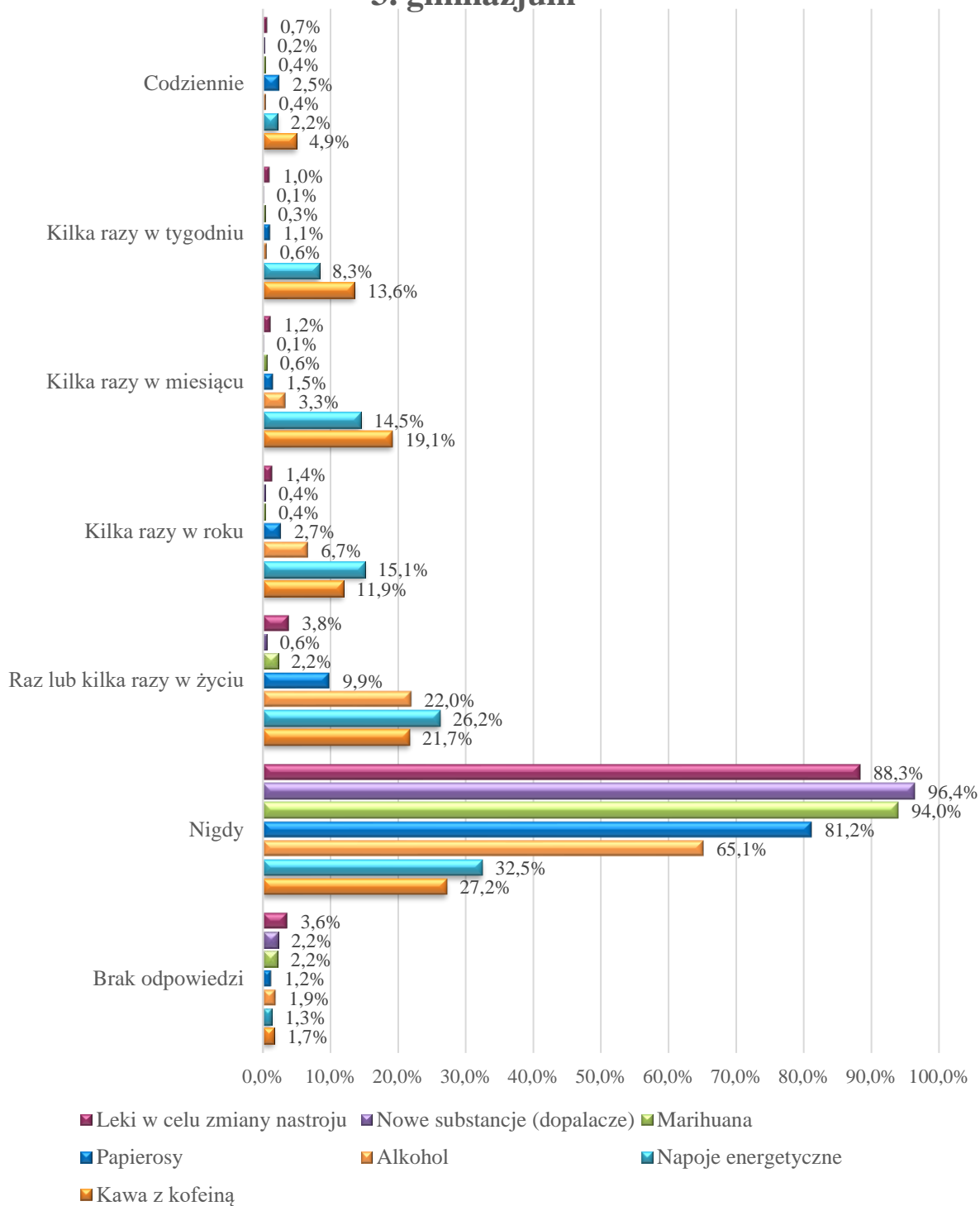
Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość														
Dziewczeta - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum														
	Brak odpowiedzi		Nigdy		Raz lub kilka razy w życiu		Kilka razy w roku		Kilka razy w miesiącu		Kilka razy w tygodniu		Codziennie	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kawa z kofeiną	23	1,7	375	27,2	299	21,7	164	11,9	264	19,1	187	13,6	68	4,9
Napoje energetyczne	18	1,3	448	32,5	361	26,2	208	15,1	200	14,5	115	8,3	30	2,2
Alkohol	26	1,9	899	65,1	303	22,0	92	6,7	46	3,3	8	0,6	6	0,4
Papierosy	17	1,2	1120	81,2	136	9,9	37	2,7	21	1,5	15	1,1	34	2,5
Marihuana	30	2,2	1297	94,0	31	2,2	5	0,4	8	0,6	4	0,3	5	0,4
Nowe substancje (dopalacze)	31	2,2	1331	96,4	8	0,6	5	0,4	1	0,1	1	0,1	3	0,2
Leki w celu zmiany nastroju	50	3,6	1219	88,3	53	3,8	19	1,4	16	1,2	14	1,0	9	0,7
Inne	1258	91,2	104	7,5	1	0,1	2	0,1	3	0,2	4	0,3	8	0,6

Deklaracje dziewcząt na temat częstotliwości używania substancji psychoaktywnych wyglądają następująco:

- według deklaracji nigdy kawy nie spożywało 27,2% (375 os.); 21,7% (299) dziewcząt próbowało kawy kilka razy w życiu; kilka razy w roku – 11,9% (164); 19,1% (264) badanych twierdziło, że piło kawę kilka razy w miesiącu. 13,6% (187) deklarowało picie kawy kilka razy w tygodniu, a codzienne spożycie dotyczyło 4,9% (68) ankietowanych.
- 32,5% (448) dziewcząt deklarowało, że nigdy nie próbowało napoju energetycznego. Napoje energetyczne kilka razy w życiu spożywało 26,2% (361) uczennic; kilka razy w roku ich spożycie deklarowało 15,1% (208); a kilka razy w miesiącu 14,5% (200) badanych. 8,3% (115) uczennic gimnazjum deklarowało, że piło napoje energetyczne kilka razy w tygodniu, a codzienne spożycie dotyczyło 2,2% (30) badanych dziewcząt.
- 65,1% (899) dziewcząt twierdziło, że nigdy nie próbowało alkoholu. Kilka razy w życiu alkoholu próbowało 22,0% (303); kilka razy w roku – 6,7% (92) dziewcząt. 3,3% (46) uczennic zadeklarowało korzystanie z alkoholu kilka razy w miesiącu; kilka razy w tygodniu sięgało po alkohol 0,6% (8) badanych. Codzienne spożycie alkoholu deklarowało 0,4% (6) dziewcząt.
- 81,2% (1120) dziewcząt z tej grupy wiekowej nie próbowało papierosów. 9,9% (136) ankietowanych stwierdziło, że paliło papierosy kilka razy w życiu; kilka razy w roku sięgało po nie 2,7% (37) uczennic, a stosowanie kilka razy w miesiącu deklarowało 1,5% (21). 1,1% (15) zapytanych dziewcząt stwierdziło, że paliło kilka razy w tygodniu, a codziennie 2,5% (34).
- według deklaracji nigdy marihuany nie używało 94,0% (1297) dziewcząt. Po marihuanę raz lub kilka razy w życiu sięgnęło 2,2% (31); kilka razy w roku 0,4% (5) uczennic; kilka razy w miesiącu – 0,6% (8); kilka razy w tygodniu – 0,3% (4). Są również uczennice, które deklarowały palenie marihuany codziennie – 0,4% (5).
- nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy) nigdy nie spożywało według deklaracji 96,4% (1331) uczennic. Po nowe substancje psychoaktywne (dopalacze) raz lub kilka razy w życiu sięgnęło 0,6% (8) dziewcząt; kilka razy w roku 0,4% (5) uczennic; kilka razy w miesiącu – 0,1% (1); kilka razy w tygodniu – 0,1% (1). Są również uczennice, które deklarowały używanie dopalaczy codziennie – 0,2% (3).
- 88,3% (1219) uczennic według deklaracji nie zażywało leków nie zaleconych przez lekarza. Niewiele dziewcząt stosowało leki nie zalecone przez lekarza: 3,8% (53) raz lub kilka razy w życiu; 1,4% (19) kilka razy w roku. Kilka razy w miesiącu odurzało się lekami 1,2 % (16), natomiast kilka razy w tygodniu 1% (14). Są również uczennice przyjmujące leki codziennie, jest ich 0,7 % (9).

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość dziewczeta - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. gimnazjum

**Częstotliwość używania substancji psychoaktywnych.
Chłopcy - szkoła podstawowa 7. i 8. klasa oraz szkoły gimnazjalne.**

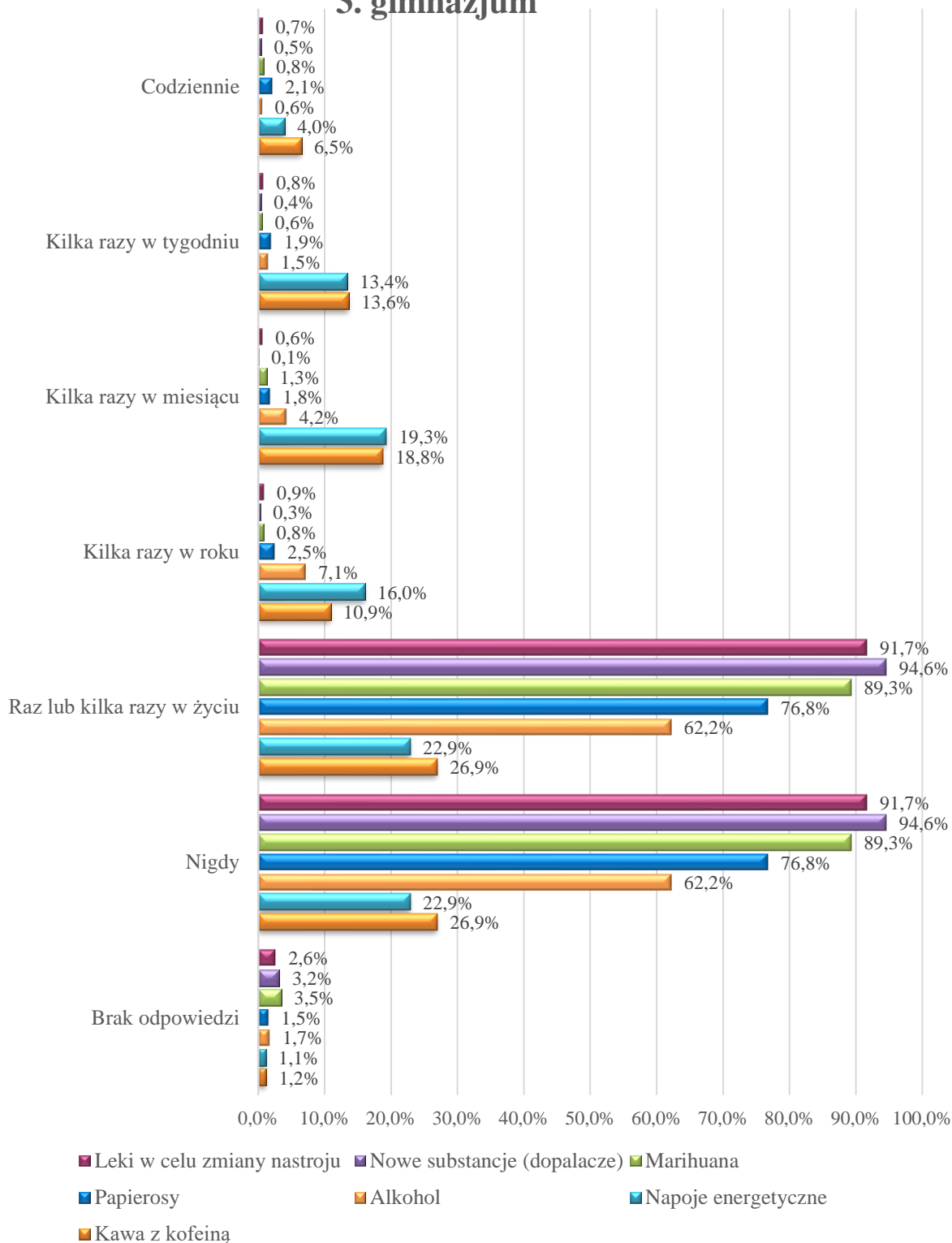
Uczniowie również zostali zapytani o to, jak często sięgają po poszczególne substancje psychoaktywne.

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość														
Chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum														
	Brak odpowiedzi		Nigdy		Raz lub kilka razy w życiu		Kilka razy w roku		Kilka razy w miesiącu		Kilka razy w tygodniu		Codziennie	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kawa z kofeiną	20	1,2	457	26,9	375	22,1	185	10,9	318	18,8	231	13,6	110	6,5
Napoje energetyczne	19	1,1	388	22,9	396	23,3	272	16,0	327	19,3	227	13,4	67	4,0
Alkohol	29	1,7	1055	62,2	384	22,6	121	7,1	72	4,2	25	1,5	10	0,6
Papierosy	26	1,5	1302	76,8	227	13,4	42	2,5	30	1,8	33	1,9	36	2,1
Marihuana	59	3,5	1514	89,3	64	3,8	14	0,8	22	1,3	10	0,6	13	0,8
Nowe substancje (dopalacze)	54	3,2	1604	94,6	17	1,0	5	0,3	1	0,1	7	0,4	8	0,5
Leki w celu zmiany nastroju	44	2,6	1555	91,7	46	2,7	15	0,9	11	0,6	13	0,8	12	0,7
Inne	1535	90,5	127	7,5	7	0,4	5	0,3	9	0,5	4	0,2	9	0,5

- według deklaracji nigdy kawy nie spożywało 26,9% (457 os.) uczniów. Kilka razy w życiu próbowało jej 22,1% (375) badanych; kilka razy w roku spożycie kawy deklarowało 10,9% (185) badanych; a kilka razy w miesiącu 18,8% (318) chłopców. 13,6% (231) twierdziło, że piło kawę kilka razy w tygodniu, zaś codzienne spożycie dotyczyło 6,5% (110) chłopców.
- 22,9% (388) uczniów nigdy nie próbowało napoju energetycznego. Kilka razy w życiu taki napój spożywało 23,3% (396) badanych; kilka razy w roku ich spożycie deklarowała podobna liczba uczniów – 16% (272). 19,3% (327) piło tego typu napoje kilka razy w miesiącu, a 13,4% (227) spożywało je kilka razy w tygodniu. Codzienne spożycie dotyczy 4% (67) chłopców.
- według deklaracji alkoholu nigdy nie spożywało 62,2% (1055) uczniów. Kilka razy w życiu próbowało go 22,6% (384) badanych; kilka razy w roku piło 7,1% (121). 4,2% (25) chłopców spożywało alkohol kilka razy w miesiącu. Znacznie mniej, bo 1,5% (25) deklarowało picie kilka razy w tygodniu. Są wśród badanych również uczniowie, którzy twierdzili, że piją alkohol codziennie – 0,6% (10) chłopców.
- 76,8% (1302) uczniów twierdziło, że nigdy nie paliło papierosów. 13,4% (227) uczniów deklarowało, że paliło kilka razy w życiu; kilka razy w roku według deklaracji paliło 2,5% (42), a kilka razy w miesiącu paliło 1,8% (30) badanych. Używanie papierosów kilka razy w tygodniu dotyczy 1,9% (33) chłopców, natomiast codzienne palenie deklaruje 2,1% (36) badanych.

- według deklaracji marihuany nigdy nie próbowało 89,3% (1514 os.) chłopców. Spośród badanych chłopców raz lub kilka razy w życiu kontakt z marihuaną miało już 3,8% (64); kilka razy w roku jej używanie deklarowało 0,8% (14); kilka razy w miesiącu palenie marihuany deklarowało 1,3% (22) badanych, zaś kilka razy w tygodniu sięgało po nią 0,6% (10) uczniów. Codzienne palenie marihuany zadeklarowało 0,8% (13) ankietowanych.
- 94,6% (1604) badanych według deklaracji nie miało kontaktu z nowymi substancjami psychoaktywnymi (dopalaczami). Po nowe substancje psychoaktywne (dopalacze) raz lub kilka razy w życiu sięgnęło 1% (17) uczniów; kilka razy w roku 0,3% (5) chłopców; kilka razy w miesiącu – 0,1% (1); kilka razy w tygodniu – 0,4% (7). Byli również chłopcy, którzy twierdzili w badaniu, że biorą nowe substancje psychoaktywne (dopalacze) codziennie – 0,5% (8)
- 91,7% (1555) badanych według deklaracji nigdy nie zażywało leków nie zaleconych przez lekarza. 2,7% (46) deklarowało, że zrobiło to raz lub kilka razy w życiu; 0,9% (15) kilka razy w roku. Kilka razy w miesiącu tego typu leków używało 0,6% (11) chłopców, natomiast kilka razy w tygodniu 0,8% (13). Byli również uczniowie, którzy deklarowali, że leki w celach niemedycznych przyjmują codziennie, jest ich 0,7% (12).

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. gimnazjum

Deklaracje dotyczące wieku pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi. Dziewczęta – szkoła podstawowa 7. i 8. klasa oraz szkoły gimnazjalne.

Pytanie: Ile miałaś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałaś danej substancji psychoaktywnej?

Poniżej 7. roku życia, między 7. a 11. rokiem życia, powyżej 12. roku życia, brak odpowiedzi.

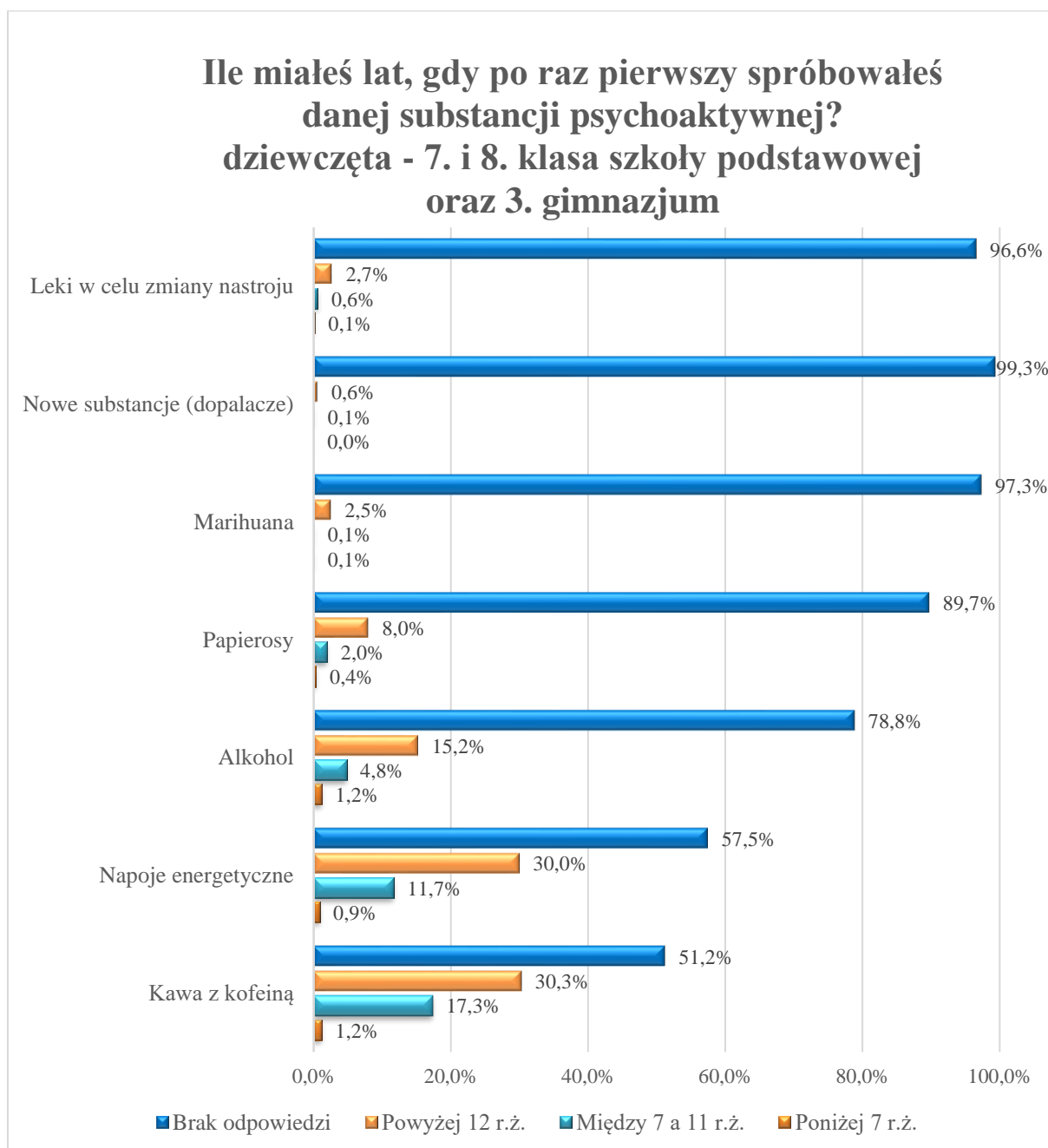
Ile miałaś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałaś danej substancji psychoaktywnej?								
Dziewczęta - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum								
	Poniżej 7. r.ż.		Między 7. a 11. r. ż.		Powyżej 12. r.ż.		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	16	1,2%	239	17,3%	418	30,3%	707	51,2%
Napoje energetyczne	12	0,9%	161	11,7%	414	30,0%	793	57,5%
Alkohol	16	1,2%	66	4,8%	210	15,2%	1088	78,8%
Papierosy	5	0,4%	27	2,0%	110	8,0%	1238	89,7%
Marihuana	1	0,1%	1	0,1%	35	2,5%	1343	97,3%
Nowe substancje (dopalacze)	0	0,0%	1	0,1%	8	0,6%	1371	99,3%
Leki w celu zmiany nastroju	2	0,1%	8	0,6%	37	2,7%	1333	96,6%
Inne	1	0,1%	2	0,1%	2	0,1%	1375	99,6%

W grupie dziewcząt wyniki przedstawiają się następująco:

- najwięcej uczennic - 30,3% (418 os.) deklarowało, że napiło się kawy po raz pierwszy powyżej 12. roku życia.; 17,3% (239) pomiędzy 7. a 11. rokiem życia. Tylko 1,2% (16) dziewcząt według odpowiedzi spożyło kawę mając mniej niż 7 lat.
- według deklaracji 11,7% (161) dziewcząt zaczęło pić napoje energetyczne między 7. a 11. rokiem życia. Powyżej 12. roku życia energetyki piło 30% (414). Tylko 0,9% (12) uczennic deklarowało, że spróbowało tego rodzaju napoju mając mniej niż 7 lat.
- 1,2% (16) uczennic zaczęło według odpowiedzi spożywać alkohol mając mniej niż 7 lat; 4,8% (66) między 7. a 11. rokiem życia; 15,2% (210) powyżej 12. roku życia.
- papierosy poniżej 7. roku życia według udzielonych odpowiedzi zaczęło palić 0,4% (5) dziewcząt; między 7. a 11. rokiem życia 2% (27). Najwięcej uczennic deklarowało, że zaczęło palić powyżej 12. lat – 8% (110).
- według udzielonych odpowiedzi marihuanę zaczęło palić poniżej 7. roku życia 0,1% (1) badanych; między 7. a 11. rokiem życia – 0,1% (1), oraz powyżej 12. lat – 2,5% (35).
- 0,0% (0) badanych dziewcząt deklarowało używanie nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy) poniżej 7. roku życia; natomiast 0,1% (1) badanych pomiędzy 7. a 11. rokiem życia; niewiele więcej, bo 0,6% (8) ankietowanych uczennic

gimnazjum zadeklarowało pierwszy kontakt z nowymi substancjami psychoaktywnymi (dopalaczami) powyżej 12. roku życia.

- 0,1 % (2) ankietowanych uczennic zadeklarowało pierwsze użycie leków nie zaleconych przez lekarza poniżej 7. roku życia, nieco więcej bo 0,6% (8) zadeklarowało zażywanie leków pomiędzy 7. i 11. rokiem życia, natomiast ten rodzaj używki po 12. roku życia wybrało 2,7% (37) uczennic.

**Deklaracje dotyczące wieku pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi.
Chłopcy – szkoła podstawowa 7. i 8. klasa oraz szkoły gimnazjalne.**

Pytanie: W jaki sposób wchodzi w posiadanie poniższych substancji?

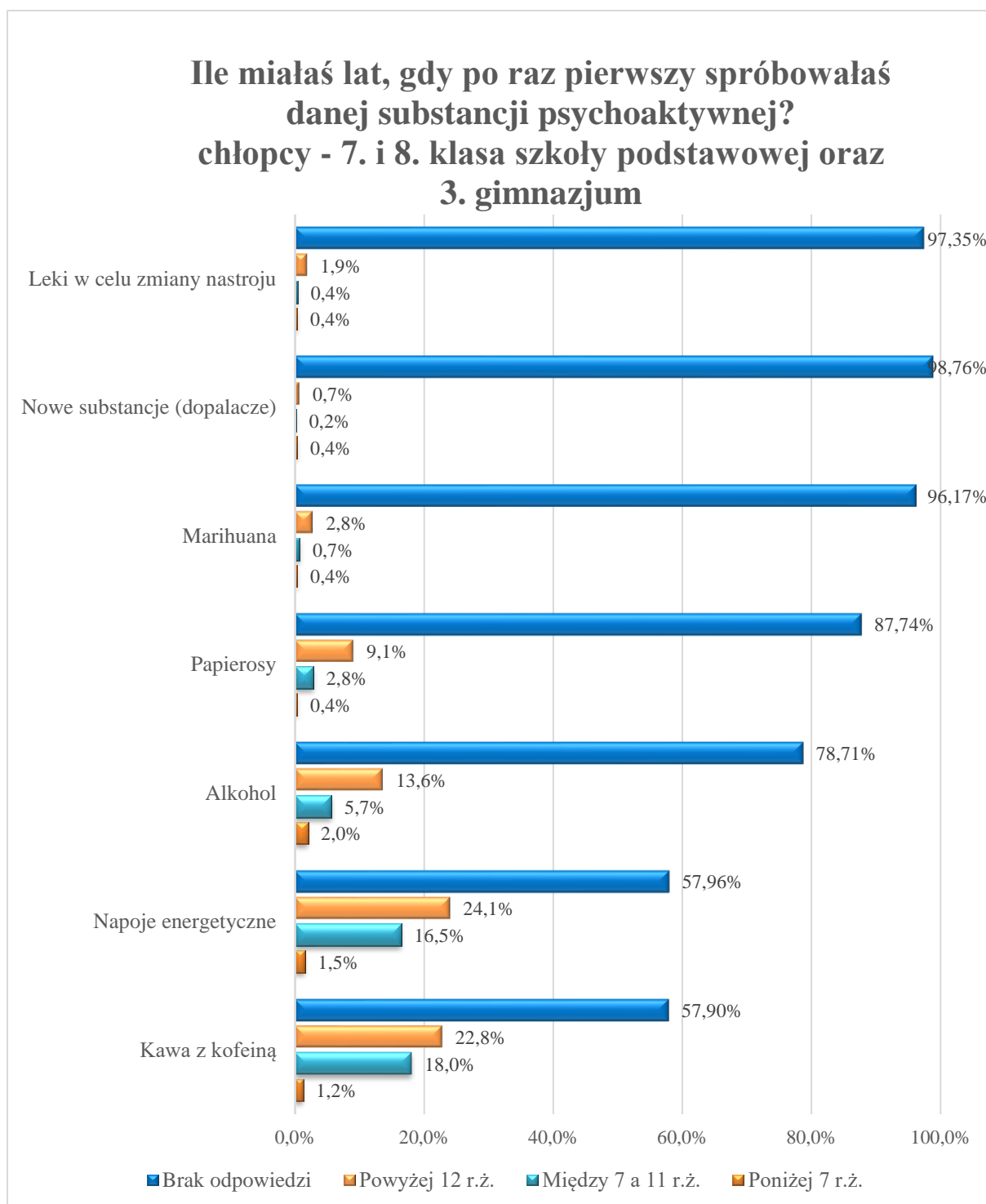
Poniżej 7. roku życia, między 7. a 11. rokiem życia, powyżej 12. roku życia, brak odpowiedzi.

Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?								
Chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum								
	Poniżej 7. r. ż.		Między 7. a 11. r. ż.		Powyżej 12. r.ż.		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	21	1,2%	30 6	18,0 %	387	22,8%	982	57,9%
Napoje energetyczne	26	1,5%	27 9	16,5 %	408	24,1%	983	58,0%
Alkohol	34	2,0%	96	5,7%	231	13,6%	1335	78,7%
Papierosy	6	0,4%	48	2,8%	154	9,1%	1488	87,7%
Marihuana	6	0,4%	12	0,7%	47	2,8%	1631	96,2%
Nowe substancje (dopalacze)	6	0,4%	3	0,2%	12	0,7%	1675	98,8%
Leki w celu zmiany nastroju	6	0,4%	7	0,4%	32	1,9%	1651	97,3%
Inne	43	2,5%	3	0,2%	4	0,2%	1646	97,1%

W grupie chłopców wyniki przedstawiają się następująco:

- najwięcej uczniów - 22,8% (387 os.) twierdziło, że napiło się kawy po raz pierwszy powyżej 12. roku życia.; 18% (306) pomiędzy 7. a 11. rokiem życia. Tylko 1,2% (21) chłopców według odpowiedzi spożyło kawę mając mniej niż 7 lat.
- według deklaracji 16,5% (279) chłopców zaczęło pić napoje energetyczne między 7. a 11. rokiem życia. Powyżej 12. roku życia energetyki piło 24,1% (408). Tylko 1,5% (26) uczniów spróbowało tego rodzaju napoju mając mniej niż 7 lat.
- 2% (34) chłopców zaczęło według odpowiedzi spożywać alkohol mając mniej niż 7 lat; 5,7% (96) między 7. a 11. rokiem życia; 13,6% (231) powyżej 12. roku życia.
- papierosy poniżej 7. roku życia według udzielonych odpowiedzi zaczęło palić 0,4% (6) uczniów; między 7. a 11. rokiem życia 2,8% (48). Najwięcej chłopców zaczęło palić powyżej 12 lat – 9,1% (154).
- według udzielonych odpowiedzi marihuanę zaczęło palić poniżej 7. roku życia 0,4% (6) badanych; między 7. a 11. rokiem życia – 0,7% (12), oraz powyżej 12. lat – 2,8% (47).
- 0,4 % (6) uczniów deklarowało używanie nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy) poniżej 7. roku życia; natomiast 0,2% (3) badanych pomiędzy 7. a 11. rokiem życia; niewiele więcej, bo 0,7 % (12) ankietowanych deklarowało pierwszy kontakt z nowymi substancjami psychoaktywnymi (dopalaczami) powyżej 12. roku życia.

- 0,4 % (6) chłopców deklarowało pierwsze użycie leków nie zaleconych przez lekarza poniżej 7. roku życia, nieco więcej bo 0,4 % (7) zadeklarowało zażywanie leków pomiędzy 7. i 11. rokiem życia, natomiast ten rodzaj używki po 12. roku życia wybrało 1,9 % (32) badanych.

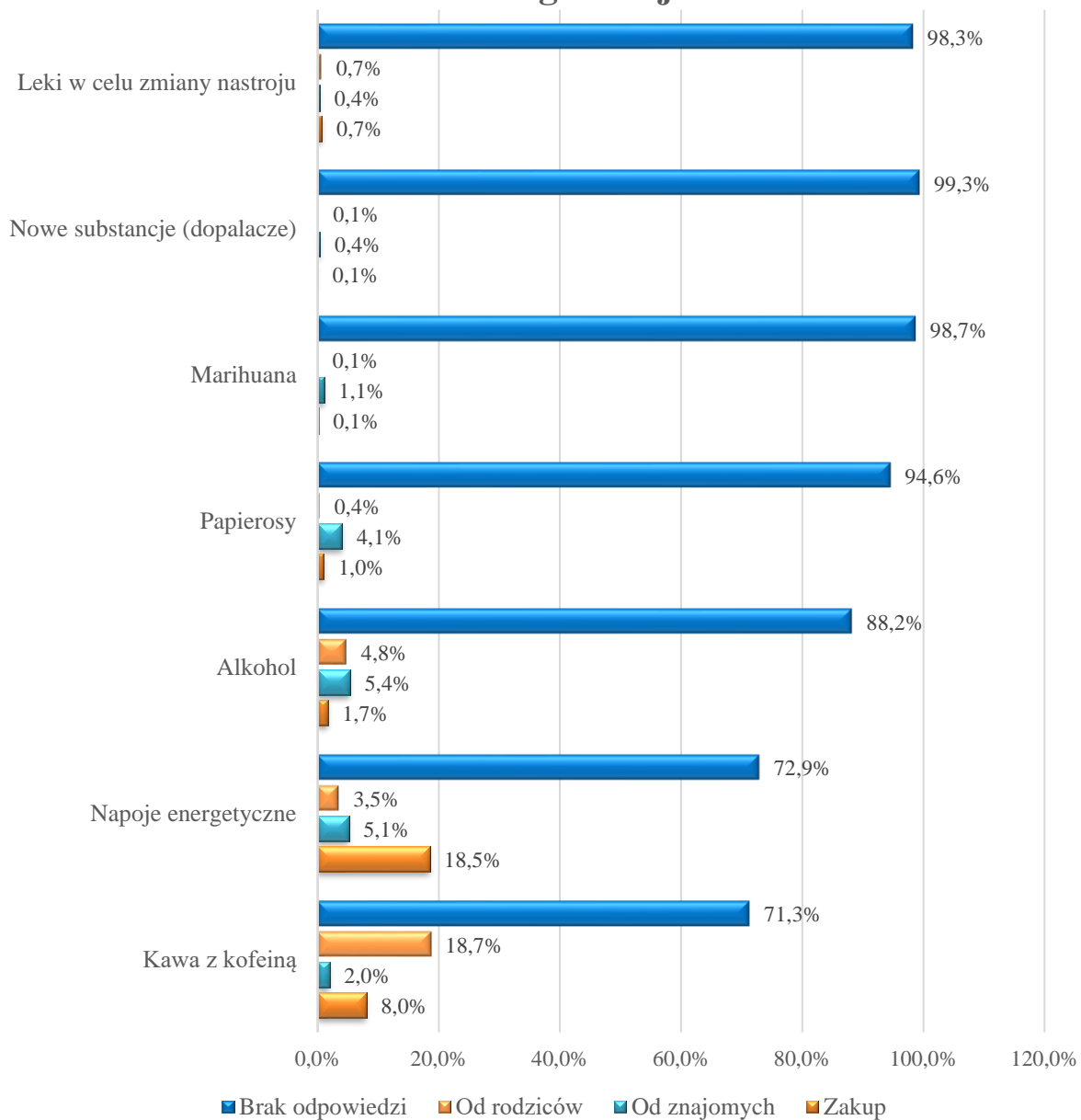
Deklaracje dotyczące sposobu wchodzenia w posiadanie substancji psychoaktywnych. Dziewczęta – szkoła podstawowa 7. i 8. klasa oraz szkoły gimnazjalne.

Uczennice zostały zapytane o to, w jaki sposób wchodzi w posiadanie poszczególnych substancji psychoaktywnych, jeśli je zażywają.

Jeśli używasz którejkolwiek substancji psychoaktywnej, napisz jakiej i w jaki sposób wchodzisz w jej posiadanie								
Dziewczęta - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum								
	Zakup		Od znajomych		Od rodziców		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	111	8,0%	27	2,0%	258	18,7%	984	71,3%
Napoje energetyczne	255	18,5%	71	5,1%	48	3,5%	1006	72,9%
Alkohol	23	1,7%	74	5,4%	66	4,8%	1217	88,2%
Papierosy	14	1,0%	56	4,1%	5	0,4%	1305	94,6%
Marihuana	2	0,1%	15	1,1%	1	0,1%	1362	98,7%
Nowe substancje (dopalacze)	1	0,1%	6	0,4%	2	0,1%	1371	99,3%
Leki w celu zmiany nastroju	10	0,7%	5	0,4%	9	0,7%	1356	98,3%
inne	1	0,1%	1	0,1%	0	0,0%	1378	99,9%

- Dziewczęta z tej kategorii wiekowej zadeklarowały, że najczęściej dostały kawę od rodziców - 18,7% (258 os.), ale też samodzielnie ją zakupiły - 8,0% (111) lub zostały poczęstowane przez swoich znajomych - 2,0% (27).
- 18,5% (255) badanych zadeklarowało samodzielny zakup napojów energetycznych; 5,1% (71) dostało napoje od znajomych; a 3,5% (48) od rodziców.
- 5,4% (74) respondentek dostało alkohol od znajomych; 1,7% (23) zakupiło go; 4,8% (66) dostało od rodziców.
- Najczęściej dziewczęta pozyskiwały papierosy od znajomych - 4,1% (56); w drugiej kolejności zakupiły - 1% (14). Najrzadziej dostawały je od rodziców – 0,4% (5).
- 1,1% (15) dziewcząt dostało marihuanę od znajomych; 0,1% (2) samodzielnie zakupiło i tylko 0,1% (1) dostało ją od rodziców.
- Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze) dziewczęta pozyskiwały od znajomych – 0,4% (6) lub zakupiły samodzielnie - 0,1% (1). 0,1% (2) zadeklarowało, że pozyskało nowe substancje psychoaktywne od rodziców.
- 0,7% (10) dziewcząt zakupiło leki w celu zmiany nastroju; 0,4% (5) dostało od znajomych; 0,7% (9) od rodziców.

Sposób zdobywania substancji psychoaktywnych dziewczęta - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. gimnazjum

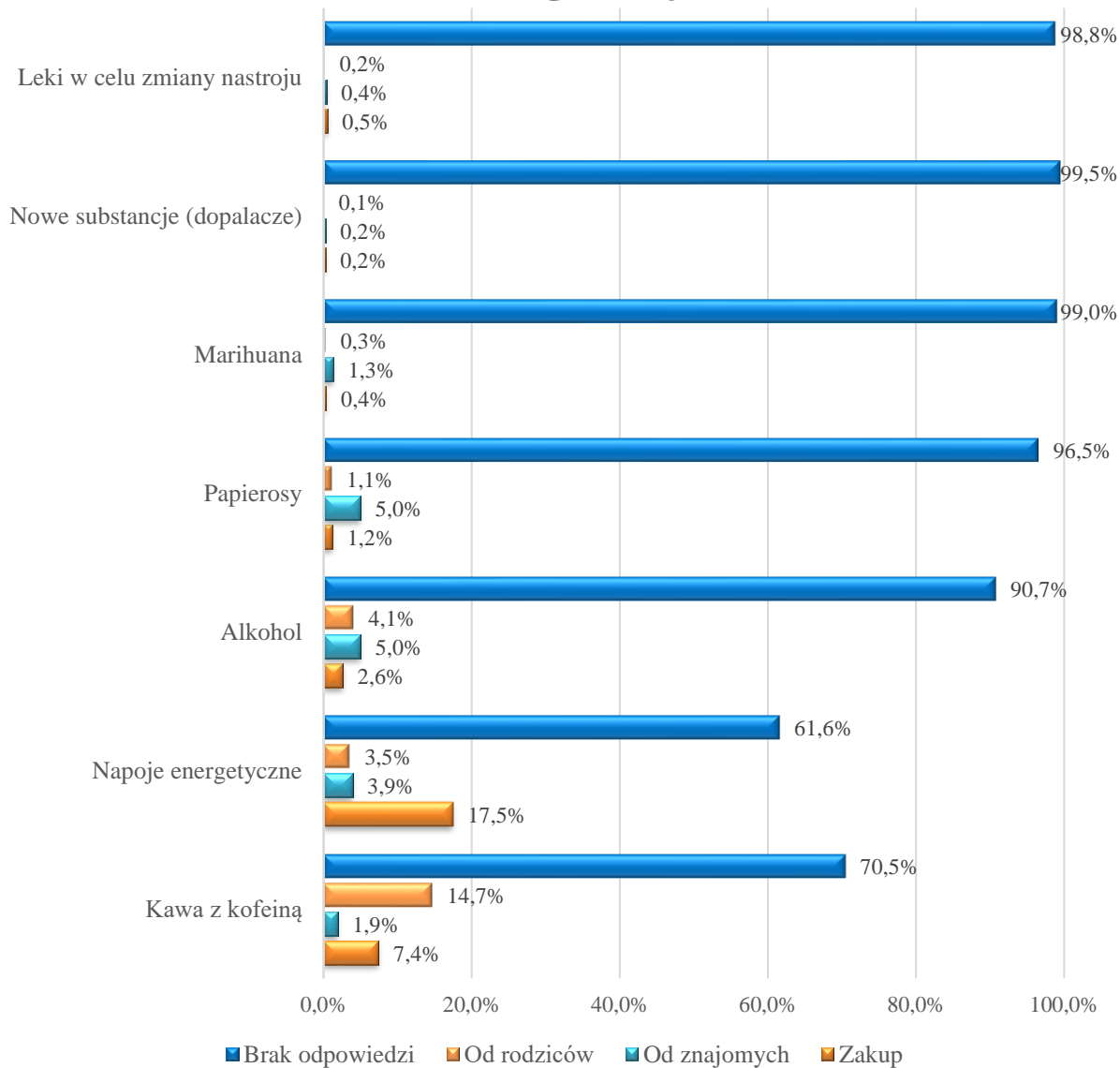
Deklaracje dotyczące sposobu wchodzenia w posiadanie substancji psychoaktywnych. Chłopcy – szkoła podstawowa 7. i 8. klasa oraz szkoły gimnazjalne.

Uczniowie zostali zapytani o to, w jaki sposób wchodzi w posiadanie poszczególnych substancji psychoaktywnych, jeśli je zażywają.

Jeśli używasz którejkolwiek substancji psychoaktywnej, napisz jakiej i w jaki sposób wchodzisz w jej posiadanie								
Chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. klasa gimnazjum								
	Zakup		Od znajomych		Od rodziców		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	125	7,4%	32	1,9%	246	14,6%	1285	76,1%
Napoje energetyczne	292	17,3%	66	3,9%	60	3,6%	1270	75,2%
Alkohol	44	2,6%	82	5,0%	68	4,0%	1495	88,5%
Papierosy	20	1,2%	85	5,0%	19	1,1%	1564	92,7%
Marihuana	6	0,4%	21	1,3%	5	0,3%	1657	98,1%
Nowe substancje (dopalacze)	4	0,2%	3	0,2%	1	0,1%	1681	99,5%
Leki w celu zmiany nastroju	9	0,5%	7	0,4%	3	0,2%	1670	98,9%
inne	2	0,1%	2	0,1%	1	0,1%	1684	99,7%

- 14,7% (246 os.) ankietowanych deklarowało, że dostaje kawę z kofeiną od rodziców; 7,4% (125) zakupiło samodzielnie; 1,9% (32) zostało poczęstowanych przez znajomych.
- 17,3% (292) badanych zakupiło napoje energetyczne; 3,9% (66) dostało od znajomych; 3,6% (60) dostało od rodziców.
- Alkohol uczniowie pozyskiwali poprzez samodzielny zakup - 2,6% (44); 5,0% (82) dostało od znajomych; 4,0% (68) dostało od rodziców.
- Według deklaracji 5,0% (85) badanych wchodziło w posiadanie papierosów od znajomych; 1,2% (20) poprzez zakup; 1,1% (19) od rodziców.
- 1,3% (21) uczniów deklaruje, że byli poczęstowani marihuaną przez znajomych, 0,3% (5) otrzymało ją od rodziców, a 0,4% (6) samodzielnie zakupiło.
- 0,2% (3) badanej grupy dostało nowe substancje psychoaktywne (dopalacze) od znajomych; 0,2% (4) samodzielnie zakupiło, 0,1% (1) deklaruje, że otrzymało dopalacze od rodziców.
- Leki w celu zmiany nastroju ankietowani pozyskiwali od znajomych - 0,1% (2); 0,1% (1) dostało od rodziców; 0,1% (2) zakupiło samodzielnie.

Sposób zdobywania substancji psychoaktywnych chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. gimnazjum

**Deklaracje dotyczące możliwych następstw spożywania alkoholu.
Dziewczeta – szkoła podstawowa 7. i 8. klasa oraz szkoły gimnazjalne.**

Pytanie: Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

- *Mogę mieć kłopoty w domu/ w szkole/ z policją. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może poprawić się mój nastrój; mogę się świetnie bawić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może to zaszkodzić to mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac). Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę się uzależnić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę zrobić coś, czego będę żałować. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?										
Dziewczeta - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. gimnazjum										
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie tak		Raczej tak		Raczej nie		Zdecydowanie nie	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Mogę mieć kłopoty w domu / w szkole / z policją	36	2,6	687	49,8	444	32,2	158	11,4	55	4,0
Może poprawić się mój nastrój; mogę się świetnie bawić	50	3,6	139	10,1	412	29,9	525	38,0	254	18,4
Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac)	40	2,9	742	53,8	423	30,7	122	8,8	53	3,8
Mogę się uzależnić	38	2,8	534	38,7	376	27,2	302	21,9	130	9,4
Mogę zrobić coś, czego będę żałować	41	3,0	660	47,8	441	32,0	181	13,1	57	4,1

49,8% (687 os.) ankietowanych odpowiedziało, że napicie się alkoholu zdecydowanie spowoduje kłopoty w domu, w szkole lub z policją. Takich kłopotów raczej spodziewało się 32,2% (444). Z kolei 11,4% (158) uważało, że takie kłopoty raczej się nie zdarzą; dodatkowo 4,0% (55) badanych dziewcząt uważało, że po spożyciu alkoholu zdecydowanie nie będzie żadnych problemów. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 2,6% (36) uczennic.

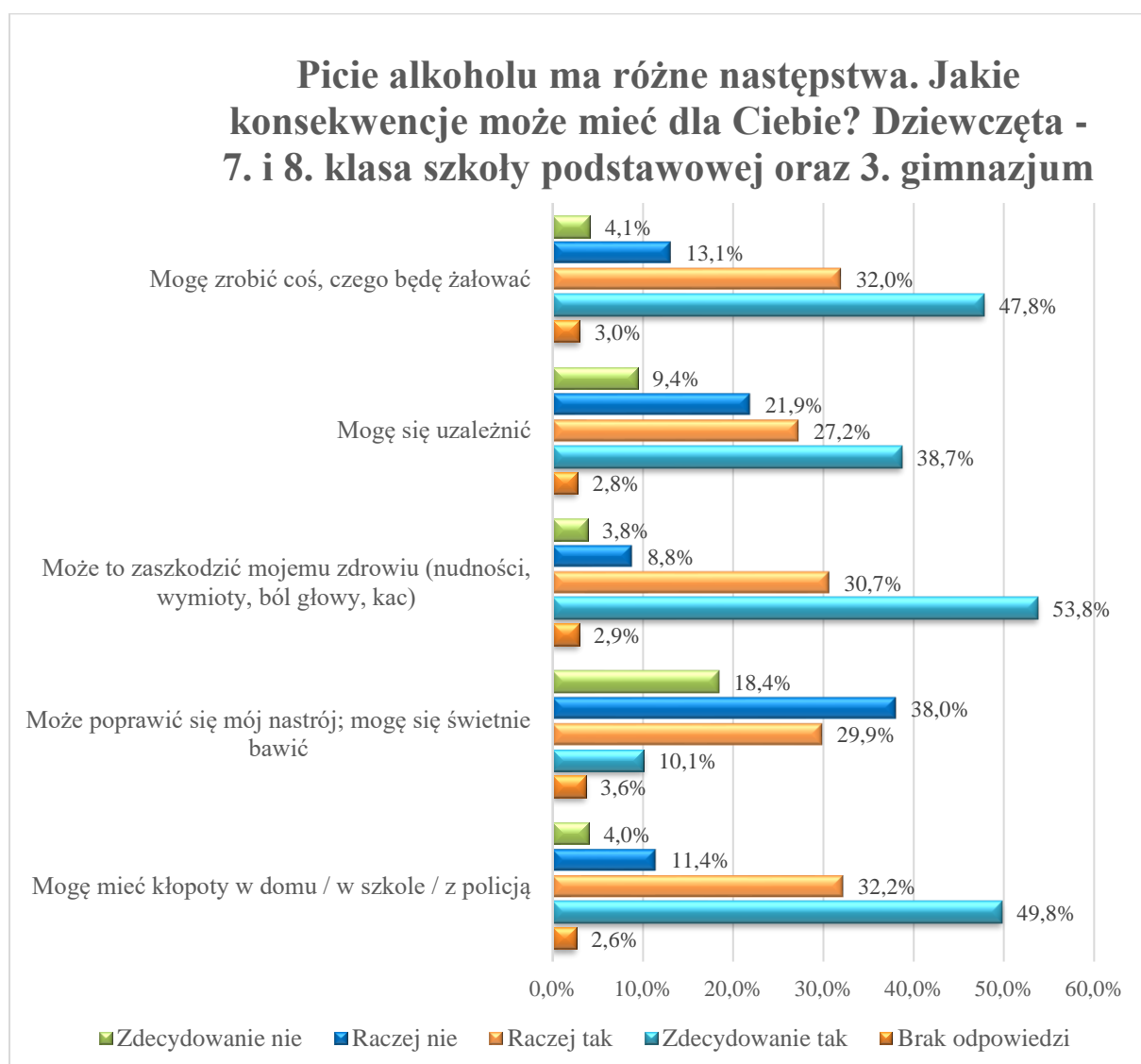
10,1% (139) badanych twierdziło, że wypicie alkoholu zdecydowanie przyczyni się do poprawy ich nastroju i pozytywnie wpłynie na zabawę; raczej tak odpowiedziało 29,9% (412) dziewcząt. Poprawy nastroju raczej nie spodziewało się 38,0% (525) ankietowanych, a zdecydowanie takiej poprawy nie spodziewało się 18,4% (254). 3,6% (50) uczennic nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

Na pytanie, czy może to zaszkodzić mojemu zdrowiu, 53,8% (742) uważało, że spożywanie napojów alkoholowych zdecydowanie zaszkodzi ich zdrowiu; za raczej szkodliwym wpływem alkoholu na zdrowie opowiadało się 30,7% (423) badanych.

8,8% (122) dziewcząt deklaroowało, że napicie się alkoholu raczej nie zaszkodzi ich zdrowiu, a za zdecydowanym brakiem szkodliwości opowiadało się 3,8% (53). 2,9% (40) uczestniczek badania nie zaznaczyło żadnej odpowiedzi na to pytanie.

Zdecydowaną możliwość uzależnienia się od alkoholu w następstwie jego napicia się brało pod uwagę 38,7% (543) uczennic; 27,2% (376) uważało, że raczej może uzależnić się od alkoholu. Aż 21,9% (302) dziewcząt twierdziło, że raczej nie może uzależnić się od alkoholu, a 9,4% (130) badanych, że zdecydowanie nie może. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 2,8% (38) ankietowanych.

Następne pytanie jakie zadano uczennicom dotyczyło możliwości zrobienia po alkoholu czegoś, czego będzie się żałowało. 47,8% (660) dziewcząt uważało, że zdecydowanie może zrobić coś niewłaściwego; prawdopodobieństwo takich sytuacji przewidywało 32,0% (441) badanych. 13,1% (181) twierdziło, że takie wydarzenia raczej nie będą miały miejsca; a 4,1% (57) zdecydowanie nie przewidywało występowania tego rodzaju konsekwencji spożycia alkoholu. Na to pytanie odpowiedzi nie udzieliło 3,0% (41) ankietowanych.

**Deklaracje dotyczące możliwych następstw spożywania alkoholu.
Chłopcy – szkoła podstawowa 7. i 8. klasa oraz szkoły gimnazjalne.**

Pytanie: Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

- *Mogę mieć kłopoty w domu/ w szkole/ z policją. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może poprawić się mój nastrój; mogę się świetnie bawić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może to zaszkodzić to mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac). Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę się uzależnić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę zrobić coś, czego będę żałować. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?										
Chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. gimnazjum										
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie tak		Raczej tak		Raczej nie		Zdecydowanie nie	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Mogę mieć kłopoty w domu / w szkole / z policją	36	2,1	865	51,0	509	30,0	194	11,4	92	5,4
Może poprawić się mój nastrój; mogę się świetnie bawić	47	2,8	227	13,4	504	29,7	594	35,0	324	19,1
Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac)	49	2,9	910	53,7	476	28,1	154	9,1	107	6,3
Mogę się uzależnić	48	2,8	714	42,1	447	26,4	328	19,3	159	9,4
Mogę zrobić coś, czego będę żałować	50	2,9	835	49,2	497	29,3	193	11,4	121	7,1

W grupie chłopców z krakowskich szkół, którzy przystąpili do badania, 51% (865 os.) deklaroowało, że zdecydowanie spodziewało by się kłopotów w domu, w szkole lub z policją spowodowanych napiciem się alkoholu. Takich kłopotów według deklaracji raczej spodziewało się 30,0% (509). 11,4% (194) badanych uważało, że takie problemy raczej nie zaistnieją; 5,4% (92) chłopców uważało, że po spożyciu alkoholu zdecydowanie nie będzie mieć problemów. 2,1% (36) badanych nie udzieliło odpowiedzi.

W następnej kolejności uczniowie odpowiadali na pytanie, czy ich zdaniem wypicie alkoholu poprawi im nastrój. Z badanej grupy 13,4% (227) respondentów uważało, że zdecydowanie tak; raczej tak odpowiedziało 29,7% (504); raczej nie 35% (594); a zdecydowani przeciwnicy opcji poprawy nastroju po spożyciu alkoholu stanowili liczną grupę 19,1% (324). 2,8% (47) badanych chłopców nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

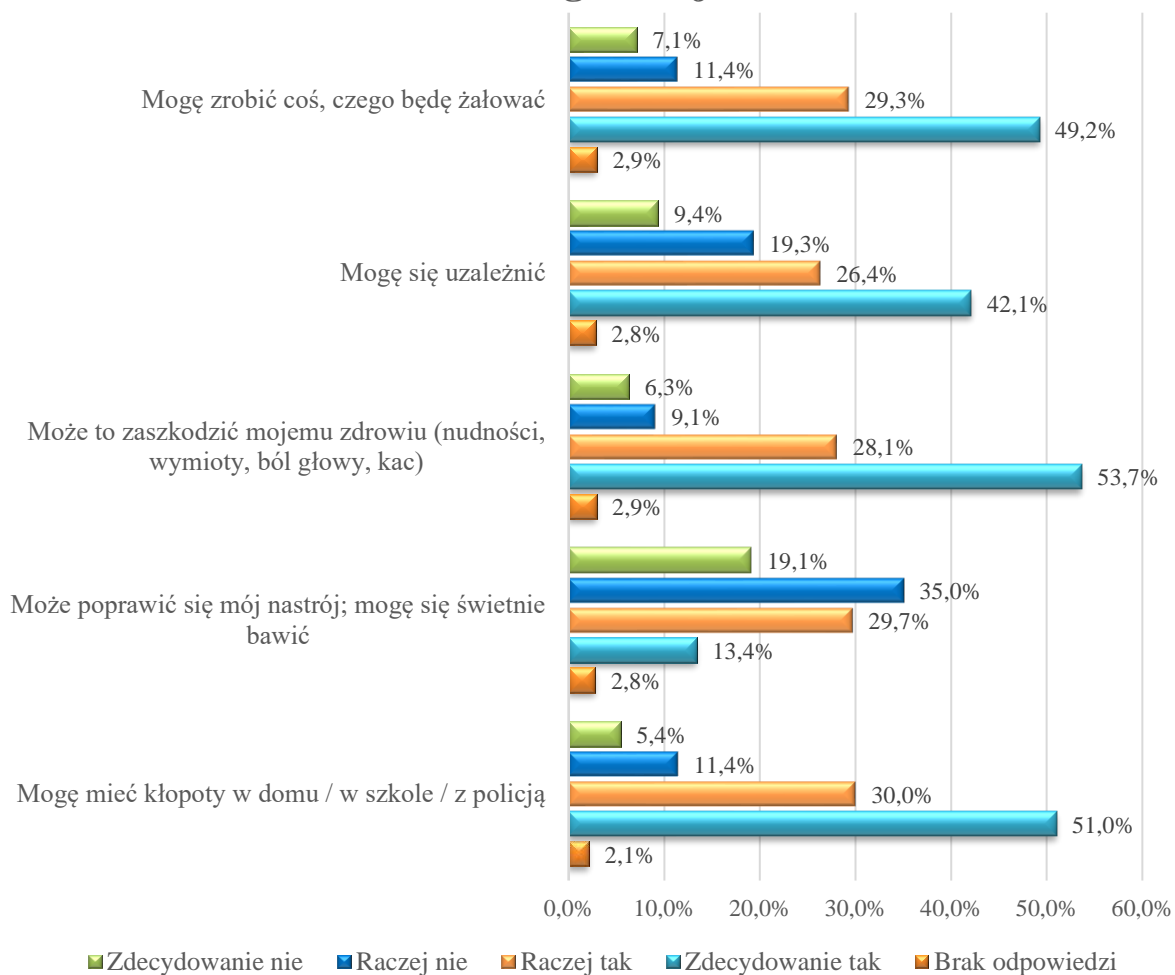
Szkodliwość alkoholu jest dość duża w przekonaniu uczniów krakowskich szkół. 53,7% (910) uważało, że picie zdecydowanie zaszkodzi ich zdrowiu; za raczej szkodliwym wpływem alkoholu na zdrowie opowiada się 28,1% (476) badanych. 9,1% (154) chłopców uważało, że napicie się alkoholu raczej nie zaszkodzi ich zdrowiu, a za zdecydowanym brakiem szkodliwości opowiadało się 6,3% (107) ankietowanych. 2,9% (49) nie zaznaczyło żadnej odpowiedzi w tym pytaniu.

Zdecydowaną możliwość uzależnienia się od alkoholu brało pod uwagę 42,1% (714) pytanych; 26,4% (447) uważało, że raczej można uzależnić się od alkoholu. Aż 19,3 % (328) badanych uważało, że raczej nie można uzależnić się od alkoholu; a 9,4% (159) uczniów, że zdecydowanie nie. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 2,8% (48) chłopców.

Ostatnie pytanie dotyczyło zrobienia rzeczy, których można żałować w związku z napiciem się alkoholu. 49,2% (835) chłopców uważało, że zdecydowanie może zrobić coś niewłaściwego; odpowiedzi raczej tak udzieliło 29,3% (497) badanych. 11,4% (193) twierdziło, że takie wydarzenia raczej nie będą miały miejsca; a 7,1% (121) zdecydowanie nie przewidywało występowania tego rodzaju konsekwencji spożycia alkoholu. Na to pytanie odpowiedzi nie udzieliło 2,9% (50) uczniów gimnazjów.

**Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?
Chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz
3. gimnazjum**

Opinie, jakie mają bliskie osoby na temat spożywania alkoholu.

Dziewczęta - szkoła podstawowa 7. i 8. klasa oraz szkoły gimnazjalne.

Ankiety skierowane do uczennic zawierały pytanie dotyczące opinii bliskich osób na temat picia przez osobę badaną alkoholu. Osoby bliskie uwzględnione w pytaniu to mama, tata, inny dorosły opiekun, najlepszy przyjaciel oraz znajomi.

Pytanie: Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu, raczej nie wolno mi pić alkoholu, to jest moja sprawa, od czasu do czasu mogę napić się alkoholu, zdecydowanie mogę pić.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?												
Dziewczęta - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. gimnazjum												
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu		Raczej nie powinnam pić alkoholu		To jest moja sprawa		Od czasu do czasu mogę napić się alkoholu		Zdecydowanie mogę pić alkohol	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Mama uważa, że	45	3,3	987	71,5	256	18,6	37	2,7	51	3,7	4	0,3
Tata uważa, że	75	5,4	896	64,9	276	20,0	80	5,8	43	3,1	10	0,7
Inny dorosły opiekun uważa, że	57	4,1	880	63,8	255	18,5	127	9,2	54	3,9	7	0,5
Najlepszy przyjaciel uważa, że	55	4,0	518	37,5	301	21,8	307	22,2	140	10,1	59	4,3
Znajomi uważają, że	53	3,8	393	28,5	258	18,7	450	32,6	148	10,7	78	5,7

Wypowiedzi dziewcząt dotyczące opinii ich matek na temat picia przez nie alkoholu: 71,5% (987 os.) badanych deklaroowało, że ich matki uważają, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu; 18,6% (256) twierdziło, że w opinii matek raczej nie powinny spożywać alkoholu. Bardzo niewiele 2,7% (37) miało przekonanie, że dla matek jest to sprawa osobista ich córek. 3,7% (51) uczennic twierdziło, że ich matki dopuszczają napić się alkoholu przez nie od czasu do czasu, a zdecydowaną zgodę wyraża według badanych tylko 0,3% (4) matek. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 3,3% (45) dziewcząt.

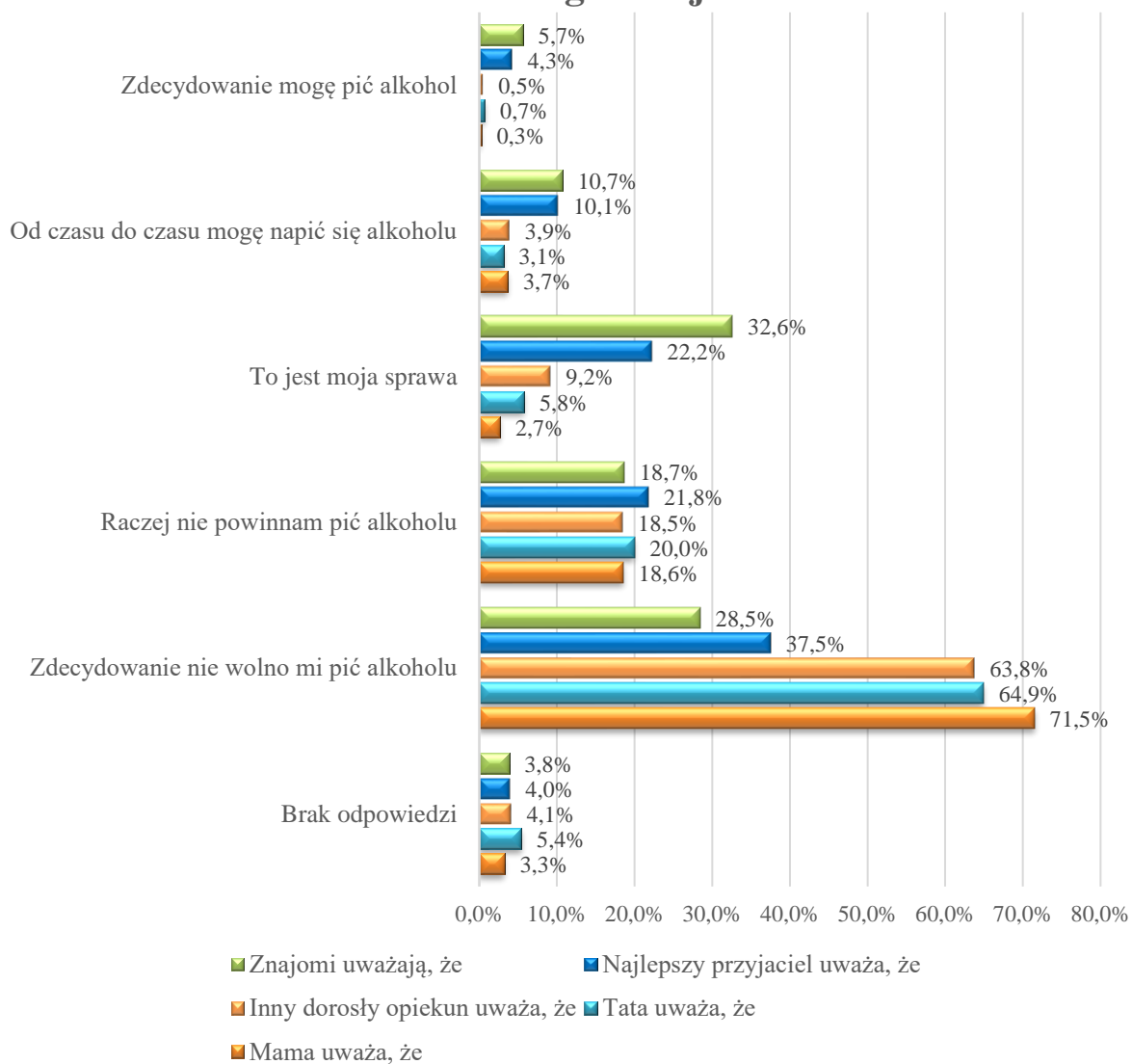
Opinie uczennic w stosunku do picia przez nie alkoholu w oczach ojców: najwięcej, aż 64,9% (896) dziewcząt deklaroowało, że ich ojcowie twierdzą, że zdecydowanie nie powinny pić alkoholu; 20,0% (276) twierdziło, że w opinii ojców raczej nie wolno im spożywać alkoholu. 5,8% (80) uczennic oświadczyło, że to ich sprawa w opinii ich ojców. 3,1% (43) uczennic twierdziło, że ich ojcowie dopuszczają napić się alkoholu przez nie od czasu do czasu, a zdecydowanie zgadzało się na to tylko 0,7% (10) ojców zgodnie z deklaracjami ich córek. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 5,4% (75) dziewcząt.

Odpowiedzi dziewcząt mające związek z opiniami innych dorosłych opiekunów na temat picia alkoholu pokazują, że: 63,8% (880) badanych deklaroowało, że inny dorosły opiekun uważa, iż zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu. 18,5% (255) twierdzi, że dorosły uważa, że raczej nie powinny pić alkoholu. 9,2% (127) deklaroowało, że inny dorosły opiekun uważa, że jest to wyłącznie ich sprawa. 3,9% (54) utrzymuje, że w opinii dorosłego od czasu do czasu mogą napić się alkoholu. 0,5% (7) dorosłych opiekunów zdecydowanie zgadzało się na picie alkoholu według opinii ankietowanych. 4,1% (57) dziewcząt nie udzieliło odpowiedzi.

Deklaracje dziewcząt dotyczące opinii ich najlepszego przyjaciela/przyjaciółki na temat picia przez nie alkoholu: 37,5% (518) badanych deklaroowało, że ich najlepszy przyjaciel/przyjaciółka uważa, iż zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu; 21,8% (301) twierdziło, że w opinii przyjaciela/przyjaciółki raczej nie powinny spożywać alkoholu. Według 22,2% (307) ankietowanych przyjaciel uważa, że picie to ich sprawa. 10,1% (140) uczennic twierdziło, że ich przyjaciel/przyjaciółka dopuszczają napić się alkoholu przez nie od czasu do czasu, a zdecydowaną zgodę przyjaciół/przyjaciółek miało otrzymać 4,3% (59). Na temat opinii swojego przyjaciela/przyjaciółki nie wypowiedziało się 4,0% (55) pytanych.

Przekonania dziewcząt odnośnie opinii ich znajomych co do picia przez nie alkoholu: 28,5% (393) badanych deklaroowało, że ich znajomi uważają, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu; 18,7% (258) twierdziło, że w opinii znajomych raczej nie powinny spożywać alkoholu. Znajomi pozostawiają to ich decyzji według 32,6% (450) ankietowanych. 10,7% (148) uczennic twierdziło, że ich znajomi dopuszczają napić się przez nie alkoholu od czasu do czasu, a całkowitej zgody na napić się alkoholu deklaroowało 5,7% (78) badanych. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 3,8% (53) dziewcząt.

**Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby
uważają na temat spożywania alkoholu przez
Ciebie?**
**dziewczęta - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz
3. gimnazjum**

Opinie, jakie mają bliskie osoby na temat spożywania alkoholu.

Dziewczęta - szkoła podstawowa 7. i 8. klasa oraz szkoły gimnazjalne.

Ankiety zawierały pytanie dotyczące opinii bliskich osób na temat picia przez osobę badaną alkoholu. Osoby bliskie uwzględnione w pytaniu to mama, tata, inny dorosły opiekun, najlepszy przyjaciel oraz znajomi.

Pytanie: Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu, raczej nie wolno mi pić alkoholu, to jest moja sprawa, od czasu do czasu mogę napić się alkoholu, zdecydowanie mogę pić.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?												
Chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. gimnazjum												
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu		Raczej nie powinienem pić alkoholu		To jest moja sprawa		Od czasu do czasu mogę napić się alkoholu		Zdecydowanie mogę pić alkohol	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Mama uważa, że	54	3,2	1196	70,5	315	18,6	48	2,8	62	3,7	21	1,2
Tata uważa, że	82	4,8	1092	64,4	329	19,4	96	5,7	76	4,5	21	1,2
Inny dorosły opiekun uważa, że	78	4,6	1078	63,6	301	17,7	167	9,8	47	2,8	25	1,5
Najlepszy przyjaciel uważa, że	76	4,5	579	34,1	340	20,0	443	26,1	142	8,4	116	6,8
Znajomi uważają, że	61	3,6	486	28,7	276	16,3	572	33,7	173	10,2	128	7,5

Deklaracje uczniów dotyczące opinii ich matek na temat picia przez nich alkoholu: 70,5% (1196 os.) badanych twierdziło, że ich matki uważają, iż zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu; 18,6% (315) uważało, że w opinii matek raczej nie powinni spożywać alkoholu. Według 2,8% (48) była to ich własna sprawa. 3,7% (62) uczniów twierdziło, że ich matki dopuszczają napięcie się alkoholu przez dziecko od czasu do czasu, a 1,2% (21) badanych, deklarowało, że zdecydowana zgodą matek. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 3,2% (54) chłopców.

Deklaracje uczniów dotyczące opinii ich ojców na temat picia przez nich alkoholu: 64,4% (1092) badanych deklarowało, że ich ojcowie uważają, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu; 19,4% (329) twierdziło, że w opinii ojców raczej nie powinni spożywać alkoholu. Według 5,7% (96) uczniów, ojcowie pozostawiali to ich wyłącznej decyzji. 4,5% (76) ankietowanych twierdziło, że ich ojcowie zgadzają się na picie alkoholu przez dziecko od czasu

do czasu, a 1,2% (21) ankietowanych deklaroowało zdecydowaną zgodę ojców. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 4,8% (82) chłopców.

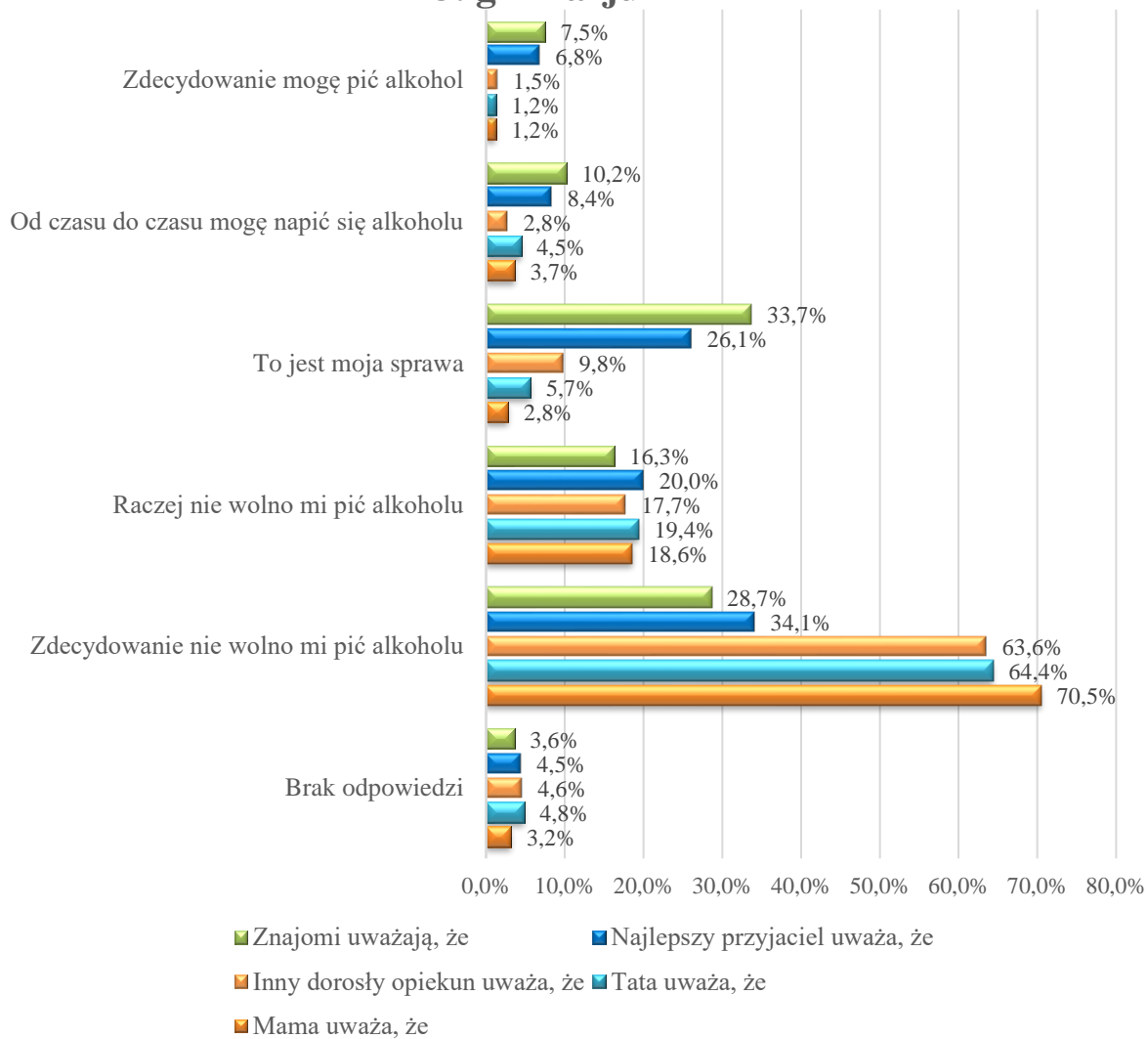
Odpowiedzi chłopców dotyczące spożywania alkoholu i opinii w tej kwestii innych dorosłych opiekunów pokazują, że: 63,6% (1078) twierdzi, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu. 17,7% (301) uważa, że raczej nie powinni go spożywać. Według 9,8% (167) uczniów, inni opiekunowie pozostawiają to wyłącznie ich decyzji. 2,8% (47) dopuszcza napicie się alkoholu od czasu do czasu, a zdecydowaną zgodę na picie, według deklaracji, otrzymałoby 1,5% (25) chłopców. Odpowiedzi na pytanie nie udzieliło 4,6% (78).

Przekonania uczniów odnośnie opinii ich najlepszego przyjaciela co do picia przez nich alkoholu: 34,1% (579) badanych deklaroowało, że ich najlepszy przyjaciel uważa, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu; 20% (340) twierdziło, że w opinii przyjaciela raczej nie powinni spożywać alkoholu. 26,1% (443) uważało, że zdaniem przyjaciela jest to ich sprawa. 8,4% (142) uczniów twierdziło, że ich przyjaciele dopuszczają napicie się alkoholu przez nich od czasu do czasu, a 6,8% (116) badanych, twierdziło, że otrzymałoby zdecydowaną zgodę przyjaciół. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 4,5% (76) chłopców.

Deklaracje chłopców na temat picia przez nich alkoholu w oczach znajomych: 28,7% (486) badanych deklaroowało, że ich znajomi uważają, iż zdecydowanie nie powinni im pić alkoholu; 16,3% (276) twierdziło, że w opinii znajomych raczej nie powinni spożywać alkoholu. 33,7% (572) ankietowanych uważało, że zdaniem znajomych jest to ich sprawa i sami mogą podjąć decyzję dotyczącą picia. 10,2% (173) uczniów twierdziło, że ich znajomi dopuszczają napicie się przez nich alkoholu od czasu do czasu, a zdecydowaną zgodę wyrażałoby 7,5% (128) znajomych. 3,6% (61) badanych nie udzieliło żadnej odpowiedzi na to pytanie.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

chłopcy - 7. i 8. klasa szkoły podstawowej oraz 3. gimnazjum

Deklaracje uczniów dotyczące najczęściej wybieranego alkoholu.

Uczniowie zostali poproszeni o zaznaczenie rodzaju alkoholu, który wybierają najczęściej, jeśli piją go przynajmniej raz w miesiącu. Respondenci udzielając odpowiedzi na pytanie dotyczące rodzajów używanych przez nich alkoholi mogli wskazać więcej niż jeden rodzaj substancji.

Pytanie: Jeśli pijesz alkohol raz w miesiącu lub częściej, podaj który z wymienionych niżej alkoholi wybierasz zazwyczaj.

Możliwe odpowiedzi: piwo, wino, wódka, inny (napisz jaki), nie dotyczy.

Jeśli pijesz alkohol raz w miesiącu lub częściej, podaj który z wymienionych niżej alkoholi wybierasz zazwyczaj				
Dziewczęta i chłopcy - 7. i 8. klasy szkoły podstawowej oraz 3. gimnazjum				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Piwo	111	8,0%	152	9,0%
Wino	54	3,9%	60	3,5%
Wódka	65	4,7%	118	7,0%
Inny	17	1,2%	26	1,5%
Nie dotyczy	755	54,7%	719	42,4%
Brak odpowiedzi	430	31,2%	676	39,9%

8,0% (111 os.) dziewcząt zaznaczyło piwo; 3,9% (54) wybrało wino; 4,7% (65) piło wódkę przynajmniej raz w miesiącu. 1,2% (17) uczennic zaznaczyło kategorie inne - wśród najczęściej pojawiających się alkoholi były: szampan, whisky, wódki smakowe (np. wiśniówka), drinki. 54,7% (755) respondentek nie dotyczyło to zagadnienie.

Wśród chłopców według deklaracji 9,0% (152) piło piwo przynajmniej raz w miesiącu, 3,5% (60) zaznaczyło wino; a 7,0% (118) wybierało wódkę. 1,5% (26) uczniów wybrało inny trunek – najczęściej było to whisky, pojawiły się też szampan, nalewki, absynt, rum. 42,4% (719) respondentów nie dotyczył ten problem.

3.3 Szkoły ponadpodstawowe

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych.

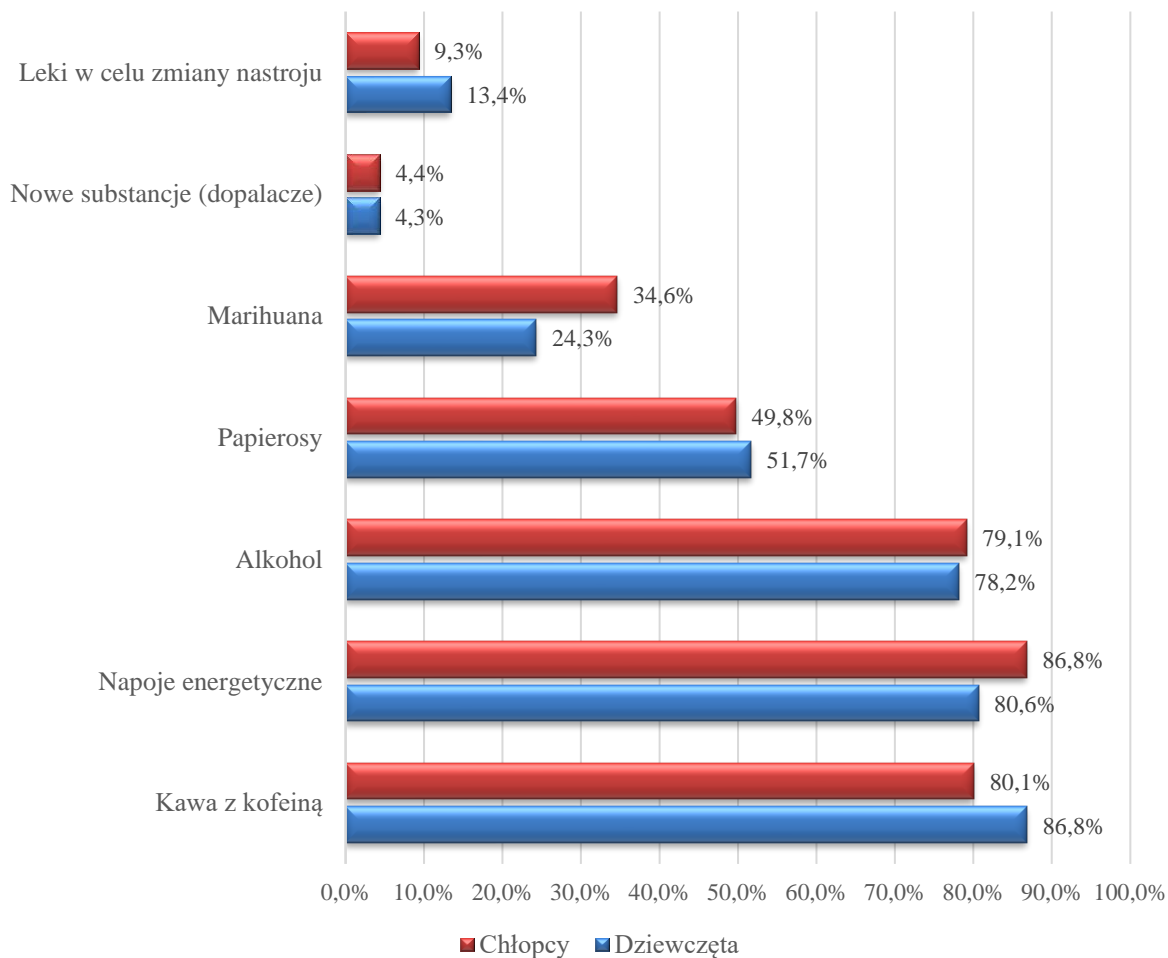
Respondenci, udzielając odpowiedzi na pytanie dotyczące rodzajów używanych przez nich substancji psychoaktywnych, mogli wskazać więcej niż jeden rodzaj substancji.

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych				
Dziewczęta i chłopcy - szkoły ponadpodstawowe				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Kawa z kofeiną	1265	86,8%	1374	80,1%
Napoje energetyczne	1175	80,6%	1489	86,8%
Alkohol	1139	78,2%	1358	79,1%
Papierosy	753	51,7%	854	49,8%
Marihuana	354	24,3%	594	34,6%
Nowe substancje (dopalacze)	63	4,3%	75	4,4%
Leki w celu zmiany nastroju	195	13,4%	160	9,3%

W grupie dziewcząt ze szkół ponadpodstawowych 86,8% (1265 os.) piło kawę. 80,6% (1175) deklaroowało spożywanie napojów energetycznych. 78,2% (1139) sięgało po alkohol. Połowa respondentek przyznała, że paliła tytoń - 51,7% (753). Po marihuanę sięgało 24,3% (354) osób, a po nowe substancje psychoaktywne (dopalacze) - 4,3% (63). 13,4% (195) uczennic zażywało leki w celu zmiany nastroju.

W grupie chłopców 80,1% (1374) zadeklarowało picie kawy z kofeiną. Jeszcze więcej - 86,8% (1489) - piło napoje energetyczne. 79,1% (1358) spożywało alkohol, a niemal połowa respondentów paliła tytoń - 49,8% (854). 34,6% (594) badanych deklaroowało sięganie po marihuanę; a 4,4% (75) po nowe substancje psychoaktywne (dopalacze). Niemal co dziesiąty uczeń - 9,3% (160) - deklaroował zażywanie leków w celu zmiany nastroju.

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych dziewczeta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa

Częstotliwość używania substancji psychoaktywnych. Dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa.

Uczennice zostały zapytane o to, jak często sięgają po poszczególne substancje psychoaktywne.

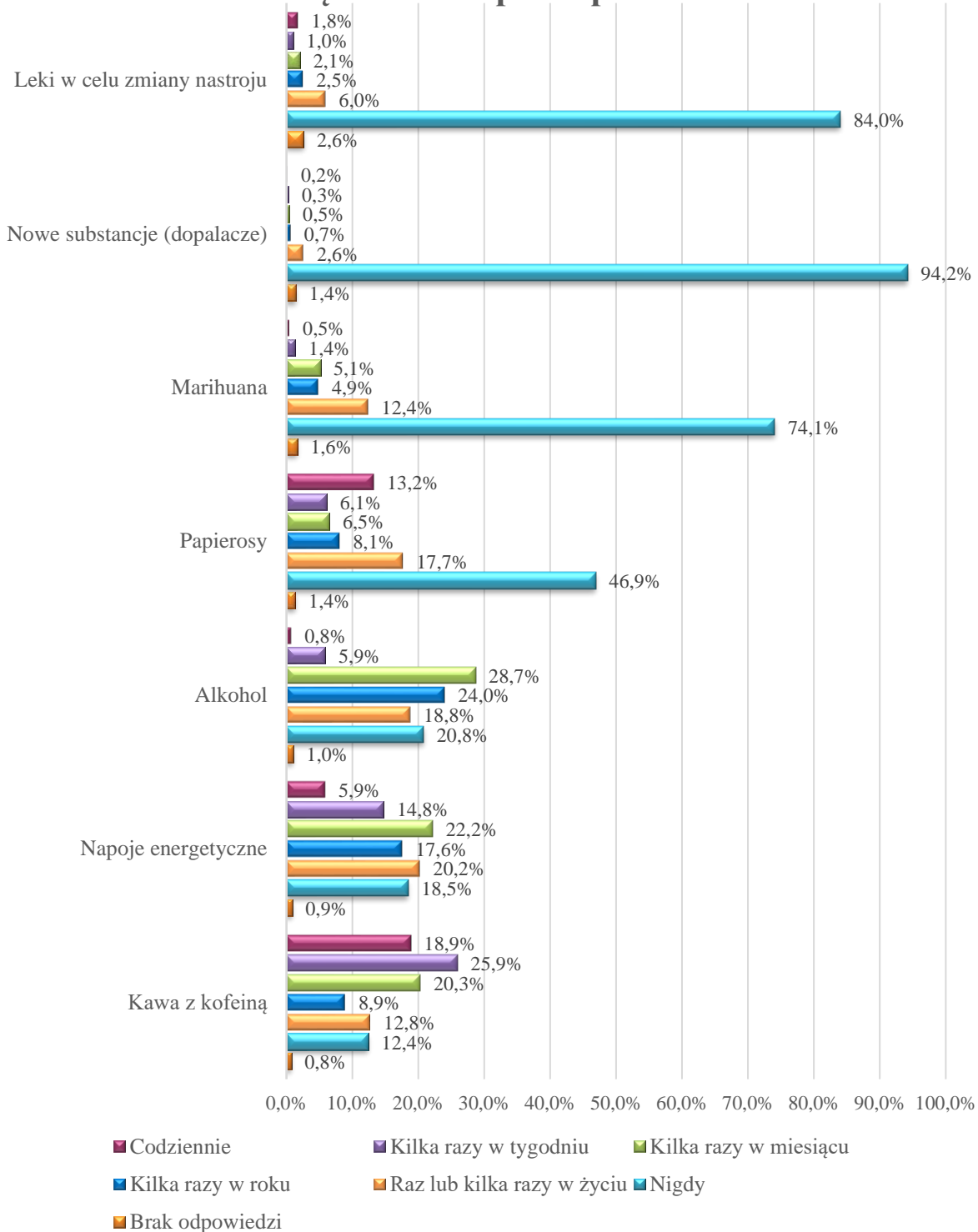
Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość														
Dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa														
	Brak odpowiedzi		Nigdy		Raz lub kilka razy w życiu		Kilka razy w roku		Kilka razy w miesiącu		Kilka razy w tygodniu		Codziennie	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kawa z kofeiną	11	0,8	181	12,4	186	12,8	130	8,9	296	20,3	378	25,9	275	18,9
Napoje energetyczne	13	0,9	269	18,5	295	20,2	256	17,6	323	22,2	215	14,8	86	5,9
Alkohol	15	1,0	303	20,8	274	18,8	350	24,0	418	28,7	86	5,9	11	0,8
Papierosy	20	1,4	684	46,9	258	17,7	118	8,1	95	6,5	89	6,1	193	13,2
Marihuana	24	1,6	1079	74,1	181	12,4	71	4,9	75	5,1	20	1,4	7	0,5
Nowe substancje (dopalacze)	21	1,4	1373	94,2	38	2,6	10	0,7	7	0,5	5	0,3	3	0,2
Leki w celu zmiany nastroju	38	2,6	1224	84,0	87	6,0	37	2,5	30	2,1	15	1,0	26	1,8
Inne	1391	95,5	53	3,6	1	0,1	2	0,1	4	0,3	3	0,2	3	0,2

- 12,4% (181 os.) badanych dziewcząt nigdy nie piło kawy; 12,8% (186) próbowało jej raz lub kilka razy w życiu; 8,9% (130) - kilka razy w roku; 20,3% (296) kilka razy w miesiącu; a co czwarta uczennica - 25,9% (378) - kilka razy w tygodniu. 18,9% (275) osób zadeklarowało codzienne spożycie kawy. 0,8% (11) ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.
- 18,5% (269) dziewcząt nigdy nie sięgało po napoje energetyczne. Raz lub kilka razy w życiu spożywało je 20,2% (295); 17,6% (256) piło je kilka razy w roku; 22,2% (323) kilka razy w miesiącu; a 14,8% (215) kilka razy w tygodniu. 5,9% (86) ankietowanych deklarowało codzienne spożycie. 0,9% (13) uczennic nie odpowiedziało na to pytanie.
- 20,8% (303) ankietowanych nigdy nie sięgało po alkohol. Raz lub kilka razy w życiu spożywało go 18,8% (274) osób; kilka razy w roku - 24,0% (350). 28,7% (418) dziewcząt deklarowało, że pije alkohol kilka razy w miesiącu, a kilka razy w tygodniu sięgało po niego 5,9% (86) respondentek. Codzienne spożycie alkoholu zadeklarowało 0,8% (11) osób. 1,0% (15) badanych nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.
- 46,9% (684) dziewcząt nigdy nie miało kontaktu z papierosami. Raz lub kilka razy w życiu paliło 17,7% (258) badanych; kilka razy w roku sięgało po nie 8,1% (118) osób. Stosowanie tytoniu kilka razy w miesiącu deklarowało 6,5% (95) uczennic; a kilka razy w tygodniu 6,1% (89). 13,2% (193) zadeklarowało codzienne palenie tytoniu. 1,4% (20) nie odpowiedziało na to pytanie.

- 74,1% (1079) badanych nigdy nie sięgało po marihuanę. Raz lub kilka razy w roku używało jej 4,9% (71); a kilka razy w miesiącu 5,1% (75) dziewcząt. 1,4% (20) respondentek zadeklarowało, że paliło marihuanę kilka razy w tygodniu. 0,5% (7) osób paliło ją codziennie. 1,6% (24) nie odpowiedziało na to pytanie.
- 94,2% (1373) respondentek nigdy nie sięgało po nowe substancje psychoaktywne (dopalacze). Spożywanie ich raz lub kilka razy w życiu zadeklarowało 2,6% (38) dziewcząt; kilka razy w roku zażywało je 0,7% (10) dziewcząt; 0,5% (7) kilka razy w miesiącu; a 0,3% (5) kilka razy w tygodniu. Codziennie spożycie zgłosiło 0,2% (3) badanych. 1,4% (21) dziewcząt nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.
- 84,0% (1224) ankietowanych nigdy nie stosowało leków w celu zmiany nastroju. 6,0% (87) badanych sięgało po nie raz lub kilka razy w życiu; 2,5% (37) kilka razy w roku; 2,1% (30) kilka razy w miesiącu; a 1,0% (15) kilka razy w tygodniu. Codzienne zażywanie zadeklarowało 1,8% (26) dziewcząt. 2,6% (38) osób nie odpowiedziało na pytanie.

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość

Dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa

Częstotliwość używania substancji psychoaktywnych. Chłopcy - szkoła ponadpodstawowa.

Uczniowie, analogicznie jak dziewczęta, zostali zapytani o to, jak często sięgają po poszczególne substancje psychoaktywne.

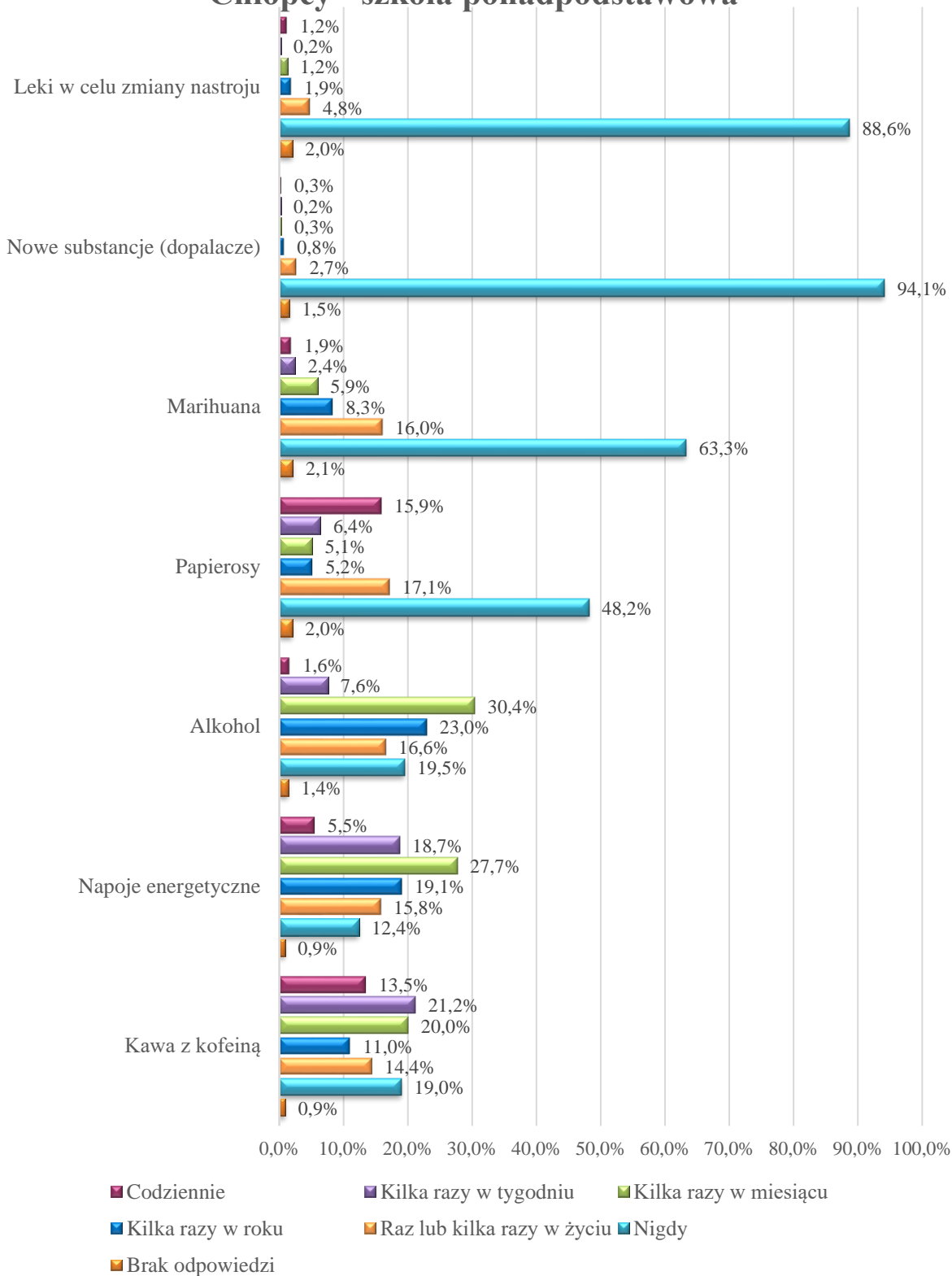
Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość														
Chłopcy - szkoła ponadpodstawowa														
	Brak odpowiedzi		Nigdy		Raz lub kilka razy w życiu		Kilka razy w roku		Kilka razy w miesiącu		Kilka razy w tygodniu		Codziennie	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kawa z kofeiną	16	0,9	326	19,0	247	14,4	189	11,0	344	20,0	363	21,2	231	13,5
Napoje energetyczne	15	0,9	212	12,4	271	15,8	327	19,1	475	27,7	321	18,7	95	5,5
Alkohol	24	1,4	334	19,5	284	16,6	394	23,0	522	30,4	130	7,6	28	1,6
Papierosy	35	2,0	827	48,2	294	17,1	89	5,2	88	5,1	110	6,4	273	15,9
Marihuana	36	2,1	1086	63,3	275	16,0	143	8,3	102	5,9	42	2,4	32	1,9
Nowe substancje (dopalacze)	26	1,5	1615	94,1	46	2,7	13	0,8	6	0,3	4	0,2	6	0,3
Leki w celu zmiany nastroju	35	2,0	1521	88,6	82	4,8	32	1,9	21	1,2	4	0,2	21	1,2
Inne	1550	90,3	131	7,6	6	0,3	6	0,3	7	0,4	7	0,4	9	0,5

- 19,0% (326 os.) chłopców nigdy nie piło kawy z kofeiną. Raz lub kilka razy w życiu spożywało ją 14,4% (247) badanych; kilka razy w roku deklarowało 11,0% (189), kilka razy w miesiącu - 20,0% (344). Kilka razy w tygodniu zadeklarowało 21,2% (363) badanych. 13,5% (231) uczniów stwierdziło, że pije kawę codziennie.
- Napojów energetycznych nigdy nie piło 12,4% (212) chłopców. Raz lub kilka razy w życiu spożywało je 14,4% (247) badanych, kilka razy w roku spożycie napojów energetycznych deklarowało 11,0% (189), a kilka razy w miesiącu 20,0% (344) ankietowanych. 18,7% (321) chłopców piło je kilka razy w tygodniu. Codzienne spożycie dotyczy 5,5% (231) badanych.
- Alkoholu nigdy nie piło 14,3% (72) chłopców; raz lub kilka razy w życiu spożywało go 15,2% (77) badanych, kilka razy w roku spożycie alkoholu deklarowało 23,6% (119), a kilka razy w miesiącu 35,6% (180). Znacznie mniej, bo 9,5% (48) zadeklarowało spożywanie alkoholu kilka razy w tygodniu; a codzienne spożycie dotyczyło 0,6% (3) badanych chłopców.
- Nigdy w życiu papierosa nie zapaliło 34,9% (176) chłopców; kilka razy w życiu paliło 17,6% (89) badanych, kilka razy w roku 4,4% (22), a kilka razy w miesiącu 8,1% (41). Do palenia kilka razy w tygodniu przyznaje 7,9% (40) uczniów, natomiast codzienne palenie dotyczy 25,1% (127) badanych.

- Spośród badanych chłopców 54,5% (275) nigdy nie paliło marihuany; raz lub kilka razy w życiu kontakt z nią miało 19,0% (96), a kilka razy w roku 9,3% (47). Kilka razy w miesiącu pali marihuanę 7,7% (39) badanych, a kilka razy w tygodniu sięga po nią 4,6% (23). Codzienne palenie marihuany zadeklarowało 3,0% (15) badanych uczniów szkół ponadpodstawowych.
- Kontakt z nowymi substancjami psychoaktywnymi (dopalaczami) nigdy nie miało 90,9% (459) chłopców. 4,2% (21) przebadanych uczniów stwierdziło, że korzysta z tych substancji kilka razy w życiu; natomiast 0,6% (3) badanych korzysta z niej kilka razy w roku; 0,4% (2) używa jej kilka razy w miesiącu, tyle samo osób zadeklarowało spożycie ich kilka razy w tygodniu. 3 osoby, co stanowi 0,6%, zażywa je codziennie.
- Po leki nie zalecone przez lekarza nigdy nie sięgnęło 80,8% (408) badanych; raz lub kilka razy w życiu sięgnęło po nie 9,3% (47); 5,0% (25) chłopców deklaruje zażywanie leków kilka razy w roku; a 1,4% (7) do brania leków kilka razy w miesiącu; zażywanie ich kilka razy w tygodniu dotyczy 0,8% (4) badanych. Dwóch chłopców deklaruje codzienne spożywanie tego rodzaju leków.

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość

Chłopcy - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje dotyczące wieku pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi. Dziewczeta - szkoła ponadpodstawowa.

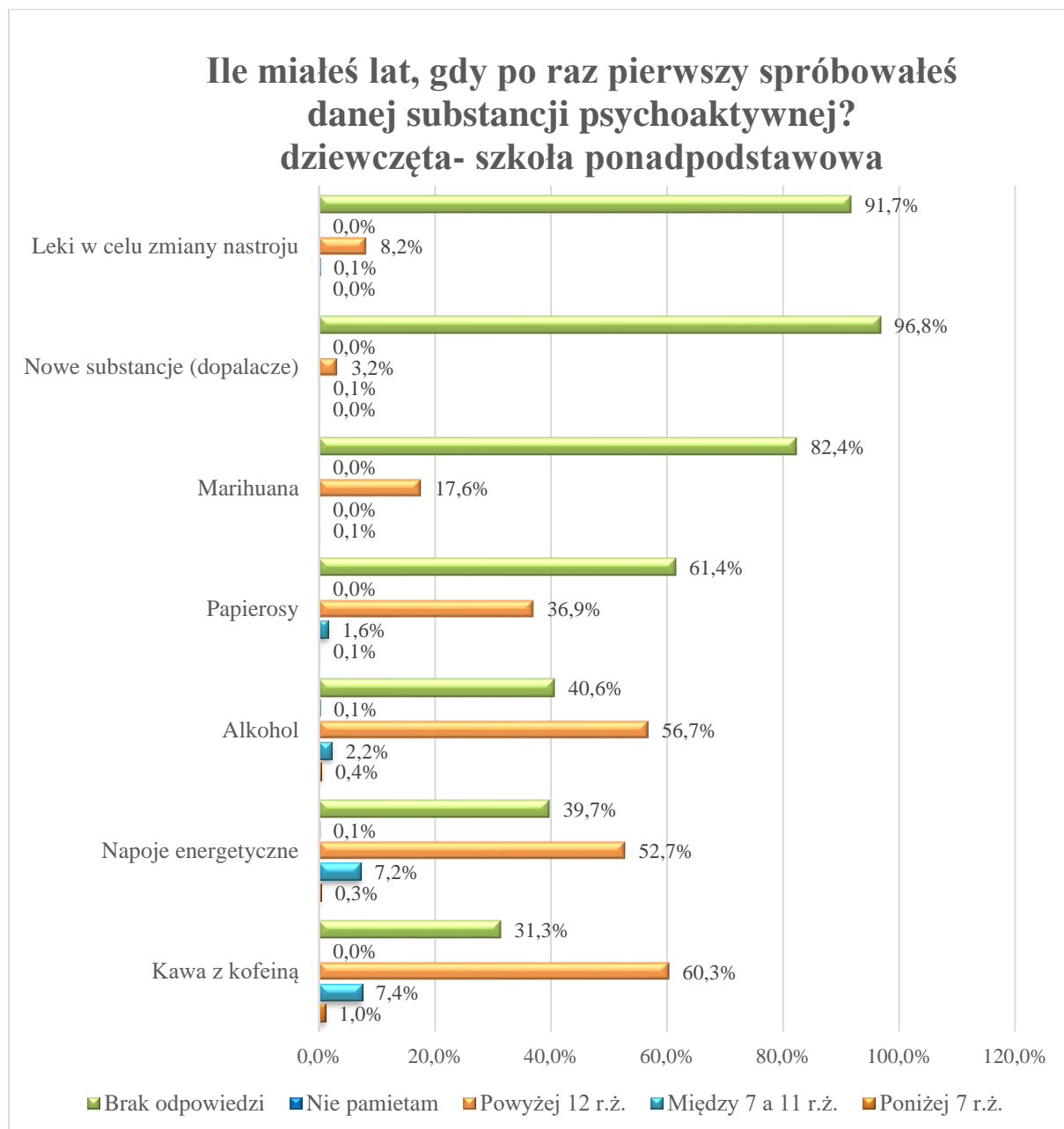
Pytanie: Ile miałaś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałaś danej substancji psychoaktywnej?

Możliwe odpowiedzi: poniżej 7. roku życia, między 7. a 11. rokiem życia, powyżej 12. roku życia, brak odpowiedzi

Ile miałaś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałaś danej substancji psychoaktywnej?										
Dziewczeta - szkoła ponadpodstawowa										
	Poniżej 7 r.ż.		Między 7 a 11 r.ż.		Powyżej 12 r.ż.		Nie pamiętam		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	15	1,0%	108	7,4%	878	60,3%	0	0,0%	456	31,3%
Napoje energetyczne	5	0,3%	105	7,2%	768	52,7%	1	0,1%	578	39,7%
Alkohol	6	0,4%	32	2,2%	826	56,7%	2	0,1%	591	40,6%
Papierosy	1	0,1%	23	1,6%	538	36,9%	0	0,0%	895	61,4%
Marihuana	1	0,1%	0	0,0%	256	17,6%	0	0,0%	1200	82,4%
Nowe substancje (dopalacze)	0	0,0%	1	0,1%	46	3,2%	0	0,0%	1410	96,8%
Leki w celu zmiany nastroju	0	0,0%	2	0,1%	119	8,2%	0	0,0%	1336	91,7%
Inne	0	0,0%	0	0,0%	11	0,8%	0	0,0%	1446	99,2%

- Po raz pierwszy kawę z kofeiną spróbowało poniżej 7. roku życia 1,0% (15 os.) dziewcząt; 7,4% (108) między 7. a 11. rokiem życia; a 60,3% (878) powyżej 12. roku życia.
- 0,3% (5) spróbowało po raz pierwszy napojów energetycznych poniżej 7. roku życia. 7,2% (105) spożywało je między 7. a 11. rokiem życia. Ponad połowa respondentów - 56,7% (826) po raz pierwszy piła napoje energetyczne powyżej 12. roku życia.
- Poniżej 7. roku życia po alkohol sięgnęło 0,4% (6) chłopców; między 7. a 11. rokiem życia - 2,2% (32); a powyżej 12. roku życia 36,9% (538) badanych po raz pierwszy napiło się alkoholu.
- Tylko jedna osoba zapaliła pierwszego papierosa poniżej 7. roku życia. Między 7. a 11. rokiem życia spróbowało go 1,6% (23). Mając skończone 12 lat, 36,9% (538) badanych pierwszy raz zapaliło papierosa.
- Tylko jedna osoba po raz pierwszy sięgnęła po marihuanę poniżej 7. roku życia. Nikt z badanych nie zażył marihuany pomiędzy 7. a 11. rokiem życia. 17,6% (256) zadeklarowało pierwsze spożycie powyżej 12. roku życia.
- Żadna z ankietowanych dziewcząt nie sięgnęła po nowe substancje psychoaktywne (dopalacze) po raz pierwszy poniżej 7. roku życia. Tylko jedna osoba spróbowała ich między 7. a 11. rokiem życia. 3,2% (46) badanych użyła dopalaczy pierwszy raz powyżej 12. roku życia.

- Nikt z badanych nie przyjął leków w celu zmiany nastroju poniżej 7. roku życia. Tylko jedna osoba zaczęła stosować je pomiędzy 7. a 11. rokiem życia. 8,2% (119) ankietowanych zadeklarowała pierwszy kontakt z lekami powyżej 12. roku życia.

Deklaracje dotyczące wieku pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi. Dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa.

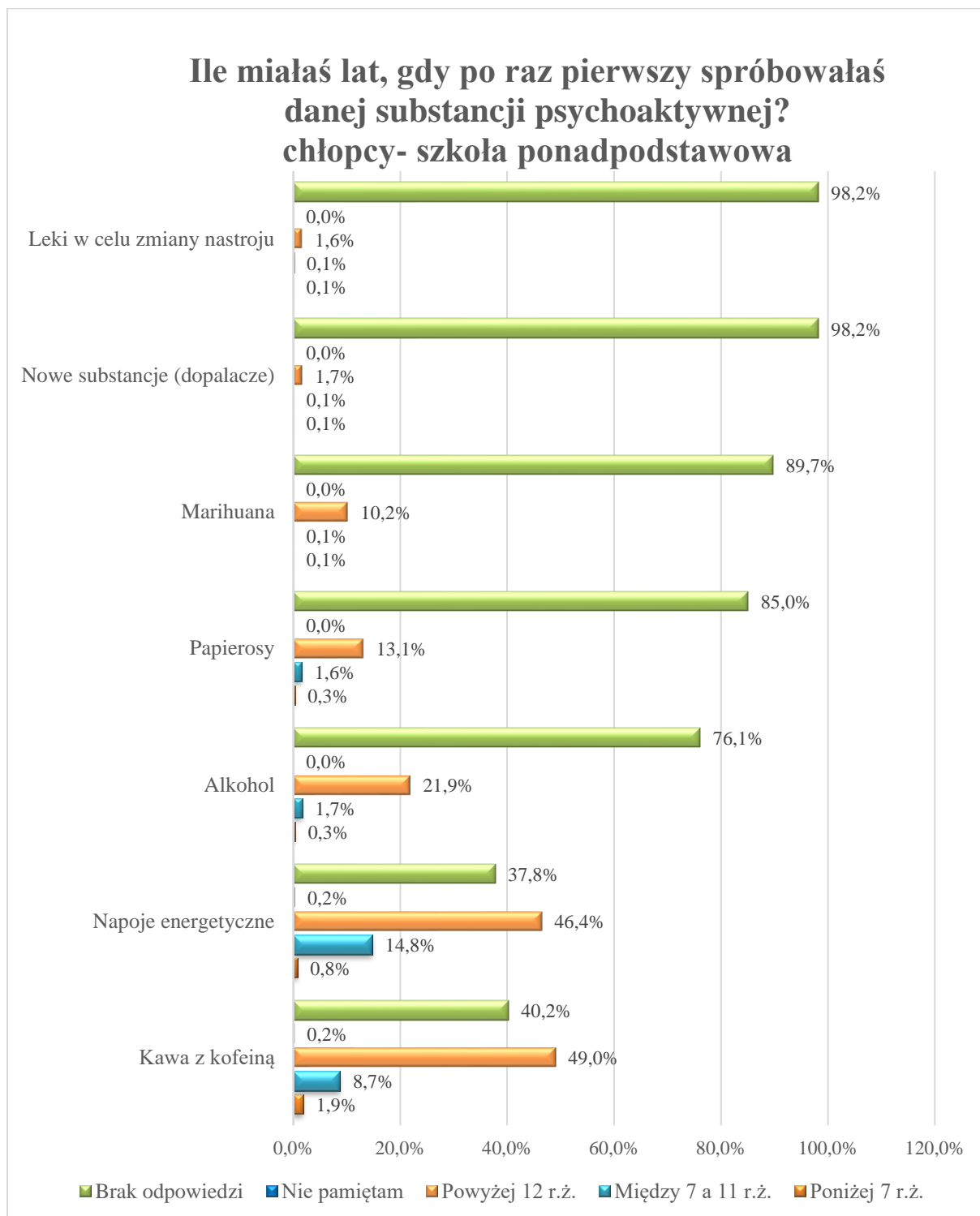
Pytanie: Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?

Możliwe odpowiedzi: poniżej 7. roku życia, między 7. a 11. rokiem życia, powyżej 12. roku życia, brak odpowiedzi

Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?										
Chłopcy - szkoła ponadpodstawowa										
	Poniżej 7 r.ż.		Między 7 a 11 r. ż.		Powyżej 12 r.ż.		Nie pamiętam		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	32	1,9%	150	8,7%	841	49,0%	3	0,2%	690	40,2%
Napoje energetyczne	13	0,8%	254	14,8%	797	46,4%	4	0,2%	648	37,8%
Alkohol	6	0,3%	29	1,7%	375	21,9%	0	0,0%	1306	76,1%
Papierosy	5	0,3%	27	1,6%	225	13,1%	0	0,0%	1459	85,0%
Marihuana	1	0,1%	1	0,1%	175	10,2%	0	0,0%	1539	89,7%
Nowe substancje (dopalacze)	1	0,1%	1	0,1%	29	1,7%	0	0,0%	1685	98,2%
Leki w celu zmiany nastroju	1	0,1%	2	0,1%	28	1,6%	0	0,0%	1685	98,2%
Inne	1	0,1%	1	0,1%	175	10,2%	0	0,0%	1539	89,7%

- Po raz pierwszy kawę z kofeiną spróbowało poniżej 7. roku życia 1,9% (32 os.) chłopców; 8,7% (150) między 7. a 11. rokiem życia; a 49,0% (841) powyżej 12. roku życia.
- Po napoje energetyczne poniżej 7. roku życia sięgnęło 0,8% (13) badanych; 14,8% (254) między 7. a 11. rokiem życia. Najczęściej młodzież sięgała po napoje energetyczne po 12. roku życia - dotyczyło to 46,4% (797) badanych.
- Poniżej 7. roku życia pierwszy raz spróbowało alkoholu 0,3% (6) badanych; 1,7% (29) spróbowało pomiędzy 7. a 11. rokiem życia; 21,9% (375) sięgnęła po alkohol po raz pierwszy powyżej 12. roku życia.
- 0,3% (5) respondentów zapaliło pierwszego papierosa poniżej 7. roku życia; 1,6% (27) spróbowało tytoniu pomiędzy 7. a 11. rokiem życia; a 13,1% (225) powyżej 12. roku życia.
- Tylko jedna osoba badana spróbowała pierwszy raz marihuany zarówno w grupie wiekowej poniżej 7. roku życia jak i w grupie między 7. a 11. rokiem życia. Powyżej 12. roku życia zapaliło marihuanę 10,2% (175) chłopców.
- Podobnie rozkładają się dane w przypadku nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy). Tylko po jednej osobie badanej użyło według deklaracji zarówno przed ukończeniem 7. roku życia jak i między 7. a 11. rokiem życia. 1,7% (29) ankietowanych sięgnęła po nie powyżej 12. roku życia.

- Tylko jeden chłopiec zadeklarował, że zaczął przyjmować leki w celu zmiany nastroju poniżej 7 roku życia. Dwóch chłopców po raz pierwszy zastosowało leki pomiędzy 7. a 11. rokiem życia. 1,6% (28) osób sięgnęło po nie powyżej 12. roku życia.

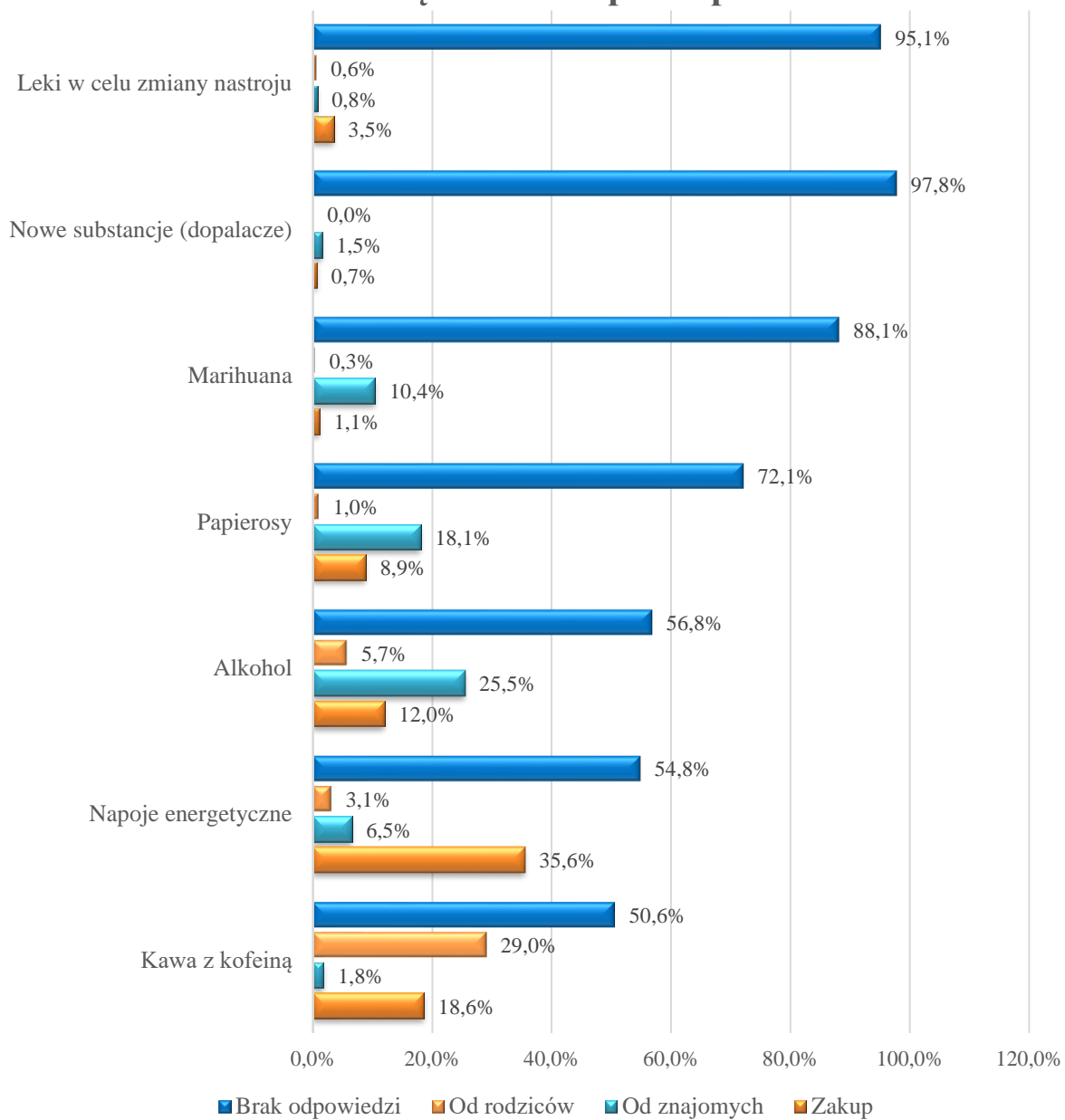
Deklaracje dotyczące wchodzenia w posiadanie substancji psychoaktywnej. Dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa.

Uczennice zostały zapytane o to, w jaki sposób wchodzi w posiadanie poszczególnych substancji psychoaktywnych, jeśli je używają.

Jeśli używasz którejkolwiek substancji psychoaktywnej, napisz jakiej i w jaki sposób wchodzisz w jej posiadanie								
Dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa								
Kategoria	Zakup		Od znajomych		Od rodziców		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	271	18,6%	26	1,8%	423	29,0%	737	50,6%
Napoje energetyczne	518	35,6%	95	6,5%	45	3,1%	799	54,8%
Alkohol	175	12,0%	371	25,5%	83	5,7%	828	56,8%
Papierosy	129	8,9%	263	18,1%	14	1,0%	1051	72,1%
Marihuana	16	1,1%	152	10,4%	5	0,3%	1284	88,1%
Nowe substancje (dopalacze)	10	0,7%	22	1,5%	0	0,0%	1425	97,8%
Leki w celu zmiany nastroju	51	3,5%	11	0,8%	9	0,6%	1386	95,1%
Inne	2	0,1%	5	0,3%	0	0,0%	1450	99,5%

- Dziewczęta ze szkół ponadpodstawowych zadeklarowały, że najczęściej dostawały kawę od rodziców - 29,0% (423 os.), ale też samodzielnie ją zakupiły - 18,6% (271) lub zostały poczęstowane przez znajomych - 1,8% (26) badanych.
- 35,6% (518) badanych deklaroowało samodzielny zakup napojów energetycznych; 6,5% (95) dostało napoje od znajomych; a 3,1% (45) od rodziców.
- 25,5% (371) respondentek dostało alkohol od znajomych; 12,0% (175) zakupiło go; 5,7% (83) dostało od rodziców.
- Dziewczęta deklaroowały, że najczęściej pozyskiwały papierosy od znajomych - 18,1% (263); w drugiej kolejności zakupiły - 8,9% (129). Najrzadziej dostały je od rodziców - 1,0% (14).
- 10,4% (152) dziewcząt dostało marihuanę od znajomych; 1,1% (16) samodzielnie zakupiło i tylko 0,3% (5) dostało ją od rodziców.
- Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze) dziewczęta pozyskiwały od znajomych - 1,5% (22) lub zakupiły samodzielnie - 0,7% (10).
- 3,5% (51) dziewcząt zakupiło leki w celu zmiany nastroju; 0,8% (11) dostało od znajomych; 0,6% (9) od rodziców.

Sposób zdobywania substancji psychoaktywnych dziewczęta- szkoła ponadpodstawowa

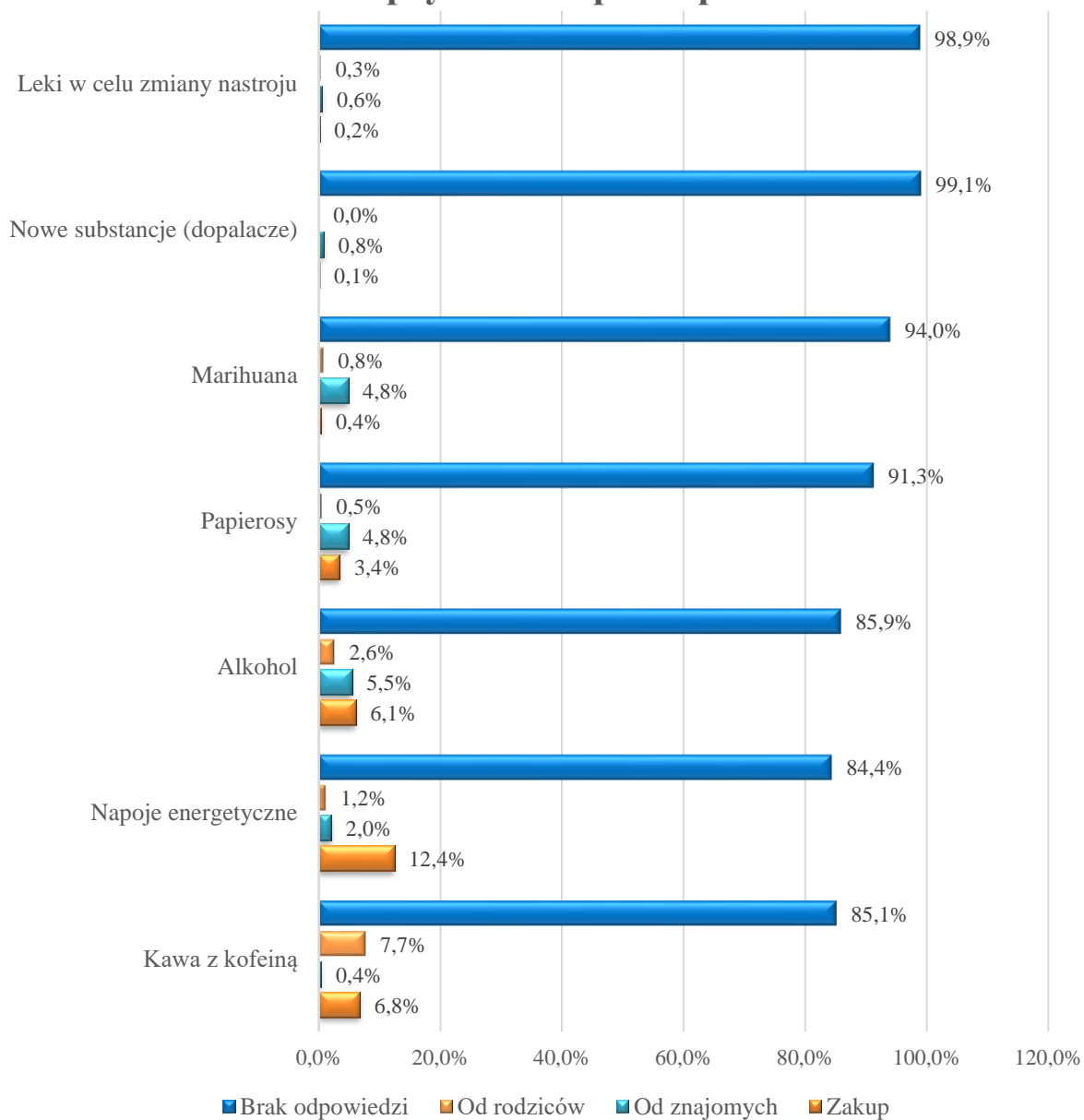
Deklaracje dotyczące wchodzenia w posiadanie substancji psychoaktywnych. Chłopcy - szkoła ponadpodstawowa.

Uczniowie również zostali zapytani o to, w jaki sposób wchodzi w posiadanie poszczególnych substancji psychoaktywnych, jeśli je używają.

Jeśli używasz którejkolwiek substancji psychoaktywnej, napisz jakiej i w jaki sposób wchodzisz w jej posiadanie								
Chłopcy - szkoła ponadpodstawowa								
Kategoria	Zakup		Od znajomych		Od rodziców		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	116	6,8%	7	0,4%	132	7,7%	1461	85,1%
Napoje energetyczne	213	12,4%	35	2,0%	20	1,2%	1448	84,4%
Alkohol	104	6,1%	94	5,5%	44	2,6%	1474	85,9%
Papierosy	59	3,4%	83	4,8%	8	0,5%	1566	91,3%
Marihuana	7	0,4%	83	4,8%	13	0,8%	1613	94,0%
Nowe substancje (dopalacze)	2	0,1%	14	0,8%	0	0,0%	1700	99,1%
Leki w celu zmiany nastroju	3	0,2%	10	0,6%	6	0,3%	1697	98,9%
Inne	1	0,1%	6	0,3%	1	0,1%	1708	99,5%

- 7,7% (132 os.) chłopców ze szkół ponadpodstawowych deklarowało, że dostawało kawę z kofeiną od rodziców; 6,8% (116) zakupiło samodzielnie; 0,4% (7) zostało poczęstowanych przez znajomych.
- 12,4% (213) badanych zakupiło napoje energetyczne; 2,0% (35) dostało od znajomych; 1,2% (20) dostało od rodziców.
- Alkohol uczniowie pozyskiwali poprzez samodzielny zakup - 6,1% (104); 5,5% (94) dostało od znajomych; 2,6% (44) dostało od rodziców.
- Według deklaracji 4,8% (83) badanych wchodziło w posiadanie papierosów od znajomych; 3,4% (59) poprzez zakup; 0,5% (8) od rodziców.
- 4,8% (83) uczniów deklarowało, że byli poczęstowani marihuaną od znajomych, 0,8% (13) zdobyło ją od rodziców, a 0,4% (7) samodzielnie zakupiło.
- 0,8% (14) badanej grupy dostało nowe substancje psychoaktywne (dopalacze) od znajomych; 0,1% (2) samodzielnie zakupiło.
- Leki w celu zmiany nastroju ankietowani pozyskiwali od znajomych - 0,6% (10); 0,3% (6) dostało od rodziców; 0,2% (3) zakupiło samodzielnie.

Sposób zdobywania substancji psychoaktywnych chłopcy - szkoła ponadpodstawowa

**Deklaracje dotyczące możliwych następstw spożywania alkoholu.
Dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa.**

Pytanie: Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

- *Mogę mieć kłopoty w domu/ w szkole/ z policją. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może poprawić się mój nastrój; mogę się świetnie bawić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może to zaszkodzić to mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac). Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę się uzależnić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę zrobić coś, czego będę żałować. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*

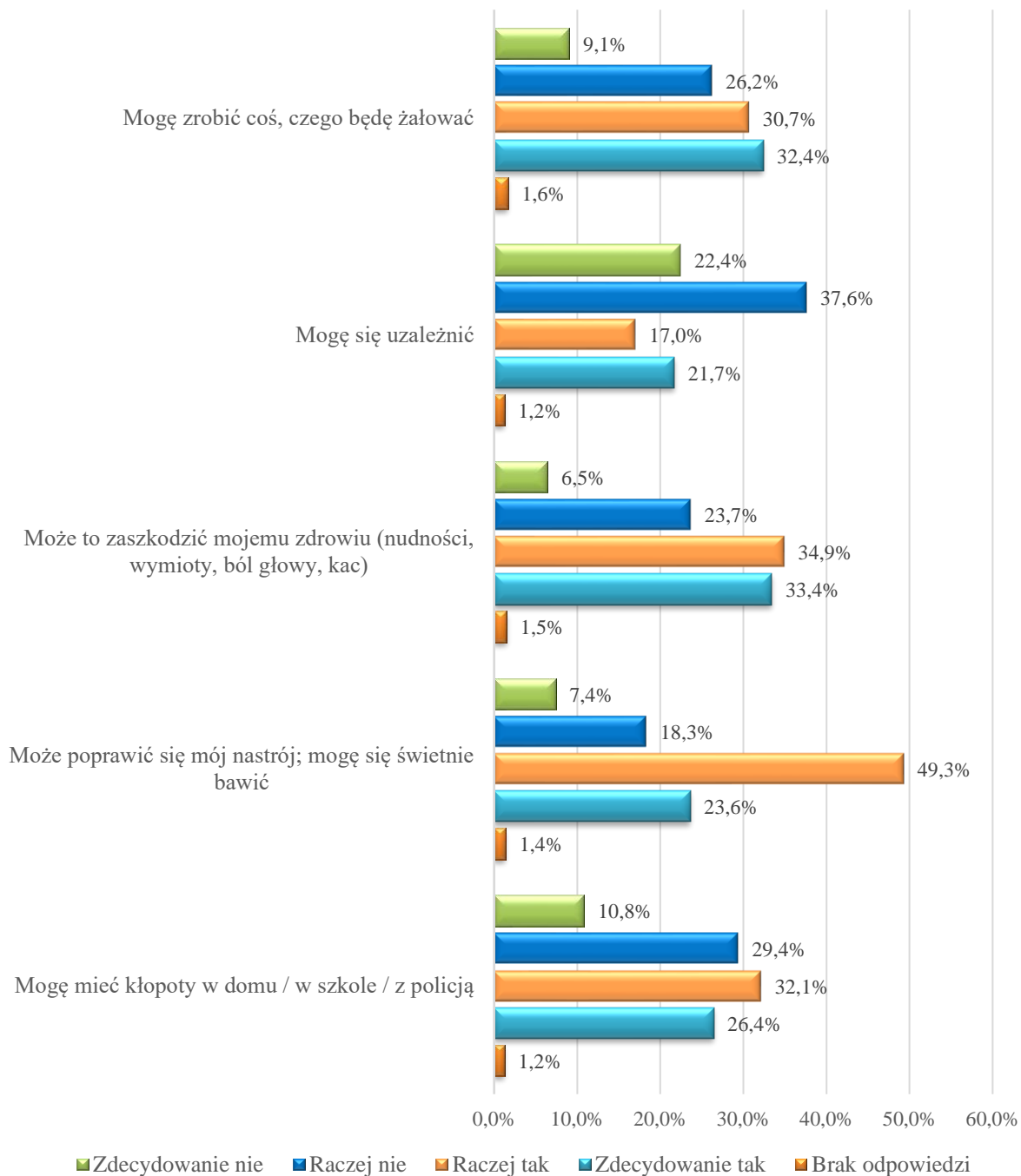
Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?										
Dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa										
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie tak		Raczej tak		Raczej nie		Zdecydowanie nie	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Mogę mieć kłopoty w domu / w szkole / z policją	18	1,2	385	26,4	468	32,1	428	29,4	158	10,8
Może poprawić się mój nastrój, mogę się świetnie bawić	20	1,4	344	23,6	718	49,3	267	18,3	108	7,4
Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac)	22	1,5	487	33,4	509	34,9	345	23,7	94	6,5
Mogę się uzależnić	18	1,2	316	21,7	248	17,0	548	37,6	327	22,4
Mogę zrobić coś, czego będę żałować	24	1,6	472	32,4	447	30,7	382	26,2	132	9,1

- Kłopotów w domu/ w szkole/ z policją, zdecydowanie spodziewało się 26,4% czyli 385 ankietowanych dziewcząt. Takie konsekwencje raczej przewiduje 32,1 % (468), a 29,4% (428) raczej nie uważa, że takie sytuacje zaistnieją. 10,8 % (158) ankietowanych dziewcząt zdecydowanie nie bierze pod uwagę takiego następstwa picia alkoholu. Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 1,2 % badanych czyli 18 ankietowanych.
- Poprawy nastroju po spożyciu alkoholu zdecydowanie spodziewa się 23,6% (344) respondentów, raczej spodziewa się 49,3 (718) a 18,3% (267) raczej nie przewiduje aby wypicie alkoholu poprawiło im nastrój. Dobrej zabawy zdecydowanie nie przewiduje 7,4% (108) uczennic. Odpowiedzi na pytanie nie udzieliło 1,5% (22).
- Badano również świadomość szkodliwości alkoholu dla zdrowia. 33,4% (487) uczennic szkół ponadpodstawowych uważało, że alkohol zdecydowanie może wyrzucić negatywne konsekwencje dla ich zdrowia, za raczej szkodliwym wpływem opowiadało

się 34,9% (509). 23,7 (345) dziewcząt uznało, że alkohol raczej nie może negatywnie wpłynąć na ich zdrowie. Za zdecydowanym brakiem szkodliwości opowiadało się 6,5% (94) uczennic. 1,5 % (22) dziewcząt nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

- Zdecydowaną możliwość uzależnienia się od alkoholu, jako następstwa jego picia, wzięło pod uwagę 21,7% (316) badanych, 17,0 (248) uważało, że raczej można się uzależnić. Jednak już 37,6% (548) dziewcząt stwierdziło, że uzależnienie nie może im zagrażać a 22,4% (327) zdecydowanie nie spodziewa się takiej konsekwencji. Na pytanie nie udzieliło odpowiedzi 1,2% czyli 18 dziewcząt.
- Możliwość zrobienia pod wpływem alkoholu, czegoś, czego będzie się żałować zdecydowanie bierze pod uwagę 32,4% (472) ankietowanych dziewcząt. Taką konsekwencje raczej przewiduje 30,7% (447) badanych. 26,2% (382) znało, że raczej nie może nic takiego zrobić, a 9,1% (132) uczennic uznało że zdecydowanie nie może. 1,6% (24) dziewcząt nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

**Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?
dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa**

**Deklaracje dotyczące możliwych następstw spożywania alkoholu.
Chłopcy - szkoła ponadpodstawowa.**

Pytanie: Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

- *Mogę mieć kłopoty w domu/ w szkole/ z policją. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może poprawić się mój nastrój; mogę się świetnie bawić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może to zaszkodzić to mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac). Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę się uzależnić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę zrobić coś, czego będę żałować. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?										
Chłopcy - szkoła ponadpodstawowa										
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie tak		Raczej tak		Raczej nie		Zdecydowanie nie	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Mogę mieć kłopoty w domu / w szkole / z policją	23	1,3	363	21,2	466	27,2	545	31,8	319	18,6
Może poprawić się mój nastrój, mogę się świetnie bawić	26	1,5	391	22,8	826	48,1	322	18,8	151	8,8
Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac)	35	2,0	454	26,5	624	36,4	444	25,9	159	9,3
Mogę się uzależnić	28	1,6	288	16,8	334	19,5	655	38,2	411	24,0
Mogę zrobić coś, czego będę żałować	24	1,4	479	27,9	510	29,7	508	29,6	195	11,4

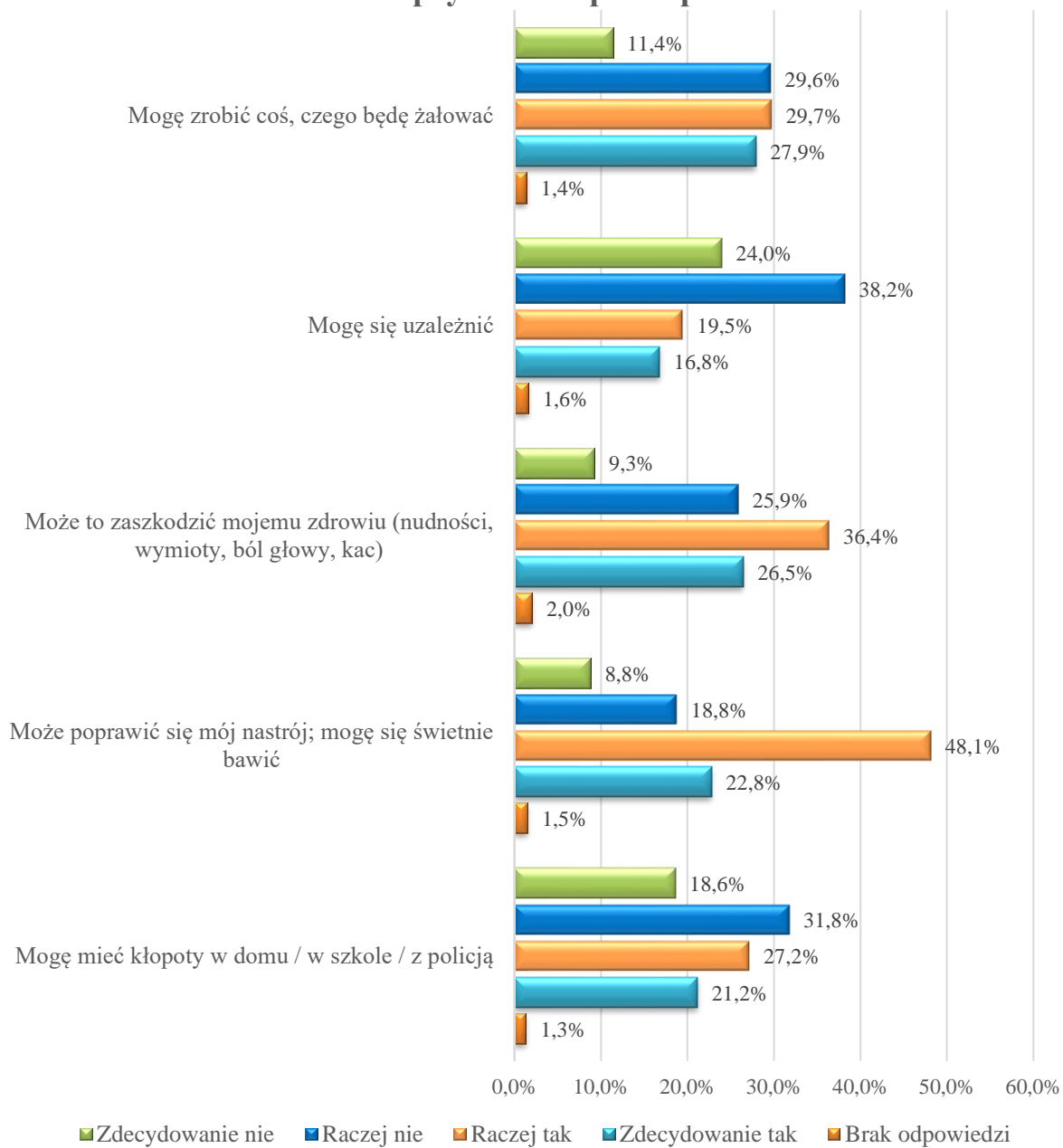
- W badanej grupie chłopców szkół ponadpodstawowych 21,2% (363 os.) odpowiedziało, że napicie się alkoholu zdecydowanie może przynieść kłopoty w domu, w szkole czy też z policją. 27,2% (466) ankietowanych raczej spodziewa się takich konsekwencje. 31,8% (545) badanych zadeklarowało, że po wypiciu alkoholu raczej nie spodziewa się kłopotów, a 18,6% (319) chłopców zdecydowanie nie przewiduje kłopotów. 1,3% (23) ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.
- Poprawy nastroju po spożyciu alkoholu zdecydowanie spodziewało się 22,8 % (391) ankietowanych. 48,1% (826) deklarowało, że ich nastrój raczej może się poprawić. Z drugiej strony 18,8% (322) badanych odpowiedziało, że ich nastrój raczej nie może się poprawić, a 8,8% (151) że zdecydowanie nie ulegnie on poprawie po wypiciu alkoholu. Na pytanie odpowiedzi nie udzieliło 1,5 % (26) chłopców.
- Uczniów przekonanych co do szkodliwego wpływu alkoholu na ich zdrowie jest 26,5% (454). 36,4% (624) badanych chłopców uważa, że taki wpływ raczej może się

pojawić. Zdecydowany brak konsekwencji zdrowotnych spowodowanych wypiciem alkoholu zaznaczyło 9,3% (159) respondentów, a 25,9% (444) uważa, że wypicie alkoholu raczej nie może wpłynąć na ich zdrowie. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 2,0% (35) chłopców.

- 16,8% (288) uczniów deklaruje, że zdecydowanie może uzależnić się od alkoholu. 19,5% (334) respondentów było przekonanych, że raczej może się uzależnić, a 38,2% (655) uważało, że raczej nie może. Odpowiedź dotyczącą zdecydowanego braku możliwości uzależnienia zaznaczyło 24,0% (411) ankietowanych. 1,6% (28) uczniów nie odpowiedziało na to pytanie.
- Możliwość zrobienia pod wpływem alkoholu czegoś, czego będzie się żałować zdecydowanie deklaruje 27,9% (479) ankietowanych. Taką możliwość z mniejszą pewnością rozpatruje też 29,7% (510) osób. 29,6% (580) badanych uznało, że raczej nie może zrobić nic, czego będzie żałować, a 11,4 % (95) uczniów uznało, że zdecydowanie nie może. 1,4% (24) chłopców nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

chłopcy - szkoła ponadpodstawowa

**Opinie, jakie mają bliskie osoby na temat spożywania alkoholu.
Dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa.**

Ankiety skierowane do uczennic szkół ponadpodstawowych zawierały pytanie dotyczące opinii bliskich osób na temat picia przez osobę badaną alkoholu. Osoby bliskie uwzględnione w pytaniu to mama, tata, inny dorosły opiekun, najlepszy przyjaciel oraz znajomi.

Pytanie: Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu, raczej nie wolno mi pić alkoholu, to jest moja sprawa, od czasu do czasu mogę napić się alkoholu, zdecydowanie mogę pić.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?												
Dziewczęta - szkoła podstawowa (2061 osób = 100% odpowiedzi)												
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu		Raczej nie powinnam pić alkoholu		To jest moja sprawa		Od czasu do czasu mogę napić się alkoholu		Zdecydowanie mogę pić alkohol	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Mama uważa, że	26	1,8	509	34,9	452	31,0	134	9,2	314	21,6	22	1,5
Tata uważa, że	83	5,7	497	34,1	386	26,5	191	13,1	264	18,1	36	2,5
Inny dorosły opiekun uważa, że	93	6,4	429	29,4	368	25,3	346	23,7	191	13,1	30	2,1
Najlepszy przyjaciel uważa, że	45	3,1	113	7,8	117	8,0	452	31,0	387	26,6	343	23,5
Znajomi uważają, że	36	2,5	64	4,4	62	4,3	505	34,7	392	26,9	398	27,3

- Z przeprowadzonych badań wynika, że wypowiedzi matek na temat picia alkoholu przez ankietowane dziewczęta uczęszczające do szkół ponadpodstawowych mogą być następujące : 34,9% (509os.) badanych deklarowało, że ich mama uważa, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu. 31,0% (452) dziewcząt twierdziło, że według opinii mamy, raczej nie powinny pić alkoholu, a 9,2%(134) mam uznałoby, że to czy piją alkohol, to sprawa córek. Zgodę na picie alkoholu „od czasu do czasu” według respondentek wyraziłoby 21,6% (314) mam, a zdecydowane pozwolenie na picie alkoholu od mamy według przypuszczeń otrzymałoby 1,5% (22) badanych dziewcząt. 1,8%(26) dziewcząt nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.
- Jeśli chodzi o pytanie dotyczące opinii ojca ankietowanych na temat picia przez nie alkoholu, to wyniki przedstawiają się następująco: 34,1%(497) ankietowanych uważa, że w opinii ojca zdecydowanie nie mogą pić alkoholu, a 26,5% (386) że raczej nie może

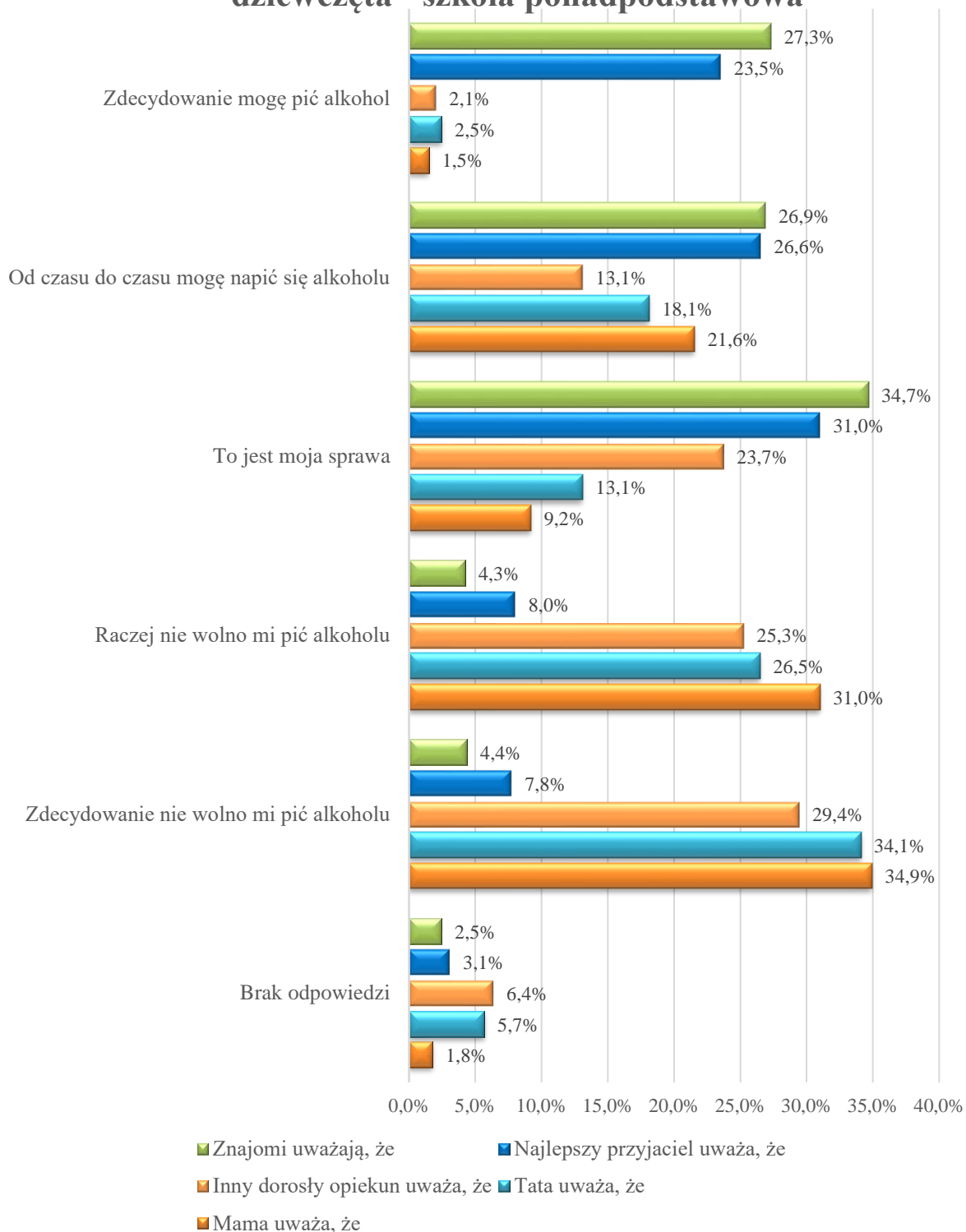
pić alkoholu. Według opinii 13,1%(191) badanych dziewcząt ich ojciec uznałby że picie alkoholu jest ich sprawą. 18,1%(264) respondentek uważało, że ojciec wyraziłby zgodę na ich picie alkoholu od czasu do czasu, a 2,5% (36) - że w jego opinii zdecydowanie mogą pić alkohol. Na pytanie odpowiedzi nie udzieliło 6,4% (93) ankietowanych.

- 29,4 % (429) badanych dziewcząt deklarowało, że ich inni opiekunowie/dorośli, uznałoby, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu. 25,3% (368) dziewcząt stwierdziło, że według innych dorosłych/opiekunów raczej nie powinny one pić alkoholu, a 23,7% (346) dziewcząt stwierdziło, że opiekunowie/inni dorośli uważać mogą, że picie alkoholu jest wyłącznie ich sprawą. Według 13,1% (191) respondentek, dorośli/inni opiekunowie dopuszczaliby ich picie od „czasu do czasu”. 2,1 % (30) uczennic było przekonanych, że posiadają zdecydowane pozwolenie swoich opiekunów / innych dorosłych na picie alkoholu. 6,4% (93) dziewczyn nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.
- Według 7,8% (113) badanych ich najlepszy przyjaciel uważałby, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu, a według 8,0% (117) że raczej nie powinny pić alkoholu. 31,0% (452) dziewcząt uznało, że ich najlepszy przyjaciel zadeklarowałby, że picie alkoholu jest wyłącznie ich własną sprawą. Zgodę na picie od „czasu do czasu” według 26,6% (387) respondentek wyraziłoby ich najlepsi przyjaciele, a według 23,5% (343) uznałoby, że ankietowane zdecydowanie mogą pic alkohol. 23,1% (45) badanych nie udzielił odpowiedzi.
- 4,4% (64) badanych deklarowało, że ich znajomi uważają, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu. 4,3% (62) dziewcząt twierdziło, że według opinii swoich znajomych raczej nie powinny pić alkoholu. 34,7% (550) dziewcząt uznało, że ich znajomi zadeklarowałoby, że picie alkoholu jest wyłącznie ich sprawą. Zgodę na picie od „czasu do czasu” według respondentek wyraziłoby 26,9% (392) znajomych, a 27,3% (398) uznałoby, że zdecydowanie mogą pić alkohol. 2,5% (36) dziewczyn nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa

Opinie, jakie mają bliskie osoby na temat spożywania alkoholu.

Chłopcy - szkoła ponadpodstawowa.

Ankiety skierowane do uczniów szkół ponadpodstawowych zawierały pytanie dotyczące opinii bliskich osób na temat picia przez osobę badaną alkoholu. Osoby bliskie uwzględnione w pytaniu to mama, tata, inny dorosły opiekun, najlepszy przyjaciel oraz znajomi.

Pytanie: Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu, raczej nie wolno mi pić alkoholu, to jest moja sprawa, od czasu do czasu mogę napić się alkoholu, zdecydowanie mogę pić.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?												
Chłopcy - szkoła ponadpodstawowa												
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu		Raczej nie powinnam pić alkoholu		To jest moja sprawa		Od czasu do czasu mogę napić się alkoholu		Zdecydowanie mogę pić alkohol	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Mama uważa, że	34	2,0	567	37,4	571	37,6	218	14,4	293	19,3	33	2,2
Tata uważa, że	66	3,8	456	30,1	486	32,0	349	23,0	300	19,8	59	3,9
Inny dorosły opiekun uważa, że	127	7,4	398	26,2	405	26,7	492	32,4	222	14,6	72	4,7
Najlepszy przyjaciel uważa, że	46	2,7	96	6,3	123	8,1	576	38,0	377	24,9	498	32,8
Znajomi uważają, że	34	2,0	70	4,6	91	6,0	544	35,9	441	29,1	536	35,3

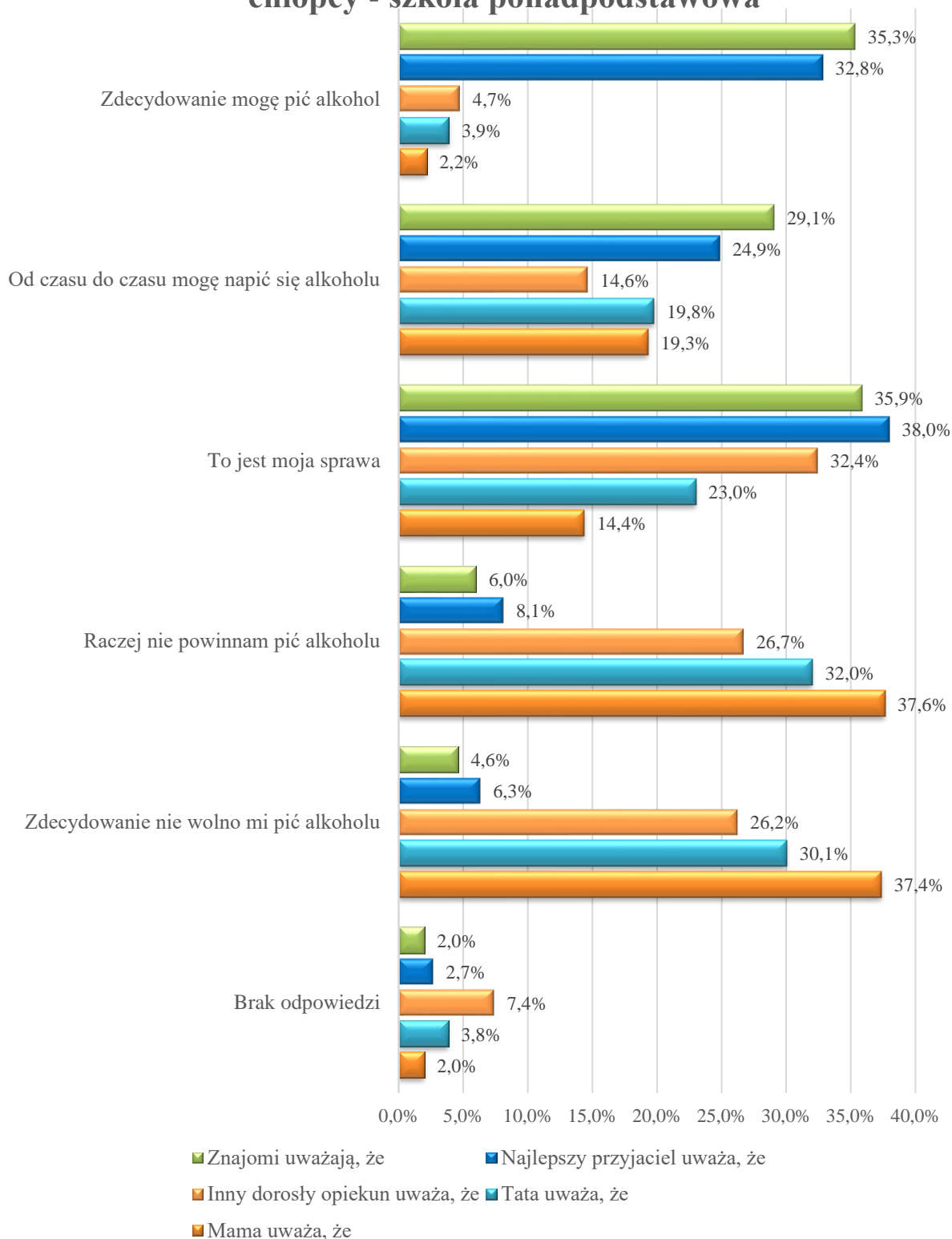
- Deklaracje chłopców ze szkół ponadpodstawowych w kwestii opinii ich matek na temat picie przez nich alkoholu są następujące: 37,4% (567) badanych deklarowało, że ich matki uważają, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu. 37,6% (571) stwierdziło, że według matek raczej nie powinni pić alkoholu, 14,4% (218) deklarowało, że matka powiedziała, że picie alkoholu jest ich własną sprawą. 19,3% (293) uczniów stwierdziło, że mama dopuściłaby napić się alkoholu przez nich od czasu do czasu, zaś zdecydowaną zgodę w opinii chłopców wyrażało 2,2% (33) matek. Na to pytanie nie udzieliło odpowiedzi 2,0% (34) badanych uczniów.
- Odpowiedzi na pytanie dotyczące opinii taty ankietowanych na temat picia przez nich alkoholu przedstawiają się następująco: 30,1%(456) uczniów uważa, że w opinii ojca zdecydowanie nie może pić alkoholu. 32,0% (486) twierdzi, że raczej nie może pić alkoholu. Według opinii 23,%(349) ankietowanych, ich ojciec uznałby, że picie

alkoholu jest ich sprawą. 19,8%(300) respondentów uważało, że ojciec wyraziłby zgodę na picie przez nich alkoholu od czasu do czasu, a 3,9% (59) - że w jego opinii zdecydowanie mogą pić alkohol. 3,8% (66) ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

- Według 26,2% (398) badanych inni dorośli/opiekunowie uważaliby, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu, a według 26,7%(405) - że raczej nie powinni pić alkoholu. 32,4% (492) badanych uznało, że inni dorośli/opiekunowie zadeklarowałiby, że picie alkoholu jest wyłącznie ich sprawą. 14,6%(220) uczniów ma przekonanie, że ich opiekunowie/inni dorośli byłiby przychylni do picia przez nich alkoholu od czasu do czasu, a według 4,7%(72) badanych, dorośli wyrażaliby zdecydowanie pozwolenie na picie przez nich alkoholu. 7,4% (127) badanych nie udzielił odpowiedzi.
- Według 6,3% (96) badanych ich najlepszy przyjaciel uważaliby, że zdecydowanie nie mogą pić alkoholu, a według 8,1% (123) - że raczej nie powinni pić alkoholu. 38,0% (576) chłopców uznało, że ich najlepszy przyjaciel zadeklarowałby, że picie alkoholu jest wyłącznie ich sprawą. 24,9%(377) respondentów uważało, że wyraziłby on zgodę na picie przez nich alkoholu od czasu do czasu, a 32,8% (498) - że w jego opinii zdecydowanie mogą pić alkohol. 2,7% (46) ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.
- 4,6% (70) badanych deklarowało, że ich znajomi uważają, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu. 6,0% (91) chłopców twierdziło, że według opinii swoich znajomych raczej nie powinni pić alkoholu. Według 35,9%(544) badanych ich znajomi uznaliby, że picie alkoholu jest ich sprawą, a według 29,1% (441) - że mogą pić alkohol od czasu do czasu. Zdecydowany brak sprzeciwu u swoich znajomych spodziewało się 35,3% (536) badanych. 2,0% (34) ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

chłopcy - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące najczęściej wybieranego alkoholu. Szkoła ponadpodstawowa.

Uczniowie zostali poproszeni o zaznaczenie rodzaju alkoholu, który wybierają najczęściej, jeśli piją go przynajmniej raz w miesiącu. Respondenci, udzielając odpowiedzi na pytanie dotyczące rodzajów używanych przez nich alkoholi, mogli wskazać więcej niż jeden rodzaj substancji.

Pytanie: Jeśli pijesz alkohol raz w miesiącu lub częściej, podaj który z wymienionych niżej alkoholi wybierasz zazwyczaj.

Możliwe odpowiedzi: piwo, wino, wódka, inny (napisz jaki), nie dotyczy

Jeśli pijesz alkohol raz w miesiącu lub częściej, podaj który z wymienionych niżej alkoholi wybierasz zazwyczaj				
Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Piwo	440	30,2%	696	40,6%
Wino	330	22,6%	177	10,3%
Wódka	328	22,5%	494	28,8%
Inny	101	6,9%	150	8,7%
Nie dotyczy	321	22,0%	435	25,3%

30,2% (440 os.) dziewcząt wskazało piwo jako najczęściej wybierany alkohol; 22,6% (330) wybrało wino; 22,5% (328) zadeklarowało wódkę. 6,9% (101) osób wybrało kategorię inne, gdzie najczęściej powtarzały się: whisky, szampan, cydr, rum, bimber, likiery i nalewki. 22,0% (321) respondentek nie dotyczyło to zagadnienie.

Wśród chłopców 40,6% (696) zaznaczyło piwo; 10,3% (177) zadeklarowało wino; 28,8% (494) wskazało wódkę. 8,7% (150) uczniów wybrało inny trunek - najczęściej były to whisky, bimber, rum, cydr, likier i nalewki. 25,3% (435) badanych nie dotyczyło to zagadnienie.

Rozdział IV: Wnioski

4.1. Styl życia

Sport

W szkole podstawowej, między 4 a 6 klasą, najczęściej uczniów deklarowało uprawianie sportu kilka razy w tygodniu – tę opcję wybrało 55,6% dziewcząt i 48,7% chłopców. Do zupełnego braku takiej aktywności z kolei przyznało się 1,5% dziewcząt oraz 1,7% chłopców.

W klasach od 7 do 3 gimnazjum większość osób pisało o kilkukrotnym w tygodniu angażowaniu się w sport – jest to 64,3% dziewcząt i 57,0% chłopców. W ogóle nie spędzało w ten sposób czasu odpowiednio 1,7% oraz 2,1% młodzieży w tym wieku.

Najczęściej wybieraną odpowiedzią wśród uczniów ze szkół średnich była również „kilka razy w tygodniu” – wybrało ją 62,7% dziewcząt i 56,6% chłopców. Brak zaangażowania w sport deklarowało odpowiednio 1,6% i 2,0% badanych w tej grupie.

Hobby i zainteresowania

Najwięcej uczniów w klasach od 4 do 6 (33,6% dziewcząt i 27,2% chłopców) deklarowało w ankietach, że zajmuje się swoimi hobby i zainteresowaniami kilka razy w tygodniu. Do braku zaangażowania w ten rodzaj zajęć przyznało się 1,8% dziewcząt i 3,1% chłopców.

Na poziomie klas 7 do 3 gimnazjum najczęściej wybieraną odpowiedzią w pytaniu o częstotliwość zajmowania się swoimi hobby i zainteresowaniami była również „kilka razy w tygodniu”. W ten sposób zadeklarowało się 36,6% dziewcząt i 31,4% chłopców. Odpowiednio 1,4% oraz 1,7% młodzieży w tym wieku przyznało się do zupełnego braku zaangażowania w takie formy spędzania czasu.

Również w szkołach średnich większość młodzieży oddaje się swoim pasjom i zainteresowaniom kilka razy w tygodniu – tej odpowiedzi udzieliło 39,9% dziewcząt i 32,6% chłopców. Brak takich zajęć zadeklarowało odpowiednio 1,9% i 1,1% badanych w tym wieku.

Oglądanie telewizji i filmów

Na poziomie klas 4-6 szkoły podstawowej najczęściej wybieraną odpowiedzią w pytaniu o częstotliwość oglądania filmów i telewizji była „kilka razy w tygodniu”. W ten sposób zadeklarowało się 32,6% dziewcząt i 31,9% chłopców. Brak takich zajęć oznajmia odpowiednio 1,3% i 1,5% osób w tej grupie wiekowej.

W klasach od 7 do 3 gimnazjum również „kilka razy w tygodniu” jest najczęściej wybieraną opcją. Takiej odpowiedzi udzieliło 37,0% dziewcząt oraz 31,5% chłopców. Według deklaracji natomiast odpowiednio 1,0% oraz 2,0% osób w tym wieku w ogóle nie spędza czasu w ten sposób.

„Kilka razy w tygodniu” było najczęściej wybieraną odpowiedzią również wśród młodzieży uczęszczającej do szkół średnich – tak zadeklarowało się 34,4% uczennic i 35,6% uczniów. Brak takich zajęć oznajmiło w ankietach odpowiednio 1,0% i 2,6% osób w tym wieku.

Sluchanie muzyki

W klasach 4 do 6 najczęściej osób, czyli 32,8% dziewcząt i 32,6% chłopców, według danych ankietowych słuchało muzyki kilka razy w tygodniu. Z kolei odpowiednio 2,2% i 3,4% dzieci w tym wieku wyznaje, że w ogóle nie spędza czasu w ten sposób.

Najczęściej udzielaną odpowiedzią wśród młodzieży w klasach 7 do 3 gimnazjum jest z kolei „do 2h dziennie”. Tak zadeklarowało 33,1% dziewcząt i 31,1% chłopców. Z kolei odpowiednio 0,4% i 1,9% osób w tym wieku nie robi tego w ogóle.

Podobnie jak młodsi koledzy, młodzież ze szkół średnich najczęściej deklaruje, że słucha muzyki codziennie do 2h. 28,5% dziewcząt i 35,7% chłopców udzielało takiej odpowiedzi w ankietach. Zupełny brak czasu poświęcanego na tę czynność zadeklarowało odpowiednio 0,1% i 0,3% osób badanych.

Używanie Internetu

Najczęstszą odpowiedzią na pytanie o częstotliwość używania Internetu w klasach 4 do 6 stanowiła „codziennie do 2h”. W ten sposób zadeklarowało się 30,9% dziewcząt i 27,7% chłopców. Natomiast odpowiednio 0,9% i 0,5% dzieci w tej grupie wiekowej wyznało zupełny brak styczności z siecią.

W klasach od 7 do 3 gimnazjum sytuacja mocno się zmienia, ponieważ większość młodzieży w tym wieku (37,3% dziewcząt i 38,6% chłopców) deklaruje, że spędza w ten sposób więcej niż 4 godziny dziennie. W ogóle do takiej aktywności nie przyznaje się tylko odpowiednio 0,2% i 0,5% młodych ludzi z tej grupy.

Większa część młodzieży ze szkół średnich przyznawała się w ankietach do korzystania z Internetu codziennie, powyżej 4 godzin – było to 58,4% dziewcząt i 51,2% chłopców. Zupełny brak korzystania z sieci zadeklarowało odpowiednio 0,3% i 0,4% młodzieży w tym wieku.

Granie w gry komputerowe / konsolowe

W szkole podstawowej, między 4 a 6 klasą, najczęściej uczniów deklaruje granie w takie gry kilka razy w tygodniu – tę opcję wybrało 26,1% dziewcząt i 27,3% chłopców. Do zupełnego braku takiej aktywności z kolei przyznało się 13,9% dziewcząt oraz 4,2% chłopców.

Z kolei w klasach 7 do 3 gimnazjum dziewczęta najczęściej zaznaczały opcję „kilka razy w miesiącu” (24,9% ogólnej liczby odpowiedzi), a chłopcy – „kilka razy w tygodniu” (23,8%). Nigdy nie angażuje się w taką aktywność odpowiednio 18,5% i 6,3% osób z tej grupy.

Również w grupie badanych ze szkoły średniej pojawia się rozdzwitek między płciami: najczęściej dziewcząt (31,4%) odpowiadało, że nigdy nie grało na komputerze / konsoli, podczas

gdy tylko 5,1% chłopców udzieliło tej odpowiedzi. Chłopcy najczęściej deklarowali granie kilka razy w tygodniu (26,2%).

Korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów

Najwięcej uczniów w klasach od 4 do 6 (28,3% dziewcząt i 32,9% chłopców) oświadcza w ankietach, że nigdy nie korzysta z portali społecznościowych i komunikatorów.

W klasach od 7 do 3 gimnazjum najczęściej uczniów (35,0% dziewcząt i 33,2% chłopców) deklarowało, że z tego typu technologii korzystało do 2 godzin dziennie, natomiast odpowiednio 4,6% i 7,0% nie robiło tego w ogóle.

Wyniki wśród młodzieży ze szkół średnich są zróżnicowane między płciami: 35,1% dziewcząt deklarowało korzystanie codzienne powyżej 4 godzin, natomiast 36,9% chłopców – również codzienne, ale do 2 godzin. Z takich portali według deklaracji z ankiet nie korzystało odpowiednio 0,9% i 2,0% młodzieży w tej grupie.

Spotkania z przyjaciółmi i znajomymi

Na poziomie klas 4-6 szkoły podstawowej najczęściej wybieraną odpowiedzią o częstotliwość spotykania z przyjaciółmi i znajomymi była „kilka razy w tygodniu”. W ten sposób zadeklarowało się 34,9% dziewcząt i 34,4% chłopców. Brak takich spotkań oznajmiło odpowiednio 1,8% i 2,5% osób w tej grupie wiekowej.

W grupie młodzieży w klasach od 7 do 3 gimnazjum najczęstsza odpowiedź jest taka sama i udzieliło ją 39,3% dziewcząt oraz 40,9% chłopców, natomiast w ogóle nie przyznaje się do spędzania czasu w ten sposób odpowiednio 1,4% i 2,1% osób z tego przedziału.

Wśród młodzieży ze szkół średnich większość również wybierała odpowiedź „kilka razy w tygodniu” – tę opcję zaznaczyło 42,1% dziewcząt i 42,4% chłopców. Do zupełnego braku takiej formy spędzania czasu przyznawało się odpowiednio 1,2% i 1,5% uczniów w tej grupie.

Imprezy, koncerty, dyskoteki

W klasach 4 do 6 najczęściej osób, czyli 59,0% dziewcząt i 51,6% chłopców, według danych ankietowych uczęszczało na imprezy, koncerty lub / i dyskoteki kilka razy w roku. Z kolei odpowiednio 15,0% i 20,9% dzieci w tym wieku wyznaje, że w ogóle nie spędza czasu w ten sposób.

Najczęstsza odpowiedź wśród młodzieży w klasach od 7 do 3 gimnazjum jest taka sama i udzieliło jej 60,4% dziewcząt oraz 51,5% chłopców, natomiast w ogóle nie spędza w ten sposób czasu według danych ankietowych odpowiednio 16,0% i 21,5% młodzieży w tym wieku.

Również wśród młodzieży ze szkół średnich większość uczniów wybierała odpowiedź „kilka razy w roku” – takiej deklaracji udzieliło 40,6% dziewcząt i 36,8% chłopców. Według danych z ankiet odpowiednio 12,3% i 13,2% młodzieży w tym wieku w ogóle nie uczęszcza na tego typu wydarzenia.

Spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia

Najczęstszą odpowiedzią na pytanie o częstość spędzania czasu bez konkretnego zajęcia w klasach 4 do 6 stanowiła „kilka razy w tygodniu”. W ten sposób zadeklarowało się 27,1% dziewcząt i 25,1% chłopców. Natomiast odpowiednio 20,6% i 21,5% dzieci w tej grupie wiekowej wyznało zupełny brak takiego sposobu spędzania czasu.

W przypadku młodzieży w klasach od 7 do 3 gimnazjum najczęściej zaznaczana opcja jest taka sama i wybrało ją 31,3% dziewcząt oraz 28,7% chłopców. W ogóle nie spędza czasu w ten sposób według deklaracji odpowiednio 14,8% i 18,6% osób w tej grupie.

Również w najstarszej grupie (szkoły średnie) młodzież najczęściej wybiera tę samą odpowiedź: taką deklarację złożyło 30,3% dziewcząt i 27,0% chłopców. Odpowiedzi „nigdy” udzieliło odpowiednio 11,6% i 18,9% uczniów z tej grupy.

Czytanie

Najwięcej uczniów w klasach od 4 do 6 (34,2% dziewcząt i 32,0% chłopców) oświadcza w ankietach, że czyta kilka razy w tygodniu. Braku zaangażowania w ten rodzaj zajęć zadeklarowało 6,6% dziewcząt i 10,0% chłopców.

W klasach od 7 do 3 gimnazjum najwięcej dziewczyn (27,0%) wybrało odpowiedź „kilka razy w tygodniu”. W przypadku chłopców było to „kilka razy w miesiącu” (25,8%). Odpowiednio 9,1% i 14,4% młodzieży w tym wieku w ogóle nie przyznawało się do tej czynności.

W najstarszej grupie (szkoły średnie) również widoczne jest zróżnicowanie między płciami. Najwięcej dziewcząt (27,2%) deklarowało, że czyta kilka razy w tygodniu. Najwięcej chłopców (28,7%) zaznaczało z kolei opcję „kilka razy w roku”. Według danych z ankiet odpowiednio 7,1% i 17,3% młodzieży z tej grupy nie czytało nigdy.

Odrabianie lekcji

Na poziomie klas 4-6 szkoły podstawowej najczęściej wybieraną odpowiedzią o częstotliwość odrabiania lekcji w wolnym czasie była „codziennie do 2h”. W ten sposób zadeklarowało się 57,4% dziewcząt i 55,1% chłopców. Brak takich zajęć oznajmiło odpowiednio 1,3% i 1,8% osób w tej grupie wiekowej.

W klasach od 7 do 3 gimnazjum młodzież najczęściej deklarowało również codzienne odrabianie lekcji poniżej 2h – tej odpowiedzi udzieliło 46,7% dziewcząt i 43,5% chłopców. Natomiast odpowiednio 2,3% i 4,8% przyznało, że nie robi tego nigdy.

W grupie najstarszej najwięcej uczniów wybierało w ankietach opcję „kilka razy w tygodniu” – tak zadeklarowało się 31,6% dziewcząt i 34,3% chłopców. Do nieodrabiania lekcji przyznaje się odpowiednio 4,8% i 12,1% młodzieży.

Rozmowy z rodzicami

W klasach 4 do 6 najczęściej osób, czyli 32,7% dziewcząt i 35,4% chłopców, według danych ankietowych rozmawiało z rodzicami codziennie, do 2 godzin. Z kolei odpowiednio 1,7% i 2,2% dzieci w tym wieku stwierdziło w kwestionariuszach, że w ogóle im się to nie zdarza.

Codziennie rozmowy do 2 godzin deklarowało również najczęściej młodych ludzi w klasach od 7 do 3 gimnazjum – tę opcję wybrało 38,6% dziewczyn i 39,2% chłopców, natomiast 2,7% ludzi w tym wieku przyznawało, że w ogóle tego nie robi.

Dziewczęta w szkołach średnich wybierały najczęściej opcję „codziennie do 2 godzin” (39,6% ogólnej liczby dziewcząt), a chłopcy – „kilka razy w tygodniu” (37,2%). Nigdy nie rozmawiało z rodzicami (według danych ankietowych) odpowiednio 2,3% i 2,7% młodzieży w tej grupie.

4.2. Używanie substancji psychoaktywnych

Częstotliwość używania

Codziennie spożycie kawy w klasach od 4 do 6 deklarowało 0,9% dziewcząt i 1,0% chłopców. Najczęściej wybraną pozytywną odpowiedzią było „raz, lub kilka razy w życiu” i w ten sposób odpowiedziało odpowiednio 24,5% i 22,3% osób, a 40,8% i 42,7% w ogóle miało kontakt z tą substancją. W klasach od 7 do 3 gimnazjum kontakt z kawą miało 72,4% dziewcząt i 72,7% chłopców. Odpowiednio 4,9% i 6,3% osób w tym wieku spożywało ten napój codziennie, a najczęstsza pozytywna odpowiedź to „raz lub kilka razy w życiu” i udzieliło jej 21,7% i 22,1% młodzieży. Z kolei w szkołach średnich kontakt przynajmniej jednorazowy z kawą deklaruje 87,5% dziewcząt i 80,8% chłopców. Z pozytywnych odpowiedzi najczęściej wybierali oni „kilka razy w tygodniu” – w ten sposób zadeklarowało się odpowiednio 25,9% i 21,2% osób w tej grupie, a do codziennego picia przyznało się 18,9% i 13,5%.

Do jakiegokolwiek uprzedniego kontaktu z napojami energetycznymi przyznało się 37,3% dziewcząt i 52,8% chłopców w szkole podstawowej. Odpowiednio 1,0% i 1,8% osób w tej grupie wiekowej przyznało się do codziennego spożywania, a najczęściej wybraną pozytywną odpowiedzią było „raz lub kilka razy w życiu” i tak zadeklarowało się 20,2% i 23,6%. W klasach od 7 do 3 gimnazjum 67,1% dziewcząt i 76,9% chłopców przyznało się do uprzedniego kontaktu z tymi napojami. Odpowiednio 2,2% i 4,0% deklarowało codzienne spożycie, natomiast najczęstszą pozytywną odpowiedzią było „raz lub kilka razy w miesiącu” i w ten sposób odpowiedziało 26,2% oraz 23,3% osób z tej grupy wiekowej. W szkołach średnich z kolei 81,4% dziewcząt i 87,5% chłopców przyznało się do uprzedniego kontaktu z energetykami. Odpowiednio 5,9% i 5,5% wyznało, że pije takie napoje codziennie, natomiast najczęściej udzielaną pozytywną odpowiedzią było „kilka razy w miesiącu” i w ten sposób deklarowało się 22,2% i 27,7% osób w tej grupie wiekowej.

Wśród dzieci z klas 4 do 6 10,4% dziewczynek i 14,2% chłopców przyznało się do jakichkolwiek uprzednich doświadczeń z alkoholem. Najczęściej zaznaczaną pozytywną

odpowiedzią było „raz lub kilka razy w życiu” i w ten sposób zadeklarowało się odpowiednio 8,7% i 11,9%, natomiast picie codzienne zgłosiło 0,1% dzieci w tym wieku. W klasach od 7 do 3 gimnazjum do uprzednich doświadczeń z alkoholem przyznaje się 33,6% dziewcząt oraz 36,7% chłopców. Najczęściej wybieraną pozytywną odpowiedzią było „raz lub kilka razy w życiu” i w ten sposób deklarowało się odpowiednio 22,0% i 22,6%, natomiast codzienne picie wyznało 0,4% i 0,6% młodzieży w tym wieku. W szkołach średnich 79,0% dziewcząt i 80% chłopców przyznało się do uprzednich kontaktów z alkoholem. Najczęściej wybieraną odpowiedzią pozytywną była „kilka razy w miesiącu” i w ten sposób deklarowało się odpowiednio 28,7% i 30,4%, natomiast według danych ankietowych codziennie spożywało alkohol 0,8% i 1,6% młodzieży w tej grupie.

Do jakichkolwiek doświadczeń z papierosami przyznało się 3,7% dziewcząt i 4,6% chłopców w klasach od 4 do 6, a codzienne palenie deklarowało 0,2% całkowitej ilości dzieci w tej grupie. Najczęściej wybieraną pozytywną odpowiedzią było „raz lub kilka razy w życiu” i wybierało ją odpowiednio 3,0% i 2,4%. W grupie starszej, czyli w klasach od 7 do 3 gimnazjum do uprzednich doświadczeń z paleniem tytoniu przyznało się 17,8% dziewcząt i 22,0% chłopców, a odpowiednio 2,5% i 2,1% stwierdziło, że paliło codziennie. Najczęstszą pozytywną odpowiedzią było „raz lub kilka razy w życiu” i wybrało ją 9,9% i 13,4% młodzieży z tej grupy. W grupie najstarszej z kolei, czyli w szkołach średnich 52,4% dziewcząt i 50,8% chłopców stwierdziło, że eksperymentowało z papierosami, a odpowiednio 13,2% i 15,9% przyznało się do palenia codziennego. Najczęstszą odpowiedzią było „raz lub kilka razy w życiu” i udzieliło jej 17,7% i 17,1% młodzieży w tej grupie wiekowej.

Z lekami psychoaktywnymi według danych ankietowych doświadczenia posiada 3,9% dziewcząt i 4,4% chłopców w klasach 4 do 6. Odpowiednio 0,4% i 0,2% deklarowało przyjmowanie codzienne, natomiast najczęściej zaznaczaną odpowiedź, „raz lub kilka razy w życiu”, wybrało 1,9% i 1,8% dzieci w tej grupie. W klasach od 7 do 3 gimnazjum do doświadczeń z takimi lekami przyznało się 8,3% dziewcząt i 5,9% chłopców, a 0,7% osób obu płci zadeklarowało przyjmowanie codzienne. Najczęściej wybieraną odpowiedzią było „raz lub kilka razy w życiu” i zaznaczyło ją odpowiednio 3,8% i 2,7% osób w tej grupie wiekowej. W szkołach średnich do doświadczeń z lekami psychoaktywnymi przyznało się 13,7% dziewcząt i 9,5% chłopców, a odpowiednio 1,8% i 1,2% zadeklarowało codzienne przyjmowanie. Z kolei 6,0% i 4,8% wybrało najczęstszą w tej grupie wiekowej odpowiedź, czyli „raz lub kilka razy w życiu”.

Do doświadczeń z marihuaną przyznało się 3,9% dziewcząt oraz 7,5% chłopców w klasach od 7 do 3 gimnazjum, a odpowiednio 0,4% i 0,8% zadeklarowało, że używa codziennie. Z kolei najczęściej wybieraną odpowiedź, czyli „raz lub kilka razy w życiu” zaznaczało 2,2% i 3,8% młodzieży w tej grupie wiekowej. W szkołach średnich według odpowiedzi z ankiet 24,7% dziewcząt i 35,4% chłopców miało już kontakt z marihuaną a odpowiednio 0,5% i 1,9% deklarowało użycie codzienne. Najczęstszą odpowiedzią była znowu „raz lub kilka razy w życiu” i wybrało ją 12,4% i 16,0% młodzieży w tym wieku.

W klasach od 7 do 3 gimnazjum do doświadczeń z dopalaczami przyznało się 1,3% dziewcząt i 2,3% chłopców a odpowiednio 0,2% i 0,5% deklarowało użycie codzienne. 0,6% dziewcząt i 1,0% chłopców w tym wieku wybrało najczęstszą odpowiedź, czyli „raz lub kilka razy w życiu”. W najstarszej grupie, czyli szkołach średnich do takich doświadczeni przyznało się 4,4% dziewcząt i chłopców a odpowiednio 0,2% i 0,3% oświadczyło użycie codzienne.

Najczęstszą odpowiedzią było „raz lub kilka razy w życiu” i zaznaczało ją 2,6% i 2,7% osób w tej grupie wiekowej.

Wiek inicjacji

W ankiecie proszono również o podanie orientacyjnego wieku pierwszego kontaktu z każdą z substancji psychoaktywnych. Należy zaznaczyć, że zdecydowana większość respondentów pominęła tę część ankiety.

W klasach od 4 do 6 zdecydowana większość osób, które odpowiedziały na to pytanie, zadeklarowała wiek pierwszego spożywania kawy między 7 a 11 rokiem życia (78,4% dziewcząt i 77,1% chłopców). W klasach od 7 do 3 gimnazjum dziewczęta wpisywały najczęściej wiek od 12 roku w górę (62,1%) natomiast u chłopców w podobnej częstotliwości pojawiały się odpowiedzi z zakresu 7 do 11 rok życia oraz od 12 roku życia w górę (odpowiednio 42,9% i 54,2%). W szkołach średnich zdecydowanie przeważały odpowiedzi wskazujące na spożycie po ukończeniu 12 roku życia (87,7% dziewcząt i 82,2% chłopców).

W grupie najmłodszej (klasy: 4 do 6) większość uczniów deklarowała pierwsze spożycie napojów energetycznych między 7 a 11 rokiem życia – w ten sposób odpowiadało 79,2% dziewcząt i 80,4% chłopców. Grupa średnia (klasy: 7 do 3 gimnazjum) w większości deklarowała pierwsze spożycie od 12 roku życia w górę (70,5% dziewcząt i 57,2% chłopców). Stosunkowo znaczna część chłopców w tym wieku (39,1%) deklarowała pierwsze spożycie już między 7 a 11 rokiem życia. W grupie najstarszej (szkoły średnie) większość osób, które udzieliły odpowiedzi, wyznaje pierwsze spożycie już po skończeniu 12 roku życia – w ten sposób odpowiedziało 87,5% dziewcząt i 74,9% chłopców.

Według danych ankietowych pierwsze spożycie alkoholu u dzieci z klas 4 do 6 następowało między 7 a 11 rokiem życia i w ten sposób odpowiedziało 63,8% dziewcząt i 70,0% chłopców którzy w ogóle odpowiedzieli na to pytanie. W średniej grupie wiekowej większość badanych twierdziła, że po raz pierwszy mieli kontakt z alkoholem już po ukończeniu 12 roku życia – tej odpowiedzi udzieliło 71,9% dziewcząt i 64,0% mężczyzn. W grupie najstarszej absolutna większość deklarowała, że pierwsze doświadczenia z alkoholem miała już po ukończeniu 12 roku życia (odpowiednio 95,6% i 91,5% osób w tym wieku).

W klasach 4 do 6 większość odpowiadających wskazała na pierwszy kontakt z papierosami między 7 a 11 rokiem życia – odpowiadało w ten sposób 67,9% dziewcząt i 62,3% chłopców. W starszej grupie według deklaracji młodzież zaczyna palenie najczęściej już po ukończeniu 12 roku życia (w ten sposób odpowiada 77,5% dziewcząt i 74,0% chłopców). W grupie najstarszej 95,7% dziewcząt i 87,5% chłopców zadeklarowała pierwszy kontakt z papierosami już po ukończeniu 12 roku życia.

O używanie marihuany dzieci w klasach 4 do 6 nie były pytane, natomiast w klasach od 7 do 3 gimnazjum oraz w szkołach średnich, jeżeli ktoś już przyznawał się do doświadczeń z tą używką, jako moment inicjacji deklarował wiek po ukończeniu 12 roku życia. Było to odpowiednio 94,6% dziewcząt i 72,3% chłopców w klasach od 7 do 3 gimnazjum oraz 99,6% dziewcząt i 98,6% chłopców w szkołach średnich.

W przypadku dopalaczy dzieci w klasach 4 do 6 znowu nie były pytane, natomiast ilość odpowiedzi udzielonych w klasach od 7 do 3 gimnazjum nie pozwala na wyciąganie wniosków. W niewielkiej grupie uczniów ze szkół średnich, która do takich doświadczeń się przyznała 97,9% dziewcząt i 93,5% chłopców zadeklarowało pierwsze użycie po ukończeniu 12 roku życia.

Spośród dzieci w klasach 4 do 6, które przyznały się do kontaktów z lekami psychotropowymi, 65,7% dziewcząt i 50% chłopców deklaruje pierwsze spożycie między 7 a 11 rokiem życia. 34,4% chłopców wyznawało pierwszy kontakt już przed 7 rokiem życia. W klasach od 7 do 3 gimnazjum 78,7% dziewcząt i 71,1% chłopców deklarowała pierwsze doświadczenia już po ukończeniu 12 roku życia. Podobnie w grupie najstarszej – odpowiednio 98,3% i 90,3% młodzieży odpowiadało w ten sposób.

Przekonania na temat konsekwencji spożywania alkoholu

Według deklaracji w ankietach w klasach 4 do 6 zdecydowana większość dziewcząt uważa, że mogą mieć kłopoty w domu, w szkole lub / i w policji (58,2% odpowiadało „zdecydowanie tak”, 25,4% - „raczej tak”); nie wierzą, że mogą mieć lepszy nastrój i dobrze się bawić (42,2% - „zdecydowanie nie”, 30,5% - „raczej nie”); są przekonane, że picie może zaszkodzić ich zdrowiu (68,2% - „zdecydowanie tak”, 17,6% - „raczej tak”); myślą, że mogą się uzależnić (53,5% - „zdecydowanie tak”, 22,2% - „raczej tak”); i że mogą zrobić coś, czego będą żałować (58,5% - „zdecydowanie tak”, 24,3% - „raczej tak”).

Chłopcy w tym samym wieku deklarują bardzo podobne przekonania: że mogą mieć kłopoty w domu, w szkole lub / i w policji (60,2% odpowiadało „zdecydowanie tak”, 21,5% - „raczej tak”); że nie mogą mieć lepszego nastroju i dobrze się bawić (48,1% - „zdecydowanie nie”, 25,7% - „raczej nie”); są przekonani, że picie może zaszkodzić ich zdrowiu (65,6% - „zdecydowanie tak”, 18,1% - „raczej tak”); myślą, że mogą się uzależnić (56,8% - „zdecydowanie tak”, 21,9% - „raczej tak”); i że mogą zrobić coś, czego będą żałować (59,3% - „zdecydowanie tak”, 23,7% - „raczej tak”).

U dziewcząt w klasach od 7 do 3 gimnazjum większość również odpowiadała w zgodzie z powyższym schematem, zatem większość deklarowała, że mogą mieć kłopoty w domu, w szkole lub / i w policji (49,8% „zdecydowanie tak”, 32,2% - „raczej tak”); że picie może zaszkodzić ich zdrowiu (53,8% - „zdecydowanie tak”, 30,7% - „raczej tak”); że mogą się uzależnić (38,7% - „zdecydowanie tak”, 27,2% - „raczej tak”); i że mogą zrobić coś, czego będą żałować (47,8% - „zdecydowanie tak”, 32,0% - „raczej tak”). Pewna ambiwalencja pojawiła się natomiast w pytaniu o poprawę nastroju i dobrą zabawę: 38,0% oznajmiło, że raczej nie wierzy w taką możliwość, natomiast 29,9% - że raczej jest to możliwe.

I bardzo podobnie u chłopców w tej grupie: większość deklarowała, że mogą mieć kłopoty w domu, w szkole lub / i w policji (51,0% „zdecydowanie tak”, 30,0% - „raczej tak”); że picie może zaszkodzić ich zdrowiu (53,7% - „zdecydowanie tak”, 28,1% - „raczej tak”); że mogą się uzależnić (42,1% - „zdecydowanie tak”, 26,4% - „raczej tak”); i że mogą zrobić coś, czego będą żałować (49,2% - „zdecydowanie tak”, 29,3% - „raczej tak”). Ponownie - ambiwalencja pojawiła się w pytaniu o poprawę nastroju i dobrą zabawę: 35,0% oznajmiło, że raczej nie wierzy w taką możliwość, natomiast 29,7% - że raczej jest to możliwe.

W szkołach średnich deklarowane przekonania zaczynają wyglądać już znacząco inaczej. U dziewcząt stosunek wyrażanych opinii pozytywnych („zdecydowanie tak” i „raczej tak”) do negatywnych („zdecydowanie nie” i „raczej nie”) w kolejnych punktach wygląda następująco: kłopoty w domu – odpowiednio 59,3% do 40,7%; poprawa nastroju i dobra zabawa – 73,9% do 26,1%; szkodliwość dla zdrowia – 69,4% do 30,6%; możliwość uzależnienia – 39,2% do 60,8%; możliwość popełnienia czynów których będzie się później żałować – 64,1% do 35,9%.

Dosyć podobnie wyglądają deklaracje u chłopców w tym wieku, a zatem stosunki wyrażonych opinii pozytywnych („zdecydowanie tak” i „raczej tak”) do negatywnych („zdecydowanie nie” i „raczej nie”) były następujące: kłopoty w domu – odpowiednio 49,0% do 51,0%; poprawa nastroju i dobra zabawa – 72,0% do 28,0%; szkodliwość dla zdrowia – 64,1% do 35,9%; możliwość uzależnienia – 36,8% do 63,2%; możliwość popełnienia czynów których będzie się później żałować – 58,5% do 41,5%.

Domniemania na temat postaw osób bliskich wobec spożywania alkoholu

Pytanie w tej części ankiety dotyczyło tego, jaki według osoby badanej jej bliscy mają stosunek do jej picia. W klasach 4 - 6 wyniki wskazują, że badani uczniowie są przekonani, że ich bliscy niemal jednoznacznie negatywnie są nastawieni do ich picia. Zapytane o mamę 85,8% dziewczynek spodziewa się negatywnej opinii („zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu” i „raczej nie wolno mi pić alkoholu”); o tatę – 81,3%; o innego dorosłego opiekuna – 82,5%; o najbliższego przyjaciela – 76,0%; o znajomego 75,5%. U chłopców podobnie: zapytani o mamę 91,2% z nich spodziewa się negatywnej opinii; o tatę – 88,3%; o innego dorosłego opiekuna – 87,0%; o najlepszego przyjaciela – 77,2%; o znajomego – 74,1%.

W klasach od 7 do 3 gimnazjum te przekonania zaczynają się zmieniać, zwłaszcza odnośnie przyjaciół i znajomych. 90,1% dziewcząt zapytanych o mamę spodziewa się negatywnej jej postawy picia przez nie (córkę) alkoholu; zapytane o ojców – 84,9%; o innego dorosłego opiekuna – 91,3%; o przyjaciela – już tylko 59,3% (22,2% oznaczyło, że przyjaciel stwierdziłby, że to ich własna decyzja); o znajomego – tylko 47,2% (32,6% oznaczyło, że znajomy stwierdziłby, że to ich własna decyzja). U chłopców w tym wieku bardzo podobnie: zapytani o mamę 89,1% spodziewałoby się negatywnej postawy; o tatę – 83,8%; o innego dorosłego opiekuna – 81,3%; o przyjaciela – już tylko 54,1% (26,1% oznaczyło, że przyjaciel stwierdziłby, że to ich własna decyzja); o znajomego – tylko 45,0% (33,7% oznaczyło, że znajomy stwierdziłby, że to ich własna decyzja).

W szkołach średnich, jak można się było spodziewać, wyniki badań ankietowych jeszcze bardziej zmieniają się w kierunku spodziewania się bardziej przyzwalających postaw. Już tylko 65,9% dziewcząt zapytanych o mamę spodziewa się negatywnej postawy względem ich (córek) picia (21,6% uważa, że ich mama dopuściłaby picie od czasu do czasu); zapytanych o tatę – 60,6% (18,1% uważa, że ich ojciec dopuściłby picie od czasu do czasu); o innego dorosłego opiekuna – 54,7% (23,7% stwierdziłoby, że to decyzja samej ankietowanej). Sytuacja zupełnie odwraca się w przypadku pytań o przyjaciół i znajomych. 50,1% ankietowanych spodziewa się permissywnych postaw ze strony przyjaciół, a 54,2% - ze strony znajomych; 31,0% przyjaciół i 34,7% znajomych uważałoby, że to decyzja samych ankietowanych. Bardzo podobnie sytuacja wygląda w przypadku chłopców w tym wieku. 75,0% z nich zapytanych o mamę spodziewa się negatywnej postawy względem ich (synów) picia (19,3% uważa, że ich mama dopuściła by picie od czasu do czasu); zapytanych o tatę – 62,1% (19,8% uważa, że ich ojciec dopuściłby

picie od czasu do czasu); o innego dorosłego opiekuna – 52,9% (32,4% stwierdziłoby, że to decyzja samego ankietowanego). Sytuacja znowu odwraca się w przypadku pytań o przyjaciół i znajomych. 57,7% ankietowanych spodziewa się permissywnych postaw ze strony przyjaciół a 64,4% - ze strony znajomych; 38,0% przyjaciół i 35,9% znajomych uważałoby, że to decyzja samych ankietowanych.

Załącznik

Wykaz szkół, w których realizowano szkolenia i wykłady profilaktyczne w roku szkolnym 2018/2019

NAZWA ZESPOŁU SZKÓŁ	NAZWA SZKOŁY	ADRES SZKOŁY
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1	Szkoła Podstawowa nr 47	ul. Myśliwska 64
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	Szkoła Podstawowa nr 36	ul. Miodowa 36
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	Szkoła Podstawowa nr 66	ul. Skotnicka 86
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	Szkoła Podstawowa nr 133	ul. M. Wrony 115
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2	Szkoła Podstawowa nr 8 Bursa Szkolnictwa Ponadpodstawowego nr 2	ul. Grochowa 23 ul. Goszczyńskiego 44
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5	XIV Liceum Ogólnokształcące	ul. Chełmońskiego 24
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 9	Szkoła Podstawowa nr 128 z Oddziałami Integracyjnymi XXIII Liceum Ogólnokształcące	ul. Seniorów Lotnictwa 5
Zespół Szkół Ogólnokształcących Sportowych nr 2	Gimnazjum nr 46	os. Teatralne 35
Zespół Szkół Budowlanych Przykładowych Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłowego Chemobudowa – Kraków S.A.		os. Urocze 13
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 35	Szkoła Podstawowa nr 135	ul. Mirtowa 2
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 53	Szkoła Podstawowa nr 51 Gimnazjum nr 82	ul. Stawowa 179
Zespół Szkół Łączności		ul. Monte Cassino 31
Zespół Szkół Energetycznych nr 9		ul. Loretańska 16
Zespół Szkół Elektrycznych nr 1		ul. Kamińskiego 49
Zespół Szkół Elektrycznych nr 2	Technikum Elektryczne nr 8	os. Szkolne 26
Zespół Szkół Poligraficzno- Medialnych	Technikum Poligraficzno- Medialne nr 20 Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 21	os. Tysiąclecia 38
Zespół Szkół Zawodowych Huty im. Tadeusza Sendzimira		os. Złotej Jesieni 2

Zespół Szkół Chemicznych		ul. Krupnicza 44
Zespół Szkół Zawodowych nr 2	Technikum nr 2	os. Szkolne 18
Zespół Szkół Zawodowych nr 2	Internat	os. Szkolne 19
Zespół Szkół nr 1		ul. Ułanów 3
Zespół Szkół nr 3	Gimnazjum nr 80	ul. Millana 16
Zespół Szkół Specjalnych nr 14	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 31	os. Sportowe 28
Zespół Szkół Geodezyjno-Drogowych i Gospodarki Wodnej		ul. Lea 235
Zespół Szkół Inżynierii Środowiska i Melioracji		ul. Ułanów 9
Zespół Szkół Zawodowych PGNiG		ul. Brzozowa 5
Zespół Państwowych Szkół Plastycznych	Państwowa Ogólnokształcąca Szkoła Sztuk Pięknych w Krakowie	ul. Młaskotów 6
Zespół Szkół Mechanicznych nr 2	Technikum nr 16 Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3 Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 15	al. Skrzyneckiego 12
Zespół Szkół Mechanicznych nr 3		os. Szkolne 37
Zespół Szkół Mechanicznych nr 4	Technikum Mechaniczne nr 30	ul. Podbrzezie 10
Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego	Gimnazjum nr 8 Mistrzostwa Sportowego Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego	ul. Grochowska 20
Zespół Szkół Budowlanych nr 1		ul. Szablowskiego 1
Zespół Szkół Ekonomicznych nr 1		ul. Kapucyńska 2
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących	Szkoła Podstawowa Specjalna nr 73	ul. Tyniecka 6
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1		ul. Barska 45
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1	Branżowa Szkoła I stopnia nr 30	ul. Szujskiego 2
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2		ul. Zamoyskiego 100
Szkoły Podstawowe Samodzielne	Szkoła Podstawowa nr 1	ul. św. Marka 34
	Szkoła Podstawowa nr 2	ul. Strzelców 5a
	Szkoła Podstawowa nr 3	ul. Topolowa 22
	Szkoła Podstawowa nr 4	ul. Smoleńsk 5-7

Szkoła Podstawowa nr 7	ul. Spasowskiego 8
Szkoła Podstawowa nr 15	ul. Kluczborska 3
Szkoła Podstawowa nr 18	ul. Półkole 11
Szkoła Podstawowa nr 21	ul. Batalionu Skała AK 12
Szkoła Podstawowa nr 22	ul. Chmielowskiego 1
Szkoła Podstawowa nr 25	ul. Komandosów 29
Szkoła Podstawowa nr 27	ul. Podedworze 16
Szkoła Podstawowa nr 29	al. Dembowskiego 12
Szkoła Podstawowa nr 30	ul. Konfederacka 12
Szkoła Podstawowa nr 31	ul. B. Prusa 18
Szkoła Podstawowa nr 33	ul. Konarskiego 2
Szkoła Podstawowa nr 36	ul. Mazowiecka 70
Szkoła Podstawowa nr 37	os. Stalowe 18
Szkoła Podstawowa nr 38	ul. Fr. Nullo 23
Szkoła Podstawowa nr 40	ul. Pszczelna 13bas
Szkoła Podstawowa nr 43	ul. Myślenicka 112
Szkoła Podstawowa nr 47	ul. Myśliwska 64
Szkoła Podstawowa nr 49	ul. J. Montwiłła- Mireckiego 29
Szkoła Podstawowa nr 50	ul. Katowicka 28
Szkoła Podstawowa nr 53	ul. Skośna 8
Szkoła Podstawowa nr 54	ul. Tyniecka 122
Szkoła Podstawowa nr 55	ul. Dobczycka 20
Szkoła Podstawowa nr 56	ul. A. Fredry 65-71
Szkoła Podstawowa nr 61	ul. Popławskiego 17
Szkoła Podstawowa nr 62	ul. Ćwikłowa 1
Szkoła Podstawowa nr 64	ul. Sadržawki 1
Szkoła Podstawowa nr 65	ul. Golikówka 52
Szkoła Podstawowa nr 67	ul. Kaczorówka 4
Szkoła Podstawowa nr 74	ul. Branicka 26
Szkoła Podstawowa nr 77	os. Złotego Wieku 36
Szkoła Podstawowa nr 78	ul. Jaskrowa 5
Szkoła Podstawowa nr 80	os. Na Skarpie 8
Szkoła Podstawowa nr 82	os. Kalinowe 17
Szkoła Podstawowa nr 86	os. Jagiellońskie 18
Szkoła Podstawowa nr 89	os. Piastów 34a
Szkoła Podstawowa nr 92	os. Kalinowe 18
Szkoła Podstawowa nr 98	os. Na Stoku 52
Szkoła Podstawowa nr 101	os. Jagiellońskie 9
Szkoła Podstawowa nr 104	os. Wysokie 7
Szkoła Podstawowa nr 107	ul. Zdrowa 6
Szkoła Podstawowa nr 109	ul. Mackiewicza 15

	Szkoła Podstawowa nr 110	ul. Skwerowa 3
	Szkoła Podstawowa nr 124	ul. F. Weigla 2
	Szkoła Podstawowa nr 126	os. Tysiąclecia 57
	Szkoła Podstawowa nr 132	ul. Bolesława Śmiałego 6
	Szkoła Podstawowa nr 134	ul. Kłuszyńska 46
	Szkoła Podstawowa nr 138	ul. K. Wierzyńskiego 3
	Szkoła Podstawowa nr 141	ul. Sasy- Calińskiego 12
	Szkoła Podstawowa nr 142	ul. Drożyska 13
	Szkoła Podstawowa nr 149	ul. Bujaka 15
	Szkoła Podstawowa nr 156	ul. Centralna 39
	Szkoła Podstawowa nr 162	ul. Stojałowskiego 31
	Szkoła Podstawowa nr 67	
	Publiczna Szkoła Podstawowa Sióstr Salezjanek	os. Kościuszkowskie 7
	Szkoła Podstawowa im. Bogdana Jańskiego	os. Niepodległości 19
	Szkoła Podstawowa im. św. W. Pallottiego	os. Krakowiaków 47
Licea Samodzielne	III Liceum Ogólnokształcące	os. Wysokie 6
	VII Liceum Ogólnokształcące	ul. Skarbińskiego 5
	VIII Liceum Ogólnokształcące	ul. Grzegórzecka 24
	XX Liceum Ogólnokształcące	ul. Szlak 5
	XXI Liceum Ogólnokształcące	os. Tysiąclecia 15
	XXVIII Liceum Ogólnokształcące	ul. Czackiego 11
	XXX Liceum Ogólnokształcące	os. Dywizjonu 303 nr 66
	XLI Liceum Ogólnokształcące	ul. Rynek Kleparski 18
	XLII Liceum Ogólnokształcące 42	ul. Studencka 13
	Publiczne Liceum Sióstr Salezjanek	os. Jagiellońskie 17
	Katolickie Liceum Montessori	ul. Ks. S. Pawlickiego 1
	Państwowa Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna II st.	ul. Basztowa 6

Literatura

- Blos ,E. (1979). *The adolescent passage*. New York: International Universities Press.
- Borucka A., Osteszewski, K. (2008). Koncepcja resilience. Kluczowe pojęcia i wybrane zagadnienia, *Medycyna Wieku Rozwojowego*, 2 (12), 587–597.
- Brzezińska, A. (2000). *Spoleczna psychologia rozwoju*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Coie J.D., Watt N.F., West Stephen G.J., Hawkins D., Asarnow J.R., Markman H.J., Ramey S.L., Shure M.B., Long B. (1996). Profilaktyka: teoria i badania. *Nowiny Psychologiczne*, 2, 15–37.
- Dzielska, A, Kowalewska, A. (2014). *Zachowania ryzykowne młodzieży – współczesne podejście do problemu*. Studia BAS, 2 (38), 139–168.
- Deptuła, M., Potorska, A., Borsich, S. (2018). *Wczesna profilaktyka problemów w rozwoju psychospołecznym i ryzykownych zachowań dzieci i młodzieży*, Warszawa: PARPA.
- Herbert, M, (2004) *Developmental Problems of Childhood and Adolescence: Prevention, Treatment and Training*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Leźnicka-Łoś, A. (2012). *Podstawy terapii psychoanalitycznej*. Teoria i praktyka, Warszawa: Imago.
- Łobocki, M. (2008). *Metody i techniki badań pedagogicznych*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Mazur J. (red.) (2015). *Zdrowie i zachowania zdrowotne młodzieży szkolnej w Polsce na tle wybranych uwarunkowań socjodemograficznych. Wyniki badań HBSC 2014*. Warszawa: Instytut Matki i Dziecka.
- Moore, B., Fine, B. (1996). *Słownik psychoanalizy - klasyczne pojęcia, nowe koncepcje*. Warszawa: Czarna Owca.
- Okulicz-Kozaryn K. (2008). Założenia do wdrażania skutecznych strategii profilaktycznych, w: *Rekomendacje do realizowania i finansowania gimnazjalnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2009 r.*, Warszawa: PARPA.
- Ostaszewski K. (2017), Edukacja zdrowotna w profilaktyce chorób i zachowań ryzykownych dla zdrowia, w: B. Woynarowska (red.), *Edukacja zdrowotna. Podstawy teoretyczne. Metodyka. Praktyka*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN SA.
- Ostaszewski K., Rustecka-Krawczyk A., Wójcik M. (2009). *Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów: klasy I-II*, Warszawa: Instytut Psychiatrii i Neurologii.
- Ponczek, D., Olszowy, I. (2012). Styl życia młodzieży i jego wpływ na zdrowie. *Problemy Higieny i Epidemiologii*, 2(92), 260-268.

Schier K. (1993). Rola symbolu - w terapii psychoanalitycznej pacjentów w okresie dorastania. *Nowiny Psychologiczne*, 3, 103-108.

Sołoma, L. (2002). *Metody i techniki badań socjologicznych*. Olsztyn: Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego.

Szymańska, J. (2002). *Programy profilaktyczne – Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki*. Warszawa: Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej.

Wadell, M. (2015). *Światy wewnętrzne. Psychoanaliza i rozwój osobowości*, Warszawa: Ingenium.

Wilk, M. (2014). *Diagnoza w socjoterapii. Ujęcie psychodynamiczne*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Zadworna-Cieślak, M., Ogińska-Bulik, N. (2011). *Zachowania zdrowotne młodzieży - uwarunkowania podmiotowe i rodzinne*, Warszawa: Diffin.